

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Histographi exidii Hierlimorum]- Cod. Aug. perg. 101

Hegesippus

[S.l.], [9. Jahrh.]

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-92323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-92323)

7

INCIPIT PROLOGUS HEIESYPPHIS
TORIA GRAPHI EXCIDI IHERLIMOR

QUATTUOR LIBROS REGNORUM QUOS
scriptura complexa est sacra: & iam ipse salo persecutus usque
ad captiuitate iudeorum muriq; excidiū & babilonis triū
phos. hystoriae in more composui Machabeorum quo
que res gestas propheticus sermo pauca absoluit. Reliquorum usque ad
incendiū templi & manubias titi caesaris relator egregius hystorico stilo
iosephus. utinā tam religioni & ueritati attentus. quā rerū indagari. & ser
monum sobrietati.

115

Consortē segenim p̄ fide iudeorum & iā in ipso sermone exhibuit. quem
de eorum supplicio manifesta uit. Et quorū armade seruit. eorum tamen
sacrilegia non dereliquit. Deplorauit flebiliter aerumnā. sed ipsius causā
aerumnae non intellexit. Unde nobis carae fuit. p̄ ingenio pe f̄reat. sed fidei
intentione. in hystoriam iudeorum. ultra scripturae seriem sacrae paulisp̄
introrsum p̄gere. ut ea quā in spinis rosā in quereant. inter sacra impiorum
facinora quae digno impietatis praetio soluta sunt. quāuis aliqua. uel de
reuerentia sacrae legis. uel de sacrae religionis constitutionisq; miraculo. quae
magis licet heredit. ut in aduersis obtentui fuerint. ut honori in prosperis.
simul quod est in iudomesticae impietatis. liqueat uniuersis. quod ipsi
sibi. propriae cladis auctores fuerit.

+ lucet

Primum quod alia curantes romanos in se conuerterunt & ad cognitionem

lib. iugie maioris.

regni sui iura uerint. quib; ignorari satius fuit. Rogauerunt amicitia. fidem.
 non seruatur. Tacem uiolauerunt. uirtute impares. Postremo bellum intulerunt.
 quib; spes omnis in innocens non in uiribus erat. cum sit omnium ^{plus} miserabile claudi ob
 sidione. Quae etiam sibi bene procalit. augere saepius quam minuere pericula sola.
 Ac ne quis uacuum fide & supfluum putet nos suscepisse negotium. ideo p. principes
 ductum hebraeorum genus omne consideremus. ut liquido clareat. utrum a femori
 b; iudae. nusquam generationis eius successio claudicauerit. an uero offenderit
 in principum seruae. sed manserit in eo cui reposita manebant omnia. & ipse erat
 spes gentium. Hinc igitur sumam exordium. **EXPLICIT PROLOGUS**

110

†
 Huc usque p. fatio.
 De hinc historiae
 ordo.

†
 Dematthathia
 sacerdote qui
 ritus hebraeorum
 negligi nequiuit.
 ita ut etiam im
 molantem simu
 lacris. gladio trans
 uerberauerit.

Bello paritico quod inter machabecos duces. gentemq; medorum diuturnum ac fre
 quens. uariaq; uictoria fuit. in centuum principum dedit sacrilegum dolorem.
 Quia rex antiochus cui nomen in iustis antiochi regis filius ubi aegyptum
 quoq; suo imperio adiunxit. in superbia adlatul. quod de incerta bellorum prospe
 ra uissent. ritus haebraeorum negligi misteriaq; eorum p. fanarum uisitat. Idq;
 postulantib; plerisq; iudaeis si tacere ausus. quod factum. mathathias sacerdos
 p. peti nequiuit. Nec solum ipse teperauit a sacrilegio. regaliq; aeducto non opte
 perauit. uerum etiam immolante simulacris hostias depopularib; suis nactus
 gladio transuerberauit. sed insti
 tuit sab
 bato pu
 gnari a
 iudeis

Et congregata manu atq; iudeis ad societate aduersus. ipse cum filiis suis teme
 rantes usum patrium & iustitias legis. alios necauit. plerosq; expulit. bellumq; sabba
 to adoriendi uictor fuit. p. similitate ipsi quoq; deciperentur. sicutia pleriq;
 eorum. dum sabbaio bellum suscipere detraherent. in uentibus in sese hostibus. inultisq;
 cubuere. Potentia. prospera actus dederunt. Et p. se ueritate in uero usq; ad ex
 itum uitae. studium defensionis. & pietatis uigor. Sed cum sibi supra em diem
 adesse intellegere. uocatisq; uiribus atq; assistentibus liberis. hortatus est uicue.

erentur, ^{patria.} tēpliq; religionem. Ducēq; hū iudā machabeū curae ac sollicitudinis
 successore reliquit; Qui bello serenuus. consilio bonus. ac p̄ caeteris fide promptus.
 quā frequenter innumeras hostiū copias. parua manu fuderit. p̄sequi non est
 praesentis negotii; Quod tam breui colligere datur. Saepē prosperis usus successib.
 exultante in se magna hostiū multitudine. Quacircū fusus undiq; dū cedere
 pudori excusmat. fugientib; focus in proeliū ruit. caesisq; quos aduersum iterat.
 alacere circūuenit. soltamulū p̄pria morte. occiditur.

Huc successit ionathas. nimis uirtutis similitudine par. quā naturae germa
 nitate; Qui post multa in bellicis reb; opera. in reb; sacris officia. quae circa tē
 pli purificationē spectata ac probata sunt. p̄tenta p̄ dolū amicitiae fide intra
 urbē hostiū datus. p̄eclongō post interuallo necatus est. Johannes & iā seneca
 natu frat̄. & eleazar iunior caeteris. pro religione mortē non recusarunt;
 Iosthot. rei summā simon recepit. ad quam non rudis. sed iā probatus frat̄ne
 societatis triumphis appropinquauit. Utinā & ipse tā p̄spicax ad fraudes ca
 uendas. quā manu ualidus. bellandiq; artib; satis spectatus; Etenim cū uirtu
 tis ope romanorū duceb; regib; que gentiū amicitia foederauisset. & ptolomeido
 lo generis sui rogatus ad conuiuū. inter mensas & pocula cū duob; filiis quae de
 rant circūuentus atq; exutus armis. impie neci traditur;

De ionatha
 simili iude

De cholomaida
 ciuit

Sane praecuenit insidias iohannes. ortus ex simone. cui nomen hircanus. Eyppe
 raut ad uiciniae urbis moenia. Ubi apto propterea egregia patris merita. odio
 quodq; hostilis sceleris expeccabatur; Uix deniq; ingressus urbē est. & iā ptolo
 meus aderat. Sed cum palū portā ingredi uellet. & repulsus. multitudinē ceden
 dū exit timauit; Adsumpsit ilico ionathas p̄terni sacerdoti munus. & ad cultū
 rerū diuinarū p̄fectus. statim pietatis officia. curāq; seruandē necessitudinis
 exsequabatur. matre cupiens fr̄iq; periculo auferre. Congressūq; superior
 factus. iuste passionis affectu superabatur. quominus castro potaretur in.

Abhinc ioh
 ortus ex si
 mone qui
 & hircanus

quo clausi obtinebantur; Nam ptolomeus ubi seurgere uidebat. matrē eius atq;
germanos in muris locabat. p̄cipit androsilico. nisi ionathas bello quod infere
bat desisteret.

Vincebatur iuuenis pietatis m̄u. qui uincebat fortitudinis adsumptione.
Et iracundiā excitatā in hostē. reuocabat suorū misericordiā. Mater tamen pa
rata ad tormenta. tendebat manus. obsecrans non salutis auxiliū sed ultionis so
laciū; Uerebatur enim. ne filius plus matri metueret quā paternę uindictę
in penderet. Sibi mortē illā loco immortalitatis futurā. quam maritus uindi
catur. & gener impius pro scelere inmani poenā exsolueret. Sed iuuenis
plus in trāsē ipsum quam in hostē proeliabatur; Nā quoties patrē cogitabat.
accendebatur. Rursūscū matrē uerberari atq; ad necē aptari uideret. mol
liebatur. reuocabat impetum. Referebat gradū. quia retrahēbat passio;
Inter obsidionis moras. feriatas ex lege supuenit annus. qui erat septimus; Ces
sit pietas religioni. soluta obsidio est; Sed eo magis ptolomei excitata inmani
tas. Ut quorū obiectu pestem euaserat. eos singulari iuberet. Qui continuo se
ultionem exemit. ad zenonē cui nom̄ cotile. filadelfię regē confugiens. ut eius
ope sese tueretur;

Nec antiochus queuit. qui si non patri ionathę ludibrio si os fuisse exercitus
indignabatur. Cupiensq; ad surgentes adhuc ionathę primitias extinguere.
cū magna ueniens manu hierosolimā hircanū obsedit; Reppulit hircanū auro.
quem ferro nequibat. Reseratoq; ut ioseppus auctor est dauid sepulchro. tria
milia auritalenta eruit. Ex quib; trecenta adnumerauit antiocho. ut obsidionē
relinqueret. praetio emptus abiret. Atq; ut facta inuidiā leuaret. fertur ea pe
cunia hircanus instituisse primus xenodochia quib; aduentū susciperet
pauperū peregrinorū. Au cupatus etiā antiochi necessitate quam edis bel
lū inferebat. ultus dispendium est. plurimasq; urbes siriaē sibi adiunxit.

Institutio xeno
dochia. uel suscep
tio peregrinorū

Samaritam quoq; ubi postea sebastia condita est. circūdedit munitiōib; Cuius ex
 pugnationem. aristobolo & antigono filius suis mandauit. Quorū lenta obsidi-
 o. usq; additā famē & aetra alimta humanorū cadauerū clausos coegit. Qua
 impulsū necessitate. opem ab antiocho cui nom̄ aspondius petendā arbitrati.
 ferentē adiuuenta. aerumne societati implicauerūt. Uicitus enim a frīb; proelio.
 fuga sese eripuit neci. Samaritana autē repetita obsidione. captaq; & eversa urbe.
 seruito dati; Quorū ^{secundarū} processū excitati aristobolus atq; antigon.
 impetū non ^{primib; urt} refrigerabant. sed adiungere sibi finitimos bello coactos. haud
 quaquā dissimulandū arbitrabantur. donec inuidia abhorta. bellū imma-
 ne exarsit. conspirantib; locorū incolis. & coacta ualida manu. Quae tamen
 uicta p̄fundā in reliquā tranquillitatē iohanni exhibuit & sibi ocium; Hirc-
 canus tricesimo & primo anno longe quietas gratia functus. die clausit. quin-
 q; liberis sup̄stitib; quod a plerisq; beatitudinē datur. moderator aegregius.
 & pulchrae sobrius. qui nihil unquā uel fortuitis euentib; dereliquerit. in
 quo accusatus offuscaretur. Uxori summae rei commisit negotia. ipsā con-
 sultius ratus reb; publicis moderaturā. filios p̄scientia quadā animi tenens.
 non diuturnos fore

et sefellit opinio. Siquidem aristobolus cui inter fr̄s aetas p̄uictior. mens p̄-
 ruptior. principatū sacerdotū ad regni potentia uertit. & diadema p̄ri m̄
 inponere sibi usurpauit. post quadringentos septuaginta quinq; annos.
 triūq; curricula mensium. ex quo de babilone remeans isrl̄ seruitio exu-
 tus. in suam terram sese recepit;

Superbe itaq; nec parte ponere caeteris contentus frīb; solū antigonam
 honoris speciae quia uidebatur diligere mulcebat.
 tatis exhortē & iudicio uiri fraudatā se ex postula-
 uinculis. Et usq; eo processit immanitatis parti

macre quia potes
 ueraz alligauit
 cidali spū ferox.

S abastia que
 prius samaria

Hic hircani functio
 Euxoris ei in p̄se
 summa ab eodem
 derelicta successio

Dehinc aristobo-
 lus hircani filius
 ceteris frīb; aetate
 p̄uictus.

Hic aristobolus
 i sacerdotio ip̄s
 ita i m̄c̄ fut
 erudo.

ut & ipsam & fratres suos similimodo uinctos arca custodia detineret. Quippe usque
ad mortem summam fame compellerentur. Nimirum Aristobolus scelerati
parricidii merita dissoluisset;

A primam in ipsam antagonum ferus animus exasperatur. Et de amore in odium con-
uertitur. ut eum ante oculos necaret. quae solum sibi consortem imperii pollicebatur;
Adeo apud improbos affectus uilis. ut cito prauis suggestionibus extorqueat;
Dignum igitur. ut crudelitatis eius seriem non praetereamus. quod iudicium iohannis
& iam post mortem probetur. qui summam publice re committenda seniori filio
haud quaquam existimauerit. quem tanto declinaturum fore a pietatis lege
& norma iustitiae prauidebat. haud scio morum nequius conuictu. An insita gratia
sacerdotum principibus. ut his aliqua quae futuraerant. & iam minus dignis
infunderentur.

Et acinus miserabilem fuisse qui fratribus inuiderent amore naturae. In demali
prima aborta est labes. Inuidiam commenta consecuta huius modi sunt; Com-
posuerant primo alia quibus fide Aristobolus non detulit. Et ob rectationem
emolliuit caritatis gratia. inuidie tribuens delationis amaritudinem. Ideo ful-
sa ueris admiscuere. ut ex his quae ad speciem ueri aduersa drententem circueunt.

Scenophagia iudaeorum. in terris ex lege celebrabantur. Dies iudicus & festus. & ple-
nus reuerentia. quo sacrificium sole ne defereretur; Et die clarus militiae ges-
sus Antigonus domum reuertit. Et accidit. ut fratrem adueniens. inaequale offende-
ret. Illico ad templum. quidem praeferrae religioni. ut erat succinctus ornatum
bellico. & circumfusis comitatu paritendit. multum sibi pro fratribus salute dominum precator.
& inde ad fratrem sedulus sperat. Hinc calumnia componitur acerbo felle.
& acerbioris paratur exitu. Continuoenim regem ad eum in probissimum ho-
mines. & inuidiam ex-
priuatis molest

itant. quod pompam armatorum celebratiorem. quam
dixerit. ostentari uulgo futuram. ne quis conaabit.

o. a malos fuerit plus dixit

Detractio

Narratio doli
Aristoboli in nece
Antigoni ante
dilecti

eius obuiare audent. tanto apparatu non aliud nisi necē regis. & usurpandi imperii potentiam affectatam. haud difficile eger animus in ualido fessū corpore impulsus est. ut credibile ducere quod puero asserbatur. maxime cū dies sacratus religioni. mendacii suspitionē excludere. pompa excitare & inuidiam infirmitas metū addere. armatorūq; cohors fidem patrandi sceleris implere. Itaque prius quam sibi p̄baret temptamentū aliquod flagitii particidalis stipator et suos cum armis sub & in h̄r p̄ogeo obscuro locari. qui aduenientē antagonum diloricarent. ^{dolo necarunt.} Nec spectarent imperiū regis. sed ipsi extinguerent. Sane mandato p̄nuntios praemisso. ut in hermis ueniret;

Et uis indicii qualitate nupta aristobolo in aduersum mutauit. ut pillos conuictos sibi. insinuari faceret antagono. fratrem eius delectatū ē armorū decore quib; proxime accinctus fuerat. sed paegritudinē intentus non considerasse. nunc petere. ut omnē illū ornatū bellicū quē sibi composuisset ad fratrem deferat gratū hoc er̄ futurū. si armatus adesset. Antagonus dolū non praeuidit. Dicto paruit eos studiosius. quod placeret regi pariter & fr̄i desiderabat. Decūbebat aristobolus in castro cui nomen primo baris. postea antonia fuit. ab antonio delice & trium uiro donata appellatione. cū urbis dignitate. Et postquā antagonus adpropinquauit atq; accessit ad illū obscuram transitū. conspicientes armatū uenisse regi stipatores. adorsipente iuuenē. praecepto sacis faciunt. atq; imprudentē opprimunt. Hic locus stratonis turris appellabatur;

Quo deceptū uocabulo iudan quierat. et seus genus. opimo est frequens. Quē siue p̄bitate uitae siue mystica obseruatione. saepe quae futura erant annuntiare. historia uetus prodidit. Itut accepimus cū uidisset antagonam praeter euntē ut fratrem reuideret. dicit ad eos quoniam numero discipulorū eius annectebant. Saepē nunc mihi bonū ē mori. quando mihi mortua ueritas est;

Inuit antagonus quem necesse est hodie interfici; locus autē eius neci decre-
 tus. Stratonis turris. quiescentis scadus hinc abest; Hora iā diei quarta est;
 Tempore itaq; excluditur praedestinate mortis fides; Haec ubi dixit intentus
 secū ipse conferre coepit. quomodo eū fefellisset opimo; nec multo post iudiciū
 deferatur interfectū esse antagonū in huius pogo ad Stratonis turri. Quilocus
 simili vocabulo aeq; ut ille qui erat in maritimis caesariae nuncupari sole-
 bat. Eo facinore patrato Aristobolus secum ipse reputans quid sceleris admi-
 serit in morbu ipse incidit; Erat in oculis parricidū. perturbatio in animo. nec
 ullum interuallū dissimulationi dabat; Defigebatur in iymis uiscerib; dolor.
 Inuidia in miserationē uersa est. quod innocentē pmississet contra uis germa-
 nitatis; Tanti sceleris immanitas mentem exulcerabat; Non somnus oculis.
 non quies animo dabatur. Serpebat caeco uulnus dolore. Coquebant aegra
 p̄cordia durae sollicitudines sauciabant in ualido sartus. & cerebro gemitu
 pulsabant aeternis suspiria; Itaq; in moderata maestitudine eo prupit
 morbi uis. ut conuulsis uiscerib; sanguinē uomitu oris reiceret; Quē puer u-
 licus regis usib; exhibens ministeriū. foras extulit atq; imprudens facti quod
 casu potius quam industria gerebatur. ad eū locū puenit. in quo antagonus
 fuerat extinctus. Illic supra rorantes adhuc fratrum sanguinis maculas per-
 cussoris sanguinē effudit.

Clamor subito factus & gemitus inuentū. eo quod p̄funda quadā dispositione
 dñi libatus p̄empto scelestissimi parricidae sanguis uideretur; Sono exci-
 tus. causam quaesiuit. Cum sileretur. elicit studio quaerendi. & motu indig-
 nationis; Cuius accepto iudicio. suffusus oculos lacrimis. & quantum erat in eo uir-
 tutis ingemiscens ait. *inquit* Rependitur meritis meis congrua uicissitudo;
 Neque enim dī oculum tam impu machinator sceleris praeterire poteram.
 matura flagiti ultio subest. & digno iā conuenor parricidii mei pretio;

Vere similis ultio
 in Aristobolo ut
 in eum de Achimis
 so fratricidio.

Inuesto Aristoboli

ualecorpus; Quousque animam fratri matrique condempnatā retinet. Quid
 per partes eis libomeum sanguinem. In me si qua est omnis pietas contorque
 at manus spicula! me omis filu germaniq. ultore pietatis gladio transfigant;
 mactetur hostia parricidalis. atq. immoletur uiolatz necessitudini; Totum si
 mul caro noxia sanguine euomat. Non uiscerū meorum cruciatib. & lenta
 tate. daemontium exsaturetur. quod me intam nefarios ausus saeuifacino
 ris inpegit

H is dicitis. finem imperii acuitae. edidit. uix anno functus potestate regia prop
 ter quam parricidium non effugerat. Solut ilico mulier. atq. exiit uinculis
 fratri defuncti. Regem confatuut alexandrum. cui & processa aetas. & mode
 ratio suffragari aestimabatur; Qui ut regnum adeptus est. fratrem quem aduer
 terat regni cupidiorē statim interemit. Reliquum qui superat ex fratrib.
 uitae ac saluti potius quam regno intentum reseruauit uacuum negotiorū.
 continuoque ut se habet inquietudo morum. bello pacem mutauit. Congres
 suque habito aduersus lathrum ptholomeū. plurimosquidē hostiū interfe
 cit. sed ad lathrum uictoria deflexit. Cui tamen fructū uictoriae ademit
 cleopatra mater. coacto in aegyptum concedere. ut ^{morte} ~~matre~~ sibi unminentem
 euaderet. Cuius absentia alexander aucupatus. dū regni eius partes inuadere
 cupit. & iā theodorū in se conuertit. qm̄ potissima quaeque de eius possessioni
 bus sibi ad sociauerat; In puiō itaque impetu. theodorus regias opes occupa
 uit. decem milia quoque iudaeorū proelio fudit; Sed sup̄ plagā factus alexan
 der. plura adhuc de hostiū partib. suo imperio adiunxit. captarumq. urbiū
 populos seruitio subegit; hos bellandi successus. domestica seditio interpala
 uit. Et orta de conuiuiis. usque ad bellū contentio pcessit. familiaripeste
 huiusmodi iudaeorū uiris. ut de epulari ludo sese in arma excitarent. ac ni
 si peregrina auxilia regi presto fuissent. seditio praeeualuerat. Sed aduen

H. am alexandru
 in regno similem
 superiori crude
 litate

In epulas bel
 lanti usum ex
 orsum

ticia manu aegrae licet compressa est. Tamengto milib; ferme hebreorum in
teremptis; Inde marabiam iter direxit. A nonnullae eius urbes subactae. tribu
ta quoq; moabitis & galaditis iure uictoriae adscripta; unde regressus in ama
thun. theodoro tantae eius successib; stupefacto. uacuum defensorib; castellū inue
niens. sine mora expugnauit;

¶ Nonusque quaque tamen otiosus ob odia rex arabum fuit. nec inultum regni sui
passus dispendia; Nam insidus oportune locatis. omnē exercitum eius deleuit.
conclusū uallis profundo & multo camelorum agmine adtritum. euasit tam
alexander. Et fugiens de praedio. hierosolimitane urbis receptacula petit. Inui
sus suis. qm̄ recruduerant in odia aerumnarum eius occasione. quante metupo
tentiae praemebantur

¶ Et silentio tegebatur animorum discordia. aut uerbis tantum modo exercebat.
proelia. non uno. sed plurimis decretatum. quib; extincta fere quinquaginta
iudaeorū milia. quos alexander interemit. suis quā hostib; perniciosior. & ma
iore uictori detrimento. qm̄ regni sui uires uincendo adtriuerat;

¶ Inde. ne ipse quidem iam suis uictorius delectabatur. A uersusq; a praedio. arte
tracabat sibi subditos. ut iam non armis praemeret. sed uerbisurgeret. ac solis
sermonib; offensionum genera dissolueret. nihil tamen proficiebat ad colli
gendā sibi gratiam. qm̄ finctis facinora praeponderabant. Atq; ipsa repenti
na conuersio ad penitentia morūq; inaequalitas saeua passis. suspecta habe
batur; Deniq; cū simulata eius placiditate. se circumueniri arbitrarentur. de
metriū regē sibi auxilio futurum aduersus alexandru in bellum excitauē
runt; pugna in manibus. Nec conperendi nata. quamuis unum aduersum du
os exercitus numero inferiore certandum foret; mille enim comitatus
equitib; & sex milib; pedum quos mercede sibi ad sociauerat. decem milia quoq;
iudaeorū sibi conspirantium in bellum arceriens. iuxta urbē sicimam.

occurrit hostib; Quib; triamilia aequitū erant & peditum quadraginta milia
 temptatoq; utriusq; agmine. ubineq; demetrius pecunia conductos desiscere
 a fide uidit. neq; alexander de iudeis aliquos quibus sedemetrius adiunxerat de
 posuisse erga se odia cognouit. armis decernendū aestimauerunt. Superior
 bello demetrius factus plurimotamen suorum sanguine; Nāq; ab his quib; di
 uerso mercede conducti uenerant. egregie bellatum. Ita. ut usq; ad mortem uir
 tute ac fide certauerint; Desitutum itaq; sese alexander uidens. caesis suorū
 ceteris. in montes concessit; Sed praeter utriusq; spem. ad alterū eorū species
 uictoriae puenit. fructus alteri partus. Quia & demetrius nudatus est disces
 su hebraeorū quieundē ad societate rogauerunt. & alexandro ex ipsis sex mi
 lia sese adiunxerant. more quodam humani ingenii ad stipulantib; admiseri
 cordiam rebus aduersis.

Adquisito

Cessit itaq; demetrius ei quem bello uicerat. uidens illū adfluentib; paulatim
 hebraeis iam pugnae idoneum. seseq; cum paucis relictum. Cuius uictoria liber
 tate ad suētis dominationis metum mouebat; Rediit alexandro sic uicta cum
 securitate. regnumq; in suos & uisus bellis reformatur; Querentia ab his quid nā
 faciens animos sibi plebis conciliat & responsū est. si moreretur; Uix enim
 forte cum mortuo tā graua p pessi ingratiā reuerteterentur. ut odia aduer
 sus defunctū deponerent; Quib; excitatus rebellandi q; ad suētudine multis spe
 catis. reliquos coegit in urbem cui nomen bemeseleh; Cuius expugnatio. acer
 biores solito pestem inuexit. tā saeua crudelitatis processu. ut ex eo numero oc
 tingenos in media ciuitate crucifigeret. Quorū in conspectu. coniuges eorū
 filiosq; iugulari iussit; Haec spectabat. accubans in medio concubinarum; laet
 inter aescas & pocula. Sed magis sanguine quā uino inhebraatus.

Ps

Hoc solo facto. amplius populum quā bello deterruit. Ita. ut proxima nocte
 iudaeorum octo milia ultra iudaeam discederent. Quib; fugae finis. mors

alexandri fuit. tantaque horror mali quietem regno attulit.

Sed ubi adomefacis feriatur proelus. exorta est eicausa inquietudinis antiochi. aduersum arabas expeditio. quam sibi terribilem & periculo futuram arbitrabatur. hic est antiochus. qui etiam dyonisius appellatur. demetrii frater. a seleuco ultimus. cui transitum negare cupiens alexander. inter urbem antipatridem

N Antiochus
qui & dyonisius

et i opes littora foueas ingentibus. ductas. muroque altissimo. turribus quoque ligno impostis. elisit operam magnos uorum labore nullo hostis impedimento. Siquidem negotio facili repletae foueae turresque exustae. ipse quoque alexander fuga sibi consuluit. Et tutior. quia nequaquam tantum aestimatus ut eum uictor principis loco persequi deberet. Nam secundis partibus reseruatam. ut itinere obstructo iniuriam acceptam ulcisceretur. Recta autem in arabas iter direxit. quorum rex in loca proelio oportuna sese contulerat. Deinde subito conuerso. equitatu. maxime ac multitudine. effuse ac sine ordine ruentes hostium turmas inuasere. Certatum acriter. quod antiochus resistit. Renitebatur enim. quamuis exercitus eius quasi more pecorum obtruncaretur. ubi uero & ipse cecidit. nam praeter ceteris sese offerre solebat periculis. auersionis. quorum maximam partem incerto fugae dispendio extinguitur. reliqui in uicem curannan nomen coacti atque alimentorum inopia consumpti. uix paucissimi exhistantia cladis superfuere.

Antiochus adama
chen expetitum
regnum.

Hoc successu. areta etiam ad amaseni ad regnandum expectatus ut coelestriae imperitaret. quo ptolomeum excluderent. quem maxime infestis odiis persequerentur. nec iudaeam immunem reliquit incursionis. De qua uictor licet superato alexandro. secundum utriusque. tamen patris conuentum discessit ac reuertit in sua. Alexander autem. pellam euerit. & gerasan petit. iterum de theodori possessionibus. aliquas sibi adiungere parans. eamque sibi bello uindicauit. Inde in syriam progressus. gaulanen & seleuciam & gamellam euerit. ultra superioris belli contumeliam. Ipsasque antiochi munitiones diruit. quibus ^{in locis} exclusit.

iter in iudaea conuertit. ac praeter spem. cum gaudio totius gentis suscipitur pro
 mirabili successu rerum gestarum; ubi parva bellandi quies exordiū tribuit
 egritudinis. atque aliquantulum quartanis febriū uicibus. adfectus. leuato paulis
 per incommodo. dum negotia repetit militaria. nec modum seruat. animo ualidior
 quam corpore. committit omnem suae uigorem salutis. uiresque absumpsit.
 atque ita mortuus est; uiginti uero & sex annis. uariis rerum euentibus. aduersum
 innumeros bellorum tumultus regnum tenuit. Et duobus liberis superstitibus decessit.
 Quos in parem regni aestimans gubernaculo. summam rerum uxoris proprie dele-
 gavit sollicitudini. quae eam acceptiore populo cognouit. atque hoc apud unuer-
 sos inuenisse gratiam. quod & iam ipsa ab immanitate uiri semper alienam sese
 faciendam existimauerit. ut non solum refugeret & flagitiorum consortia. sed & iam
 resistendo eius iniquitatibus; totius in se plebis conuerteret & beniuolentiam.
 Nec in puida uiri sententia fuit. Nam regnandi uis mulier inoffense exercu-
 it. sine ullo feminei sexus impedimento. & ad quasiuit moderandi gratiam
 sacrae legis obseruatione; Nam dum ad tentior circa templi cura exerceret.
 & remissa ministeria fraudis sunt. creuit imperii uigor. Ne tamen affectui
 infracta materno regni cupido; si quidem ex duobus liberis. electus unus ad spe-
 ciem regnandi non potestate hircanus uocabulo. natus senior. ingenio re-
 missior Aristobolum uero acriore animo ex parte potestatis emolliebat pri-
 uati humilitate.

Huc usque alexandri
 cui electione uxor
 gubernaculum
 tribuebat.

Hircanum electum
 amatore ad spe-
 rem regnandi non
 potestate.

Seductio phari-
 seorum ad prominen-
 tiam feminae
 demulcendum ad-
 lationibus animi

Ad suerunt se pharisei mulieri. Genus hominum secundum legis doctrinam exer-
 citatum. secundum qualitate affectus callidum. auidum negotiorum pecuni-
 ae appetens; qui captantes elatam mulierculam secundum scientiam iuris diuini
 extollendo suam fecere. ut plerumque etiam regni negotia ipsis committerent & ad-
 hiberent quos uellent. quos uellent excluderent. atque aulico exuerent minis-
 terio. Quid plura. Ita sese insinuauerunt. ut commodorum omnium fructus ad

eos puenirent. fuptus. & molestiae mulierē solā adficiēbant ;
Nec mediocri mulieris sps. ut maxima quaeq; auderēt. ac supra feminei sexus con-
dicionē proeli ad disponerēt. Siquidē & praestantissimā desuis manū parauit.
& peregrini exercitus copias ingentes coegit. Ut non solum domitura ad omne
regnandi securitatē foret. uerū & iā exteris esset potentib; formidabilis; Ea
tamen reliquis praestabat omnib;. Sed phariseis. quasi inferior optēperabat ;
Erat diogenes in regno eius. quide potis simi alexandri amicis familiaritati
eius inheserat ; Cum ad orsiobtruncauerē. memorantes ipsius consilio occu-
gentos illos in medio urbis ab alexandro crucifixos ; In caeteros quoque fa-
cinoris auctores. ut pgerēt ultio mandatum ; Nec abantur itaque quos phari-
saei praecipiebant. non quos societas sceleris inuoluerat ;
Quo metu perterriti pleriq; quibus huiusmodi pericula intendebantur. &
maxime praestantiores opib; aut dignitatib; ab aristobolo intercessionem im-
plorauere. ut matre ab executione pcepti seuerioris. ad molliora inflecteret ;
Ille si bigratia parare cupiens. non detrectauit ; Mulier aegre licet orantiam
filio cessit. ut conuitu honorum quos gesserant qui in huiusmodi inuidiam
arcesebantur. supra emē necis sententia mitigaretur. atq; eos tantū quos ob-
noxios suspectare patrandi flagitii incentores fuisse. urbe egressu uerberet ;
Qui accepta uitae securitate. pagros dilapsi ;
Eodē tempore causa accidit. ut damascū iudētus dirigeretur. qm ptolomeus
frequentib; incursionib; incolae memoratae urbis terebat ; Cuius negotii necessi-
tas. occupauit de exercitu alexandriae ualidam manum. Cleopatram quoq; tigrā-
nes qui armoenis imperitabat. in urbe cui nomen tholomais obsidione clau-
serat. quem munerib; alexandria mulcebat. ut a se auerteretur. quem lucullus
facta irruptione in terras armenorum redire in fecas rebus coegit. Consul aus-
ducentē suatuzari. quam aliena adiungere ;

Cleopatra an
grana armen
orum principe
clauso obsidi
one

Tantis itaq. intenta negotiis alexandria in morbum incidit; quam occasione rapuit aristobolus ad suas artes. Et congregata manu conspirantibus secum quos feruor naturae ad praerupta quaeq. audendum cupienti adiunxerat. thesaurus occupat. eorumq. copis inuitat admilitiam uoluntarios. ac p̄tio componit. ut in omnia quae uellat fide praestarent. atque in fulas regni induit;

Turbatus animi hircanus. matrem lacrimis conueniebat; at illa spirans ferocia filios & uxorem aristoboli in castrum rediit. cui nomen primobaris. post ea antonia appellatum. De quo supra memorauimus; Coep̄ta alexandriae. celerius abitu desituuntur; In hereditate omnem hircanus successit. qui ueniente adhuc matre dignitatem induerat sacerdoti; aristobolus uirtute & sapientia praestabat; res usq. ad contemtionem atq. in congressione deducta;

ubi consortum pleriq. relicto hircano illum alterum bello meliorem secutus; Hircanus comitantibus secum qui bello reliqui fuerant. confugit in antoniam. Reptisq. filius & uxor aristoboli. p̄ obides salutem inuenit. quia nequid asperum in suos fieret aristobolus pacto consuluit; Conuentum fratrum huiusmodi fuit. ut regno hircanus cederet. atq. ad aristobolum ius omne imperii transferret. Nec tamen hircanum in honorum relinqueret. sed regni exortem honore alio fungi sineret quem ipse imperauisset; Transactio huiusmodi. etiam religionem templi sacrata ad sensum utriusq. tenuit uoluntariam; Inde cum gratia discessum; ac se inuicem salutantes. aristobolus in aula regia se ferere cepit. Hircanus aequanimiter in domum aristoboli concessit.

Sed fuere. quos metus ac rerum mutatio incesseret. qui se studuisse aduersus aristobolum recordarentur. & praeter ceteris antipater. Iherax idumeus genere maioribus apud suos clarus. p̄ tenuis pecuniae. & ideo praeeualide potentiae. arte mira factus. ad contempnendam pecuniam propter conciliandam gratiam; qui hircanum consilium suum p̄ territum. quod nullam salutis suae spem uitam

In nomine castris
antonia hircanus
postea antonia
uocatus
In hereditate
regni alexandriae
matris hircani
successit

Conuentum fratrum
de regno hircani
cedit & aristobolum
ius imperii transit.

Comento antipater
idumeus a regno
regis auxilio
reducendum ad
regnum hircanum
fuisse actum

habere & qui imperio decessisset. nisi trans fugium sibi consuleret. ubi ad suas ar-
tes inclinavit. insinuat arethae regi. fouendum auxilio uirum qui circumuentus
foret ut regno caederet. De quorum hoc fore regi. si arbiter fieret imperii res-
tituendi. multo que pulchrius. sicutum scripto cui primitiua regni compete-
rent dolo sublata reformari uerberet. Illum uerisutum & callidum & ideo suspectum
uicinis. hunc mitem & quietum qui pro summo beneficio acciperet quicquid si-
bi ab externo tribueretur. cui fratrem & iam regnandi uis admississet. Praeparatam
itaque regis arethae gratiam hircano annuntians. fugiendi spem detulit. & uiam
demonstrauit. ut secum peteret petram in finibus arabie sitam. quo in loco re-
ge adirent; Qui praecipue antipatris domusque inflexus. plurimam bellatorum manum
hircano adiunxit. ut regno restitueretur;

Erant fere pedum equitumque quinquaginta milia. a quibus prima pulsus con-
gressione aristobolus. hierosolimam confugit. Ibi quoque intutus aduersus tan-
tam hostium multitudinem. quae clausum expugnauisset. pisaecurus ductor ro-
mani exercitus alterius belli occasione quod aduersus tigranem gerebatur sol-
uisset. obsidionem. missus apompeio. cui recepta metridatis ultio grauis. bellique
in socerum transferendi propositum exarsit; Quae causa siriam infestari pisaecurum
praecipere. cum ipse tigranem atque armeniam urgeret. Scaurus itaque aduenien-
ti damascum. quam metellus & lollius funditus euerterant. occurrere fratrum
legati sibi quibusque romanae operis auxilium implorantibus. Et quibus inferiori
oribus etiam iuribus aristobolus. praeponderauit tamen pecuniae oblatione.
Uenditur summa praedialis certaminis talenta trecentis. & iustitia postulata
praetio pensatur; Quae pecunia sibi annumerata. denuntiat scaurus hircano
regique arabiae discedere ab obsidione. Aut si permanerent. scirent sibi aduer-
sum pompeium & romanos bello certandum; Et terrore obsidio soluta. Are-
thas filadelfiam petit. Scaurus damascum reuertit. Aristobolus autem uix du-

+ patria

+
Aristobolus ma-
nu collegisse
post dudum

dum idoneus propulsando periculo manum collegit. hoste insequitur. Et ad pa-
rronem aduocalum loco. sexmilia hostium simul & fratrem antipatris fallione
proedio fudit.

Pompey m d d

Hircani atque antipatri spes lapsae. quib. fiducia omnis in arabiae uiribus
erat. Sed ubi magnus pompeius ab ierisria coepit & damascum aduenit. a romanis
quorum auxilium infracta de manibus uictoriam amisere. opem postulant. pompe-
iumque ad eum tamquam iusti arbitrum. & minime auarum pecuniae. Alloga-
tionibus itaque non muneribus. ut ante nunc coepere. quoniam integer animus. aduer-
sus corruptelam pecuniae laqueis auaritiae non capiebatur. & gratuito odisse
poterat fraterno insidiatum honori. Et ideo hircum ad orsi quaerelis. quibus &
aristobolo inuidia fieret. quod indignus aliena inuasit. & hircano gratia con-
ciliaretur. Cui uel merito uitae uel aetatis suffragio regnandi ius competere.
Adscipulante praesertim matris auctoritate. quae & iudicium eligendi habuit.
& ius conferendi.

In auxilium ad
pompeium ad de-
fendendum hirc-
num

§

Nec aristobolus diu affuit. quamuis nihil in magni pectore quod suis artibus con-
duceret inueneretur. praesumebat tamen de scauri redemptione. seseque eius iac-
tabat societate. Uenit itaque regio ornata praeditus. & prope maiore quam
solebat stipatus ambitu. Ut quidem iustitia diffideret. ad quiescendum praecudicium
excluderet. spem obediendi negaret. Sed diutius tolerare romanis consulis sub-
limitate nequiuit. cui moris erat regni ex ortu regibus imperitare. Itaque ubi
ad urbem uentum est cui nomen dio polis. alio concessit. romane dignitatis sup-
cilium dedignatus regni amore. Qua secessione aristoboli non mediocriis dat
offensionis locus. usque adeo commoto consule. ut statim arma romana in uide-
am conuerterentur. coniunctis & iam syriae plerisque auxiliariis. quae ubi com-
perit aristobolus ad urbem serthopolim. atque inde coreas ad propinquare. un-
de erat iudaeae exordium possessionis. confugit in alexandriam castrum munitum.

§

admodum. & in monte altissimo situm; Quo cognito. iuba eum pompeius descen-
dere; At ille tanquam terili praecepto oboedire indecorum existimans. periculum poti-
us subeundum quam opterandum imperio. animi inmodicus arbitrabatur; Sed re-
fert a populis romana castra desuper spectans. simul a suis monitus. non lacessendos in-
quorum in nomen ac potestatem totus prope orbis terrarum concesserat. descendit.
Pluribusque usus quibus regnum sibi iurae delatum adstruere contenderat. uel generis
debitum necessitudine. uel exercitus iudicio qui secutus sit ualidiorē. deserue-
rit ignauum. uel euentu proclui. uel pacti conuentione. ad munitiones reuertit;
Rursus cum hyrcanus consulem adisset. uocatus ad iudicium aristobolus sese re-
presentauit. Sed cum adhuc conperendinari cognitionem uideret. in castellum
regressus est; in eius enim inter spem & timorem. putabat quod imperis eius oboe-
diendo ad suam gratiam pompeium inflecteret. Sed ne iterum ui adigeretur im-
perio cedere. in alexandrium sese recipiebat; Nec praeterit magnum regis uersu-
tia. Iuba eum decedere munitionibus. idque facturum datis ad singulos custodes
munitionum litteris. sese adstringere; Iussis quidem paruit. quae non audebat
refellere. Protinus tamen hierosolimitanis moenibus se abdidit. & bellum aduer-
sum romanos parare coepit; Pompeius quoque fugientem insequi. clausum urge-
re. neque parandis belli usibus. tempus ullum dare direxit magni intentione demit-
tridate nuntius. quod morte bellum finisset; Urbis hiericho in finitimus
pompeium tenebat. cum rei memoratae indicia uenere; Locus prope urbem.
in quo balsamum gignitur. uirgulasque in nascitur. quae acutis lapidibus incidit
pueri agricolarum. proque eas incisiones. distillat humor lacrimis pulcherris
rorantibus; Inde uir militiae suetus. compositis ordinibus ad uesperica stramo-
uit. & primo diluculo hierosolimitanis moenibus adstitit. atque in pulsus arma-
tas acies infudit; Obstupe factus aristobolus. dispositionis speciae. uirorum
robore. militum alacritate. sponte occurrit. ueniam praecatur. pecuniam

urbem. seque offerens. Uerbisque mollibus suppliciter inflexis. mitigauerat indignationem consulis; Sed irrita praecatione. quia effectus deerat promissionis. Non solū negatis pecuniis. sed etiam urbe excluso gabino qui oblata petitiu uenerat. bellum incubuit;

Namque magnus adhibitis custodibus aristobolo. urbis moenia speculari coepit. atque explorare diligentius quibus in locis temptari & inruptionem. Sed cum & ualida murorum circumspectari & quod expugnari nequirent. & templum in urbe haud inferioribus circumdatū munitioibus. ut geminū eēt ingressis periculum. & ad defensoribus templi. & ab his qui murorum propugnacula tuerentur. hesit animi dubio sententiaeque incerto p̄ aliquantū temporis; Cum subito intra urbem seditio orta. uolentibus hircanis sociis urbem recipere pompeium. renitentibus aristoboli propugnatoribus. illi portas aperire magno. isti obserare bellūque inferre. neque gemerent; Sed pluribus quos terror potentiae romanae auxerat cessere inferiores. atque in templū sese recepere. soluto ponte qui transitu quo urbem ac templum mediū coniunxerat;

Reccepta itaque in urbem est exercitus romanus. & suis manibus iudaea peruertere portas. non multo post urbis ac templi expugnatoribus futuris. completūque est illud dauiticum; Quasi uenerunt gentes in hereditate tuā. polluerunt templum sanctum tuum; Sponte itaque tradidere regalia sua cessere aulicis; Pisoni claro inter suos uiro & militiae stipendius exercitatio id negotium commissum. ut manu ualida aulam regiam. caeteraque urbis tuenda existimaret; quod ab eo sollicitate curatum. quasi ad ea defendenda potius quam occupanda romanum imperium ducatur; Ad templi autem inruptionem quā pertinaciter resistebatur iudaeos magnus parauit socios iudaeos & hircanos. ut si fieri possit aliena romana ministeria non profanarent. simul ut suis manibus iudaei fossas repleant impio ministerio & turpi obsequio; seruiuerunt manus eorum in cophino.

*A t t e n d e n u s q u a
r e m i s s a o f f i c i a
s a c e r d o t u i i n i p s o
b e l l i p e n e t u*

mentes in sacrilegio; sed nihil proficiebat congestio. cum reniterentur emuris
aristoboli fautores. & desuper adferrent impedimentum. Irritaque pompeio fu-
issent exordia nisi incurrentibus sacris religionis diebus quibus ab omni uacare ope-
re iudaeos uetus observatio foret. immineret suos aggerendis terrarum tumulis
imperauisset. Sola enim conferenda ^{manus} ^{ne} eminens usurpatio in consuetudinem uer-
sa. & iam sabbato sic amentum inferat proelium & salutis extremum petat pericu-
lum. decernendum sibi ferro iudaei existimant. reliqua certamina religioni
ducunt; iam uallum excreuerat. iam machinae ad motas repugnabant rogi mu-
rorum altitudine ferociore. nec intermixti proelii propiore magni acces-
su indinabantur. Stupebat pompeius ac res uirorum animos. miri decorem
ac magnitudinem. & nusquam remissa officia sacerdotum; In medio belli furo-
re. tamquam profunda pax esset. nihil deerat sacrificiorum solempnitati; Inter
bellatorum iacula. mortes caesorum fundebatur sanguis hostiarum. uicti-
ma altaribus inponebatur. antea ramposita feriebantur; Tertius iam mensis an-
cepse adhuc certamen tenebat; Primus scylla. ortus cornelio faustus & duocentu-
riones. quorum uni nomen furio alteri fabius erat. deiecit a turri murorum tem-
plum intrupere. singulis sequentibus sese ceteruis. Et circumdantes undique tem-
pli interiora. quoscuq; reppererant gladius transuerberabant; Caedebantur fugi-
entes. repugnantes alii obruncabantur; Nullus parcendi modus. nec tam enea
saecuitia bellantium. obsequia uacuum impedita; nudatis gladius imminebat
hostis. illi tamen sine ulla perturbatione soluti uicem muneris exequiebantur;
Nullum intermissum est officii genus. quicquid ad purificationis solempni-
tatem. quicquid ad cultus sacri obseruantiam spectare poterat impletum est;
Tanta erat cura ministerii. Atque utinam. proueritate deuotionis & fidei fuis-
set; maiora quoque a suis orta pericula. quam sibi ab hebraeis inuicem infere-
bantur. Atque intus pugna uehementior. & a seditionis propius & anceps periculum;

A fronte externus hostis. a tergo lateribusque domesticus urgebat. Itaque condu-
 si undique. alii se praecipitabant. alii patrie incendii exurebantur. Sacerdotes
 tamen usque ad ultimum in suo munere perseverabant. hortantes se inuicem ne
 in posterioribus ponerent officium religionis quam salutis praesidium. Recte
 secum agi. si pietati impenderent quod deberetur necessitati. pulcherrimumque
 si in patrie sinu sepeliri liceret. Quidam tamen iuuare & euadere & supersistere inuere re-
 ligioni. praedarum potius opus muneri pio commori. quod si quis periculi me-
 tu deserat sacrilegium est. Si quis impleat sacrificium & pie passionis uictoria,
 Infulati itaque sacerdotes inter suas hostias immolabantur. & amicti sacerdotali-
 bus stolis inter cadauera caesorum humiacebant. Fusis illi iudaeorum duodeci-
 milia. romanorum pauci extincti. plures uulnerati sunt. nihil tamen graui-
 us in illa miseria ingemuerunt iudaei. quam quod illa abscondita ante. scifi-
 cationum mysteria. reuocata gentibus. ac manifestata sunt. Denique pompeius
 curarum istiusmodi declinans superflua. dum triumpho potitus ambusta obire &
 sequentibus suis plurimis. uidit tabernaculum secundum quod soli principis sa-
 cerdotum solempni accessu patebat. atque intus se pexit lucernam & mensam.
 & cetera materia. & tabulas testamenti. superque eas cherubim. multitudinem
 aromaticum dispersam. & sacrae pecuniae talenta duomilia. In quibus cum plu-
 rimum auri esset. integer tamen ab omni cupiditate. uel ipsa uel si qua sacrorum
 uasorum inuenta sunt. intacta seruari praecipit. Et sequenti post excidium die
 neocoris iussit mundari templum interiora. & celebrare ad sua sacrificia. Hyrcanus
 quoque principatum sacerdotum dedit. prompta eius opera usus in obsidionis
 necessitate. Nam & si infidus suis. romanis tamen fidelis. ut sua patria expug-
 naretur. Sed puto neminem possedici fidelem. qui suis fuerit infidus. non pro
 functoriae. itaque uel in ipso proelio iuuit hostes suorum. uel quod extra mu-
 ram populi multitudinem admittente aristobolo retraxit ab eius societate.

A domnia tamen quib; uel praeueniendi aristoboli deducendique eius auctoritate. uel conficiendo caeleriter bello pompeius egregius imperator fuit. praedarum hoc addidit. ut in uictoria modum teneret; Denique benignitate sibi magis quam terrore quos uicerat ad sociauit. auctores tantummodo belli securi percussit. Tributum quoque uictis imposuit. statuit ducem. iudaeae fines determinauit; Suis ergo finibus. circumscripta iudaeae est; Reformauit & iam gadaram quam iudaei euerterant. rogatus ad metrio qui patriae suae huiusmodi gratiam a patrone poposcerat. ut in hac causa & in pluribus apud magnum supra libertorum modum usque ad inuidiam excellens;

Aristobolum autem cum filius & socero eius. captiuos statuit secum romam deducere; Sed unus ex sobole regia itinere lapsus custodiae. domum reuertit. Et nomen alexandro. aetas fratre prouocior. & sorores duae; Antagonus itaque aetate iunior cum feminei sexus germanitate ad urbem deducit; pompeiusque erlicia & inderomam petiuit;

Octauus Herodis

At in syria scaurus cui ducis officio praerant receptas urbibus quasi iudaei inuasent in mediterraneis. serthopoli. ippone. pella. samaria. iamma. maresa. Aloto. arechusa. maritimis quoque. gaiza. ioppe. dora. & ea quae stratonis turris olim uocabatur. postea autem caesaria nuncupata sub imperio herodis. qui & ornatum addidit & nomen mutauit. aduersum arabas bellum moliebatur. iudaeam inter euphraten & aegyptum. syriam quoque suis reformatam finibus iudicio. coercens. praedandique cupidine. quod potius reor. an pferendum per uigratia summam regni arabiae. petram inuadere uolens. difficultate quidem locorum impeditus. intrupere nequiuit. Plurata tamen. uel propinqua urbi uel longe posita deuasit; Quibus in locis exercitum eius morantem fames incesserat. ac poenae incidisset. facinus miserabile. nisi per antipatrum laborantibus romanis hircanus alimomam ministrauisset. idemque de consilio scauri

archammonuiss& solvere bellum. Pecunia demique trecentis talentis arabis
hoste sequevit. scaurum redemit; hoc regressio eius praedium fuit;

Quaeres fidem hircano cum romanis firmaverat societate. & profundae pa
cis securitate fouebat. quod in locis hostilib; exercitu romano opera eius
ex indigentia graui frumenta satietas facta. auxiliumq; praesto fuit;
Sed ubi alexander eumculis magni elapsus. primum occulte & pauli quantum
temporis manum idoneam sibi congregans. deinde pala percursare. Coe
piti iudaea. exagitari hircanus. & reb; suis diffidere. romanos cura urge
re ne bellum glisceret. qm& iam murum reparare hierosolimis constitueret.
quem magnus destruxerat. Ac prope adgressus fuerat opus. nisi gaunius
qui scauro successit curatis serenue caeteris. quibus terrore sui nominis spar
serat. occurrendum alexandri temperamentis aestimauit se;

Nec alexander refugiendum arbitratus. sed de cetero proelio ausus. cum decem
milib; peditum mille & quingentis equitib; & iam castella reparauit. alexan
driam. hircanum. macherontem receptaculo sibi si res poposisset futura
uel hostib; impedimento. qm& arabia non satis fida romanis proxima erat;
Gaunius quo citius occurreret. marcum antonium cum parte exercitus praemi
sit. ut iter hostium impediretur. donec ipse cum toto agmine adueniret;

Antipater cum electis adueniens. & malicchus. & pitholaus diuersi iudaeorum
subnixi ceteris. cum antonio vires iunxere; Quos sub confertos alexander uidit
nam iam & gabinius aderat. flexit consilium. ut retro sum cederet; Sed cum iam
non longe esset ab hierosolimis. coactus manum conserere. uictus au fugit. nec a
tis ferme tribus milib; suorum. caeteris captis aut dilapsis. uix alexandro
paucis sup fuere. ad fugę potius societatem. quam ad rebellandi audaciam;
Denique pacem a gaunio petens. & iam castella ne quid suspectum haberent
romanis tradidit; Eo bello aegregie antoni uirtus emicuit. quāuis ubique

Gabinus praeco

Diuisio iude

praedarū documentum suae dederit fortitudinis;
Cabinus in quinque conuentus iudaeam diuisit. ut potestatem minueret & ex
qua oriebatur potior rerum insolentia; hircano pro mansuetudine inge
nietus sacerdoti honor mansit; totius autem conuentus regni eius. non uni
sed in commune hierosolimitanus a gauinio cura impeta; Itaque caeteri conuen
tus similimodo ad tributa p̄ gadoram & amathunten & huericho sefforitanosq;
urbes scilicet potiores diuisi. quo & singulorum potentiae nihil relinqueret.
& functio regionum non uacillaret & quaepublica expectaret sollicitudinem;
Quod & a romanis ad releuandum rebellionis metū. & iudaeis ad deponendam
inuidiā cum gratia susceptum. qm̄ non sub rege sed sub obtinacibus degeret hebre
orum genus ad reipublicae romane similitudinem! In qua non unus imperita
ret. sed p̄ uices optami quique quibus sortito magistratus cesserat. administra
bant regni quidem exortes. sed regum arbitri;

Consultum prouide aduersus inquietudinem gentis aestimabatur; Sed aris
toboli fuga reditusque in iudaeam plurimum turbarum excitauerat. plerisq;
refluentibus ad eum quos amicitiae ueteris gratia sollicitauerat. aut res ulti
mae. quib; remedium ex discordia publica querebatur. una summis miscere
cupientibus. atque aliae spes lapsae forent. Regressus igitur. munitiones ae
dificare alexandrium reparare coeperat; Quo comperto. gauinius sisinnio
& antonio seruilioque cum parte exercitus directis. coeptum opus inpediuit;
desertis enim munitionibus aristobolus se bello parauit. Et quia maiore numero
quam usū agmen traheret. de onerauit in hermis populi multitudine. & sola oc
tomilia armatorum coegit. Ad iuncto quoque pitholao. qui uoluntarius ex he
rosolimis cum uiris mille aduenerat;

Deinde orto proelio imminebant enim romani eius ceruicibus. aliquam diu
quidem strenue pugnatum. tamen praecualuit uirtus romana; caesa iudaeoru

quinque milia. Aristobolus cum mille uiris inrupte aciem. & in caesielli macheruntis
munimenta sese recepit. duo milia alia dilapsa.

Adorsitamen castellum romani. per biduum fermedilat. qm deultimo periculo
aristobolus totis uiribus decernebat. sed nequaquam diutius sustentari potuit. cap
tus cum filio antigono quem pariter fugiens de uinculis secum abduxerat; ad ga
uinium missi. & ab eo roma directi sunt. Senatus aristobolo in custodia detruso.
filio eius ad brithiniam dimisit. Quod gauinium ferunt eptis insinuasse. id a
ristoboli coniugi promissum. remunerande sedulitate eius gratia. obtrahit
sibi munitiones.

His in iudaea gestis. gabinius audendum aliquid ratus. in parthos expeditionem pa
rauit. sed suspecta partium ptholomei regis reuocauerunt profectum; Nam abeu
phrahe in aegyptum gabinius iter conuertit. usus necessarius ad omnia ministeri
is antipatri & hircani. Sed hircani partipatrum. qui pecunia frumento. ar
mis. auxiliis quoque. exercitum uiuare; ac maxime congressiones circa pelusium
nisi gnaris locorum & totius belli generis iudaeis omnia procurantib; gauinū
facile deterruissent;

Sed rursum morante exercitu. alexander aristoboli in syriam sese alteram uelut in
uacuum prouinciam immergere moliebatur. nisi rumorib; exitus gauinii reditu
matura uisisset. praemissosq; antipatro reuocasset plurimos iudaeorum ab alexan
dri societate. Quorum multitudine fretus. parabat omnes quos in regione offen
derat romanos exiit odare; Denique dilapsis licet iudaeorum plerisque parti
patri conuentionem. audaciam tamen non deposuerat. Proeliumque ad orsus
in triginta milibus uirorum circa itabyrium montem fuit. cum decem milibus
aufugit. reliquorum dispersione. bellum confectum;

Gabinus compositis ad arbitrium antipatri. & s' h' ierosolymitanis negotiis.
inde profectus. iudaeos proelio subegit. Mechir & dateq; & tigranen fugien

Crassus p[ro]f[er]

Cassius p[ro]f[er]

t a[gr]ypis

res de p[ro]p[ri]e occulte misit. palam tamen militib[us] intinavit fugalapsos. Successit gaunio crassus. & profecturus ad parthrum bellum. omne quod erat hierosolimis in templo aurum abstulit. & praeter ea duomilia talenta detraxi iussit. quae pompeius in aedibus reliquerat; nec longum laetatus. Ubi transiit eufratenem exercitum amisit. & ipse extinctus est;

Et successu parthi elatiore. transendum in s[er]iam crediderunt; quos strenue insidus excoepit cassius. & commissae sibi prouintiae finibus reppulit. non sine graui detrimento hostium. cum effusae uenientes quoneminem sibi obsistere ausurum arbitrarentur. locis praeventos angustioribus occupauit; denique fusis suorum pluribus. bellum deseruere; Cassius repulso hoste securus prouintiae in iudaeam irruit. & aricheus deletis. triginta milia iudaeorum in seruitute uendit. nicholaum quoque suspectum doli quo parcesaristoboli fulcra & iugulari iussit; neque ex pers consilueius antipater fuit. ut aemulum potentiae quam maxime excluderet; Is cognouit uxorem cui nomen cypris splendidissimo inter arabiae feminas loco orta. atque ex ea suscepit liberos quattuor sexus uirilis. & unam feminam, uiris. huiusmodi uocabula; primus phaselus. sequens herodes uocati. tertius ioseppus. quartus feroras. & salome filia; Ea quoque causa uire egregie factus ad merenda munera. atque amicitiae societate potentium. gratiam praeteris sibi regis arabum conciliauerat. qui ad locis arabiae uxoris acceptae praetendebat necessitudinem; denique aduersus aristobolum decernere proelium parans. filios suos praedicto arabum regi quasimutuae caritatis pignora direxit; quos ille quasidepositum inuiolabile susceptos. eo cultu quo liberos domi habuit. & post ea repetitos patri reddidit;

Sed cum aristobolus bello superatus in uinculis haberetur. alexander filius eius cum secundum conuentiones pacis quibus eum cassius ad euphraten re-

De julio caesare

dicurus de iunxerat proelio uacare & confinia p̄sidis haud ullo suspecta partho-
rum transitu in festarentur. & blandis tranquillitatis species orientis in parti-
bus humanas leuar & sollicitudines. ^{Julius} caesar e transalpinis regionib; gallia
rum italiae sese infundens. pompeium senacūq; ultra ionium mare expulit;
Italia exclusus emathiam magnus petit. eo quae diuersis ex locis romanae us-
sit agmina sequi. quod ibi bellū parare; quib; intentus gerendis. aristobolū
romae uinctum reliquerat; eum caesar quinter urbē romā atq; pom-
peium medius erat. qm̄ deflaminia in appamiam compendiaris tramita-
bus magnum sequebatur. ut uel ipsum exciperet. uel interuiperet eius
exercitum. uinctis leuata. tribus & iam militarib; innumeris in s̄riā direx-
it iudaei sibi adiungeret. pompeiumque ac ergo urgueret; Sed in exordio
temptamentorū ubi ad locū puenit. ueneno interemptus. in p̄fectum nego-
tium reliquit; Opinio mortis eius pompeii fautorib; adscribatur;
Julius autē sunt dispositiones caesaris & defecit aristobolici cupiditates. noua qua-
dā mutationum uarietate. ut tutior fuerit exul inter hostes in uinculis capti-
uus. quam inter suos ciues dñs in cubiculo. rex in conuiuio;
Quo comperto pompeius quod aristobolus in iudaea recidua sibi bella repa-
rare temptauerat. & iam filium eius alexandrum iugulari iussit. suspectum
nimis p̄ partes caesarianas. Serpiō ^{ma} gnimandatis boediens. pro tribunali statu-
it reum. ut species iudicii praetenderetur. Accusatorib; quoq; adhibitis. atque
in eum qui romana nam rem publicā armis inquietasset & sententia prolata. ut p̄
iuris potius auctoritate quam p̄ executione praeccepti. more ducis hostium
conuictus rebellionis. securi percussus aestimaretur.
Cognita utriusque necē ptolomeus qui susceperat aristoboli germanos &
uxorem alexandri phylippionā. filium suum in urbem ascalonā direxit.
memoratos accersiturum; Ille adueniens. suscepit antigonum atq; eius sorores.

ut ad patrem deduceret; Usus & consuetudine amoris igniculus obrepit adulescenti. ignoscendo profecto siscirent tyranni ignoscere. atque alteram de sororibus accepit sibi in coniugii societatem; Pontulit hoc ptolomeus pater. sed docaso filio nulum propriam sibi unxit; Morum egregius censor. qui in exorata dampnare & in filio coniunctionem. ut ipse se patricidio & incestu contaminaret; Pompeio interfecto. Quidum arma caesaris fugit. spadoniae aegypto caput suum amputandum praebuit; Conuersae res; praebuit tamen ea pacentia caput. quae tantorum populorum aliquotiens uictorem decebat. ut in illa uicti sorte exulisque conditione. despiciens humanarum ludibrium. uarietatem gladio ceruicem offerret. ab eo cui regnum dederat pro gratia mortem recepturus.

Posthuius necem mutatio facta. plerisque ex familiaribus magnam uicium caesaris expectantibus. praecipueque antipatro. incredibilem in modum praedicto ad omnes quorum adfectat & amicitiam; Omnibus enim necessariae opes. & maxime in priorum apparatibus. ubi ex inimicis atque aduersariis saepe numero cariores efficiuntur;

Et enim quia ptolomeus aegypto rex fidei laeserat. ab ipso caesare bellis grauissimis praemebatur; Pergamenus mithridates cum omnium manu quam secum deduxerat pelusiaca repulsus obstaculis in urbe ascalone resederat. desperatoque transitu & conatu irrito. nec iam se committere bello audebat locis iniquioribus. & impar uiribus; Cui antipater arabas primo in auxilium adsciuit. deinde triamilia iudaeorum ualida manu & munita armis secum perduxit. Commouit & iam syriae potentes in adiuuentum ipsius. ptolomeum qui habitabat in urbano & iamblicum. & ptolomeum alterum. Quorum freta societate. & iam alii plures ad bellum accensis sunt; quibus adiunctis uiribus fretus. mithridates pelusium accessit. Et cum transitu prohiberetur. obsidionem adorsus; quo loci antipater praeda

Mort. magni pompeii

Julius caesar

rum militiae documentum dedit; Siquide resistens oppidanis cum summabelli
 utrinque decerneretur. primus cum suis disrupta murorum parte in qua ipse
 proeliabatur. urbem intravit. eamque coepit;

Nectamen hic finis laboris adiuventaque. sed & iam introrsum exercitus p
 geret. & circaeam quae appellatur honiae regio iudae aegypti uellent resis
 tere quo interdudereniter. rursus antipater non solum remouit proelium.
 sed & iam ad exercitum uiuandum quae necessaria forent usui humanitatis ab
 ipsis qui arma contra parauerant miserarie effect; Unde memphitae quoque
 animos a proelio reuocauerunt. & semithridatis societate uolentes dedere; Qui p
 tergressus suspectiora cum reliquis aegyptiis conferendum ratus. liberiorib;
 quidem locis. sed ualidiorib; uiris regionis ipsius cuius incolatus iudaeorum
 exercitus appellabatur strenue decertauit. Adeo. ut praerupto sese periculo
 daro. ac poene extinctus foret. nisi antipater uidentis eum in quoq; mithrida
 teserat dextrum cornu a cohorte ^{ab hoste} urgeri. ex alia quoque parte includi flumi
 ne. nec ullum effugium uiris inruissit. acornu sinistro. super eos qui mithri
 datem caedente persequobantur; quos eo usq; insecutus est. donec omnis hosti
 um populus extingueretur; Eo proelio octoginta solos antipater uiros de suis
 amisit. supra octingentos mithridates. ita ut ipse praeter spe euaserit. atq;
 haec uno momento clades secuta; Antipater multis uulnerib; corpore excoep
 tis. aegregium uirtutis suae testimonium apud caesarem inuenit. mithri
 date praesertim non solum suae absolutionis interpretate. sed & iam fortitudi
 nis praedicatore.

Quibus aegregie caesar delectatus. in honore antipatrum ut oportebat
 inter amicos recepit; Deinde ubi ea quae in aegypto constituenda forent
 disposuit. atq; in siriā processit. romanae eum ^{et} honorib; adfecit. athenis ^{et} id italiā
 liam quoque contulit. caeteraq; ut probato sibi uiro gratiae suae pignora

Inco Lae

inperciuit ^{ant} hircano & antipatrum summum sacerdotum de sententia patris uolens firmavit;

Antigonus quoque insidia caesari occurrit & quem uel patris deflere aeterna conuenerat: ueneno per amicos pompeii interfecit. uel supplicium germani quem scipio summa crudelitate tamquam reum securi percussit. inuidiae magis quam doloris partes exequabatur. ut hircanum & antipatrum inculcare alienis quae sibi & fratribus suis scelus erepta forent. quae se grauissimo coacerbarent. Exorrem se factum habitationis paternae. terram in qua sit natus negari sibi. tamen suas iniurias tolerabiliore uideri. multo acerbiores illas quibus tota gens populi iudeorum ab hircano & antipatro adficeretur. eosque de beno gestis in aegypto rebus iudicare gratiam. cum illud in thetridatis iuuandi munus non exersita in caesarem beniuolentia sedulitas ulla detulerit. sed ex pompeianae conscientia societatis formido exorsit. ut esset & offensionis obtentus;

Ad uersus ea antipater non uerborum referens uicem sed rerum adsertionem. scidit uetrem & nudus indumentorum plenus uulnerum. diloriceo amictu offerens oculis circumstantium spectare iudicia uirtutis. Eninquit malivolentiae meae in caesarem testimonia defendant reum. quae tamquam lumina animi micant; haec ego cunctis tibi caesar uoluntatis internae obsides tribuo. haec ego fidei meae depono pignora & in scriptis cordis apices gero; si uis non creditur. hostes interrogentur. pro quo uulnera illa susceperim. quid in me aliud nisi fidem quam tibi deferre persequabantur. At obicitat mihi pompeii gratiam; fateor caesar me non homini sed nomini romano amicum fuisse. Idque studuisse aegregie. ut urae & l' mea officia impenderentur; militaui itaque non uni. sed omnibus; fuerit mihi carus pompeius. sed ante mihi coepit ille amicus esse. quam caesari esse & inimicus; tuus ille generus erat. & tuus ocer illius; cum esset in partibus iudeae iuu ut romanum imperatorem. non tamen ea pro illo quae pro te excoepi uulnera; Tibi unpendi uades mortis. & tuus zelorum excoepi hostilium; Quid mirum autem

ordis antigonus & antipater

ordis antipater

sic aptius uulnerum decus nescit. & fugitiuus fides quid sit ignorat. Quid autē
perpetuus hostis obicit mihi nisi iuram amicitiam. mirū sane uidetur. quod
accusatum quem quam romanos adicit antigonus quos bello soleat incesere.
atque apud eos excusum se imperio quaeratur. cuius sum ac negotium non ad
sui potentiam nec ad insigne domesticum sed ad lacessenda arma romana
& ulciscenda patris germanique exitia desiderauerit. Ingratus salutis tri
bunal romanum non timeat sed & iā audeat ulterius incesere. cū sciat ista re
bellionis suae consortem poenas luisse;

Ubi anti pater finē dicendi fecit. caesar pronuntiat dignū magis sacerdotio hrr
canum uideri. anti patro autē detulit potestatis electionem; tum ille eundē
arbitrum honoris & inoderatorem expetens. atque in eo qui honorem dare &
ponens mensuram honoris. astute satis & ueracunde. decus tulit. & incrementū
potentiae; totius enim iudeae procurator factus est; sane poposcit. ut mu
ros iudeae qui bello diruti fuerant aedificaret. Tantūq; negotium datae fidei
secutus exposculauit & impetrauit; Ea que ut moris erat romanis impera
toribus arbitrio caesaris in capitolio scriptae sunt. quae insignia honoris anti
patro conferenda caesar aestimauit & ut & suae iustitiae & meritorū uiri
posteritatis quoque cognitioni indicia extarent;

Prosecutus autem caesarem anti pater. ex sirmia iudaeā flexititer. Et primo
quem pompeius destruxerat murum. in ueterem statum reformauit; dein
de tumultu strepsit. conueniens singulos affectu parentis. nunc molliorib;
monitis. nunc minus. ut quae pacis essent potius quam belli sequenda arbitra
rentur. ne ue exasperarent animum regis. qui si nullo offensus maneret. ciuem
praestaret. si commoueretur. tyrannum exhiberet. Et similitas esse natura
hrrcanus. cauere tamen ne eum contumelia exacerbarent. sibi quoque
studium esse. ut in media consulere & pro consuetudine pax p̄ potestate!

St.

Sed si nouare aliquatempore uindicandi animum sibi non defuturum.
Romanorumque amicitiam potius quam dominatione experirentur; Cui enim
dubium foret ex amicis in arma erupturos. sic eum cui regnum ipsi firmaue-
rant cognouissent regno exutum.

Simul quia lenitudine ingenii tardiore hircanum nouerat ad exequen-
das publicorum munerum necessitates. filius ^{duosque} suis diuidenda tuenda regio-
nis curam putauit. quod ille in partem tantae mole imperioque esset;

herodes

Faselus itaque senorem ex liberis. praesulem hierosolimis & ducem militiae
constituit Herodem quoque minore natu acque admodum adulescentem. pari ho-
nore galileae praefecit; qui ubi potestate adeptus est. natura acrior. ad
obeunda negotia statim ingenio suo materiam inuenit; laborabat enim Syria
ezechiaelacromis incursionibus. quibus ille praedatoriae manu princeps
totam infestabat prouintiam. atque omnibus locis infensus aderat; quem
corruptum iugulari iussit. multosque praedonum interemit; quod ei
maximam uirtutis gloriam peperit. & uberem apud siros gratiam; unde
in urbibus ac uicis canentium uocibus caelebrabatur. quasi qui pacem & quietem
publicam. multo post tempore reformauisset.

Excitabat hic sermo secundo plebis rumore. Aemulationem piam laudis fra-
ternae. ut faselus iuniorum natu quem adaequare uirtute non poterat.
ad aequandam mentis benignitate. ad locum in primorum locum beniuolen-
tia praestantioribus. qui se ueritate temperarent gratia. unde maximus honor anti-
patro quasi parenti publico deferabatur; Ipse tamen nihil de beniuolentia
ac fide mutauit. qua obseruare hircanum solitus erat;

po

Sed difficile est in prosperis inuidia carere; denique primo tacitus hircan-
us adiuuenum laudes bellicabatur. uehementius tamen eum quae praedare
gesta in herodis operibus ferebantur exasperabant. quem ultra leges iudae

orum & priuati modū progressum uidebant. ut omnem sibi cum fratre ac patre
 uindicare & potentiam regemque exuerent omni honore. cum nihil praeter nom
 resedisset. quod uacuum potestatis manem speciem praeferebat. Denique inconsul
 to eo plurimos necidatos ac sine mandatis regalibus interfectos. quos lex patrum
 perire non sineret; Unde oportere herodem in causam uocari plerique aiebant. ut
 rationem daret quae gratia uiolauerit legem quae in auditos uetere exitio
 dari debere. ad surgere hircanum. uel hinc experiri. utrum regē an priua
 tum sese herodes gerat; qui uocatus in iudicium nisi adesset. manifestum
 fore. quod tanta eius insolentia adspirauisset.

His atque huiusmodi regionum satellitum sermonibus hircanus p̄ inui
 diam paulatim accendebatur. qui proprio rem ignauiæ pudore increpita
 bant. quod regalium negotiorum iure discesserit. transfusa in antipatrum
 & liberos eius potestate. quos dominos constituerit licentia sibi regnandum
 minuta. quibus exatus. sicut ut herodem iudicio suo non de fore. purgaturū
 quae aduersum leges usurpata obiectarentur.

Herodes tamen & si in iudicium seuocatum indignaretur. tamen uel patris
 monitis. uel consilio placidiore aduentabat. praecooccupatis galileæ muniti
 onibus. Sed tamen neq; inuidioso agmine ut bellum minari uideretur.
 nec iterum in tuto praesidio ut salutem proderet. fulzus quoq; sexticae
 saris erat adspirante sibi gratia; qui metuens ne quid iuueni insidiarum
 irogaretur. praescripserat hircano mandatis. ut se moribus iudicii gra
 uioris periculo temperandū putaret; Unde magis absolutionem iudicii
 sexto detulit. quam uoluntati. quam uis hircanus & si simulantibus cesserat
 ut eum in causam uocaret. uolens tamen absoluerit. qm̄ seruare herodem
 quam p̄sequi malebat; Sed ille iuuenalico calore iniuriam dolens absoluti
 onis. ingratus perrexit ad sextum. proposito studio ut si iterū uocaretur.

nonoboedire. Deditq; obtreccantib; insimulandi locū. quāuis hyrcanus p̄
adsurgeret adulationē cum uideret superiore; recordatione tam iniuriae
quaeretractando alitur. excitus herodes. congregato exercitu petebat hie-
rosolimam. ut solueret omnem hyrcani potestatem. De poene effecerat. nisi a
fratre infractus & patre impetuseius consenuisset. rogantib; ut insurrexisse
satis putaret & imitatione uindictae modū poneret. Abstineret tamen ab
imperatoris exitio. sub quo non mediocriter adsecutus fore gratia. ut tantā
potestatem adhipisceretur. Laesum quidē uideri quod iniudiciū uoca-
tus sit. sed rursum affectū gratia quod absolutus. Durū nimis sumuria
psequatur. & p salute ingratus sit. Dubium deinde ancipiteq; esse bellorū
euentum. grauem quoq; inuidiae fira nā. cum imperatori suo arma infe-
rat. & ei qui paterno eū affectu fouerit. saepius uiuerit. nūquā laeserit.
nisi cum malis consiliariis umbram ei excitauerit iniquitatis. quae se laesū
arbitraretur.

His & talib; fregerit iuuenalē impetum; bellumq; intestinū a iudaeis remotū.
sed romanorum interuentionē transfusum. atque in eos uersum. Si quidem
a caecilio basso sextus caesar dolo interemptus sit. & postea iulius caesar trien-
nio & septem mensib; potestate functus ppetua. qui a priuati habitum sup-
gressus fuerat in senatu graues poenas dedit. casti obruptoq; auctoribus;
Unde congregatis uirib; cum ultū ire filius iulius adoptiuus patris exitiū
adiuncto sibi antonio destinauisset. quia maximam belli partē missis aux-
iliis herodes iuuisset aestimaretur. totius syriae eidē regendae mandata
solllicitudo; quaeres. antipatro causa laetalis exiti fuit; Timens enim mali-
chus antipatro potentia; quae uirtute herodis cumulabatur. corrupto uno
de regalib; ministris antipatro uenenum parauit; Quo potato. post conuiu-
ū statim moritur antipater. in pigro in caeteris ingenio. & maxime queren-

207
Mort. iulii caesaris

Mort. antipatri

do scabillendoque hircanum imperio ut scirenuus;

Tulit grauius herodes obitum patris. commotoque exercitu. ultorem pollice-
batur; Sed frater no consilio reuocatus. ne bello intestino iudea inter herode
& malichum uexaretur. parato ad repugnandum. & maxime dissimulante malicho
quod necis anticipari consensit. fors. malum genus ultionis facile raducas est.
ut satis facione accepta. quod nulla fraude malichum antipater obisset. hirc-
canum ac malichum herodes ad coenam uocaret. & desententia cassii qui iam suis
id negotium mandauerat ad obeundam ultionem directis. parata centuriones pre-
positaque romane exercitus. uenientibus hircano simul ac malicho occurrere
in littore. atque euaginatim gladius. utrumque eorum circumsteteret. Solum
tamen malichum multis uulneribus circumfossus ac clamatum. super primo exercitio
trucidauerunt;

Consternatus eorum terrore hircanus sensum amisit. atque omni solutus iugore mentis
& corporis corruit. Saulis pro tamen ubi sese recepit. interrogato herode. quis prae-
cepisset malichum occidi. ubi cognouit ex praepositis. cassii romani imperatoris
iussu necatum. illic respondit; Cassius ergo & mihi & patriae meae salua fuit.
qui utriusque insidiatorem peremit; Sed hoc siue praemetudixerit siue ita senserit
hircanus. aud liquido patet. ne queno iudicio de finiri potest;

Insurrexerat helycus qui fraterna necessitudine malichi mortem cupere & ulcisci.
Sed quia heroden laceffere non audebat. fratrem ipsius faselum pulsandum arbi-
trabatur; Quo cognito herodes. mouere se cupiens. & extenuatus est corporis infir-
mitate; Helycus interea munitiones quasdam & praecipue masada inpositis praesidiis
occupauerat; Sed ubi refusus herodis salua iugor. recepit omnia. ipsumque elicum
de munitione masada herodes obsecrans dimisit; Interpellauerat eius potentiam
antigonus arisoboli admimculante sibi ptolomeo socero; Quos herodes proe-
lio fudit. & eiecto antigono hierosolimam uictor reuertit. magna gratia

etiam recentis triumphi & praecipue nouae coniunctionis: nam primo dosis
et coniunx adhererat. ex qua antipatrum suscepit filium. Postea mariam
alexandro aristoboli filio genitam secundis sibi nuptis copulauerat hircano
proximam. atque ob ea regali praedita nobilitate: peccata inuidia euasit.
quod regnum praeruptum ut hircano adfectauerit: praebello macedoni
co caesar atque antonius cassium brutosque oppressere. uictoresq; alter in
italiam regredi maturauit. alter in siriā properandum credidit. Legationi-
bus plurimis affluentibus conuenire ad antonium iudaeorum quique potiores.
atque in bithyniam processere. accusantes herodem fratrem eius faselum eo
quod ipsi uolenter inuasere rerum omnium potestatem. nomen solum hircano
ad speciem honoris dereliquissent.

Sed praesentia herodis praeualuit & gratia quae non mediocri pecunia sed mu-
neribus opimis antonio sibi animum deuinxerat: Unde nescit mone quidem
ullo praesertitus ab antonio. euacuauit inuidiam aduersum se directae legati-
onis: Iterum centum fere iuuiudaeorum antiochiam adusque non minore
spu accusatum profecti apud asien offendere antonium. iam totum cleopatry
amoribus deditum atque eius libidini deseruientem. Ibiq; arguere coeperunt into-
lerabilem fratrum potestatem: messala contra refellebat adistente hircano.
& insolentiam gentis redarguebat. Quae factione paucorum excitata suos de-
tractans alienos querens: hircanumque iniuriam praetextens. Cum hircanus
quod ciuibus esset & ad commodum praecoptauisset: Cognitis itaque allegationibus
partium. interrogauit hircanum antonius. quos aptius praesertit arbitrarer-
tur: Cuius affectu secundum herodem ac fratrem eius conueniente. cum uolun-
tatis suae responsa congruerent. delectatus admodum. quod erat fratrib; pater-
nae hospitalitatis copulatus necessitudine. quando cum gaudio adueniente
iudaeam gratissime satis antipater hospicio recepit. multisq; poluit offi-

† pparauit

cus. Herodens & faselum tetrarchas. ordinavit. totiusque iudaeae percuracione
agere praecipit.

Hinc quoque multiplicatus est numerus conquerentium; Nam & si alios legato-
rum custodia receperat. alios ad fecerat contumeliae mille tamen postea legati
ad antonium tironi urbem degentem. facta in hierosolimis seditione. pergere pre-
cepti. uoluntati cuius non defuerunt. Et quamuis grauer esset in reclamantes
uindictam. rursus tamen preserepere ausis. missus ab antonio tironum praeses.
qui corripere insolentiae reos. cum tam ipse quam & iam herodes atq; hircan
quaererent. nisi bigrauis sima supplicia patrieque perturbationes. & causas bello-
rum signarent; ubi nihil profectum. sed in rationabili contentione misericordiam
coepere. direxit armatos antonius. a quibus aluacesi. plerique grauer
sauci; ab hircano tamen aut sepulturae mortui. aut medicinae qui potue-
rant euadere gratiam adepti. geminae humanitatis occasionem dederunt.
quae uis in ciues beniuolentia manifestaretur. Caeteri quoque qui effuge-
rant. ita urbem exagitando exasperauerunt antonium. ut & iam in eos quos
uinctos tenebat suprae supplicia mandaret;

Cesserat acerbitati insolentiae. Sed decursu fere biennio infuderat sestrinae par-
thorum exercitus. pacor rex filio. & barzafrane psarum satrape bar-
barum agmen ducantibus. quibus stimulator accessit lisannas ptolomei filius. de-
functo patre cui cognomen tu memeo fuit. ex utraque potestate. p memora-
tum satrapen sollicitauit pacorum. promissis mille argenti talentis. & quin-
gentis mulieribus; ut antigono regnum daret hircan solueret sacerdotium;
lacorus ministro regio partem. equitatus dedit. quoniam ipse rebellio in tra-
siam detinebatur. ut in iudaeam transiret atq; antigono regerent & studiū in uir-
tute;

Sed hoc quoque parum processerat. nisi confligentibus aduersum se iudaeis
herode ac faselo & contra antigono duclibus desententia antigoni pposita foret.

ut pacorum conciliato rem pacis reciperent; Quod fasaelus ingenui facilitate ob
nitente herode. probatum in tempore. mox sibi periculosum expertus. cognouit natu
ra barbaros esse infideles; Nam missus ad barzafranem quasi pacis executores. &
cum hircano profectus. occurrit satrape. astute satis uelanti insidias specie benigni
tatis; Denique profecturis muneribus dabat. & quem ad modum circa uenirentur
dispositionibus suis constituebat; Prosequantur eos. custodiae magis causa. quam
soci periculorum. Deferebantur nuntii. quod mille talentis parthi redemp
tus foret ad exitum memoratorum; Ofellius quoque. fugam suadebat. quod
asaramalla hircanorum ditissimo factione eis paratam cognouerat; Sed nesci qui
dem adductus est fasaelus. relicto hircano sibi consulere. uerum ad orsus est
satrapam grauibus contumeliis. quod praetio fidem proderet. plurisq; pecunia
quam aequitate ducere. Amplius pro salute sese dare. quam antigonus pro gno ad
numerare; Sed pro fide quam prodideret. prius conciliare sibi misit. & suspicio
nem omnem depellere. aut multo post dolumpatruit; Nam eo profecto ad pacorum
quibus id negotii dederant fasaelum & hircanum corripunt execratio
nibus. quando aliud iam facere nequibant. ultum recipientes barbarorum
peruaria & perfidiam prodicionis; Nec minus uini minister missus in iudaea.
dolis praetenderat ut caperet herodem. sed illum iam dudum suspectante insidias
barbarorum grauis ad cauendum cura exercebat. seseque in tramuntiones
tenebat. Nec simulatis apacoro mandatis quibus de fasaeo eiusq; insolentia
fratrem conueniret. muros egredi. & alloquiis hostium sese committendum
putauit. Cognitoq; fratrem & hircanum teneri. nocturne dum ea suos praemi
sit. atque ipse cum seruulis insequentibus barbaros fudit. multisq; caesis in ma
sada sese prope rato contulit. grauiores tamen parthi exprosi iudaeos. qui
fugientia incubuerant; Et suos quidem in tramuntiones composuit. ultus
sese de insequentibus; Ipse autem relicta praesidiis quae matri & fratribus

iumorib; praesidio forent. in arabiam petram contendit;
Infudere se per sae hierosolimis irruentes infugientiu domos. uersa omnia in
 rapinas. bellum tumultus. Coque iniuria pcessit ut regnum antigono tradere
 tur. fasaelus quoq; ^{et hircanus} in potestate eius. ad subeunda quaelibitum fore & cognosigna
 rentur. Ille autem tenere se sed uicius nequiuit. sed continuo in hircanum facto
 impetu aures ^{ei} dentib; suis absidit. ne quando ulla rerum conuersione recursus
 ei pateret ad sacerdotium; Summum enim sacerdotem immaculatum esse oportet
 & nec licere ^{mutilato} p lege liquet. ut maculato corpore quisquam summofungatur
 munere sacerdotii; fasaelus adscite sibi mortis caeleritate. contumelia praee
 uerit. in liso capite saxis. quae forte occurrerant. dedignatus seruari ad ludi
 bria uelut su alieno mori. qui possit uinctis licet manib; & ferronegato exitu
 uitae inuenire; fuit tamen & iam alius de eo sermo huiusmodi. quod saucio
 antigonus medicum adhibuerit. quo uenena uulneri taquam medicamenta
 infunderentur; quilibet horum exitus principium habuit sps ferocioris;
 Addidisse allegatur in ultimis suis cum exalar & spm. cognito quod herodes ui
 ueret. & fuga paratas insidias euaserit. cum gratia sese obire. quia supstite
 relinqueret. qui sibi ultionem referret. Herodes autem pperauit in arabiam.
 sperans se accepturum pecuniam. quae sola barbaram indinari posse. crederet. aua
 ritiam. ut fratris redimeret & captiuitatem. ac si arabem paternae in memorem
 dilectionis. uel referendis munerib; tenaciorem offenderet. ac mutuuum
 posceret. praeciue redemptionis. pro quo obpigneretur & redimendi filium. que
 ad hos usus septennem puerum secum deduxerat; Sed praeeuentum est pie stu
 dium germanitatis morte fasaeli. & inuacuum herodes tam sedulo fraterni
 studia muneris exaequebatur;

Prius tamen quam de morte fratris cognosceret. bocchum arabiae regem a
 lienum repperit. quem amicum credebat; Nam is fidem cum tempore muta

† immutilati.

Morffasoli

uit. & iam ad propinquantē arabiae finib; heroden uertit intrare. Composito
quod sibi parthorum nuntius insinuatū fore. ne profugum suam in regnam
arabiae recipiendum putaret. bellique grauis simi causam sibi gigneret. quib;
offensus herodes. continuo retulit quae uisus commotionis dolor promiserat.
atque inde in aegyptum conuertit. Mox tamen boechum paenitent uoluntate
gratae. missis que per quos reuocaretur. herodes praecuerat. Cui in gre-
sores regiones quasi inocerum habitabant. & de fratrib; interitu & de bruceanica
ciuitate qui sub uinculis in parthienem ductus est. ueris indicis manifestatū.
Tantumque meroris adsumptum. quantum depositum sollicitudinum. utp-
bello fugam pararet. Denique alexandriam summo studio contendit. atque
ibidem honore ad eopatra susceptus. quod tanti nominis uirum duce militie
suis expetendum paratibus arbitrarētur. Unde post habitas regine petiti-
onib; romam nauigauit. In uero spellas hiemis rarus. perturbationes que
italiae comptas. quam quos in deopatre mobilitate grauiore omnibus
naufragio fluctus phorrescebat. Denique in expectatis uentorū flatibus
pfectus. circa pamphiliā periculum inuidit. sed euasit tamen. Et mutato na-
uigio. brundisium prius. atque in deromam puenit. Ibi paterna amicitiae
praerogatiua ad iulianum. deploratis que suis & domesticarum aerumnis
necessitudinum. quibus in obsidione positus romam praecatum uenerat anto-
nium flexit. Adsumpta extant rerum conuersione misericordia. qui rex
dudum potentissimus. & qui romanae & l' saepius tulerit opem. repente ut
naufragus. & rerum omnium egens. auxiliūque in obs. quod suis in periculo
positus suppliciter implorēt. exilio sedem mutauerit. In quo & si antonius hos-
pitalitatis gratia quae sibi cum patre eius anti patre fuerat propense indina-
retur. maximeque quod dudum eam tetrarchen faciens. regno praedestina-
tum reliquerat. Caesar tamen beniuolentia naturali effusior. & toleratam

in aegypto antipatrim⁺ malitiam omnib; patris sui caesaris proelus & hospitale
 conuentionem. tamquam renouatis gratiae pignorib; cariora habebat. Suspec
 tabat tamen uer sum ingenium regis. non aequo & bono. sed negotioru suoru
 utilitatib; praeue intentum.

Senatus adeundi data copia. Apud quem messala & atratino adstruentib; pa
 ter na bene gesta. ipsius quoque herodis officia erga romanam rem publicam.
 patrum auctoritate decretum est. utile romano imperio regnum herodis ui
 deri. quod ad stipulante antonio bello aduersus parthos gerendo. adiungi
 romanis nominati regis societatem conduceret. Dimisso senatu. caesar &
 antonius atq; herodes pariter regressi^{de} sicuria prosequentib; magistratuu
 officis deducuntur. Primo quae die quo regnum herodi senatus consulto de
 latum foret. antonius adornat conuiuium. regemq; inuitat. Eode fere
 tempore ioseppus frater herodis aquae inopia fugam innocem com posuerat.
 Sed tanta uis subito pluuiarum terram infudit. ut am s replet & ductus aquaru
 Itaque reuocato trans fugio quod ad gentem arabum parabat. obsidens antigo
 nicopias partim insidus. partim congressione atque apto proelio fudit.
 Sed & ipse plerumque aduerso exitu sese in castrum recepit. Etiam herodes ex
 italia in urbem siriae ptolemaidem in prouisus aderat. pro pereque egres
 sus nauigio cum ingenti manu ciuium & peregrinorum antagonum petebat.
 occurrentib; sibi uentidio & silone duab; militiae romanae. Quos antonius de
 ducendo herodi adesse praeceperat. eos Dellius in hos usus directus ab antonio.
 licet abhorrentes studio quod utrumque eorum antagonus praetio auerterat.
 specie tamende proximo conuenire suaserat. Siquidem in proximis urbibus
 obreprimendi belli partici tumultus. uentidius in morabatur. Silon autem
 in tra iudaea positus. aperta cum antigo no societate. pecuniam conficiebat.
Nectamen herodes auxilio egebat. cui praeter paucos galileoru. unuersi

adheserant; Et quia propositum erat uicem masada suosque primum eripere & obsidionem
ioppen in medio positam pugnando coepit. aduersariorum manu referta. per ad
ulteriora progressus. hostem ac terrore linqueret; Et quamuis iter eius antigon
impedire cuperet. tamen facili negotio masadam recepit. suosque exemit periculo.
Dein profectus hierosolimam. cum omnia fecisset ne pugnandi haberet necessitatem.
adserens se prociuib; aduersus rebellionem. non aduersum suos proelium rece-
pisse. laceratus ab antigoni fautorib; sagittis & leuorib; spiculis de muro sibi
obstrepenatib; fugere coegit; Nec ulla fuisse uictoriae mora. nisi dux romanum
agminis silon subornasset milites. quidem inopia quaerelam exprimerent.
Vastataq; omnia circumuros. difficultatemq; utensilium. & angustias salimen-
torum praetenderent. & iam tempus adesse. quo adhiberna eos concedere
oporteret. ruptos imperium minarentur. nisi ad quietum foret.

Iamque seditio conualuerat. nisi herodes centurionib; pariter ac militib; roma-
nis medium se offerens. orauisset ne desererent eum quem caesar & antonius
senatus quoque tuendum commiserant. cum praesertim nihil de futurum sibi
polliceretur; Et completa oratione. in regionem egressus. subito rerum omnium
habundantiam exercitus subpeditari fecit. ut nulla siloni superesset causa;
Et inde erectis uniuersorum animis. cum duob; milib; peditum & quingentis equi-
tib; idumeam recepit. quieto iam romanorum agmine. atq; in hibernis locato;
Dux factus ioseppus leuoriplectus negotio. ne quid aduersus antigonum maiore
periculo usurpandum arbitraretur;

Ipsae autem suos ex masada translatos. cum in samariam prouisis quae munimento
& usui fore crederet. constituit & glaciali hieme. & repletis in uiculis omnibus.
praeueniens aduentus sui nuntios sephorim prisco uocatae nomine quam
diocaesariam postea nuncupauerunt. sine ulla ingressus proelio. reficiendis
quos hiemalibus pruinis atque asperiora gelu itinera fatigauerant oportuna

existimauit; Eratenim illic & alimentorum multa copia. Abirefectis abo & sa-
tua interpositione militib; aduersum latrones proelium adoriendū putauit.
quitoram percurrentes regionem non minore quam bellica incursione locorū
incolas adcriuere.

Itaque primo partē quandam equitum & peditum inuicem arbela p̄misit.
& ipse cum reliqua manu post quadraginta dies adfuit. p̄ccamen exercitus
specie territalatrones. sed cum armis occurrendum rati. praeferebant discipli-
nam bellicam. & latronum audaciam; Conflictu habito. cessit cornu herodis
sinistrum; Sed cetero reparauit herodes. & adhibitis adiumentis. suos statuit. in-
sequentes perculit. atque infregit impetus eorum. qui comminus pugnantē
herodem patinequiuerē. Dedinantēsq; usque ad iordanensē cutus. nec tradi-
dit. Reliqui om̄s supra flauium dispersi. ut omnium incursionum metu galilea
absolueretur. residentib; tantummodo qui se latebris recondentes ac uelut
infodientes speluncis uictoriam morabantur;

Erant autem in praerupto montium concavis saxorum latibulis inhorrentes;
specus. inter se serapeus rapes inuicundiq; & impossibili nisi locorū incolis acces-
su. Qui transuer saris semitis & angustis collib; quibus solis adire solerent pericu-
lusu aduersus periculum depraehendendi tutiores forent; caecum tuis aetrorum
recessus. Quorum in fronte petra usque ad profundas congregationes aqua-
rum. uelut quodā continentiu iugo prominens. spem adeundi excluderet. lubri-
co undique situ de supelio montium cadentib; aquis. & amni um cursu fragoso.
ut p̄cipitium fluentorum ruina. & saxum imminens. chara^{ib; di.}di. plasterroris da-
ret; Denique aliquandiū rex incerto hesit. non repperiens quem admodū natura
uinceret. lostea uero huiusmodi commento. usus. & in modum archarum ma-
chinato munimē ualidissimos quosque includeret. In ipsa speleorum ora
armatos retinaculis quibusdam deposuit; qui facile in hermes caedere. & cū

Caradit

omnib. necessitudinib. & generatione interficere coeperunt. ac si quis resistere
auderent. eos in iuncto igne exurere.

Nullus pietati locus; Quin & iam uolens herodes plerosque eripere neci. ac
que ad se confugiendi fiduciam dare auertit magis. ita ut nullus uolunta-
rius herodi adiungeretur. & si qui ui. adigebantur. mortem praeferrerent cap-
tiuitati; Demique unus de seniorib. cui septem filii uxorque ades sunt quorum
saluti consulere possit. omnes eos tali occidit modo; singulos quosque progre-
di iubens. ipse in ingressu succit. & procedentem de filius interficiebat; aspiciens
herodes tam triste facinus ac miserabile. paterna praescriptus necessitudine.
arcebat manu. & uerbis rogabat ut parceret & liberis. in punitate pollicens;
At ille haudquaquam ullis inflexus uocib. atque insuper regi conuiciatus. supra fi-
lios & uxorem peremit. Praecipit atque ex alto filiorum cadaueribus. ad ultimam
semetipsum in profundum praecipitem dedit;

Perterritus his antigonus quod tam facile herodes legionum multitudinem
locorumque superasset & difficultatem. ipsius quidem praesentiam declinauit.
sed conuertit se ad ptolomeum quem herodes parte exercitus praefecerat. & iur-
ad furta belli peridoneus. per eos quibus mos erat turbare galileam. in uiso
impetu. ptolomeum iugulari coegit. Iosephum quoque fratrem herodis
germano in alio occupato partibus. impigre repugnantem cum militibus ro-
manis. qui in adiuuentum eius temere collecti aduenerant. deleuit; nec tan-
to contentus triumpho. addidit & iam uictoriae grauem in defuncto contu-
meliam. ut abscis capite relinqueretur. pro quo ferora frater perempti.
quinquaginta talenta obtulit. pecuniam impetrauit;

Qua uictoria rursus in antigonum plurimorum in tra galileam studia con-
uersa. renouataque bellinogota; Antiochiam herodes contendit. illic
amoeno satis loco quem dafernem uocant. requiescebat; ubi accepto germani

Mors iosephi fratris
herodis

necis nuncio paulisper ingemens passionem merorem disculit. vindictam parauit. montulizantigonus furentem dolorem. sed intra munitiones sese recondit. Irrupte herodes ut persequeretur tandem facinoris fautores. & facile occurrentia auertit agmina. Erat multorum nec plurimae obstinuae vitae iacentium cadaueribus. uttinera ipsa peremptorum funeribus replebantur.

Peraccum esset proelium omnibus fugaueris. si herodes hierosolimam protin dirigendum iter aestimauisset. Abiecerat antigonus aetas. ultimum suppli-
cium praesens. Confusionis metu. adeo ut cum asperitate hiemis reuocatus asequendo esset herodes. & armis depositis balineum esset ingressus. uno comitatus seruulo. occurrerent ei tres uiri dextris mucronibus. Deinde plures qui fugissent de proelio latibula querentes. Huius orege turbati metu. pertransire^{erunt} atque ad exitum balineae festinauerunt. ut possent euadere. qui potuerant necem regis patrare. bellumque absoluere. Denique permo fuit. qui fugientes corripere. Unde comitatus herodes quanta hostibus formido inesset. incubuit proelio. & pappam duce ipsam aduersi agminis interfecit. atque eius abscondi caput iussit. quod ab eo frater regis iosephus interemptus fore. Antigonus interea qui fugam parauerat disculit. Quem morantem herodes circumfuso exercitu obsedit. incubuitque ex parte quae erat ante templum. Quae parte & iam pompeius urbem intraperat. Tanta autem iam uictoria regi praesumptio. ut & iam obsidione coepta ad accipiendam uxorem alexandri filiam deflecteret. yemen eius classicum mutans. & in nuptias bello intermiscens. Atque ex occasione proelii coniunctionis oportunitatem adeptus. a fetis ad bellum reuertitur. Occurrit & solius missus ab antonio in adiumentum regum. Ita coniunctis uiribus cum sub belli & disciplina militum romani praesarent. regi studio placendum interentur. Uix quin tomense facta irruptio. herodianismum ascendere ausis. Irruentibus autem romanorum centurionibus. ibi tum innume-

recoedes uastata circatemplum omnia. Alii fugientes ad templum. alii
i congregati inira domos obruncabantur; Nulla miseratio senectutis. nul
lla infantiae. aut muliebris infirmitatis; Obruit se antigonus. Et in memor
loca. deiecit se ad pedes iossi; At ille quem tantarum rerum conuersio admonere de
buit misericordiae. conuiciatus iacentem antagonem uocauit. nec tamen qua
simuliter pepercit. sed uinctam in uisceribus diam detruisit; fluctuare herodes quo
modo romanorum manibus eriperet patriam. quomodo templum gentilib;
in quo inquinatum reseruaret; festinabant enim romani spectare mysce
ria interiora. profanare sacrorum. Rex uero nunc praecce. nunc minis.
remouere singulos. fugare deteriori arbitratu uictoria. si quid sacramen
torum diuulgaretur; Inscire ad praedam romani. herodes resistere. ne ua
cuam sibi urbem relinquerent. regnumque sibi superesset desertum; Sosius
contra. captae urbis praedam militibus debere adseribat; Sed rex de proprio
spondit militi se pecuniam daturum. atque ita relicum patriae quod re
manserat pecuniam redemit; ut promissum impleret. humanissime milites
suscepit. rationabiliter duces. ipsum quoque regia liberalitate sosium remu
neratus est. nemo ingratus recessit; Sosius coronam dno obtulit. & profectus
secum abduxit antagonem ad antonium; quem ille quasi de generis animi
uirum. securi percussit; herodes autem plurimam pecuniam suis largitus. pluri
ma antonio amicisque eius donauit.

Antagonem

Nec tamen redimere ab antonio potuit securitatem suam. Jam enim antonius
cleopatrae amoris defederatus. in seruitutem. atque addictus eius libidini
famulabatur; Sed uincere non poterat femineas uindictas. & maxime exer
citare mulieris in caedibus propinquorum. quibus extinctas possessiones eorum
quasi spolum suum iunxerat; Eadem auaritia simul & crudelitate. si quos deserta
a locupletiores fama acciperat interficiebat. atque adducto iam ad suas

libidines antonio regnum quoque iudeae atque arabiae extinctis utriusque genti
 imperitantibus avaritiae suae adiungi posse opinabatur; Sed quamuis libidi
 ne acrius somno grauis in aegamem parte resipuit antonius. ut tales uiros & po
 tentissimos reges pro imperio petulantissimae mulieris extinguere delectaret.
 Tamen ne in munes dimitteret & amicos eorum perculit. Possessionis maximam
 partem ademit. eamque praecipue quae balsamum gignit & urbesque omnes intra
 eleutherum amnem sitas. tyrocamen & sidone exceptis. cleopatrae cupiditati
 ad iudicauit.

Quae tali mercede auro dilaniata ^{delimita.} usque ad euphratem proficiscentem in
 parthos antonium. per iudaeam reuertit. Ubi donis muneribusque maximis
 conciliare sibi ^{regine} herodes non praetermisit; Cui secundae res supbia
 augebant. ut muliebris potentia supra modum sese extolleret; Siquidem non
 multo post ei parthorum rex artabazes tigranis potentissimi regis filius dono
 est datus; quem antonius captiuum tenens. cum omni praeda & spoliis praesens
 triumphi debuit. quasi uile mancipium mulieri addidit. ut quo illustrior fu
 erat uictoria. eo turpior esset largitio. quae regem tantoludibrio dehonestaret;
 Nec tamen diutius potatus secundis qui uitiis nesciebat insolentia muliebri au
 gustum in se excitauit; Itaque bellum actiacum magnis utrimque parabatur
 motibus. Promptissime rex cum antonio gestiebat bellum subire. quia & iude
 a ab hostili tumultu uacabat. & hircaniam a sorore antigoni diu recentem recepe
 rat. Sed in hoc quoque herodes beatissimus. cui inuisum est periculis sese alienis
 miscere; uolens itaque cleopatra alienare animum eius a regibus atque auertere.
 suadet utro ut bellum aduersus arabas gereret herodes. Quos si superior foret
 arabia reginae caederet. Si inferior. dominatus cleopatrae in iudaea extendere
 retur. uter uicisset. alter uicem solueret; quod consilium. non ex dispositione
 sed ex usu in herodem indinavit; qui simul ut proelium ad horum suscipere. ualidior

equitatu auertit hostem. in exitu multitudine hostium superatur. & numero circumuenitur. congregatis incanatha uiribus. aduersariorum; aduersum quos densere aciem uolens. aelatis suorum animis successu priorum. eaque causa in hostem impentibus desituitur. & maxime fraude achemonis. quem cleopatra ducem adiunxerat. non ut uiuaret herodem. sed ut in ipsa desereret & necessitate demique desitutum exercitum eius. in locis saxosis atque inuis adorsis arabes graui caede sternunt funduntque. Et fugatos usque ad regiam secuti exitio dedere. Ad fuit herodes. serius quidem quam necessitas postulabat. Sed tamen ultus aerum nam. posterioribus proeluis ita arabas adflixit. ut unam illam uictoriae suam saepius deplorarent.

Accidit & iam motu terrae grauis animorum defectio. quo pecorum plurimum hominum quoque triginta ferme milia consumpta sunt. Militaris tamen omnis manus eo quod sub diuo habitabat. in colomis perseuerauit. hinc quoque erecta animi hostium. ut arbitrentur quod desertam iudaeam facilius inuaderent. & percussos talis prodigis adfligerent; Unde eos herodes ad defensionem sui erigendos putauit. & maxime quia legatos quos in arabiam miserat. necatos dolo compertum habebat; hoc igitur trepidantes. sermone adhortus est. Cum tot secundis nostrorum proeluis fractae res hostium usque ad ipsorum fuerint confessionem. qui uasano dolore perciti. quasi uictos legatos pro se peremerunt. mirum mihi uideatur. quod metus uos in rationabilis intantum perculerit. ut fortuita clementorum. notis iam uirtutum successibus praefertatis. Nulla congressio fuit quae non arabes statim cesserint. atque in fugam conuersi caedendum existimauerint. Et ut se habent furta belli. fraude atque insidus remedia captauerint. non ut ipsi uincerent. sed ut nostram augerent uictoriam; pro quibus confidere oportet. exagitatio successit quasi formidabilis belli. quia terra tremuit. cum soli innocui fuerint. qui proeli agerent.

Q. 15. Herod.

Aut si considerare uelimus quibus offerret. Arabis potius aestimabimus quos in
 bellum relaxit. nec fugiendo subtraherent fortioribus; uide enim illos non ar-
 mis & uiribus fretos. sed pecoris nr̄i dispendio in aciem remeuisse; fragilis autē
 spes. quae non ex propria uirtutis fiducia. sed ex aliena p̄nda & miseria cum int̄
 ris nihil tam mutabile. quam uel secundae res uel aduersae. Exiguus enim mo-
 menti scatus rerum humanarum nouantur. nec prosperitas diuturna. nec
 rumna est peritax. Itaque nec miserum esse. nec contra perpetuum est. sed
 alternae frequenter. & in hisdem uariae uices rerum; Denique ex nobis exem-
 plum capessere licet; Conflictus superiore potiores fuimus. sed in processu
 proeliorum mutata. ut uinceremur ab his quos uiceramus; Ergo & nobis spera-
 re suppetit. quod uincantur a nobis qui nos uicerant; Incauta enim semper nimia
 praesumptio. & si uel negligens; Timor autem prospicere futuris admonet & dili-
 gentiam docet; In prosperis audacia obrepit. & in consulta temeritas. nescit
 contra consilium ducis expectare. Denique sententia meam progredientibus uobis.
 athenionis nequitia nocendi locum repperit; Nunc mihi repudatio uestra
 uadatur praerogatiua uictoriae; Erigite igitur animos. & ueterem iudaeorum
 magnanimitate tollite. nec uos insensibilium commotiones perterritant. nec ter-
 rarum motus alterius aerumnae indices arbitremini. Habent suam noxiam
 passiones aelementorum. nec aliud timeatis. quam quod in ipsis offensionis est;
 Non enim signa periculorum sunt in terra motu atque animantium lug. sed ip-
 sa pericula; Nihil est ergo quod timeamus quasi grauius passiuri. qui ptulimus
 grauislima; propitius iam potest esse qui iudicauit. & mitior quam si nonum
 dicasset. Quid seruatur post terrae motum ac pestilentia. nisi misericordia.
 quia soluimus duplicia peccata. & iam nos quod bello ualesit integrum habe-
 mus. pestilentia enim extra bellum positos abstulit. nr̄a autem uictoria id
 hostibus ademit. quod bello idoneum legerant. Deinde nobis pecus mortuum.

illis consilium. qui legatos quos misimus. contra ius fasque iugulandos putarunt. ;
Praeuaricati sunt legem omnium hominum ipsorum & iam barbarorum. qm̄
apud ipsos quoque quinesciunt humanitatem inuolabiles legati habentur. Dum
uindicta caelestis reformidatur. & tantis sceleris ultor deus timetur. Hoc ergo
admisserunt aduersari nri. quod ne humanae nec diuinae leges in ultum relinqt;
Egrediamur ergo non pro finibus aut spoliis. sed pro diuina iniuria proleuatur;
Incit & nos ad bellum non coniugia aut prolis caritas. sed praesumpta protectio dei;
non arbitria nra. sed diuini iuris praecepta. Exequimur sacra. ut pro his uindictam
reposeamus. quos inuolabile esse oportet religio iuba. ; Inter arma hostilia lega-
tio sola pacis sequestrata est. Exiit hostem. qui legatione fungitur; quorum nunc
sanguis clamat. ad dm̄ & uindictam reposeat; festinemus igitur ad proelium.
dum ultorem habemus dm̄ caesorum uindictam; illi pro nobis melius proeliantur.
& circumfusi angelorum legationibus in aere praetendunt.

Talibus orzatus milites in hostem ruit omnem occasionem bellandi requirens.
Erant arabes praestantiores numero. sed animis inferiores; Unde congressione
habita ceciderunt fere eorum quinque milia. reliqui esse in munitionem reci-
pientes a que inopia fatigabantur. ut legatione missa pacem praetio deposce-
rent; Sed cum se protrahi uiderent & sitis amplius a quis deficientibus accendere cur.
egredientes plerique offerebant sese hostibus uoluntarii. ferro quam sita prae-
optantes perire. quos uinctos seruabat herodes. ne quid esset insidiarum. Itaq;
diebus quinque quattuor milia ferme recepta sunt. alii ad bellum prodeuntibus;
iterum ad septem milia uirorum caesa; qua plaga humiliata arabes a rege
quantum uirtute inferiores tantum consilio praestantiores. quem aduersariū
habebant quasi defensorem & auxiliatorem sibi ipsam expectauerunt.
Sed maiore uictore sollicitudo perculit. ut quis sibi aliquid subiecerat. non
iam de finibus. sed de toto regno periculum imminens phorresceret. uictor ante

Augustus 177

noquem fida sibi amicitia copulata^{uerit}. Denique augustus caesar acti ac triumphator certamis. necdū superatum antonium arbitrabatur cū herodes super esset uictorie;

Anxius itaq; rex cum rhodum accessisset. caesarem uero indicio conperisset. nauigauit ad eum ne fama terrerentur iter eius praueueret. Adueniensq; depositodiademate sese obtulit priuato habitu. sed mente regia; deniq; nihil uertuti subtrahens. constantiam tenuit. auctoritatem reseruauit;

Oro hodie

Ego inquit auguste fateor. me fidelem fuisse antonio socium. utpote qui ab eo regnum acceperim. si cleopatra non inuidisset. & arabes non inpedissent; ea necessitate arma aduersum te non tuli. non quasi amici desertor. aut proeli pauidus. sed quasi domirebus gerendis occupatus; Ingratum me tamen sibi non sensit antonius. cū & aduimenta exercitus. & frumenta innumera biles copias absens miserrim. Sed et tu me caesar non ingratum beneficis eius iudicauisset. si acti a cobello inter fuisset; Uide. quam nihil subtraham; plus in tuo. apud te ingratum in hostem tuum. quam in te hostis uideri; iudicium mihi tuum grauius quam bellum est. apud quem non uirtutum merita. sed crimina periclitantur; Unde & ego malo apud te de fide. quem de perfidia causas dicere; Uide caesar quam integrum antonium non deseruerim. uictum non refugit;

cui me debitorē ad h
n abnuo. idq; armis p
sem.

Uicit caesar antonium legionibus tuis maximis. uicit te consiliis tuis. uicit te imperii romani uiribus; quod dereliquit & quod negauit. & uere uictus est uiribus tuis. sed magis moribus suis; Uicit eum cleopatra uxor. uicit eum aegyptus amor. uicit eum conopea luxories; Uicit est. quia maluit cum cleopatra uincere quam sine ea uincere. Uicit eum mulier. infestior suis quam aduersariis; Suaseram mortem mulieris si uell & sibi consulere. promiseram auxilia quibus repararem adflictum. promiseram uires quibus fugacem tuerer. me ipsum bellicon sortem obtulerem. Sed mentem eius. obtulerant cleopatre cupiditates; Uicit est quia audire menoluit. uictus sum & ego cū antonio

No

minore tamen flagitio. quia illum cleopatra uicit. me antonius; Ille barbaram. ego amicum non dereliqui. Cum illo posui diademam. sed ante te uenire timens. amici fidelis gratia sequestravi regna in signa. sed non abieci uirtutis conscientiam. ut uoles iudica. Ego tamen quauis sorte iudicium referam meum. quod cuius modifuerim amicus aestimebitur.

Oratio Augusti

Respondit ad eam caesar; salue inquit & nunc magis regno tuo utere. quia non inuidemus uirtutibus. sed delectamur; dignus enim es pluribus imperare. quis si tueris amicitiam ut & in aduersis positum non abneget. & amicum tibi confiteri non erubescas. sed ad orere. felicioribus adherere & seruare fidem in prosperis. quam in aduersis satis probasti. Uicerit te antonius. sed non ego uictum putabam. quem amicitia parem fecit uictoribus; propterea expetetis a nobis. quia nullus rebelli euentus mutauit. quando quidem non tu antonium deseruisti. sed te antonius. qui cleopatrae magis quam tibi credidit; in sapientia illi utrenobis adquisiuit. quia perniciosissimam sibi elegit. fidelem repudiavit; Nec mirum si cleopatrae antonius uictus adhereret. a qua uictor captus est; Quid miraris si ate desciscere fecit cleopatra antonium. cum a mediis sociauerit atque ex consorte imperii hostem fecerit. ergo qua & tuo bis cum repudiatus es. & ideo nobis cum regna; Ne hoc quidem beneficium uacat. Quod dum nos bellis occupamur ciuilibus. tu indomitam gentem arabum subiectam fecisti. quia iudeorum hostes pro nostris ducimus; Nobis enim arma inferunt. qui uos lacesunt; nobis ergo militasti cum tibi uinceret. & ideo te remune rabimur. ut regnum tuum confirmetur nostro munere; Interim nihil inminuisse gratia est; Ad orientem in reliquum. ut non requiras antonium; Neque enim dignum est. ut quem bello uicimus. non uicamus beniuolentia; Cum hec dixisset caesar. inposuit diademam capiteius. sed uilitatem adiungens muneri; qua indignatione caesaris inuitatus alexan

15

der ex amicis antonii iurum cui caesar maxime indignaretur uolens subducere
offensioni. multa deplorabat praecae. Sed indignatio nimia. nullum uenire lo
cum reliquit.

Proficientis inde in egyptum prosecutus caesaris iter. subpeditatis omnibus que
urbis uel ipsi uel exercitui usui forent. maxima siue gratia imperatoris
sibi studia conciliauit herodes. Praecipue. quia in locis aridioribus usque
pelusium. regali prouisione aquarum affluentia subministrata. quibus
officiis tantum sua amore infudit omnibus. ut plus uideretur meruisse
quam accepisse. minorque regni potestas. quam humanitatis largitas
aestimaretur;

Unde caesar ex sententia rebus in traegyptum gestis. antonio & cleopatra
defunctis. non solum quae adempta erant herodi reddidit. uerum & iam
praeter illa quae cleopatra auerterat. gadoram. ipponem. samariam
ei concessit. maritimasque urbes gazan. thedonam. ioppen. turrem
stratonis. simul donauit. Quadringentos quoque stipatores ex gallia
quibus septa incedebat cleopatra ad custodiam corporis regi concessit.
multaque alia. Sed his omnibus rex plures habebat. quia a caesare super omnia
infra agrippam. tamendiligebatur ab agrippa infra caesarem;

Quintodecimo itaque regni sui anno ut beatitudinis suae responderet
& gratiae. tanto rerum secundarum successu leuatus ad pietatem intendit.
Et ut gratiam caelestibus in se supermodum fluentibus beneficiis demonstra
re. templum ornauit. Omnemque illum circa templum loci ambitum
circumvallauit muro geminatisque spatibus. inclusit immenso aedifican
di sumptu. & exquisito decore indico. Erant magnae circa sacrum por
ticus. quas extruxit a fundamentis. Nec minor tuendi. quam ornandi
intentio. Siquidem castrum aquiloni subiacens communiuit. quod

appellauit antoniam propter antoni gratiam. nullo inferius superiorum
palatiorum; addidit etiam in ipsa arte regia domus gemina habitacula max
imi ambitus & mirabilis pulchritudinis. Quorum gratiae. nihil conferendum
arbitraretur. Unum eorum caesarium. alterum magrippium nuncupabatur.
ut in suis aedibus tantorum amicorum diuturna memoria celebraretur;

Urbem quoque sebastenen non solum ex aedificauit. sed etiam repleuit inha
bitantibus; ac ne singula persequar. haud ullum facile praeterit locum uetus
tarum urbium quem non renouat & labentem. aut additis quae deesse uideban
tur aedificis ornare. Liberalitates quoque suas usque ad quinquennalia
diffundens certamina uile illud hominum genus effusis diuitis locupletauit;
Templum etiam caesari de mar more albo. condidit ad fontes iordanis. Adeo in
memor factus religionis. ut homini templum sacrare. usumque gentium in iu
daeam inducere. Locum nomen panium est. ubi mons altitudinis excelsae. uer
tice summo in sublime porrigitur. Cuius in latere umbrosam aperitur antrum.
per quod graues lentas praecipiti profundum saeuam exhalat aestimam. Intus
aquarum congregatio. & sine ulla motu multauis inerat. ut aestimatio per funde
altitudinis non comprehenderetur. Foris autem circa ipsius antri radices. fon
tes scaturiunt; unde hortum illic iordanis plerique aestimauere. nobis
tamen quid ueritas habeat. in posterioribus aperiendum uideatur;

Erat in maritima ciuitas quae stratonis turris appellabatur. iam fessa bellis
frequentibus & uetustate ipsa inclinata in ruinam. Opportunitate tamen & gra
tia loci praeminens; quam renouauit lapide albo. & aulicis ornauit aedi
ficis. atque in ea magnanimitatis suae uirtutem & elegantiam operis expressit;

Inter duas enim maritimas urbes duorum ioppen atque ioppen in medio sita
utraque ex parte praestringitur in portuoso litore. ut omnes qui cum que ex
aegypto foenicem praeter mare desiderant in salo fluctuente. quia frequenter

illic mare uentis excutatur. & maxime libi spiramine cuius & iam moderatio
 flatu fluctus accollitur. idemque in litus procurrentibus saxis. & fracto reper
 cussus impetu. efferum mare cadendo exasperat;

Itaque rex nullum in pensis scituens modum. magnanimitate uicit naturam.
 Porrumque maiorem piteo constituit. atque in eo penetrata rupium uasata
 te stationes tuas composuit; Mensus quoque spatium quod magnitudinem
 portus conuenit & saxa ingentia in mare iecit. quibus inesset plerisque al
 titudo pedum quinquaginta alius & iam excelsior; distinxit ipsam
 maximis turribus portum. quarum unam drusion uocauit. ut drusi no
 men quidam caesaris maioribus fuit. insignibus sui operis intexeret; gradus
 & iam breuiore. locis interposuit frequentioribus quos sine graui labore
 nauigia subducerentur. Tribus & iam colossis ingentibus totam portus illius gra
 tiam uenustauit; Iterum templum caesari aeditiore fundauit loco. & te
 pli medio colossum constituit augusti nomine uelud simulacrum ipsius.
 quod non minoris magnitudinis foret simulachro olympiouis. aut iuno
 nis arguuae;

Colossum

Nescias pulchritudinem intantibus difficultatibus. an ualiditate operis ac munim
 tum intanto decore praestare amplius putes. quando quidem insolubile ma
 neat opus. & in aeternitate;

Accessit itaque in uno opere multiplex gratia. Nam & urbs maxima ad cre
 uit prouinciae. & portus nauigantibus. & honor caesari. cuius ex nomine cae
 saria in hoc tempus uocatur;

Hanc regis potentiam prosperis affluentem successibus unus mulieris expe
 ta societas indinauit. maestasque in fragit doloribus. Ex quo aduersum fas
 que coniugum dignitate potius generis quam caritate. usum quodam regione me
 tiendum existimauit; Habebat in consortio dosidem nomine hierosolum

tanam feminam priuato sibi antea scutum quae gra nos coesse debuerat. quos fu
erat felix marito. cum qua regale fuerat adeptus fastigium; Uterum in memor
graciae. proicit dosidem. sociat mariam inen aristoboli neptem. alexandri
filiam. Itaque dum sequitur nobilitatem. p̄urbationem incidit. quasi sibi
domus propria non conueniret. cui diuersarum prouintiarum multiplex
populus obtemperaret;

Aene oculi nouae nuptiae odio nouericali domo posito eo quem dosis generaue
rat offenderentur. eiectus non solum patris sacris. sed tota quoque urbe
antiater. idem iuueni nomen. in faustis nuptiis locum fecit. quasi pater
unici filii exilio concelebrabat. uixque festorum dierum solempnitatib. ar
cesseratur;

Uidens mulier morigerari sibi maritum. & iam pietatis conuitio in supbia
uersa. addita est & iam causa quae uire animus eius inflammaretur. quia hrr
canum auum suum uiris sui insidus compererat extinctum. falso suspectum
pro regni cupiditatem. Ipse est de quo supra memorauimus. quem barza fra
nes qui p̄sis imperitabat cum occupasset s̄iriam. captiuum abduxerat. atque
in parthia primo retentum. postea iudaeis postulanti. qui supra eufraten
inhabitabant miseratus. sortem inclinata per miserat. Atque utinam ut con
cessus fuerat deprecantib. ita & iam credidisset monentib. p̄ memore ingeni
humani propinquorum eum potentia sollicitaret. ut ad herode transitum fa
ceret. Camilli periculo futuram. quod nullos magis regni cupido seruandi
quam proximos exagitar. atque a propinquis cauere. Uterum ille taedio
peregrinationis & suorum desiderio transiit euphraten. in iudaeam reuer
tit; quod alius inpectus herodis. quam quisquam acuserat descendit. Non
quo ille regnum defecauerit. sed quia uiro regni generis & diu exercitae
priuilegio potestatis. incertum an ab eo abstinere se possit aestimabatur;

Laqueus igitur mortis hircano coniugium nepas fuit. cuius gratia prope-
rauit ad herode. nescius tunc apud hostes captiuos degere. quam apud regem
propinquos. Nulla itaque uelle ut regnandi suspitione hoc solo interemp-
tus est. quod ei competere regnum uidebatur.

Diligebat interea mariam in pensio amore. nec offensam uolebat. Cu-
mulauerat mulier gratiam numerosior partus; Nam quinque ei generaue-
rat filios; Sed ex tribus maribus iunior romae obierat. dum litteris imbutis
liberalibus. Reliqui duo. ultra priuatorum modum regio cultu caelebrabant;

Suffragio erat iuuenibus. matris nobilitas. & siuis ortus in regno. quod impe-
rante iam patre geniti forent. Sed amor maxime mariam. quo rex ma-
gis magisque cotidie accendebatur. Ut cum ipsi nulla uicissitudo amoris a
coniuge rependeretur. cauere & tamen ne in aliquo mulieris animum maesti-
ficaret; aequali lance odium mulieris & amor uiri aduersum se certabant.
Iuscius tamen mariam in se uirum oderat. quam herodes maria-
mepi non amante amabat.

Suppetebat mulieri hodie deflagitio. fiducia de amore. quia alter uero dolore
nepas auersabatur. altero prosequium amantis extollebatur. Et ideo ne a con-
uicio quidem obiciendorum criminum temperauit. quod a uuis sibi hircanum
& fratrem ionathen psceluser. puiss & cum alius pro socer. alius ad finis. Ille
propter senectutis infirmum reseruari debuerit. hic saltim propter accatē
ad ulescentulam;

Facinus indignum; cui septem. Decem annorum adulescenti summum com-
miserat sacerdotium. huic continuo honorem contulit. & mortem intulit.
Nulla alia causa ut accepimus. nisi quod sacerdotali amictu indutus. ubi pri-
mum accessit ad altaria sacra & caelebridie. subito populus in lacrimauit.
Quod suspectum a deo herodi fuit. ut pro gaudio populum crederet in lacrimas

se. atque eo erga effebum prodidisset affectum suum. Lacrimas illas uocauit.
studium populi sibi periculosum. quoniam in suis scribis significauerit. quod studium
erga cultum adulescentis haberet. & nobilem illam regium nepotem. in potentis
mulieris filium. fratrem regine proteruoris. quaeremurum dedignaretur.
prorupturum ad imperandum. nisi maturius sublatus e medio foret. Cui for-
mae uidecoris gratia suppetere. uti uere praefendus omnibus aestimaretur.
proposuit itaque adulescentem occidere. Exagitabat eum mater adulescentis.
quaecumque aduestigandum acrior. & adulescendum uehementior. nihil occultum
nihilque inultum patiebatur. eoque reuocare sese ac reprimere deliberabat.
Rursus exagitabat eum cumulator. in dies erga adulescentem amor uniuersorum.
& regni periculum. Unde praerupto furore excitus. statuit quocumque modo sibi scilicet.
Mittitur adulescens nocturnis temporibus ad urbem hiericho. atque ibi solitus
delectari studiis natandi. a plurimis quasi in ludum coeuntibus. dum sine modo
mergitur in piscinam necatur. Idcirco tam soror non tulit. sed affectu germanita-
tis pro conuicium prodidit. atque obiecit marito iussu eius sibi fratrem ereptum.
Desertit tam se omnibus. funestam sibi domum coniugis. qui primo sibi uinum ad-
merit. postea germanum interemerit. miseram se exitio suis fuisse. in praes-
caridura uiro. securus & regis sorori. commune omnium flagitium. Ultorem
deum poscere. nec tantum facinus in panisum relinqueretur. ferebat ista hero-
des quasi amore captus. & in uicibus deditus. sed furebat mulieris & ferre non po-
terat maledicta execrantis. & indignantis arrogantiam. maxime quia uic-
tus miraculo eius herodes. insurgere aduersus dilectam nequibat. Et ideo quo
magis excitari quasi amans possit. scena ad alterum contexitur. atque in mulie-
rem istiusmodi crimen imponitur. quod imaginem suam antonomasiae aegypti
destinauisset. Quantae istud in temperantiae fuisse. ut absentia & prompto
in libidine uiro. tum praeter ea potenti qui potestate. prouire uideretur.

formam suā uenale offerre & pulchritudinem licitare cur. nouae auctoris
 commercio semulicem profuturū. ut in amore an odio mariti. cuius pericu-
 lum pro mercede adulteri poscūla uisisset;

Hoc itaque commento mulierum apud herodem mariamne quomaga amaba-
 tur. eo grauius adpetebatur; Neccamen in simulatio ipsa quamuis indignantiū
 feminarum aliena ueri poenitus fuit; matrem enim alexandriam furentem.
 quod alius filio suo aristobolo in sacerdotio praeferebatur. hoc enim nomine io-
 nathan filium suum quod a uum sibi regem fuisse in memoriam reducere & appel-
 lari malebat. ab antonio per musurgam quendam litterarum sequestrem petas-
 se filio sacerdotum. fide uero prior erat; Deinde adueniente in u-
 daeam gellio antonio amico. cognitum adulescentem miraculo fuisse propter
 excellentissimū decoris gratiam. non minus & iam mariamne. cuius quod digni-
 tas clarior eo fama inlustrior. & forte comperta more quodā humani inge-
 ni. quo uiri quoque eos interioribus amicis cariores cupiant declarare. si praes-
 entibus quoque necessitudinibus suis mensae hospitalis societate indulgeant;
 Ibi quoque alexandriae datam cum solio conloquendi copiam. licet & liberiori
 uiduae alia quoque cognoscendi hospitis deesse copiam non potuerit. cum praes-
 sertim huiusmodi & causas & personas requireret. Deinde conlato utrimque consi-
 lio id sed de his sententiae. ut utriusque imagines antonio dirigerentur. Praefere-
 cum illum splendore imaginum. & solio praecipue testimonio. quoniam hiltale
 seum quam uidisse in terris adseuerare. Et gratiam illis non hominum sed
 diuinam inesse. lenocinantes ut excitarerunt uiri minime sobria cupiditates.
 scripsisse herodi. ut aristobolum ad se sine mora mitteret. de mariamne quod
 ei coniuncta fore praetermisisset. non quo operire libidines suas uel in his
 quaenuptae essent apud maritos soleret. cui sine periculo usus fore flagiti-
 um sine pudore. sed quo cleopatrae cauere indignationem. quae utriusque.

quidem sexus rivali offenderetur. sed amplius sibi ciatā utro mulierem
deprachendis & quia sedecore super omnes excellere mulieres arbitrabatur.
Per leccas itaque litteris herodem excusauisse. quod sine seditione populi &
perturbatione totius gentis auellere a suis nobilem non possit adulescentem.
Atque ut satis faceret alexandriae. spondidisse aristobolo sacerdotum. Sed
cum moram fieri promissis uidisset. & arte seludi putaret alexandriam pa-
rasse nauigium. atque in ipso fugae apparatu cognito praebitionem consiliorum
uocata esse cum filio; his motum herodem dissimulasse ad tempus iniuriam.
& adhaerere aristobolo sacerdoti conlationem. ut honoris specie parate
necis inuidiam uelaret; quae pacta ut diximus. quasi fulmine ictus
exagitatus est. simul & affectati adulteri ad ficto a suis serimine. quod scire
antonium promptum ad libidines. & in uelatas ex eo quod plurimum poterat.
inflammantem in omne genus amatorum cupiditates. Cleopatrae quoque
inexpiabilem rivalitatis praecipue dolorem atque inmanitatem. quae pluri-
mos uirorum quos segiores circa uxorum reprimendam in temperantiam
compererat interemisse; imminere sibi periculum non solum amittende
coniugis. sed etiam subeundae mortis perhorrescebat.

Proposuit itaque ipse contendere in aegyptum. ut antonium uel cleopatram quam
maxime metuebat flecteret; Cuius catum ali i ferunt marci antoni litteris eote-
tendisse. ut necati adulescentis causas prestaret; Profecturus tamen ad finis suo
ioseppo cui salome germana regis in conuiuium conuenerat. secreto aperit
suspectam sibi necem propter conjugalis formae ad pacem uentiam. quam missa
sui decoris specie prodidisse mulier argue retur. Idem quasi ad finis negotii co-
mittere. ut si ipse ab antonio extinctus foret. mariam necaret. ne merces
flagitii superesset. Ioseppus haudquaquam ut arbitror studio proditoris.
sed quomulieris. erga uirum sopiret. querelas quibus se ad fluctu diceret.

ardere odus uiri mandatum exprimit. atque affectu amantis inter patitur. quod nemo mortuus quidem pateretur herodes. se iungisse ab uxoris societate. Sed mulier longe aliter quam ioseppus aestimauerat ad argumentum traxit in plicatae adhuc in se crudelitate. cuius exercende post mortem quoque suam executionem ad finem proprio mandauisset. In festum illum sibi iniuria. qui suspiciones suas non argumento ^{ali} quo ueritatis examinaret. sed praerupte mortis exitio urgeret. Nullum odus finem fore. que ultra ipsum uita ac salutis defectum extenderentur.

Sed ioseppus domestici malum memor. dum alienam coniugem uiro reconciliare expetit. suae coniugis aduersum se inflamauit suspiciones. que conloquia uiri proprii cum mariam me morasque in aula regia haud perfunctoriae ferenda arbitrabatur. Denique ubi frater reuertit. in simulatione non disculit. iniuriam suam addens regalibus contumelias. quod sibi quoque mariam me ademisset maritum. Sed herodes praescriptus licet. tamen haudquaquam grauius primo commotus est. nec in festum se uxori prebuit. quin etiam uiam amoris in fractus. quodam die iurare mulier coepit. quod tanto eam diligeret affectu. ut nunquam alterius mulieris flagra uerit cupiditate. Ita omnes ex animo abiicerit. ut uxori fidem seruaret. At illa. Satis inquit amorem erga me tuum mandatis quae ioseppus dederas declarasti. praecipiens ut me occideret. Quomodo potest amare qui occidere potest. Amens ilic rex ubi audiuit secretum suum proditum. cogitare coepit. numquam proditurum fuisse ioseppum nisi captus amore mulieris mercedem prodicionis stupro quaesisset. manifestatum quod diulata. in apto crimen. indubiam corruptionem. non frustra excitatam sororem quaedam domesticam iniuriam deprehendisset. praetera ceteris. itaque indignatione nimia furens. animique in pos. exiliuit delectulo. fugiens corrupte

lae turpis contagia. nec furentē capiebat aula; audiuit soror uociferantem.
continuoque rapiens tempus ad arguendum in simulandi & occasione nocendi.
confirmauit indignantis suspensiones; In pulsū sitaque dolore iniuriae in simula-
tione germanae. iuba & occidi utrumque; nec multo post secuta est factorum pe-
nitentia. & ubi accidit. ^{amor} ira successit. & passio resuscitata est. Tantusque incandu-
it feruor cupiditatis. ut defunctam non crederet. atque in excessu mentis positus.
quasi uiuentem alloqueretur. Et sicut ad eam quae uiueret pueros dirigebat.
rogans ut depositis simulta tibi; ad se se ueniret. & redderet se conuugali gratiae;
Uix demque multo edoctus inter uallo temporis obis se credidit. quam pro amore
tamquam immortalis feminā decoris mori non potuisse arbitrabatur; tantus
erat affectus circa defunctam; Demque efferasse postea atque in multorum
necem praesentium odio fertur exasperatus. Nec solum morbo animi laboras-
se. sed & iam graui corporis aegritudine. quam ex pestilentia quoque aeris con-
tractam agebant; Nam tractus caeli corruptior. plurimis pestem creauit;
Unde consultis medicinae peritis. siluarum secretis se se abdidit. Et refuso pau-
latim uigore. uenatibus salubritatē corporis pariter ac mentis sobrietatē recepit;
Hoc quoque addebat miraculis suis quibus defunctae suscipiebat gratiam. luis-
se se iniusta poenas flagiti. & elementorum aegritudine expiatum interitum
tantae decoris. excidio mundi. populorum lue. unius mortem. Sortetamen in pa-
ri uindicatam. cum fructus terra abnueret. fames auerget. pestilentiam;
Hunc marianne exitum tulit. sobrie uiro pudica. sed insolens formae consci-
entia. Cui magnanimitas superfluebat. sedulitas deerat. ut blanditias dedig-
naretur mariti. secuta quod nihil ab eo qui supra modū diligere. exitu ppe potuisset.
Nec solum ad praesens ultionē repperit. sed & iam in relicum hereditaria. odia
transmisit. Cui successere filii mater in doloris executores. pio erga matrem
quidem affectu. sed erga patre impio. cum utriusque parentū parimunere

ius naturae soluendum fore;

Nec in exercitatos dolor repperit; Nam diu romae eruditissimis iuxta & gre-
cis litteris. a seutaam non mediocrem adsumpserant. Et absentes comperta nece ma-
tris. plerisque in odium patris impulsoribus. asperabantur. Regressis quoque
ne conspectus quidem patris reuerentia sedulitatem infuderat; crescebat cum
aetate malitia; Accessit etiam ex coniugis societate praesumptio. quod alteri
salomes filia neptis herodis. alteri archelao genita. qui capadociae regnum
tenebat. in uscopulae nuptialis conuenerant. & nobilitas coniunctionis odio-
rum dederat auctoritatem;

Offendebatur igitur herodes uel tacito filiorum ingenio excitatore quam
paterna pietas pati possit. quae etiam uultu frequenter laeditur. Addebantur
& stimuli ab his qui ab insidiis filiorum cauendum. quasi solliciti grebro denunti-
abant. adserentes quod ultrices materni exitu armarent manus; Quibus per ter-
ritus herodes. anticipatum dosidis filium praeferre fratribus; atque ad sui gratiam u-
beriore affectu coepit lacessere; Ardere maioribus odibus aulae regia. & certamine
fratrum concuti. dum illi indignantur quod priuatae mulieris filius. sibi in reg-
no ortis praeferebatur; Ille uersutus adulandi. quos in inferiorem maternolate
recernebatur. eos studiosius commendare sese patri adpetere germanos compositis
in simulationibus; non quiescebat. donec ipse sese palios quos sibi adiunxerat. exclu-
deret & eos ab affectu paterno; Denique regnandi illi spem omnem ademit. ita ut
publicae conditorum testamento. solus imperii successor designaretur. missusque
romam ad caesarem. praeter insignem ademat. omnior natu cultuque regio
fulciebatur;

Inde in iudaeam regressus. aucta erga se caesaris plurimorumque in iudaeum
uirorum gratia. exigui petere poris interuallo tantum praecualuit. ut etiam ma-
trem coniugio patris redderet. geminisque armis. adulandi arte. & in simulan-

diuersitiam ita germano surgere apud patrem coepit. ut pater filius nec parare;
Demque furens animi romam petit. adtracto secum alexandro. quem reum
magici aduersum se criminis ante caesarem statuit; Ille data sibi copia de plo
randae calamitatis aerumnarumque omnium. cum uideret sibi suppetere
tantum iudicis auctoritatem. quin eam herode transduci per gratiam posse. nec
abanti patre circumueniri. nihil praetereundum ratus. flagitia patris qua
dam praesertim modestia. ut nec urgere tamquam accusator uideretur.
nec occulta esse sineret. cum plurimum causam uiuaret. si se ob necis matris
dolorem. patris respectu. odus demonstrauisset. In talibus enim iudicis nihil ma
gis liberos grauat. quam naturae pietas. & pietatis auctoritas. quae si aliquo
traducuntur flagitio. praedictum minuitur. praerogatiua excluditur.
Ubi uero ad obiecta patris uentum. ualidis refellens adsertionibus. alienum sceleris
primo fratrem demonstrauit. qui suorum esset consortis periculorum. quem
innoxium in crimen uocatum gemiscebatur; ad stipulabatur purae conscientiae.
agendi uis & dicendi peritia; nihil sibi ac fratri relictum honoris. sublata om
nia per scelus germani. patrisque facilitatem amarissime deplorabat. precem
sibi inrogari quam pater eo usque expectat. uter inenadiat. flagitium adiun
gat; quibus dictis. coegit in lacrimas uniuersos. atque eos sorte deduxit iudicium.
ut caesari accusatio non probaretur. pater reconciliationem amplecteretur;
Id gratum admodum & praecellentissimum romano principi. non solum regi
inuito regnum donasse. sed & iam liberos reddidisse. Ita que iusto defunctum ex
amine. ut patris iniuriis inuolata reuerentia maneret. & tuta filiorum inno
centia. patri ut decebat obtemperarent liberi. ipse inoffensum naturae affec
tum exhiberet filius. cui uelle & tamen regnum relinquere; Hedit ex urbe roma
cum patre alexander. iudicio magis quam suspitione absolutus; Uacare enim
mentem herodis ab odio filiorum. anti pater non patiebatur. Ipse & enim

2

erat odiorum materia; praemebat tamen studium suum conciliatoris: ne ad petat Germanicam scenam proderet: insidias manifestaret; ubi uentum est in Ciliciam & nauigantes in Eleusiam adplicauerunt. susceptos archelaus opimo conuiuio. gratias agens anti-patri generis sui causa quod exemptum periculo. reconciliatione etiam dignum aestimauisset; Ipse etiam litteris per suos directis. amicos rogauerat. ut generi defensionis adiuuamento forent. & discedenti optulit triginta talenta hospitalitatis munere acque zephyrium ad usque regem deduxit.

Regressus domum rex. continuo populum aduocat. apud quem hoc disseuit modo; Causam mihi hebraei ciues & utilis & fructuosa fuit romam praetendit profectio. ut de filio meo caesar iudicaret. ne solus ego qui nascabar cognoscerem; per rex ad caesarem. ut qui mihi regnum reddiderat. de successore meo pronuntiare; Adiecit beneficium suum. ut quod difficile erat prope amissos filios patri repraesentare; fratribus quod supra regnum est concordiam redderet. Redeo igitur ditior. quam profectus sum; didici esse melior pater. quia didicerunt filii mei esse meliores. caesaris beneficio; Statuit enim ut ex meo arbitrio penderet & filiorum successione praerogatiua successionis superbia gigneret. Ipse mihi successorem darem quem elegerissem. eum scilicet qui meruisset. eum qui patrem amplius honorauisset; Imitabor caesarem. Ille enim absoluen- do iuniores filios meos. seniori filio pare fecit; Itaque simul tres liberos hodie reges constituo; Illi aetas. his nobilitas ad stipulatur; Nec numerus moueat. magnitudo regni & pluribus habundat;

Arbitrari primo sententiae meae des. deinde etiam uos accedite; quos caesar coniunxit. constituit pater; uos honore congruo prosequimini. ut neque in moderatis neque infimus honor sit; Aliud inflat. aliud exasperat; quod cuique portio suae meritis suppetat. impatur; Non enim tantum quis delec.

Oratio

104
tateum quem supra mensuram honorat. quantum laediteum cui debetum laedit
eum cui debetum laedit eum cui debetum rogat. Et plerumque uterque eorum
offenditur. ^{ubi} ut plationis adlatio est;

Sum certe omnibus pater; honor filiorum. Haud dubiae patris gratia est. Si
tamen supra modum quis liberos meos excolat. reus est mihi & iam pro liberis
meis. quibus auctor prolapsionis est; nimis enim cultus. audaciae sumptus est;
numquid in uideo liberis meis. Absit; sed malo eos minus cum gratia posse. qua
plurimum cum seditione; quod enim superbiae uel rapinae est. cito labitur.
quod gratiae. diu tenetur; Unde curae erit mihi. ut sponsores concordiae
adiungam liberis meis parentes amicosque. quorum hortatu mutuae dilec
tionis adfectum induant; Nam cum omnis sermo malus facile mentem
audientis inficiat. tum maxime ad sidua conloquia & diuturnus usus. peste
animum infundere solent. quae contagio quodammodo in mores cohabitanti
um cito transeant. Et si tranquillitas morum sit. tamen ut stagnum ite licet.
uentis exagitantibus. adsurgere in aestus ualere. ita bonae naturae in probis mo
nitoribus fluctuat.

Arbitror itaque. quod in me unusquisque. spem ^{sibi} suam potissimum debet re
condere; Non enim quod accedit liberis meis. mihi deperit; plus unusquisque
tribunorum uel militum. reuereri debet patrem imperatorum; Ego sum
ego sum. qui mercede uniuersis rependam; pro his quae & iam filis meis detu
lerit. Si recta ad uertero studia factis remunerabor; Maluolentia pro
tium referat suum. ut apud eum quoque quem putauerit adulandum fructu excidat;

105
Us autem boni filii considerate primum naturae religionem. cuius gra
tia & bestias ligat. quae & iam ferae cogit in amorem necessitudinis; manet
inter indomitas pecudes mutuus amor. & periculis propriis redimunt suos
beluae; Reueremini & iam caesarem. qui uos ex inimicis amicos fecerit. ter

tiomeipsum. quirogare malo. cum possimiubere; manete fr̄. soli exuere quod
 generati estis; Douobis uestem & cultum imperialem; sed praetiosius est quod
 suadeo. ur̄i amoris intemeratum signaculum; Si pietas maneat. regnū delectat.
 Si desit gratia. uile imperium est. & plerumque noxium. Ergo dum uos expe
 ratur. habetis interim non regnum. sed regni honorem. Si patrem dilexeritis.
 uis sequetur. Mei tamen amorem in uobis p̄bete; omnibus quibus delectare
 regnum solē. ut principes potestemini. onera imperii. & moles negotiorū
 me solum & sinolim manebunt. Et ideo uobis p̄dest mea uelle. quia ego quae
 uestrae sunt & uolo. & mea arbitror;

His dictis osculatus est filios. ut eos uno osculo caritatis inuicem sibi necterē;
 quo facto. conuentum dimisit; Discesserē plerique laeti quibus placebat
 concordia germanitatis. sed cum fratribus reuertit dissensio. eo que gra
 uior. quod dignitas potior. cui amplius inuidere tur. & nocendi subpererē
 maior potestas; Dolebant filii marmes. equatum sibi priuare fili
 um mulieris. quae regni nescirē pro sapiam; Contra antipater distinc
 tam sibi ac fratribus regni spem dedignabatur. & inuidebat germanis. quibus
 posteriora propriis uix reseruariantur; Sed hic sese tegebat. & uelabat odiū.
 prae tenens gratiam. Illis consilium omne in sermone obuium & iam non
 quaerentibus promptiore lingua & secretorum prodiga. quidquid locuti
 forent apud alexandrum. continuo erat. Multa etiam quae non dixerant
 simulabantur. pleraque internuntius cum incremento adiciebat; architec
 tus omnium quibus adpetere tur fratres. antipater erat. cuius uita nihil ali
 uderat. nisi quoddam uersutiarum conciliabulum. scena improbitatis. argu
 mentum scelerum. flagitiorum mysterium; Subiciebat indices. subornabat
 testes. simulabat defensionem. quasi in te atro personam fratris circumfe
 rentis. ut leuora excuterē obiecta. grauioribus cederē. quo magis patrem.

faller&: & uehementius in fratres mouer&: maximaque acerbat arte inuidiam
paternae necis parate: ut regnum eriperetur; quae regibus metu periculis suspectiora,
Sed ne sine repulsore minus uerisimilia regi uiderentur. ipse primo temptabat
refellere: dein constringi se manifestis rerum iudiciis uolebat uideri. ut perorata
utrimque causa: quasi nihil iudicio defuisset & amplius pater tamquam in con
uictos filios excita retur; Nulla enim res maiorem fidem adsertis dabit: quā
quod antepater fratrum defensor aestimabatur;

Hac fraude plurimorum captabat gratiam: ipsius quoque patris in se mente
inclinabat; quidquid cotidie minuebatur fratribus de affectu paterno: in ip
sum transfundebatur; abducebat amicos regios parentesq; & praecipue fra
trem regis germanam feroram. & salomen eius sororem alienos anepoti
bus fecerat: ut non modo eos non defenderent. sed & iam ad peterent atq; odissent;
accedebat odiorum materia: uxor alexandri glafira: quem muliebriter
satis praesentium insolens extollere sese ceperat fastus superbo: eo quod
omnibus praeminere & pro sapientia claritudine; tam laque quasi dominam
se omnibus qui in aula erant regia praeferebat: patrem. auumq; reges sibi.
& praecipue darium hirs daperi matrem generis apicem solita iactare.
contumeliosq; ignobilitatis afficere salomen regis sororem. uel dosidam con
iugem: quod illis dolori sibi odio foret. Ceteras quoque feminas similiter exas
perare: quae regi propter decorem magis quam propter nobilitatem ge
neris copulabantur; plurimis enim herodes praeter regium morem & iam
iudaeorum usu: quasi quadam erroris licentia delectabatur: qui figuras ma
iorum uitiis obtentui ducunt;

Grauabatur ergo alexander uxoris insolentia: aristobolus quoque: isdem qui
bus glafira sermonibus uxorem incessabat: deiecit illam status: nec confe
rendam regie proli: imparem glafirae: sibi que esse obprobrio: quod frat

regalis generis conuincione potiretur. ipse priuate uxoris contubernio dege-
nerasset. Demens qui concubare conuicio proprias necessitudines. quibus
praestricca contumelus uxor aristoboli ad matrem eam cum lacrimis perfere-
bat. salome autem comperta per filiam regi herodi adnuntiabat; At ille mo-
nere filios quam perfidere commodius ratus. uocatos partim imperatorie
terrui. partim affectu patris nohorzatus est. ut fratrem amarent. ne ue-
ut hostes dissiderent. Uenam tribuens super^{ori}bus. denuntiatis correctionem
futoris; At illi conpositis sese in simulationibus per pluribus deplorantes.
ora res simul & polliceris operibus ipsis. in reliquum propriae fidei defen-
sionem daturis. tantum modo patris factum spectare. nec temere auditis cre-
dere. Non enim de futuros delatores improbos. quoad uis auditor credulus
subpeditare.

His & talibus emollito patre. quamuis in tempore imminente depulerint
metum. maestitiam tamen coacerbarunt. quod uirguri sese a ferora & salo-
me uidebant. quorum alter patruus. altera soror patris. quibus defensionem
esse debuerant. insidiabantur; Accedebat enim formido grauis. quod pluri-
mum poterant apud fratrem; Nam excepto diademate. prope uniuersam
regni potentiam. cum fratre suo herodes participauerat. nec medio-
cres utriq; contulerat opes. & maxime ferorae; denique iscentum annua
talenta recondebat. praeter eam regionem quae ultra eufraten sita. redi-
tuum copias multiplicabat; Tetrarches quoque peritum herodis. a caesare fu-
erat constitutus. donatus & iam regalis coniugis necessitudine. quia soror
rem regie coniugis. in conubio sui sortem adscuerat; post cuius obitum des-
ponsata sibi semore regis filia. ingratiam successerat generi. nisi amo-
re captus ancillulae regalis puellae copulam declinauisset;

Quae exasperatus herodes contumelia. eius filiam tradidit qui postea parthi.

co bello occidit. in simulacrum tamen apud se foratam. quod uenenis ad petis
& fratris salutem. quae suspitione. ne uiuente quidem caruerat uxore. plu
rimorum primo. & ad postremum amicorum eius quaestione exercita. ua
cuus eius cuius arguebatur facinoris inuentum. uolens absoluit. dante etiam
fugae ueniam. quod rapta quam diligebat ancilla. dispositionis in ita. ut ad par
thos confugeret. familiarum suorum confessionibus. detegebatur.

Respirauerat aliquantum alexander. dum feroras incessitur. & ipse inces
sit salomen quod spondisset nuptias suas obaedes. ille quoque quierat regis ara
biae procurator. herodique inimicissimus. Sed remisso utriusque crimine. tem
pestas domus in alexandrum incubuit. atque ipsum graui periculo inuol
uit. furebat enim saeva pestis. & procella totius aulae antipater. omni
busque modis & concentu. & iam proprinorum ingrauians fratrem.
ita ut turbato mentis sobriae statu. instare sibi alexandrum cum gladio
pater magnis uocibus protestaretur;

Venerat in medium scaena huiusmodi. quod eunuchos tres quorum unus po
cula regimini trare solitus foret. alius fercula caenae inferre. tertius
torum obseruare regium. necusquam discedere. cum se herodes lectulo con
posuisset. donis uberioribus. inlexisset alexander ad sui gratiam. & turpis flagi
tiositatem. Quo prodito. supplicis adacti spadones abscaene ludibria
libidinis manifestarunt. Promissa & iam amatoria tegere nequeunt.
quibus sermonibus sollicitati forent. & quae super mercede retexuerunt. ut in
uolutum dedecore partitium crederetur. inesse sibi in uenturae gratiam. for
mae decorem. robur aetatis. Contra in ualidum herodem. & iam senecta graue.
quae capillum inficeret. praeterea proderet. a quo cum uellet. regnandi uis inse
transfunderet. praemiaque polliceretur ingentia. Et id eos in uenere spem suam
constituere oportere. non indecrepito sene. cui ipsa natura fine adceleraret;

quae grauius quidem heroden mouebant. Sed illud praeter ceteris. quod
conspirare regi militarem manum. ducesque exercitus & centuriones. spado
num indicio compertum haberet;

Quemque ita exagitatus est. ut nullum saeculitiae genus praetermitten
dum putaret. nulli credere. omnes suspectos haberet; Uelocius erant
poenae quam interrogationes flagitiorum. & iudicium praueuiebat re
orum exitus; Trepidabantur passim ad supplicium. quos aliqua inessebat
suspicio. feruebant calumpniae; multi uolentes regi placere. deferebant
reos. sed illico & iam ipsi qui alios detulerant deferebantur. & cum reus suis
ducebantur ad locum poenae; ita efferauerat herodes in uniuersos. ut si
aliquis superesset. suspectus foret; aliter rex non putans esse secutum
nisi genus deficeret humanum. in simulatis inreconciliabilis. amicus incre
dulus. familiaribus superbus. inimicis reus. pauidus ad omnia. ut crebro se
desmutaret. noctes sine somno duceret; Quis omnibus exasperatus. repente
alexandrum alligatum uinculis. saepit custodis. & amico seius in quaestio
nes uocauit; qui negabant. inter supplicia moriebantur. rursus tacentes.
qui a nihil quod esset suspicionibus consentaneum confitebantur. usque ad
mortem supremam exulcerati. tamen aliqui. tormentorum & poenarum uicq
acerbitate. propositum adulescentibus adseriebant. ut uenationi intentum occi
derent patrem. & ad urbem romam sine mora pergerent. & effugio poena elude
retur; quod & si nullo argumento fulciebatur. tamen ad solacium studii fe
rocis deriuabat pater. uolens uinculorum filii causam iustas habere; Consi
derans itaq; alexander obseratas aures patris ad omnem suam defensionem.
nec ullomodo rem posse deduci. ut de innocentia sua praesumeret. & quitantas
calumpniarum molibus ad peteretur. simili arte nequissimis delatoribus. oc
currendum putauit. ut fraudulentos & calumpniae machinatores dolis.

circumuenire & atque incalumpniam reos uocare & quorum se calumpniis sur-
geret alidit; Scripsit igitur quattuor libellos. quibus commentum sceleris.
quo paternam salutem adpetierit confiteretur. atque insidiarum huiusmodi
conscios plerosque eorum a quibus ipse adpetere tur exposuit. atque his
dem inscripsit libellis praecipuae & feroran & salomen. quod ea quoque in
tempore nocte inrupto adulescentis in quo habitare & cubiculo inlexerit inui-
tum. & inducanti extorsit. ut incestum patrarat;

Transmisit ad regem libellos uelud indices flagitiorum suorum. quibus po-
tentissimos quosque inuoluerat regis comites. atque amicos. In tempore ar-
chelaus in iudaeam properato aduenit. ut siquid possit genero ac filiae opis
auxiliumque ferret. sed praecuidens apud infestissimum patrem obstructos si-
bi aditus legitima defensionis arte commotionem eius repraesentit; Nam
simul ut aulam ingressus regiam est. magna uoce cum iam audiretur & uide-
retur ab herode. uelud furens animi uociferare coepit. Uuicne adhuc
ille ueneficus generus. & carpit hanc lucem. Ubiquae se est. Ubiparricidale
illud repperit a caput. ut manibus discerpam meis. Parricidio perire debet.
qui parricidium uoluit implere; Quid facturus est socero. qui non peperit pa-
tri. Quid demonstrabit eum. Euiscerabo primo scelestum. adiciam filiam bo-
no sponso; Et si sceleris non fuit conscia. non est tamen aliena contagio. quae
parridae coniugio potiebatur. Non agnosco filiam quae artes nondeprae-
hendit mariti. quae se tale exhibuit socero nurum. ut subiectum filium patri uol-
deret; Ego illam non ad sceleris ministerium iunxi. sed ad consortium matri-
monii. ut coheredem gratiae praeserarem. non criminis adiutricem; temeror
herodes. si adhuc uiuit alexander ille insidiator patris; Putaba iustas illu-
iam poenas dedisse. quem differri non oportebat; Quid enim diutius seruari
confessor aut parricida talis. sed fortasse hoc quoque diuinae fuerit p.

Oratio Archeloy

uidentiæ. ut amborum parentum iudicio condemnaretur. qui in te læst
 utriusque pietatē; Non enim negabo ultorē. qui me ultionis exactæ prædicatōrē
 parabam; Sed nec filiam ex capio. quam in faustis nuptiis ipse despondit. spon
 sorem secutus; Non enim ego illam mariti morib; sed fidei tuæ tradidi. Red
 dat causas. quod uadē suū dissimulauit. maritum dilexit; De utroq; nunc
 nobis iudicium est. si firmus executor tantidoloris es. accingere pater.
 sequestra pietatē. Non obtandum quidem officium patribus. sed nondis simu
 landum; Si te pietas mollit. inflectat natura. mutemus uices. ut ego in tuo filio.
 tu in meo pignore ministeriū mutui simus executores;

Huiusmodi orationem circum fremens transduxit herodem. atque a furore
 animi paulatim intentionē eius emolliuit. ut quasi compatiēti atque unani
 mo se secederet. & dar & eilibellos legendos. quos alexander composuerat; At il
 le singula quæq; aduertens. ubi intellexit magis dolore congesta quam fide
 nixâ. profundo consilio minuere paulatim inuidiam temperamenta patriâ
 dalis. atque obiectorum causas in eos quidē scripta fuerant. & maxime inferorâ
 coepit transfundere; Itaque ubi aduertit regem a sua sententia non abhorre
 re. considerandum inquit. ne forte adolescens magiscantorum in proborū
 insidias ad petrus apud te sit. quam tu ab adulescente; Quid enim causæ erat.
 ut tuam ad petrus uiam cui regnandi honorem concesseras. regnandi uis
 reseruabas. & spem successionis. Quid ex petrus quod habebat. aut quem admo
 dum tantis muneris ^{by} ingratus foret. Quid uero ageret in tua nece. nisi ut suum
 adfectaret periculum quod te uiuo metuere non possit. defuncto timeret.
 Ab his utique a quib; & iā sub patre positus. propriæ salutis exadium porresceret.
 patet ista ætas fallaciæ. facile decipitur.

Et fraudulentorum insidias circumuenitur; uix resistit dolis ætas senilis.
 plerumque tamen & senum prudentia circumseribentium uersuta insidias

infretitur, Ergo si maturior usus saepe labefactatus est. quid mirum si aetas in
maturior adesse non potuit sibi. cum insidiantium cateruis perurgueretur.

Illos igitur perturbatores regiae domus esse. illos incitatores adulescentium. semi-
natores discordiarum. qui desperationem salutis deduxerint adulescentem. ut sto-
macho magis indulserint. & ultioni potius quam absolutioni intenderit. aliqui
& iam impulerit commotioni; Quibus paulatim inflata herodes cooperat. &
mollire indignationem circa alexandrum. At uero inferoram commoueri ue-
hementius. quod illis quattuor libellis ipse omnium flagitiorum minister. & to-
tus scenae architectus exponebatur; Qui uident regem archelao mentem suam
indinauissse. atque in eum praeter ceteris praeponderare gratiam interioris ami-
citiae. ad ipsum se contulit. obsecrans ut animam sibi regis conciliatum redderet;
Uerum ille in nexum plurimis scelerum uinculis quibus euidenter regi parassse
insidias conuinceretur. atque ad peccassse adulescentem. nullum habere aiebat
ueniae locum. nisi de posita inficiandi uersutia quae obiecta sibi fuerant. confite-
ri germano suam amant. atque ab eodem sibi poscere indulgentiam non dubitauit
sc; huiusmodi sese actioni quibus possit studius non defuturum;
Mutata itaque ueste. suffusus lacrimis. specie miserabili fratris inberens uel
tutus. orare ueniam. in probitate faceri. omnia de quibus argueretur non abnuere.
sed recognoscere dementiae sibi causam fuisse tantae prolapsionis. quod nimis
in eo furor amore dilectae sibi mulieris exaestuassse;
Statuto itaque ferora suorum flagitiorum accersitore pariter accesse. tamquam
pro mercede compositi quod in usus suos cederet & argumenti. heroden archelauis dep-
cabatur. ut naturae contemplatione mollire iram. fratrique ignoscere & supra
uindictam constituens ius naturae; nec mirum si in maximis regnis. tamquam
in magnis corporibus saepe aliqua pars ferueat. quae non in adenda. sed in mollior-
rib; sit curanda medicamentis; sibi quoque multo grauiores compositas ager

110

mano insidias. sed remississe se necessitudini quod debebatur dolori. ut quo magis poe-
nam leuaret. ingrati. eo amplius causam grauarer;

Cum haec atque huiusmodi alia subtexeret. mitigauit quidem herodes ut germano
remitterer. sed ipse tamquam inexorabilis genero manebat; denique munitaba-
tur. quod diuelleret ab eo filiam. tantisque infremebat indignationis suae motibus.
ut ipse herodes satis expiatum filii aduersum se facinus arbitraretur. Ultoremq;
suarum iniuriarum rogaret. atque ipse pro eo suo apud socerum interueniret.
quod integro renouaret nuptias; perseuerabat archelaus. cui uellet herodes ali-
norum suam iungere. propter alexandrum. cuius causa etiam uxor traduceretur.

Atque ea arte. multo amplius impellebat herodes. ut ille sibi filium redditum
putaret. si coniugium eius non soluereatur. quod ille uxorem impensè diligeret. ex qua
etiam filios suscepisset. dulces auro. gratos parentibus. hoc munus restituta sibi filio fore.
quia non medio cri ex parte bona uxor uiri sui reprimere. errores. aut compensa-
re officis inuidiam flagitiorum. quae si ab eo diuelleretur. nullum remedium
uiri futurum. qui praecipue in omne rueret nefas; molliores enim fieri solere
scelerum praesumptiones. quae domesticis affectibus reuocarentur;

Uix tandem archelaus inflexus. reconciliatur ipse genero. atque eidem reconciliat
patrem; hoc consilio eripuit generum neci. ut pro mercede acciperet eius absolu-
tionem. dum condempnare se simulat quam interuenire. Pro quo si interceden-
dum putasset. haud dubie nihil impetrauisset; addidit oportere eum romam pergere.
purgatum quae in eo pater suspectauerat. quoniam omnia ipse scripsisset caesari; quod
aeque compositum reor. ut hoc genere alexander cum se purgasset. caesari comm-
daretur. atque anticipati paratae fratribus insidiae patescerent;

Hoc consilio soluta factio. et conuersio facta in laetiam; Instauratur conuiu-
umque indicium reconciliationis. Cuius auctori archelao septuaginta talenta
et sedile aureum gemmis insignitum. electi quoque eunuchi regali conferuntur.

magnificencia & concubina cui pannuchis nomen erat dono datur atq. accipitur.
Similiter & propinqui moniz regis. clarissimis donis archelaum munerabant.
nec quisquam familiarium eius exhort. muneris fuit. Quibus omnib; herodes. p.
uniuscuiusque meritis plurima impertiebat. Proscutus est & iam cum potentib;
suis usque ad urbem syriae splendidissimam antiochiam nomine. in regnum
suum regredientem;

Euas erat alexander. in sise inmersis & in iudaeam uir archelai arab. longe exer-
citator. lacon genere. eurides nomine. nimie cupidus opum. earumque prone-
gotio contemptior. ubi maiora pota undi spes refulgebat. Denique non conten-
tus laconicis facultatib;. in effusione regia animi intenderat. Uenandique
artifex. heroden opimis adorsus muneribus. remunerationi amplissimae locum
parauit. Longeque uberiora quam obtulerat adeptus. tamen non satiabatur.
his cruentis atque impis factionib; gratiam sibi regis emercaretur.

Itaque more quodam usque graecis familiari regem adulando. praedicari-
disque omnib; eius. non solum quae laudis aliena sed & iam in uoluptate utis foret.
intimam eius amicitiam breui puenit. ut inter primos secretorum arbitros
eligeretur. Ad stipulante & iam patriae praerogatiua. quod spartia iudaei
cognatos sibi genere copulatos pro fratribus habent;

Isubi regis domus uicia cognouit. suspectum animum patris. fratrumque inter-
se. odia. p. uis arab. carum se omnib; simulans. quasi fidus singulis habebatur.
Sed pro ingenio regis aut munerum merito. sua studia formabat. ut ad iunctior
esset archelao. alexandrum dolis atque insidus circumueniret. familiaris specie
utrumque exasperans. Illum praerogatiua aetatis regno debitum. istum mater-
ni generis praeditum nobilitate. iure superiorem. neque cum uilis sine corrup-
te pignore. aequale illi consortium. quib; captus alexander utpote adoles-
centior quid delectaretur. his quae dicerentur sibi. non penderet & illa quaerit sibi

desē apud archelaum componerentur. effudit sēsē mercenario archelai & pro
 ditoris suo aperuitque mentem lubrico ingenio affectuque incauto patrem sibi
 auctorem malorum conquerens. qui matrem eripuerit. regnum decolorauerit.
 quod sibi ab auo ueterisque prosapiae in fulis debitum cupiat auertere. fraudam
 rē legitimos iure successionis. praefertur spurium scupri mercede. Sed nondi
 u quietur iudici ad. ut qui uxorem innocentem necauerat. non & iā ipse pperere.
 parato pconiugē imperio defraudaretur; quae sine mora lacon ad arche
 laum deferretur. circumuento & iamariscobolo. ut eiusdem quaerimoniae
 laqueis innecteretur. & praetio coacerbata regum sinuabat. dicens silentio
 se praemere nequiuisse tam inmane facinus. & pro hospicio nunere gratiam
 selucis representare. quam repta iure filii pergerent. Quos nisi ipse simu
 latione fidelioris consilii reuocauisset. iam dudum alexandri gladio inter
 fectum patrem. regnumque indignis heredib. uacue factum. neque alex
 andro religionē parricidalem atrocitatem. qui maxime sceleris loco duce
 re. quod adhuc aui matrisque necem in ultam haberet. Conuenit se ac per
 urgueri peremptorum quaerelis. ut a matrox flagitium ulcisceretur. de
 berisibi inferias interfectorum exigi. successionemque eorum non oportere
 recontaminari. ut ab eo qui maiores eorum occiderat. regnum adipisceretur.
 Renouaturum se iudicia caesaris. non simili ut ante reuerentia sed ut caesar
 ipse cognosceret omnia secreta regis. quaesitas sanguine opes. p uinctam labe
 factatam. repetaturum se ab inferis auum. matrisque acerbissimam necem
 demonstraturum. ut successor alienus in regnum subrogaretur.

Excitauerat regē eurrdes. Archelaus tamen parua aestimans unius suggest
 tionem. alios quoque accusatores fratrib; subornabat. quid dicerent cum duab;
 quondam aequaestrif exercitus iocundo & tyranno sermone initium compo
 sitas regum fidias dolore decessionis. in ceruicib; periculum. nisi mature caueret;

Denique nondisulit herodes. ilicoque raptos seuerimterrogat; Sed nihil illide
quib. arguebantur. confessi reperuntur. Et quia impune tam grauia simulaban
tur apud eum qui criminum seu iudicem profiteretur & negligentem calumpni
arum. non deerant qui huiusmodi insidias machinarentur. quas acceptiores pa
tri fore crederent; Nam & septuaginta est quasi ad castelli praepositum ab alex
andro & aristobolo data. ut occisorege confugiendisibi potestate faceret. do
nec se armis aduersum insecantes munirent. caeterisq; subsidus defensionem
pararent; Exeruaatur castelli praepositus. & nihil faceret. nihilominus tam
haudullis adfectati sceleris iudicis extantib. quasi re alexander & aristobolus
dantur custodiae. Curres quinquaginta donatus talentis. auctor salutis
acuta habetur;

Dignum est nec eum silere qui eurradi tempore in iudaeam transmiserat fidis
simi & amicorum alexandri. quem rex quasi consciuum temptamentorum illius.
interrogandum putauit. utrum nam uero congruerent quae spartiates de
adulescentib. intima uisisset; Uerum ille nihil se de illis quicquam eiusmodi cog
nouisse. sacramento interposito fidem fecit. sed adulescentib. nihil profuit. a se
quaestionem depulit. neminueret delationis inuidiam. Teuacuar & eurradi
fraudentiam. si se uerius interrogatus negaret; Quasi indignus igitur cui
crederetur. ab herode excluditur; bonus enim pater accusari filios libenter
audiebat. non sinebat defendi. Delectabatur cum ad peterentur. offendebatur
si purgarentur; Denique spartiates ditatus regalibus praemiis. ubi tamen achaiam
adtingit. calumniarum praetium luit; Salome cum purgare sese nequit &
quod si illeo arabi pepigisset nuptias. ubi generis fecerit etiam prodidit. monentis.
ut consuleret sibi quo fratris commotionem euaderet. eo quod spe futurae con
iunctionis. consilia regis arabis adnuntiare suspecta accesserent. delicta gra
tiam meruit. & omnem saecularae regalis in adulescentes procellam intorsit;

quo ultimo atque inevitabili naufragio demersi. poenas dederunt; Uincuntur itaque
 & quod ipsi erant durius uinculis. a se fratres separantur. missisque uolumno mili-
 tiae magistro. atque olympo ex amicis regis uiro. arguuntur apud caesarem;

Nulle offensus licet quia filiorum supplicia pater posceret & negandam tam
 patri non arbitratus potestatem. in liberos suos dedit licentiam. sed consilium
 adiunxit. adserens melius consulturum. si proximorum regis eorumque qui p
 essent quintus concilium congregaretur & iudicio communi procederet & inter-
 rogatio. utrumnam aliquae patri insidiae paratae a filiis forent. Et si conuin-
 cerentur intentati parricidii ferirentur. Sin uero fugerent aut leuiorum argue-
 rentur. esset iudicia moderatio;

Hac permissa sibi herodes parricidii potestate. & iudicii conditione. & iam modera-
 tionis admonitus. ad urbem ilico beriton properat. quam iudicio caelebrando
 caesar praescripserat; Conueniunt praesules quintiarum secundum scripta ad se
 data a principe romano caesare; saturninus legatusque consistunt. Inter quos & p
 curator uolumnus. deinde cognati amicique regis. Salome & iama & feroras. &
 siriae primores. Archelaus solus excipitur rex capadociae. suspectae in generum
 non arceris gratiae. cum accusatores adulescentium insidiatoresque iudicium
 repraesentarent; Sed quae iudicii species. ubi rei adesse sibi non permittebantur.
 & absentes accusabantur. Aduerteat enim herodes. quomodo sitant modo uideren-
 tur absoluerentur. pro nam hominum conditione admiserit cordiam. Maxi-
 me ubi naturalis esset gratiae praerogatiua. deinde si ulla copia defensionis
 alexandro permitteretur. quod obiecta facile dissolueret;

Itaque religatis illis inuicem si domorum. quasi in praesentem accusatio dirigebat;
 Obiciebantur a patre insidiae sibi paratae. nulla probatio deferrebat. nul-
 la iudicia temptamentorum; heresbat accusator. quem nullus redargue-
 bat destitutus. Undique congregabat in inuidiam contumeliarum iniuri.

arum genera! quae grauior a morte ab his qui confederant aestimarentur;
Sed nemo discutebat. nemo examinare audebat. quod a patre arguebatur. a
rege imperabatur. Prae iudicabat pietatis species. terrebat ius potestatis. Inter
rogat sententias. securus uictoriae. Nescius quod in eiusmodi iudicio aerummo
sior esset qui uinceret quam illi qui tam acerbè addicerentur; Saturninus con
demnat adulescentes. quia aliud non licebat. sed moderatur sententiā. cauē
dum adserens. ne peremptis duobus ex tribus fratribus tertio fratri ad scriberetur
mors duorum. Timide quidem sed causam locutus est. quod ille esset fratribus auc
tor periculi.

Secuti sunt cum pauci ex pluribus; uoluntarius autem funesta in murmurat. &
postea uolens uiolentia regi talia auctore pensantes mortis sententiā diuerso
quidem affectu. sed pari sorte expronunt. quibus hoc aut adulatione extorserat
aut odium infuderat. ut aut regis affectaretur gratia. aut parricidae cru
delitas. grauiore poena adficeretur. qui uictoria sua tam amarū desē tri
umphum reportauiisset. Nemo tamen quasi factum horruit. & quasi commo
tus pronuntiavit; sciens enim species erat non iudicii disciplina. condempna
re absentes. condempnare sine teste. sine iudice. solo naturae priuilegio. quod
ad salutem magis quam ad periculum deriuari solet;

Stupebat omnis Syria acque omnis iudaea. & ad comitis mentibus tanta tra
goediae finis expectabatur; quamuis enim nota esset herodis crudelitas. ne
mota mē credere poterat. quod usque ad parricidium perseueraret;

At in illo effera uis animi. nec mari nec terra cohibebatur; Itaque tamquam usū
triumphantium. ut per diuersa filios traheret. Tyrum urbem in dextram petat. in
de in caesariam nauigio transmitat. spectaculū miserū parricidi circūferens.
donec color ullus acerbissimae necis filii inueniretur;

Mouebatur omnis exercitus. sed metu indignatione premebant; Erat in exercitu

regio ueteris militauit. tiro nomine. filium habens coniunctum alexandro.
 indulgentissimus pater. atque ob ea pignoricarius. quoniam popularis quaedam pietatis
 est gratia. & maxime in suos in lex dilectionis. Circa adulescentes quoque filios regis
 studio propensior. quod ab his suis diligere tur; qui supra modum concepta indigna-
 tione. turbatus animi uociferari coepit. obprimi iustitiam. ueritatem excludi. aboleri
 religionem. confundi uera necessitudinum. naturae gratiam. superfluere iniqui-
 tates. Ad postremum in ipsius regis progrediens ingererat miserum illum.
 qui aduersum filios suos credendum improbissimis arbitraretur. feroram &
 salomen consilia arbitros legi. quam fidem ab his referri posse. qui se condempna-
 tos capitis a rege frequentissime recognoscebant. Aut quidem aliquid agere nisi con-
 sulere uindictae. ut desit uetus idoneis successoribus. ad unum indinarum & caeteris
 firmiorem. qui facile subduceretur. Quod ipse regi uis exercitus odio persecutus
 foras eum. cui mors soluta esset & fratrum duorum. neminem esse quem non innox-
 iae aetatis tangeret & misericordia. plerosque autem ducum. indignationem suam non
 iam promerere sed diuulgare. quorum uocabula locutus. finem dicendi fecit; quibus
 illico cum irone correptis. triphon ex ministeris aulae regiae. cui condendiarum
 atque usus subpeditarum. subito quadam animi uanitate. indicium suum facit. compo-
 situm agrione adserens. sibi que persuasum. ut cum ex more urbem herodi raderet.
 nouaculam gutturi eius imprimeret & quo pageret necem. Idque in maximo gmo
 lamento fore. quod demuneribus alexandri polliceretur; Statuitur tiro cum filio.
 exercetur deinde simul quaestio; negantibus illis. isto nihil amplius deferente.
 cum decesset manifesta rerum fides. nullum subpetere & argumentum nullum indicium
 documentorum. tiro iubetur uehementioribus tormentis excrucuari; Tunc misere-
 ritus filius supplicia patris. spondet aperiturum se omnia si patris salus sibi con-
 donaret. Atque a rege promissa uenia suggerit. quod impulsus ab alexandro patrem
 necem regis parasset. Id plerique ad tempus compositum rati. ut talis pignoris indicio

erronei consuleretur. alii pro uero aeditu loquebantur. sed herodes dubia peccatis ad iudicauit. tamquam metuens. ne patrii diti sibi facultas periret.

Con uocato itaque populo & congregatis duobus. de insidiis de praehensis. motu grauisimo promittit quendam. atque in morte eorum plebem exorat. ibique tiro cum filio pariter atque consore. saxi sac fustibus interficiuntur.

Alexander quoque & aristobolus. missi ad urbem sebastien. quae non longe aberat ab urbe caesarea. strangulantur imperio patris;

Hunc finem habuere filii mariammes; quorum interitu non longe laetatus successionem sibi remotis illis antipater indubiam blandiebatur. sed in eorum totius gentis mox graue odium exarsit. quia apud omnes patebat. eius factione fratres occubuisse; successit & iam non mediocri timor. consideranti quam multiplex indies adolesceret & interfectorum prosapia. cum alexander ex glafria genitos sibi tigranen & alexandru filios dereliquisset. aristobolo ex beronicae salomes filia. herodes & agrippa atque aristobolus supstitet manerent. herodias quoque & mariamme filiae. quae sexus nomine pediret & regni cupido exagitarer;

Quis reb. peccatis antipater. in fraude ac uersuta. spem conseruare. & domus ac muneribus singulos sibi magis magisque obpignerare. & iam amicos ac domesticos caesaris. allicere ad suam gratiam praetio temptabat. sed contra illi & iam quae domierant in aduersum caedebant; Nam ex paulatim processu temporis ergane potestates alexandro & aristobolo genitos mollebat. & facti paenitentiam pretendebat. cum eorum quorum parentes occiderat miseretur;

Demque congregatis amicis & proximis suis. quaedam die lacrimis suffusus ora. dicit ad eos; uideo mihi aetate procedere. & sine lacrimis aspicere non possum paruulos hos. infelicium germina patrum. quibus. ego sum actor doloris. si peior eos derelinquam conditione quam parentes abstuli; sed illos quaedam mihi eripuit erumna. hos mihi magis magisque commendat natura & misericordia.

025 Hadis.

altera quia nepotes. altera quia defuncti parentibus sunt; Errauerunt in patrem filii. quid fecerunt a nepotes. Satis infelix pater fui. auus esse debet sollicitior; temptabo post me consulere nepotibus; ut unus & in filius mihi consuluissem; uerum nullis communis hostis atque inimici obrepit fraudulentia; cauendum est. ne hos quoque illorum inuoluant pericula. atque uno uulnere simul filios amiserim. nepotes perculerim; si uideamus his defensores. quibus ademimus;

Respondit itaque seniori ex filio alexandri tuam miserora filiam. & tei concitiam patrem. tuo autem antipater filio. aristoboli filiam. ut hoc modo fiat pupillae pater. germanam quoque eius accipiat herodes imperator. ex mariam me hircanis susceptus filia; haec inquit est mea sententia. ut inuicem sibi coeunte copula. iungantur posteritatis meae successiones. quo nemo suspectus alteri sit. & ipse tranquillioribus oculis uideam nepotes meos. quam uideor uerum parentes; quibus dictis. iunxit memoratorum dexteras. Et osculatus singulos. in lacrima uixit; quod antipater laetantibus alius ita grauius accepit. ut statim dolorem suum & iam uultu proderet. haud mediocriter constrictus sollicitudine. quod alexandri filius. archelaus regis & ferorae quae tetharchia tenebat suffragia subpetere cerneret. caeteris ualidiora;

Ad uertebat odia suum crescere. nepotibus autem ad stipulari misericordiam. Ne poterat aristoboli filiam recipere domo. ne sceleris indicium diuturnis eius conspectibus offenderetur. Adire non audebat patrem. ne ad omni mobile suspicionem exagitarer. si complacitarum foedera nuptiarum soluenda existimarer. Subtiliter tamen praesumpserat. ut consuleret ei pater. ne aduersus duorum potentium opes regis & tetharchae. nudo regni nomine in ualidus exponeretur. foueret certe honorem. quem conferendum filio iudicaret. ne species regni ad eum uirtus ad illos pueniret;

Neque uero solos alexandri atque aristoboli filios suspectos habebat. sed omnes

obsistere sibi arbitrabatur. quicūque ex diuersis herodis coniugibus competere uel ta-
citi uidebantur regni successione. quorum frequens numerus erat;

Nouem enim mulieres. regali coniugio poterantur; Ex his duae tantum sine
liberis erant. caeteris suboles subpeditabant. Antipater dosidem attollebat paren-
tem. herodes mariam men. Antipas & archelaus. matthaeus erant filii samarita-
nae. & filia olympias. quae iosisippo iure conubii sociabatur. Cleopatra quoque
hierosolimitana herodeni & philippum genuerat herodes. Sallas phaselum;
Erant quoque etiam aliae regis filiae. roxane & salome. quarum una fedra
erat mater. elpis alteri. Supererant etiam alexandri & aristoboli germanae
sorores. quas mariam me ex herode susceperat. sicut supra memorauimus;

Multiplicem itaque generationem herodis metuens. ^{antipater} archelaus aegre licet atque
in primis temptamentis multum rege commoto. quod defecit utis paterno auxi-
lio nepotibus inuideret & dispositas copularum societates. ad postremum tam effectus.
ut sibi aristoboli filia. atque ex ipsa genitus ferorē. parentis sui filiae coniunge-
retur; Tantum adulatione praecualuit. ut pactas nuptias solueret; Contra autē
salome cum uellit ille conubere. ne suffragio quidem lyviae quae uxor erat cae-
saris potuit defraare impetrare. sed inuita alexandro cuidam ex amicis re-
gis in nuptias conuenit;

Subuersis itaque dispositionibus. regis antipater quasi is qui uoluerat sibi con-
suluisse. exultabat animo. & superabat omni uersutia. Odium tamen nullomodo
comprimere poterat. sed accendebat. quoniam terrore adfectabat sibi munimen-
tum parare. Coniunxerat autem sibi cooperarium factionum suarum fe-
roran patris germanum. quem herodes non multo post recusante ab uxore
propria diuellit. cui ob iniurias quas eam mulier dosidi coniugis eius intulerat.
infestior habebatur. domo expulit; ferora autē amplexus iniuriam in par-
tes suas concessit. quibus ut cetera archa praesidebat. Ca sane mentis intentione

ut ad herodem uiuentem numquam reuertetur. Denique ne tunc quidem cum
aegritudine graui a defectum competisset & frequenter Orance ut ad sese uen-
iret & quod ei quaedam qualimortuus committenda arbitrareretur uisitandum
existimauerit;

Qua percussus licet iniuriarum ubi propter spem in commodum depulit tamen fracto
affectu & uentadeum ubi agrum competit & sedulo compatiebatur & defunctum
hierosolimam transeulit & magno flatu caelebrique pompa funus curauit;
Nec tamen his indicis sedulae caritatis concoepit exclusit opinionem quod eius
frater ueneno adpetisset; Ita etiam in suo seruo ^{unde} dulus; Nec difficilis fides rerum
quod potuerit fratrem occidere qui filios interemisset;

Hunc itaque unus de interfectoris alexandri & aristoboli in probitatis suae
finem inuenit a quo exordium sumens in anti patrum poena transiit sceleris
auctorem; Namque libertorum quaerelis qui patronum suum ueneno inter-
fectum adsererent stimulat us herodes dum sollicitus quaerit cognito quia
ab uxore desuici sarabiae accepisset feroras poculum quod a matorum putaretur
idque uenenum fuisse quod sillei studio traditum & ilico in pestem conuer-
sum in plurimorum quaestione tetendit; Unde quaedam inter tormentum de
ancillulis exclamauit ut des omnipotens in matrem anti patrum omnia suppli-
cia transferret uniuersorum arbitram flagitorum;

Per ipsam occultos conuentus anti patrum a ferore dienoctaque exercita spo-
tationes usque ad temulentiam ut a conuiuio regist accipientibus sese totis noc-
tibus liberaretur; quod non otiosum nec a conuersionis uacuum temptum
remotis praesertim seruulis & ministris uere suscebatatur magnamque uinculum
conexionis & conspirationis indicium tam diu uicariae more quaerere
peccior insolitudinis secreta & noctis silentio; ibi compositum ut anti patrum
romam peteret feroras impeream pergeret quod frequentem inter se conferre

soliti prodebantur. eo quod post alexandrum & ariscobolum in ipsorum necesse se se herodes conuersus fore & miserose qui putassent quod herodes in illis parricidales cogitationes odisset. qui regnum heredes persequeretur. sublato se non potestatum aemulos. sed consortes miseriarum. in se periculum omne & odia transisset. Nemulierum quidem paraturum sexui. quid dilectae sibi mariae. ne atque ex ea genitis non peperisset. nullum sibi aliud remedium. nisi ut longius aliquo secederent. quo tanta bestiae furori uel fuga eximerentur;

A dicebantur crebrae apud matrem antipatri conuersiones. deplorantis ardere se inuidia regalis successionis causa aeterna regni super ipsum praecipue incubuerit. ut iam sustinere non queat. ultimum deditum obsequium. & postremum surgeri periculum. Nec solum regnandus sibi perisset. sed uiuendi quoque curricula euo lutat temporum. aetate sibi maturiore. incanuisse iam uerticem. Contra autem iuuenescere patrem. frustra sperari eius hereditatem. qui fortasse etiam superstes hereditate diu reseruaretur; quod autem sibi emolumentum successionis futurum longe uo heredi. cui tam multiplex alexandri atque ariscoboli suboles uelut quaedam hydrarum renatis quae amputata fuerant capitibus regerminaret. ex testamento patris etiam ius commune ereptum. ut data specie regnandi cuius ad tempus uicarius foret. non aliquem ex suis filius in suum imperium substitueret. sed herodi mariae filio necesse haberet regnum refundere; Itaque non ad fructum sibi regni spes data. sed ad periculum. ut esset decessori suspectus. successoris grauis; postremo ipsum regem longa senectute uiuendum. & intentum caedibus suorum. si uellet testamenti executores. ut nemo superesset qui possit succedere. ferri odio graui in filios. nec in fratrem minore. qui sibi dederit centum talenta. nec cum patris suo sermonem haberet;

Et respondente ferora. in quo enim cum laesimus. nunc etiam ipse successor sum. retulisse antipatrum nullas habere causa uisus offensionis. utinam amissis omnibus

licere & offensionis. sed ipsum componere. feram eē bestiam quaenemorat, quidē
 faceret. nec possē perpea ullam inter propinquos caritatem manere; atque
 utinam amissis omib; liceret. ut nudū tantummodo uiuentes euaderemus; Sed
 impossibile. Ideoque sibi occulta ad tempus conloquia necessaria fore. tēpus quo
 uterentur uirili mentis uigore & consilii uua citate. dexterarū quoque uindi
 cis ministerio;

Haec amancipus in supplicio positus respondebantur. & mancipia credebat he
 rodes maxime quia de centum talentis solū anti patro dixerat. nec ullus sermonis
 eius ad fuerat interpres. succensus itaq; indignatione. rapit ad supplicium ple
 rosq; & innoxios. nequidē obnoxius relinqueretur;

Recertitur ad supplicia anti pater samaritanus. eo quod esset anti patris cura
 tor. & diuersis excruciatum modis. Irudit quaestio. missam ex aegypto uenenū
 panti phili quendam contubernalem. idque ab illo datū theudiom amico anti
 patris ipsum ferorū redditum. cui regis filius anti pater executionem cō
 miserat. ut dum ipse in urbe roma degeret. pater eius herodes extingueretur.

Quo tēpore. nulla de absente patris necis suspicio fore. sed ferora in tēpore
 uenenum acceptum. uxor ipriae commendauisse; Recurrit altera in ux
 orem ferorū. uenenum inuidia; Iubet illic rex ferorū uxorem uenire. uenenu
 deferre; Egrediuur mulier quasi placura quod petebatur. & sese de fastigio
 precipitata aedificiorū. quo gemini pondus criminis euitaret. atq; obitu pueni
 ret & india uenire. & quaestiois acerbicatem. sed qui amaturabat anti patro
 feralis ultio parricidii. si supra uertice capiti sicut quocasa facile extingue
 retur. sed in aliam partē corporis decidit. ut mors pro celaretur;

Consopitata tamen erat atque adtonita mulier. quia ex alto deciderat loco. Iu
 bē eam paulisp; rēreati herodes. donec ad se rediret. Spondet ueniam. si simpli
 citer aperiret gestorum ordinem. nondemihilo eē quod sese precipitaret. sed.

magni criminis consciam compendium supplicii quesisse. Impunitas sibi omnia flagitia confitenti fore. aut infitianti acerbanda supplicia. ipsam quoque sepulturam negandam; At illa ubi resumpsit paululum. & cui inquit adhuc secretorum ego seruabo silentia ferora mortuo. Illi enim debui fidei tacendi. pro quos supplicia non recusarem sinecessaria forent. sed ille nunc liber a cruciatibus. Et si uenabilis erroris correctio est. liber a culpa. Quid igitur inuoluere ueritatem mendacis cogit. An ut antipatro morem geram. parcam ergo illi. non parcam mihi. Egregiam enim mercedem debemus uiro. qui nos omnes sceleribus suis in haec supplicia deduxit;

Audirex deo praesule. qui solus mihi ueritatis arbiter est. Si propositum enim nihil fallere. Audi inquam. sed prius repete quem admodum ad sedem lacrimans germano periclitanti. ut impleueris omnia circa ferora munia pietatis germanitatis; quibus ille inflexus subdidicisset. continuo me adesse uocauit. & ait; Non exiguum ego mulier a fratris affectu & studio deerravi. quod eram sic amantem mei. & uolebam occidere tam in patiente doloris. in periculis meis; ferre ille non potest fortuitum. quod ego urgebam in debitum; Circumuentus sum fateor antipatridoloris. sed cogitationis eius ego praetuleram; Tu quod habes uenenum ab eo relictum mihi cito profer. & sub meis effunde oculis. ut uel ad inferos non feram. animam patricidale. penitus se correctionis sit. quod criminis sum est praeparauisse. Cito inquam mulier. ut uel mortem praecueniam. quoniam culpa nequior; Tu ergo detuli uenenum. & in conspectu eius exinanui. parum tamen ex eo reseruaui mihi. quae te metuerem. ut esset & remedium si proderetur. paratum ad hos usus uenenum;

His dictis. proxi de cubo quod resederat uenem protulit; Subicitur quaestio in mater anti fili. & fratris ipsius; Confitentur ex egypto anti filium detulisse proxi de plenam uenem. quod ille accepisset a fratre qui alexandriae

commorare tur. sub medicinae professione. Deprae-henditur & iam marianne
 filia insidiarum conscia. quae pararentur marito. Idque fratribus eius in
 ter supplicia confitentibus manifestatur; Unde herodes iunior matris
 audaciae praetium luit. quem in regni successionem antipatro substitutum
 idem qui subrogauerat pater de testamento delendum putauit; Et hic
 quidem non mediocris error herodis senioris. ut alterius flagitio dephen
 so. alter multaretur. sed & iam herodis iunioris non inuisa multatio; Nam
 diuinitus praecautum uidetur. ut licet nondum facti sui merito. tamen ob
 praetium futurae improbitatis regno abdicaretur; Nam qui se cum rege prope
 potuisset. qui tetrarcha tam insolens fuit. ut tolerari nequit &

N dicitur & iam aliud uenefici genus quod batrillus antipatri libertus
 ferorae & eius uxoris tulit. compositum ex succis serpentium & ueneno as
 pidum. ut si primum non conualuisset ad mortem herodis. sed uterent;
R epperiuntur & iam litterae aduersus archelaum & philippum fratres posi
 tae; huiusmodi filii. qui romae instituebantur; quos antipater ea
 uel maxime causa adpetebat. quod uidebat non mediocri praeditos sapi
 entia. supra quos rex patrium animum redinauerat; Denique euocauit
 eos litteris. ut maturius domum regrederentur; Obscure itaque eos suis
 utilitatibus antipater arbitrabatur. atque incubere suis artibus; ut spe adulescen
 tium. simulata omnia factionis suae studia obumbrarentur; Compositae
 itaque eptas nomine uirorum potentium. quos romae positos in suam amicitiam
 inlexerat. alius quoque praetio extortum. ut scriberent. quod ad adulescen
 tes in festis patrem odusurguerent. & in immo quaestu mortem alexandri
 & aristoboli deplorarent; Et cum huiusmodi eptas dandis artibus
 paulicos sceleris sui ministros patri ingereret. eadem uersutia qua supra
 simulabat fratrum intercessorem et praetio pietatis patrocinio. impietate

hortantib; ut se patri & praedestina to sibi regno oculis praesentaret. Quod ne
 mo uideret eo praesente contraxit. sed occasio absentiae eius sola adriserit. ut
 averti posse ab eo regis animus aestimaretur. Et ideo praeuendum maturae.
 ne demorando magis aut desiderante offenderet. aut suspectum exacerbareret
 cum diffidentia sui proderet. Credidit itaque uolentiam magis quam necessa
 rias uadentib; ; Uerū ubi portum ingressus est. ne quēquā sibi obuium. circum
 spectauit. & quasi pescem aliquā sensit suam praesentia dedinari. in summo lo
 corum frequentia maximam solitudinem. cum occurrere nemo auderet
 metuentib; alus. alus a uersantib;. Et enim id temporis & odia quo minus se te gere
 auctoritate acceperant. Reputare secum scelera sua coepit. & conscientiae stimu
 lis exagitari. Nullum fugae locum. neque euadendi subsidium sibi reliquit.
 Circumuentū se uelut quibusdā retib; & captum teneri; fiduciam omnem ad
 sumpsit ex impudentia. ut dissimulatis omnib; in pui sum se patri offerret. in am
 plexum rueret. pietatis officia praetenderet; Uerum ille extensis manib; inge
 rentē se se repellens. & reclinans caput ne parricidae osculo contingeretur.
 exclamauit; & hoc esse amentiae parricidalis. ut amplexū petas qui inuisum te
 recognoscis. ut horrore tu ad facias patrem. & contactu noxi corporis uiuen
 di suauitate extorqueas; Ne igitur contigeris. ne accaminaueris. quē scelere
 petisti. Surgas certe prius si potes. de praehensa dilue. iudicium non refugiam.
 nec audientiam tibi negari patiar; Nec ipse mihi ad sumam cognitionē. nec ar
 gumentandi tibi occasionem relinquam; Oportunē adest tuarus. apud quē
 defensionem tui praepara; nec differendi locus. crastina die quāuis dolis &
 fraudib; pditus. habes purgandi tui copiam;
N ille obstupe factus tanta commotionis pauore. nihil est ausus referre.
 nec potuit. sed egressus foras fluctuabat animo. quod nihil omnino ex his
 quae gesta erant & pdita apud regem compererat; Aduentes autē ad eum

postea mater & uxor aperuerunt omnia, quibus cognitae colligere sese ac pre-
parare animo coepit quibus modis criminationi occurreret & confessiones
extenuaret;

Sequenti die congregantur omnes regis propinqui & amici anti-patri. Inter sunt
ex animi uniuersi, quid uersa de anti-patro prodiderant, induci praecipiuntur,
leguntur & iam eptae matri anti-patri, in quibus illa ad filium scripserat ut cog-
nosceret proditam patri suorum scenam flagitiorum, nequaquam eum debere ad-
esse nisi a caesare aliqua manus arcessetur, cuius se praesidio circumualletur,
neque se iudicio committeret, qui tantorum confessionibus adpetebatur, sed
armis munitur;

His ad superiora additis, ingressus anti-pater, & sese ad uestigia dei cunctis patris,
obsecrat, se se praedamnatum habere & confidere se, si deferatur audientia
uacuum criminis fore, si pater uellet. Iuba & pater silere, atque istiusmodi eum
sermone peruenit; quod nulli iusto uenabilis anti-patri nequitia possit uide-
ri, satis certus sum, sed eo magis grauari me apud te uare arbitror; uereor enim
ne & iam me oderis, qui parricidas generaui filios, quibus non posses & etiam pa-
ter parcere. **L**iceo hoc quoque miserandum magis, quod etiam tales amauit;
sed de illis taceo, quos ipse exasperaui, & iustas aduersus hunc allegationes
eorum respici; nullas enim hi aduersum me abuerunt causas doloris, nisi quod
his anti-pater prefereretur, & consorti regalis prerogatiuam acceperat, qui
natus in regno non erat. Iutabam tamen quod maiore nata, minoribus ad
tutelam adsciscere, sed hoste induxi, qui in uideret & nobilioribus, excita-
ret & puerulos, infirmos, circumueniret & incautos, proderet & lapsos; Non
nego, sed excusari potius quam urgeri oportuit. Anti-pater mihi & illos
abstulit, mihi & illos fieri insidiatores compulit, dolui fateor, quod
hi quibus regni spes dederam, quibus successionem reseruaueram aduersum me

220 *Modus Antipatri*

in proba machinarentur. sed in me non patre, sed anti patru oderant, perierunt itaque ad dolore patri ad fructu anti patri, queri suare qui seos occiderit. cog nosceamoris eoy proficari;

Vacua aedomus. nouerex filiopatuit aulaxuz ad succendu quemul to s successo res habebat. nec expletus e morte fratru cruentus animi & mens impia; postqua non habuit fratres quo solidiss & patre p sequebatur; reputomecum; Qui hvic muni mentum hereditatis praui uisus sum & ipse diu uiuere decessore fastidienti; da cui quid ual & cui successiois competitor ademerat; morante non passus est. nec expecauit regnu nisi ut parricidio adipisceretur; Neddidit mihi uicem. qui a proiectum collegeram. & pre tuleram nobiliorib; cui eni tantum exillis quantum huic contuli. cui ipse uiuens potestatem cesserat. testamento aper te here dem designaueram. quod sola te p niti osum regibus. ut aliqui se successuru nouerit; Quinquaginta in fructibus talenta concessi. trecenta roma pficiscenti dedi. Comenda uic caesari quasi solu filium. nichil mihi reseruaui quo debere parricidam timere; sed hoc eu magis ad parricidiu armauit. quod se superiorem uidere; quid tantum sceleris commiser fratres eius quos ad morte coegit. aut que istius modi aduersu illos iudicia detecta qualia istius deprehenduntur.

|| 5

meis beneficis

Sed interumpere atque obstrepere auda parricida & dolis teptat ueritate inuolueret; Caueas uare ad moneo. caueas simulata seu lacrimas & gemi tus arte compositos nec ullo expressos dolore;

Hic est qui mihi pi & atis affectu abstulit. cum ad ficto m & u cauendu admo nere alexandrum. cum illomentes plurimoru conuenire adserens. non te mere comitenda uniuersis presentia mea; simulabat se circū specta re omia. usque ad lectu deducere. discutere adque examinare singulos;

Hic erat somni dispensator & minist securitatis. in quo ego solaciū constituēbā atque eius officis leuabā. Deinterfectis dolore; arbitra

bar quod & illos mihi reddere. merorem auferre. pietatem obtendere;
huc erat protector meus. cui credebam corporis semilis custodia;
Quomodo uiuam nescio. Quomodo tantum insidiatorem euaserim; quibus
mecum uenerat delinimentis. quibus fraudibus uinctum tenebat. ut so-
li huic me credere. quem solum cauere oportuit. incredibile mihi est quod euasi.
Nec uiuere mihi uideor. sed somnium puto; Qui enim crederet. aut illum tam
ingratum futurum. cui in me potestatem omnem commiseram. aut me posse
euadere si anticipat nolle. tutiorem tam gratia me factum putabam;
Sed quem malum infelicitas meorum aduersum me eos faciat insurgere
quos plus dilexerim. deploro acrumnam domus mea quare. defleo soli-
tudinem. ingemisco uim tanti doloris; Sed tamen tanta acerbitas sceleris
particidalis. ut neminem mihi patiar euadere quicumque sitierit san-
guinem meum. & iam sunt omnes filios meos affectati parricidii indicia
promantur;

Cum haec diceret. indignatione pariter ac dolore intercepta uox est
loquentis; Continuo anticipat eleuans caput. uelut ^{ad} dictus enim & saucius
graui uulnere iacebat ante pedes patris. nec adsurgere audebat. exclamans ait;

Tu quidem pater ut iratus accusas. sed mihi nulla est maior defensio quam testimo-
nium accusationis tuae. quia semper custos fui tuae salutis; Defensionem igitur
pro me uoto accusantis adhibuisti; Quomodo enim parricida ego. quem ipse tu-
um protectorem fateris. Aut quomodo circumspectus atque astutus. quem commen-
torem arguis parricidii. cum extreme insipientiae sit cogitasse. quod & apud
homines execrabile sit. & apud deum inultum esse non possit. Uel fratrum exemplo
doceri potui. nullum tanti sceleris effugium fore. quod scelus istiusmodi. proclate
bram inueniat nec poenam euadat. quandoquidem & illi pro tanta in te maluo-
lencia poenas dederunt;

Deo anticipat qd pater

10

Atillos iudicis inuidia quaedam impulit ad patricidium. quod me sibi proferri uidebant. quibus mater in generis nobilitate animos dabat. ut regnum quasi ex materna successione sibi debitum uindicarent. & quasi a te ereptum repescerent. Quid tale ego. qui nesciui regnum nisi de te sperare. tuum iudicium quaerere. tibi soli placere. Quid autem erat quod me aduersum tuam salutem audere aliquid impelleret. An regnum cupido. sed regnabam; an odus suspicio. sed diligebam; an inuicem dolor. sed praeferebam; Sullus sola formido praelationis meae armavit ad patricidium. ego absoluor. qui nesciunt placere patricidium cogitare. sed odisse;

Nisi forte aliquis ex te metus compulit; uerum ego ut tu a uox mihi testis est. nihil sciebam nisi pro te timere; quidem mihi timere. qui minister eras tuae securitatis. & dispensator quietis. An uero inopia pecuniae & gestas coegit. quae solus indigentibus suadere latrocinium. sed dederas quod non solum in praesens. sed & in omne tempus habundare. & diuitem romam miseris. ut regnum reges pronuntiarent imperia apud se principatum esse. pondi uacuum;

Omnique faba tum illum romanorum moderatorem & intantum caesaris tibi coqui. & asilleo ingenti abitu pecunia uita impugnare. & ita commutauit. ut fieret tuus defensor. & sollicitatoris sui proditor; per quem pater alium insidiatoris tuae salutis detectis sunt. Quomodo igitur patricidium ego. qui custodem tui corporis corinthum latentem deprehendi. insidiantem remouit. ad confessiones negantem deduxi. pro cuius patricidium non cogitare. & patricidii fructum habere sita uis;

Sed mihi si bestiarum immantia. si atrocium ferarum inesset furor. tamen tantis beneficiis tuis mansuescere potuit. ut nullam opem nisi in tuae salutis subsidio conferuerem. ut pro omnibus tibi uel sola caritate referrem. Te meo corpore protegere. te in tantis si fieri possit uisceribus includerem; praetuleras nobilioribus filiis. materna stirpe minus nobilem. matrem quoque regem exulem in regnum uocaueras. nec iam successorum me imperii. sed quasi con-

sortem habebas;
O miser ego. cui tantum liberalitatis; tuis se bonorum effuderat ut inuidia
succederet; O scultissimus ego. qui te pater reliqui; sic datus est inuidiae locus.
& potestas insidiaribus; Nam quod ego pro tua salute diu demoror. me apud
di. & tamen nihil habeo quod mihi ad scribam; tunc pater abire iussisti. tunc
ego peregrinabar. pater me tuam senectutem si illeus circumueniret. & ipse te uiuen-
tem regno exueret. & ipse apud caesarem tuam salutem appeteret. Testis est mihi
romae pietatis. caesar quoque praesul orbis terrarum. & censor uniuersorum
atque arbiter mei pectoris. Qui me amantem patris appellare solitus erat.
testificare caesar. quid ego de patre apud te loquebar. apud quem solum nocere
potuissem. Testificare inquam mihi quid ea lusi pronuntiaueras. nec dissimulan-
dum patricium sed inquirendum putas. O mihi adspirare & praesentia
tua; sed absens & longe positus. Et ego sine te. a patre adiudicor. adest tamen
& in litteris tuis praesens es; Tuas scriptas offero. quae solent patriciae time-
re. Tuam eptam porto. quam solent promere. qui cupiunt patricium
non latere; suscipe pater litteras caesaris; Ipse te instruat. quid dudum iudi-
cauit; suscipe caesaris scripta argumentis omnibus. ualidiora. quibus usus dudum
ad ultionem uerere nunc ad salutem; hos ego apices defero. innocentiae meae
testes; Illa dextera tenuit. illa dextera caesaris diademata tibi impo-
suit non ademit. Illa mens caesaris regnum tibi quod abieceras respresentauit;
Locuit me prius caesar odisse. si fratrum similem deprehendisset. sed cognouit
& pronuntiauit pietatis interprete. qui nisi romae fuisset. si illeus uicerat;
Illiego hodie adiudicor. illi paenas miser pendo; Memento pater. quia non
uoluntarius nauigauit; Uidebam mihi uamparari foueas insidiarum. malum
tamen pater me potius quam te periclitari; Nec tamen exhorresco salutis
periculum. sed apud te pater doleo. me quasi tuum hostem periclitari; periclitari

tamen. si apud te & caesaris testimonia perditantur; His ergo utor indicis
meae defensionis; Caesarem ego non appello quasi audiendus; sed imploro qua
si absoluaendus

Quod si iudicium exercendum aestimas. ecce me pater. ad te ueni post caesarem ad
te festinaui a caesare; utinam quidem nusquam a te abissem; sed tu me pater nes
ciens periculis obiecasti. iubens pergere; praesto sum pater. nec perfunctorie de
uilioribus testibus requiram pro salute tua ueritatem aestimo; nec praeiudicem
qui possunt timere tormenta. nec qui possunt contempnere; Omnis homo
mendax dicit scriptura; Ego defero incorruptabilia elementorum testimonia;
Uenio uenio ad te per maria & terras. nusquam aliquid passus; parricida debui non
euadere. si reus essem;

Absoluat me pater apud te caelum quod non fulminauit. mare quod non de
mersit. terra quae non absorbit; per haec ad te tutus uenio pater. quae non so
lent euadere & iam qui non sunt patrum genitalium parricidae; Dathan & a
biron. hiatus uorauit terrae. nec tam genitale adpetierant patrem. abessa
lon fugientem arboris suae ramis terra suspendit. per ad patrem peruenire. ad
quem si peruenisset. euaserat; Ego ad te ueni. & adhuc periditor;

David parricidam suum quia seruare non potuit uindicauit. ego de inimicis & ca
lumpniatoribus uindicari non expeo. ut eos ad tormenta uocem. lucrentur
illi poenam calumpniae; Unum rogo pater. ne alieni credas; Tormentis de me
ipso aduersum me require; Suspende reum tuum. in uisceribus meis pergat in
rogatio ueritatis. In corpore meo atque interiora penetralia descendant
fidiculae quaestionum. profluat sanguis. qui sola parricidium damare.
feratur ignes in artus noxios; Quid dubitas pater. si pareis innocenti per
nuntias. si cruciata temperas. absolui serimine; Non est parricida. qui simplici
morte dignus putatur; Aut si ut filio parus & ex te gentis meae pateris.

||
o

non sunt mēbra tua quae sunt ministeria crudelitatis,
Haec ubi locutus est. magno fletu & gemitu lamentabili. finem dicendi fecit.
Ululatuque maximo. uarum & om̄s admiserationem inflexit; Solus herodes
nullis mouebatur lacrimis. atque ipse a flūte perabat. Intractabilis adueniā
quaestioni imminens. uindictam expeuens;
Successit orationi antipatri nicolaus regi mandato / qui a stute eius responderet
uerfutis. & inflexosam miseracione abduceret. referendo in antipatru fraterne
inuidiam necis alligando. quod si quos moueret & misericordia illorum misereri
diceret. quae us pempti fraudib. uiaonem requirerent. Si unum absoluerent.
om̄s domus regia in periculo deduceretur. germani. ad fines. parentes. ipse
rex cuius saluti non pepisset; Itaque conuersus adoratorum uersutias. uelut
epilogo quodam excitabat ab inferis peremptorum animas. qui miserabili quos
tu replerent subsellia. Insones se oppetisse sub ornatōs grauatōs testib. com
positis septis fraudulentis. sermonib. circūuentum patrem et credidisse filio. que
non putaret de fr̄ib. posse mentari. Offerrenuncem supplicia sua. qui fratru
tormentis non credidisset. quos onustos uinculis alligauerit. necognitionem
essent. in absentes lata sententiā. cum longe positi essent necatos. peccorū pater
misereretur; Nullum itaque reliquum futurum. suscite euaderet & doctus ue
nenaparricidalia suorum uiscerib. infundere. mutare mentes hominū. qui & iā
feroram sempamantissimū fratris herodis. in necem eius parricidio funesto
exuscitauerit; Ad haec cum plurima aalia excitandae commotionis gratia ni
colaus addidisset. ubi sermonem absoluit. interrogatus. uar uel antipater
si respondere uellet. Nihil aliud retulit. nisi id sibi in testis est. quia nihil laesi;
Tum uarus uenenum profert. atque id datur iussit. unde his qui iā re mortis
essent adiudicati; Quo potato. statim mortuus est; De quo relatu ad caesare
est. & in uincula antipater imperio patris ducitur. peccam ab insidus uacu

uferat; Nam tum maxime salomes periculum dolis teptabat. directis septis quas
 salomes nomine antipater composuerat. plenis in regē contumeliarū. atque
 ad ignem ancillam iuliae quae uxor caesaris erat. patris filii seruulum pferri
 iusserat. quae agne sibi redditas regitran smitteret; de paene in mulieris pnia
 em fraus conualuerat. hinc ptra esset epta agnes ad antipatrum. quae dolū pdidit
 scriptam hunc modum; sicut uoluit patris uos scripsi. & epta illas direxi. pcedu
 bito regē in periculum sororis insurrectorum; tu uicem resitue. optata ef
 factu potatus. his litteris de praehensis rex in suspitionem deductus. quod cū
 alexander par parte compositis a fratres esset ad petrus epistolis. & in mīa com
 motione exasperatus. aegritudinem grauem contraxit; Quo se uidens surge
 rī periculo. antipatrum unum ex filiis heredem imperii testamento scripsit.
 praelatū archelao & phylippos senioribus liberis. qm ipsos quoque antipater
 dolis atque fallacis suspectos patri fecerat; Caesari legauit mille talenta
 donis muneribusq; additis. in uxorem & filios. libertos atque amicos quingen
 ta contulit. nec salomen sorore munerum suorum expertem reliquit;

Procedebat in deteriora aegritudo. atque accessu tēporis asperabatur. Quā in
 becilla senectus suis incommoditatibus acerbat cotidie; si quidem non minor
 septuagenario grauatam annis corpus. crebro quoque merore animi ad fluctū
 gerebat. tot partibus conuulneratus. quae aut de praehendis se in filius ex
 tremae miseriae erat. aut intulisse.

In medicabilis tamen aegritudinis feruor. quod sup se antipater metuēbat.
 Contemptus quoque in dies uulior. quod imagines caesaris atque animalium
 similitudines. contra legem tēplo adpositae detrahebantur. auctoribus max
 ime iuda atque matthia iuuentutis doctoribus. Quicognitis & conspirantibus
 sibi uenisse tēpus aiebant. quo uiolatae legis iniuria uindicaretur. Dare poe
 nas sacrilegum. qui putaret fas esse quicquid potestati liceret. pēre religione.

inclinatam sedelatum supbia in penetrabilibus templi faciendi quod uell & libi
dinem prouare exercuisse.

Et quamquam uis diuina ultione adcelerare; tamen pulchrū uideri. sic & in
templo sacrati libertatē suā in defendendis paterni ritus obseruationibus adp
barent. Nec periculi metu quemquam reuocari oportere. cū & iam mori p lege
patria in sine immortalitatis sit.

Primique adorsi aurea maquilā supra fastigium portę ad fixam detrahere.
comprehensi atque ad regē deduci. cum interrogarentur cui obedi regu
pientes tantū facinus adorsi forent. responderunt; legi paternae; Iterū
quaerenti quo freti laetiores adessent. cum ad mortis uocarentur pericu
lum. responderunt. pietatis & deuotionis praemius. quorum remuneratio.
pro ritu patrio mortē expectantibus psolueretur.

Need uitiū ferre potuit responsionis constantiā. sed indignatione sup aegri
tudinē facta. ut infirmitatē uinceret. inconuenientum ^{priti} processit. Ibi que tā qua
sacrilegus eos ad plebem deferens. accusare coepit. quod maiora de factis talibus
suspiciantur; quae & iam si non pbarentur. tamen cunctis sibi quisque metu
entes. auctorum qui comprehensi forent luenda supplicia depcabantur.
Nec p gendum in caeteros. Nequaestio plures atque alienos & innoxios p turba
re; Rogatus itaque in praesentes sententiā tulit. ut uiuē exurerentur; Un
de incommoditas aucta. & grauioris aegritudinis uis diuersis totū corpus
eius passionibus depascebatur; febris erat uehemens. prurigo intolerabilis.
continui ac sine ulla intermissione interiorum dolores uiscerū. Colomedi
uexabatur. ^{passionibus totius corporis} hīdrope grauabantur uesigia. abscondita corporis scatebant
uermibus; spasmi totius corporis. anhelitus grauis. & suspirius pnitiosus. Cuius
indicio erat. quod iniusti parricidii & sacrilegē dānationis poenā se posceret.

Non cedebat tamen animo. & uiuendi cupiditate passionibus reluctabatur;

Et extrans iordanem calores aquae calidae / sed nihil profuerant; Aspaltis la-
 cus plerisque medicabilis. sine ullo profectu aegrum tenebat; ubi diu oleo plu-
 rimo foueretur. laxato resolutus corpore morientium specie oculos inuer-
 tit. Et uox defecerat. nec sensus manebat; sed excitatus strepitu condaman-
 tum resumpsit. Ad sua regredi cupiens. ubi ad regionem loci qui appel-
 labatur hiericho ad uenit. acrofelle exagitatus. & ipsi quodammodo mor-
 ti minitans. immane facinus excogitauit. quod uelut inferiae sibi popu-
 li mitterentur.

Namq; ex omni iudaea congregari iam dudum praecipiens quosque nobilio-
 res. ut ex singulis iucis in unum conuenirent. ubi imperio obtemperatum est. diu-
 diceos intra hippodromum iussit. Et accessit salome atque eius alexa uir-
 legatum sanguinis mandauit. Adserens laetiae populis genti iudaeae sua
 mortem futuram. & ideo commentum se quo praeclearissime suum epiraphi-
 um caelebraretur. deposcere a suis. ut cum ultimum exalasset spm. scatum eos
 omnes qui clausi tenebantur necari iuberent. Ita neminem futurum in unum
 ueris iudaeae atque in omni domo cui morserius esset in lacrimabilis. cum uni-
 uersis domesticis luctus hereditate dereliquisset. Quidum suorum deplorant
 necem. iusta regis uiderentur psoluere. atque ita publicorum laetitia uo-
 torum domesticis doloribus in penderetur.

impediret.

Nene forte scelesti imperia mandata executio desitueret. quinquagenas
 dragmas iussit militibus dari. ut tali sceleris imposita mercede ferale munus
 certum milites non recusarent neque negarent. compensaturi executionis
 horrorem remunerationis aemolumento.

Cedebat prope iam tanta incommoditatis supplicis. sed expectabat fu-
 nestae responsa legationis quaerere. de agne supplicium sumptum ad he-
 rodis quaerelam. Antipatrum quoque convictum parricidii morti adiudi-

catum; Tamen si pulso patria & regno pater fugę potestatem tribuere uellet & cae-
sar iuberet. sententiam sceleriferens. consilium pietati relinquens.

Soluerat natura parricidii necessitatem; Nam recreatus paulisper permisit sibi
utendi ut uellet & potestate. dum degenerare nec straxat. distentus doloribus pro-
pria diem mortis praeuire desiderauerat; Propositum itaque malum pariterque
gladium. ut eo pomum solitus incidere refectiois aliquid adsumeret. Et
paulisper sese ad tollens cubitoque admixtus. leuauit dexteram cupiens sese fe-
rire. sed occurrit adnab; & impediuit ictum; Luctuque tota concrepuit
domus. ut obisse herodes foris aestimaretur; Exultauit antipater ad sonum
placatus. & a custodibus poscuauit ut uinculis resoluereetur. sed propositus ei ma-
neri non solum abnuit quod rogabatur. sed & iam regi adnuntiavit. Exclamans
ille insultari sibi adhuc uenti. percussores direxit qui antipatrum interficerent.
Caesumque in hyrcania sepeliri iussit. atque iterum mutauit testamentum.
regemque archelaum instituit seniore in ex fratribus. antipater tetrarchiam reliquit;

Quinq; itaque diebus antipatro superstes defectit. triginta & septem annis ex
quo a romanis imperitare uisus est regno potitus. Ex quo autem antigonum
susculit regni aemulum. annos triginta quattuor in imperio exegit. ut in
tam domestico usu quam publicis laetus successibus; Namque ita foris secunde
ei res adspirauerunt. ut priuatus in regnum adscisceretur. Eoque pro multa
usu sanctorum curricula. quod difficile saluo potestatis usu decederet.
relinquens liberis imperii successionem. quam ipse a suis non acceperat.

Sed in tra domum infelicissimus quam acerbo suorum sanguine & luctu reple-
uit. nec tamen executionem inuenit ultima crudelitatis. Hoc uno salome
oblitterante criminum suorum ludibria superiorum quod eos quos percutit rex
iusserat omnes dimisit. dicens regem praeccepti feralis postea penitus se reuo-
catisque mandatis superioribus praecipisse. ut ad sua omnes dimitterentur;

Mors antipatri

Mors archelae

antipatri

Non cessat quae sufficit in hys po-
dus in evo def. m. lxxi

Dein postea facta in amphiteatro militum & reliqui populi congregatione.
de obitu regis iudicium factum. processit ptolomeus qui regis amicitiae
inter fidissimos quodque usque in extremum adhaeserat. & anulum defe-
rens quem defuncti digito detraxit. conlaudat regem. & populum admonet
tranquillitatis. aperitque eptam. qua praecatus fidelissimos sibi milites hor-
tabatur. ut successori suo benivolentiam exhiberent & gratiam;

Aptus & iam tabulis testamenti recitatur philippus thrachontidis regio-
nis. & finitimum locorum heresi nuncupatus tetrarches antip.
rex archelaus. Itatamen. ut ad caesarem deferri anulum suum. atque ar-
bitrium & firmitatem omnium dispositionum suarum reseruetur.
atque demum ratum esset testamentum suum. sic caesar probasset. Reliquum
secundum priora sua testamenta custodiri praecipit; Continuo ad clamatio-
nem militum archelao plaudentium. circumvallatur ilico saporum
ambitu. promittunt benivolentiam. spondent fidem; post haec competenti
atque magnifice funus curatum. omni ambitu regaliu diuitiarum prae-

Lmissio ad pompe funebri caelebritatem;
Lectus feratauro totus & gemmis insignitus. stratum refulgens. murice cor-
pus ad opercum. purpurea deplouide. qua internectebat fibula lapidibus pre-
tiosis coruscant; Diadema adhaerebat ueraci supraque corona aurea. sceptrum
in dextera. ut uiuentem putares;

Praeibat agmen thracium. germanique. & galli saporum regi militem
seruabant ordinem. parimodo succincti armis. ac si in bellum prodirent.
sed oramaesti & dolentibus similes prosequantur; Reliqua manus prosequen-
tur. ornatu solito & cultu ad sueto. comitantibus pariter duabus & centurionibus;
Quinquaginta & iam seruatorum & libertorum regie domus aspergebant aroma-
ta. ut suaui odore tota flagrant & uia. Lectum filii regis & propinquorum uis-

quali sero defuncto
reuis

maxima circum fundebat; Sepultus est in herodio ut ipse mandauit. quod abe-
rat ducentis stadiis. ab eo loco in quo fine uitae inuenit. magno obsequio per
tantum spatium deductus uniuersorum. sed non omnium pari affectu; metus e-
nim officium. non uotum extorserat. Dolor in trase. saltem liberam habebat
sententiam. hunc finem habuit herodes. **INTE LIBER PRIMVS**
INCIPIT LIBER SECUNDVS

Sepulto herode. libera ut inde
functos solent iudicia populi de promebantur. graue fuisse illum
& intolerabilem sibi. iniusta imperia in ciues exercuisse. Tyrannum
non regem. suorum patriam domesticum. expilatorem publicum.
Neminquam dereliquisse. tributas exhausta omnia. locupletatos ali-
enigenas. iudaeos excinantos. qui templo hostem induxerit. sciam sacri-
legio contaminarit. beatos quide fecissent. cum tormenta uiuentibus non
deessent. Plura malorum iudaeam post depulsam captiuitatem. in paucis an-
nis sub herodis imperio protulisse. quam in ipsa captiuitate sub hoste bar-
baro sustinuerit. cum sibi ab re-
lomorum reges imperitarent. sub illis tolerabiliora
exilia quam sub herode domesticum domicilium. Ab illis ad suam remissos.
ab hoc fugatos. In mitiore dario. xexe superbiorem. medistapationem.
Sperasse finem malorum. ut sibi exire liceret. exilio sibi in clauderet. sed ac-
cessisse ad seruitutis miseriam archelaum. spontaneum successore. qui &
herodem refert. & noua adderet. miserum hoc in regni esse quod dnt
eligeretur. miserius quod inuitis inponeretur. solacium seruitutis uideri.
suis sibi dnt eligant. eo quod fiat benignior si deferatur imperium. sup-
bior si usurpetur. Longe itaque archelaum herode intolerabiliore fu-
turum. cum iste adsumpsit regnum. ille acceperit.

Eanonsolum crebro iniudaea conferbantur. uerum & a romae ad sistenq.

archelao porantib; accusatorib; in sobiecta apud caesare senatuque. ubi de
 regno archelai confirmando abrogandoque diueratum; Denique cum in
 templo apollinis quod caesar condiderat. multisque ornatib; uenustarat. lo-
 cussa cognitiom datus. salomes filius antipater illa quaesupradiximus &
 multa alia dicendi ualidus prosequeretur. mirari se quod archelaus quasi

oro Antipat & Archelau

petendum a caesare regnum praetendere & cum usurpatione temeraria iam
 dudum in iudaea inconsulto caesare regem exercuisse.
 Quid enim sella aurea allatumque diadema nisi regni insignia forent. quos spu
 sedere praesumpserit. supra thronum regium. de sublimi solio salutare plebe
 circumfusum supantib; numeris militarib; more quoda & iusu imperatoru
 promidia dema. quod caesaris iudicio seruari oportuerat. non solum propo-
 testate romanu imperii sed etiam prouere testamenti. herodem enim nec
 praeripere potuisse caesari uel senatu. quod ipse uel a senatu accepisset ut
 a caesare recepisset. & superiore testamento ex praesisset satis propriae indi-
 cum uoluntatis. quo antipater succedere sibi in regnum sensu integro ac ppenso
 consilio declarauerit. & posteriore omnia caesaris iudicio seruauisse. quamuis
 soluto iam corpore anxius supmo periculo. nec ullius iam sensus aut consilii
 capax dictauerit non quod arbitrabatur. sed quod ingereretur.

Praeceptorem igitur imperii de seipso pronuntiasse. quod non mereretur
 tuo caesaris iudicio in regnum substitui. Nam si meriti sui conscius foret & pete-
 re potius quam eripere macurauisset. Non petendo autem sed usurpan-
 do quae impetitione consisterent. etiam in pecuniariis negotiis praedicare
 solere. ut praeposteri litigatores caedant causa. hic uero non pecuniarium
 quaestum. in crimenuocari. sed imperium romanu uiolatum ius. reuerentiam
 despectam. spractam potestate. indignum aestimatum romanae curiae senatu
 qui solere & regnum dare atque eripere. ut cum caesare uetustam conferendi

imperii seruari & prerogatiuam! quid facturum esse cum regnare legitime
coepisset: quante regnum insoleuisset!

Necatos praeterea plurimos: quia opem fessis rebus & tributorum adleuam-
tum poposcerant. remedium postulantibus bellum inrogatum. interfecta no-
uem milia iudaeorum: in ipsa uenerabili apud suos paschae caelebritate. pro-
pudib. homines immolatos. sacratorum qui ad templi festa conuenerant
sanguinem fusum. spectaculum miserabile. Siquis caesorum serage recen-
seat. babillonios reuertisse arbitretur. Quanto crudelius aequae commissae
quae in hoste barbaro plenam inanis sae uitiae atque impietatis aescuma-
rentur! hanc sportulam cuius data hoc sacrificio archeluum regni sui
primordia commendauisse. debere misereri caesarem senacumque re-
liquiarum iudaeae. quae quondam liberis fulta populis seruitute optaret. si
modo tolerabile liceret & peti sub rege iusto. Longe illum abesse a iure impe-
rizandi. Siquidem nulla puidiudaeos regnum competere. nisi ei quiesce-
re ex generatione iudae sicut lex diceret. ac uero istum id uerum genere quem
nulla praesupiae regalis origo contingeret. in re ipsa in honore indebitum.
siquidem cum antipater sibi atque archelao fuerit auus. praestans diuitiis
caeterisque artibus potens. & maxime romanorum amicitia caesarique
seniori bello probatus. cum possit regnum sibi adsciscere. numquam tamen
adfectauerit. quin etiam defendere alius maluerit. quam sibi parare!

Meritoque illum habitum ut parentem optimum qui iudaeum in liber-
tatem uoluerit uulneribus suis. nec in seruitutem deduxerit. herodem
antonii testimonio qui pater noster sibi hospes fuisse in regnum adspirauisse. ex
illo iudaeorum res in iudaeas. egisse ut hostem non ut rectorem. Cuiusmodi
ipse adulter regni fuerit. quomodo potuisse ab eo legitimum regem creari. Non
de praecario tamen quominus sub regno sint. sed poscere ut sub romano agere.

cuius sibi gratiam iam inde amachabeis paratam tantum usurpatione regni.
postea dogenerauerint. ut multo inferiores sint his aduersum quos romana
petierint societate. Denique orare sese. ut eadem conditione iudaea quasi tra
praesidale iudicium auobis aduipiscatur. quo deuotionis iurae detur experi
mentum. utrum quiseditiosiacrebelle uocamur. possimus moderatis iudicib;
optemperare.

Aduersus eam nicolaus pro archelao respondens. inquietissimam nationem in so
lentiae suae adseruit poenas dedisse. ne hinc potissimum archelaus inuidi
am inexcusabilis criminis arcesseret. si seditione pacem turbarent. atque
a romanorum societate animis atque armis discederent. De testamenti aut
proelatione quis dubitare. cum & posterius praeferrisoleat superioribus.
& hoc multo ualidius caeteris uideri debeat. in quo caesari confirmandi re
galis iudicii seruata sit praerogatiua. quocumulata potius quam imminu
ta romaninominis reuerentia sit. si & auobis caesar non pripiatur regib;
quod priuatis licet. ut eorum ualeant testamenta. & quem potissimum sibi cu
pianit succedere ultimo scribant scilo. atque ab illis iterum e auobis honorifi
centia seruetur. ut confirmatio iudicii auobis petatur. ut is succedat quem
pater elegerit. uos probaueritis.

Quando igitur magis sapuit herodes. cum tibi caesar seruauit praerogati
uam. an quando praeterit. Ubi antipas substituitur. caesar preteritur.
Ubi archelaus subrogatur. caesar adsciscitur; sine firmamento. nullares
stabilis; diuino itaque iudicio ubi iustitia deerat. uel simulatione ueluo
luntati firmamentum defuit. Ubi autem aequitas examini subpetebat.
robur quaesitum. ut iudicium confirmaretur. Considera igitur. utrum
fecerit iniuriam. qui te delegit. Aut si rescindi debeat. quod te arbitros sancien
dum reliquit rerum omnium dno. cui iure & iam reges caedunt potestate;

¶ prefidate

o^oo Nicolaus p. Archelao

¶

¶

quoniam sciuit quem eligeret ad confirmandum. sciuit utique quem eligeret ad imperandum. Nec in successore falli potuit. quia non est falsus in confirmatore. Nam quia arbitrum constituit. cognouit utique tale successorem sibi constitutum. qui tibi quem constitueres non displiceret.

Auditis partibus caesar. sententiam distulit. Deinde conlato cum senatu consilio. archelaum genti praeposuit. ut fungeretur rectoris munere. non regis honore. Spondit tamen et regnum daturum. si se ita gereret ut probaret. Jam enim temptamenta discessionis israhelitae populi nuntiabantur. Tetrarchas duos constituit herodis filios. philippum et antipatrum qui cum archelao de regno certauerat. herodis sorori cui nomen salome legatum seruauit. etiam alia ipse adiunxit. Duabus quoque filiabus herodis. mille talenta quae sibi relicta erant dispensanda arbitratus. addidit etiam alia sescenta milia. et ea ferorae liberis sociaricis dedit.

Interea quidam ex iuuenibus simulans se alexandrum et propter misericordiam ab his quibus necandi munus ab herode patre mandatum fore. subrogatis alius in locum suum. cum fratre se aristobolo dimissum. militem petiit. et inde romam. quod difficilius apud incognitos cognosceretur. Ubi facile iudeos ad rerum nouitatem promptissimos excitauerat. nisi composito et caesar ad se cum perducitur per celadum quendam qui alexandrum plene nouerat percipisset. Celadus ubi iuuenem uidit. similitudine deceptus hesitauit. sed reliqua perspicua indicia non conuenire. quaesiuit ubi esset aristobolus. at ille in crepro insula degeret ad seruitum uentem insidias. eo quod conuincti inter se fratres facilius extinguerentur. Deinde ad caesarem deductus. aperuit ilico in punitione promissa. fretum se specie similitudinis quod esset alexander simulauit se. ut innumerabilia munera ibi quasi regis filius a iudeis consequeretur. Caesar dolum risit. sed et ipsum immunem dimitti iussit. et eos

qui ultra priuatū modum quasi regis filio detulerant. satis multato esse
 pronunciauit. quod superfluis sumptibus infinita dispendia tolerauissent;

Archelaus autē profectus in iudaeam propter obscenitatem morum &
 insolentiā accusatus apud caesarem. cognita inter partes causā. ueniā re-
 ligatur. opesque eius thesauris caesaris ad sociatā ^{iudicantē} hoc meriti copretium luit.
 quinec a fratris sui germani coniuge suas compresserat cupiditates; nā ubi
 alexander obiit patris imperio neci traditus. glafira uxoreius archelaore
 ge cappadocum genita. quem admodum supra memoraui mus. libyres regi
 tubae secundis est copulata nuptus; quod defuncto. reuertit ad patrem; illic eam
 comtemplatus archelaus. quod fratrem mariti filiorum patruum haud qua-
 quam piere fugiendum arbitra retur. Ita deperire coepit. ut uxore eiceret
 mariam men. & glafiram in locum illius subrogaret; non multo post ubi
 mulier iudaeam redit. uidit in somnis alexandrum. & complecti deside-
 rauit; a ille indignanti similis a complexu refugus. uisus est dicere;

Haec est glafira promissi fides. ita amore sergate serua scy meos. quorum
 memorem te esse oportuit; sed esto. adulescentula secundas nuptias non re-
 fugeras. & iam ne tertias. & iam ne fratrem mariti; ita te meā delectauit
 iniuria. ut in mea domum tertio nupta coniugi remeare non erubescer-
 res. Sed mihi curae. ne diutius maneat contumelia mea contagioque tua.
 ne longum laetabitur fraterni nuptus matrimonii;

Ex surrexit mulier. & familiaribus narrauit somnium. Acque ipsa biduo
 post defuncta. fidem fecit. quod huiusmodi coniugia peccatorū legibus im-
 punitas sint. nec mortuorum uoluntatibus;

Ipsē quoque archelaus uidit in somnis spicas nouem plenas & magnas ab ubi
 uorari; Cui quaerenti. respondit interpretēs. nouem spicas nouem annos
 significari. quibus potestate usus sit amplissima & maxima. Nono itaque

Moriglating

anno imperii sui mutationem eidem fore. eo quod boues qui aratra aratro so-
leant interuertere. mutationem significant laboriosam. quae de uore atq.
absorbeat merita superiora; huiusmodi. quinto die uenit caesare. que eum
adiudicium deducere romam. in quo condemnatus & actus in exilium. & iam
morte impleuit somnium suum; principatus gentis qui ad archelaum per-
tinebat. conuersus est in nomen prouinciae. Quoniam in romani cum in
uis suum uincendo redigerent. perculpositas regiones. prouincias appellauerunt;
Manserunt tamen tetrarchae uterant philippus & herodes. mutato uoca-
bulo. qui antea prius nuncupabatur; nam salome moriens loca quae
tenuerat & potestatem suae gentis. liuae uxori caesaris dereliquerat;

Istacuserat iudaeae quando caesar defunctus est. relinquens tiberium pri-
uignum suum. liuae uxoris filium. ex superiore genitum coniuge. successorem
imperii romani. Cuius in honore tiberiadem herodes condidit. Philip-
pus quoque libiam urbem. matris eius uocabulo nuncupanda putauit;

Et quia propositum nobis est aperire causas quibus populus iudaeorum a roma-
no imperio dissociuerit. sibi que ex tunc aetelerauerit. praelatum prouinciae per
fidem initium ruinae dedisse. res indicat. Quando quidem caesaris imagines
hierosolimitanis aedibus inferre primus somnium non dubitauerit. Quo
motus populus cum resisteret. atque ille recipiendas censeret. imagines. pluri-
mos in morte coegit.

Qum haec in iudaea geruntur. agrippa aristoboli filius romam aduenit. cu-
piens aduersum herodem tetrarchen apud tiberium iudicio decernere; sed
dispectus a tiberio. cum roma egeret. plurimos sibi adseuit ad amicitiam.
& maxime germanici filium gaium. quem siue paterni nominis gratia
amabilem populo. se uel generis propinquitate proximum imperii
oratus. an quodam praesagio studiosius excolebat. quam uel aetia si uel.

prouincias
Augustus moritur

tiberii imperator

libia

prolatum per

no

honoris eius ratio patiebatur. ita ut quodā die manus eleuans depraecaretur.
 ut maturius tribero mortuo gauum uideret imperatorē; quo prodito peuthi
 cum libertum suū agrippa iussu triberi in uindam aducitur. & grauib. modis ex
 cruciatur. non ante dimissus. quam tiberius diem clauderet;

Cuius tēpora foeda ludibris. caprearumque successus ignaui intolera-
 bilis. nullum tamen efficacis uirum operis in necem eius excitauerunt. re-
 centis utarbitror romani imperii reuerentia. siue terrore saeuissima cru-
 delitatis. quia plerumque asperitas quo grauior. eorum est; *10*

10 hystoria pudica.

Eo imperitante famosum ludibrium paulinae spectantissimi generis fe-
 minae romae p̄caelebratum est; quae cū aegre gīa castitatis apud om̄s famā
 haberet. esset autē praestantissimae decoris & eminentis gratiae. tempta-
 tamundiaeque feris militum aeducis interpellationib; nec inflexa. uicio nimi-
 ae sup̄stationis patuit errori; Nāq; sub ornatis isidissacerdotib; qui uelut
 anubis ad eam mandata p̄ferrent. quodeam ad tēplum inuitarēt. delecta-
 tum. delectatum se eius sedulitate. & pudicitia noctē poscere. habere se quod
 eidem secreto uellet committere; quod illa accipiens. lacrima ad maritum
 detulit. dñm suū adesse uocis. ab eo suam poscēsentiam. negare se non posse boe-
 dientiam. itaque & ex sua & ex mariti sententia p̄git ad tēplum isidis. noc-
 tem exigit. Remotisque procul arbitris. quasi sacri cognitionem mysterii
 p̄ceptura. sese seratis composuit suis. aestimans quod ad eā dñs suus in somnis
 ueniret. & p̄uisionē sese eidē demonstraret; Uerum ubi aliquid noctis pro-
 cessit. quo facilius mulier plena somni deciperetur. mundus assumpto uultu
 anubis habituque aduenit. uestimenta ableuat. in oscularunt. Expe-
 factae mulieri anubem sese sedicit. uultu manubis praetendit. Illa dñm cre-
 didit. beatam se adserit quodeam dignatus sit uisitare dñm suū. amplex-
 um petenti non negat. Refert tamen. utrū dñs possit homini misceri;

Ille promittit exemplum quod & iouem summum deorum a iena suscepit. &
laeda eiusdem concubitu potita & plurimae aliae. quae ediderunt deos
partu de se quoque & illa dnm esse generandum; persuad & mulieri concubitu
miscetur; Redit ad maritum laetior. dicens quod mixta dō sit mulier & eius
pmissio dnm esse & generaturā; fit ingens in stupro mulieris. mariti gaudium;
Postea occurrit mundus mulieri. & ait; beata paulina concubitudi. mag-
nus dñs anubis. cuius tu accepisti misteria. sed discere sicut dñs ita & homini-
bus non negare. quibus dñs tribuit quod tu negaueris. quia nec formas
suas dare nobis. nec nomina dedignantur; Ecce ad sacra sua dñs anubis uo-
cauit & mundum. ut tibi uingeret; Quid tibi fuit duritia tua. nisi ut te
uiginti milium quae optuleram compendio defraudares; Imitare eos
indulgentiores. qui nobis sine praetio tribuunt. quod ab se magno pretio.
Impetrari nequitum; Quod si te humana offendunt uocabula. anubem
me uocari placuit. & nomini huius gratia effectum iuuat; Hoc prae-
scripta sermone mulier in lusam sibi intellexit. & dolens iniuriam pud-
icitiae. confessae est fraudem marito; Ille nihil habens quod uxori indig-
naretur. cui ipse cubandi in templo potestatem pmisserat. & conscius
conjugalis castimoniae. principi quaerela in detulit; Qui motus poten-
tissimi contumelia atque atrocis flagiti commento. sacerdotem in templo
rapit. quae scionis subicit. confessos necat. simulacrum isidis ab eide
mergit; Mundo fugiendi potestas pmissa. eo quod uia amoris & formae
superatus gratia. leuioribus commissorum suorum praetis. multandus
aestimaretur;

Quod dicitur ludibrium imperitante triberio acciderit. pputaui prae-
tereundum. ut ex eo deformitas colligatur imperatoris; sicut enim bo-
ni principis uita pbitatis quaedam pscriptio. & p uniuersos uiuendi for-

+ pstricta

no

maest. ita imperatoris conluvio lex flagitiorum est; ab eo missus pilatus
 in iudaeam. uir improbus atque inexiguoponens mendacium. circumue-
 nit samaritanos. ut montem cui nomen gadit peterent. Et tamen illis sa-
 cratus. eo quod uell & eorum miseria cognoscere. Et ascendens. populum prae-
 uenit aequitatu. pedesque exercitus trauit. ad ficto crimine. quod a roma-
 nis discedere. & conciliabulum sibi quaerere praeparauissent; Quidem non
 auderet. qui & iam xpm dnm ad salutem humani generis adueniente. multis &
 diuinis operibus profundentem in homines misericordiae suae gratiam. nihil
 que aliud docentem. nisi quo primum deo. deinde imperatoribus faceret popu-
 los oboedientes. crucis suffixerit. demens qui minister esset sacrilegi furo-
 ris. ut interficeret auctorem salutis. Ex illo itaque iudaeorum respicitur.
 ex illo exitu genti. temploque maturatum excidium; Nam si herodes qui
 iohannem neci tradidit. perfidiae & crudelitatis suae. praetium luit. de re-
 gno atque exilio datus. quanto magis praecipitibus furus acum intel-
 legatur eum qui xpm occiderit.

Quaecausa autem mortis fuerit iohanni. breuiter expediam; Philippum
 & herodem qui prius antipas dicitur esse germanos esse supra ostendimus;
 uxorem philippi herodiade. quam herodes inlicito ac nefando sociauit
 sibi iure matrimonii; Non tulit hoc iohannes. & ait illi; Non tibi licet uxore
 rem habere fratris tui; Tum ille commotus. in carcerem detruxit iohannem.
 Nec multo post necauit eum iurum iustum. & constantem diuinae legis exequutorem;
 non solum enim quasi praedicatoris tui fraterni cubili incestum reprae-
 benderat. uerum & iam quasi legis executor. praeariatorem legis condemp-
 nauit. qui fratris iuuentis uxorem eripuerat. praesertim habentem semet-
 ipse de germano ipsius; hinc excitata iudaeorum fere omnium in herodem
 odia. & poena ad caelata; cuius auctor herodias uidens ^{herodem} agrum panplu.

IHC XPC.

HD

ND

mors iohannis baptiste

D

rimum praecaluisse apud caesarem. compulsum romam pergere. quo sibi
imperatoris gratiam conciliare. obiectans desidiae contumeliam. quod fugitans
laboris dum moratur domi. indignos sibi patere cur anteferri. Nam cum agrip
pa ex priuato rex factus sit. quanto magis ipsam dudum tetrarchiae quoque regnum
conferat caesarem non dubitaturum.

Ita quem uelut sob probria nequaquam sustinens. romam profectus. dū gau
micitia petit. ab agrippa accusatus. & iam tetrarchiam amisit. quā a iulio augus
to acceperat. Et fugitans in hispaniam. una cum uxore herodiadem eorum animi suspectus.

Mortuo quoque tribenio gauis successit. quid nō sēs dñm uideri atque appella
ri uolens. causas dedit iudaeis. grauis sime seditionis. Ac nisi prope fine imperi
um clausisset. iudaeorum genti finem fecerat maturiorem; Non solū enim
ab inlicitis non reuocabat suos. uerum & iam missis in iudaeam. ultima supplici
a minitabatur. nisi omnia aduersum ius & fas religionis armis patrarent;

Plurimum eius imperio potuit agrippa. sed dā uell & muro ambire maximo hie
rosolimam ut romanis fieri & inexpugnabilis. p̄uidebat enim imminentem ruinam.
morte praeventus opus inperfectum reliquit; Nec minore potentia exercuit
imperitante claudio. quia ipsius quoque primatus inter fuit. Cum gauo pempto
ipse a militib. adsumptus in imperium. resistentē sibi senatu. regno claudio agrippam
legatū direxit. quo inter p̄te promissa moderatiore imperii fide. tanta gratia.
pax conuenit;

In locum agrippae patri. agrippa filius eius ad claudio caesare rex subrogatus est.
Ipse quoque claudius exactis tribus & decem annis cum deficeret. per onem ro
mano imperio principem dedit. captus uxoris agrippinae psuasione. quae
tantum fraudibus ualuit. ut filium imperatoris britannicum designa
tum successorem ipso iure. naturae principatus ex ortem redderet;

Cuius artis mox paenituit eam. qui adū ex se genito consuluit. principium suum

Mors erat
Thibius mort
Gauis imper

Claudius imper

Storo episcopi imper

negavit! Ignara quod elatus imperio nec matrem agnosceret: atque in exitium
 eius benefici mercedem inuenteret; Idem tamen occuam claudi filiam con-
 iugio tenebat. praeposito ordine gener filio platus. qui amalar publicae
 praeponderabant. cui debebatur parricida. sacrilegus. incestus. ut in cri-
 mina nonnulla bonae artis merita regnarent. Tali imperatore seu moru
 eius intuitu atque ignauiae contemptu. siue quia iudaeis ob graua sacrilegia
 auerso praesidio summi ultimum excidium praeparabatur. erupit in se-
 ditiones graues. latrocina. discessiones. eorum insolentia. quos pignitiam
 nos eleazarus princeps latronum grauisime depopulatus. aliquando ta-
 men captus a felice qui iudaeae perat. & romam directus. graues poenas dedit;
 Nec sic quidem graui caesorum numero in fractus est populus iudaeam inha-
 bitantium. sed in ipsis hierosolimis aliud latronum pullulauit genus. qui
 uocabantur sicarii. noniam secretis abditi. nec tenebris nocturnis insidian-
 tes sine aliquo praesidio committant. sed luce die atque in medio urbis. &
 turbae stipamine percutiebant quoscumque propius accesserant. breues ma-
 nu gladios gerentes. conferto populo p mixti; ubi ad rem fixerant.
 cadebat inprudens caeco uulnere. ut querelam mors praue nit & funus
 in promptu. sed p cus sor latebat. Et si quis commotus fuisset alieno uulnere. p
 prior suo faccus erat caesorum portio; Ita uel periculi metu uel dissimulatione
 facinoris sicarius non depraehendebatur; tanta erat insidiantum uelocitas.
 & caelandi ars.

Occiditur sacerdos ionathes. addebantur multi cotidie. grauiorq. erat me-
 tus uiuentium. quam aeterna interfectorum; quasi ad pugnam sic cotidie u-
 nusquisque progrediebatur. grauiore tamen condicione. quia hostis praue-
 uidebatur. sicarius delitescibat; mors in oculis. in animis timor. Nemo se re-
 gressurum credebat. pecamias fides deferebatur. dum sicarius metuere y

Felix p[ro]p[ri]o

sicarius

Mors ionathes

delitescere

quo plerique p̄territi . insontesquidē a flagitio latrocinandī ut sicariorum
contubernio . & si manu innoxu . consilio tamen infirmiores . desertū petiere ;
Sed dum sibi consulunt . terrorem fecerunt discessionis ; Ex quo belli aduer-
sus romanos suspicio primo . deinde inuidia exarsit ; Quo motus p̄ uirtutiae
reccor . misso aequitatu & pedestri agmine . maxime multitudinis strage cedita ;

Aegyptius quoq; pseudo propheta adueniens & magicis inbutus artibus .
dum iactat se prophético spū caelestia adnuntiare oracula . triginta milia
fere iudaeorum ad sociavit sibi . eosque ad montē oliueti congregans frequen-
ti inruptione penetrabat hierosolimam . ita ut & iam romanos incusaret & eis
todias . ^{que} nequid ap̄to moueret hierosolimis praetendebant .

Ubi & iam haec compaest insolentia . quasi in aegro corpore alia pars
grauius inflammabatur ; Plurimum enim palā discedendū a romanis . liber-
tatem seruitio p̄ferendā uociferabantur . progressisq; in agros quib; ali-
monia deerant ut expetebatur . postremo in urbe caesarea grauis in-
ter iudaeos & gentiles seditio incessit . uindicantib; sibi iudaeis urbis totius
quasi ab herode iudaeo conditae possessionem . renitentib; gentilib; quod con-
ditor quidem iudaeus fuerit . sed caesaris eam nomine declarauerit . deni-
que & templa in traecam inferuxerit . & statuas adposuerit . eoque uideri
magis eam gentilib; usib; mancipatam ; harum contentionum seditio . in ma-
nus uertit . quia neque primi iudaeorum suos seditio in deditos comprimere
poterant . & gentiles obprobrio ducebant . si iudaei sibi caedendum arbi-
trarentur ; Itaque excitauerunt felicem . ut dum utriusq; partis gefcit cō-
primere multitudinem non ad quiescentem . praesertim armis quando
aliter nequibat consuleretur .

festus p̄fco

albinus p̄fco

Cui successit festus . qui latronib; plurimis compaestens . haud exiguos
ultimo exito dedit ; albinus quoque eadem a romanis potestate sibi cre-

dicta nullum nequitiae genus praeter miserapinarum improbus praedo! ut
 quinondediss& pecuniam inuincularaperetur. quamuisinnoxiusquidediss&
 & iam reus absolueretur; Avaritiagignebat supbia! utpauperiorib. se trān
 num praeber& mancipium dtraoribus; Idem tamen ut su praetergressus
 nequitiam superiorum. ita a successore floro quasidesit& lentus inflagit&. florus ppe
 longo sed proximus interuallo praeteritus acdere lictus. ut comparatione
 deterioris integer aestimaretur. Et qui primo quaesi fuerunt ut ad flicti.
 postea festum quasi bonum iudicem desiderabant;

Hic enim singulos exuerat. florus urbes diripiebat. inquinatissimus in obs
 cenitatib; in saecuti crudelissimus. Armi somnia conturbans. & proelia
 de praelis serens. Quincoobsecratus ignoscer& nec exsaturatus parcer& An Inquinatissimus
 conspectu heronicis quae soror agrippae regis ad templum religionis cau
 sa uenerat. acerbissimae caede in populum desaeuiebat. Nec obsecranti dese
 rendum arbitratus. cum inseruentem religioni nudis pedib. adstantem
 cerner& & orantē fastidio haber&; Unde ad agrippam regē & ipsa scripsit.
 & populus iudaeorum direxit. p̄catum auxilia libertati; Cui regrediēti
 ex aegypto occurrerunt plerique. ultra sexaginta stadia hierosolimitane
 urbis obuiam progredientes. Et circumducto p̄ urbem cū fidem quaerella
 rum p̄bar& insistere coeperunt. uo delegatos ad heronem mitterent. Uerum
 ille dolore ut cuium & ipse miseratus. temperamenta tamen belli aduer
 sum romanos alta prudentia cernens moueri. Ne& sibi inuidia populoq;
 ultimum gigneretur periculum. coacto in unum populo. e loco qui templo
 proximus & ponte diuisus x̄stus appellabatur. huiusmodi oratione habuit; oro d. g. p. regis

Et si plerisque in prouidus consulendi moderandique in patiens dolor
 graui? aliquos faciat in aestuare quaerimonis. Tamen ubi consilium querimonis
 sumitur. sequestratur affectus doloris; Nam si promptos ad dulciscendas

iniurias & ad^m ferendū romano bellum imperio uniuersos ex hoc populo com-
perissim. ac non melioris partis & tranquillioris sententiā quod pacis est
praeoptare. & quod quietis praeferre. nec uenire ad uos ausus forem. nec con-
silium dare; supfluum est enim suadere quid fieri oporteat. cū audientū
ad sensus indeteriorasit;

Sed quia alius in expertis bellicorum usus malorum. alius p̄funcoria spes li-
bertatis praedulcis ad expectandum. sed plerūque irrationabilis ad adipiscen-
dum. multas enim dum libertas petatur. seruitus ad cumulatur. & frequē-
totum eripitur. quibus uel nomen libertatis remanserat. Alijs quib̄ p̄sentia
uilitate sui displicent. rerum nouitas inuitat. ac situr bentur. negotia lucrū
putatur. ideo uobiscum conferendum putauī. Ne aut prudentiorum sobri-
etas praeripiatur insolentiorum audacia. aut qui recte sapere nesciunt.
nrō saltam ad monti sermone cognoscant. ad quiescendum eē consultiorib;

Silencium igitur deferendum censeo. ut & nos qua ex conducere uobis arbitram̄
aperiamus. & ut nemo p̄turbet. si aliqua praeter suam uoluntatē audiat;
Nemo enim poterit aestimare quale sit quod dicitur. nisi audierit prius; cuius eū
ipse futurus arbiter sit. Probet̄ ne an respuat. frustra conturbat̄ ne audiat;
licet enim & post consultationē unicuique sentire quod sentiat. Et si discessio pla-
cet̄ enim post sobrios monitus. seruare inconsulte uoluntatis sententiam;

Sed dicet aliquis. Cur frustra audiri uelim. si non ad quiescant quia audiunt.
quia si nolint ad quiescere cū audierint. pora omni contionis. non omnis po-
pulus periditabitur. si autem audire nolint & iam cum pars conturbat
audiri. uniuerso populo eripitur audiendi profectus;

Itaque apud eos mihi sermo orietur quia audire uoluerint. si uel ex parte
aliqua mihi silentium non deferatur. Intercipitur enim sermo omnis & quasi
totū decidit. sicut in alio fragoris & inquieti strepitū examinetur impedimento;

† dissensio

no

Quosunt itaque quib; primo respondendum arbitror. quae in maximo sunt quaerellarum pondere. quod plerique uociferantur de iniuriis p̄sidum. & quod plerique perisse sibi libertatem gemant; Quarum propositionum. separanda mihi complexio uidetur; Si enim praesides inprobi. quid opus est libertatem attollere. Ne uideamini non eorum merito sed seruitutis fastidio accusare p̄sides quasi dominationis ministros. aut si intolerabilis seruitus. sup̄flua ergo de p̄sidib; quaerimonia; nā & si in illis moderatio sit. nihilominus tamen turpis seruitus est.

Consideremus igitur. ne in utroque eorū non p̄funcoria bellorum materia sit; Quid autem ineptius quā de iniuriis queri & bellū subtexere ac periculis mutare contumelias. dū iudicem refugas hostē inducas. cū iudex iniquus plerūque iuris interpretas sit. hostis autem etiam iustus. semper sit ad petitor salutis. Tēperari ergo non exasperari iudicem de cō. hostē cauere. Ne alterum acerbes. alterum arcessas. cum & ille delinimento mitior fiat. & iste declinaridebeat ne possit nocere; Cauendum igitur de iudicib; nem maior querella quā iniuria sit. grauiorq; obiectionum inuidia quam commissorum praetia; Saepe enim qui primo uerecundius deliquerint. accusati insolentiores sunt. & qui occultae ante furati sunt. postea palam latrocinantur;

Nihil itaque tam exasperat feruorem uulneris. quam ferendi impatientia; Denique impensius in ipsis agrestib; feris artissima uincula. si se excitent imprimuntur. si quiescant relaxantur. grauiusque febrilius tolerando minutē inquietudine augetur; quod si norunt sibi consulere agrestia ut naturae obliuiscantur quod dolorem ableuent. quanto magis in hominib; frequens docuit usus. quod eorum qui laesi sunt tolerantia laedentib; fuerit uerecundiae. ut sine accusatore correxerint quod accusati non emendassent.

o tota sanem.

et accersias

Sedesto fuerit intolerabilis romanorum iudicium insolentia; quid igitur tolerabilius uniuersos an unum prope? Quae autem iustitia cum unum laeserit bellum inferre omnibus; Numquid omnes romani iniuriae auctores? Numquid ipse caesar. Aut studiosae electus est improbus qui ad uos mitteretur. Sed neque speculari possunt transmaria oculosque ab oriente ad occidentem intendere. ut illic uideant quae hic geruntur. neque audire facile. quod & si sollicitudo exigat. longinquitas negat probationum difficultatem;

Unus igitur culpa discidium patri & orbis romani. cum & iam sine quaerel
lisuris prope correctio sit. nulla accusationis inuidia. itineris nullo labore. Annui enim uicibus romani magistratus mutantur; Quo fit. ut nec insolens diu maneat. & moderatio cito succedat; Nihil igitur ob erit quae uis se. cum remedium deferatur & iam quiescentibus; Causas autem ^{belli} intexere perniciosum. qui ab illi dura aduersum omnes conditio. aduersum romanos ultima. Quos si fugere uelis. cum superare non queas. orbis terrarum tibi relinquendus est; sed libertatis cupiditate praetenditis; sera ista deliberatio; Prius certandum fuit ne amitteretis libertatem. quam ut amissam reposceretis. Durus seruitutis usus. & ideo aut a principio subeunda non fuit. aut suscepta aequanimiter ferenda. Tunc decuit resistisse cum ad seruitium uocaremini. illa iustior pugna. Quia autem semel sedederit in seruitutem. & si postea subtrahere uelit. non ille tamquam amator libertatis adseritur. sed tamquam seruus contumax adiudicatur; Ubi erat ista libertatis defensio. cum pompeius uentris ingrueret regionibus. urbem dominis intraret. Ubi erant arma pro libertate. Cur deposita sunt a patribus nostris. Et certe illi fortiores nobis fuere; Uigebant animis. habundabant subsidiis. cupiebant re

pugnare. Sed exigua portione romani exercitus non sustinere; uicti sunt. sed reseruari; agnouerunt iugum seruitutis. petolerent poenam captiuitatis. **Q**uid traxeratis heredes; quod debetis iure successionis. Adferunt uos negotia patrum; quomodo obedientiam refugitis tanto inferiores oboedientibus; aut quid uobis reliquerit. qui in uos caesarem & omnem uirtutem romanam moueat. quomodo potestis sustinere eos quide omnibus triumpharunt. atq; ab omnibus sibi militantibus nunc adiuuantur.

Et atheniensis quidem pro libertate totius graeciae incendio patriam perdidit. exilio mutantes domos. ne sibi xerxes dominaretur; quem interris nauigantem. in fluctibus gradientem. cum eum nec maria caperent. nec terra sustineret. quod europa totius spatia transitus eius itineris includeret. angustioribus terrarum finibus quam exercitus commeatu. Itapersecutus est fugientem. ut uix una naue fugitans. auxilium indigens se subtraheret & captiuitati; uerum ipsi illi uiri qui totam fregerunt asiam propter exiguam salaminam. & imperi tantem fluctibus xerxes subigentem maria in eo ipso quod sibi subiectum putabat elementum gloriosissime debellatum fugarunt. nunc romanis seruiunt. & principes totius graeciae italorum imperis obtemperant. atque ille athenae que leges aliis dabant. nunc alienis legibus famulantur;

no victorias romanorum
athene xerxes

Lacedemoni quoque post thermopylas. & leonide^{de} fulti triumphos post hagesilaum seruatorem asiae. nunc amant dominos suos;

Lacedmon
+ seruatore
macedon affri

Macedonia atq; affrica que per duos ualidissimos duces totius orbis imperium in sua iura & possessionem transfuderant. translata a se potentiam non indignantur. tantaque rerum mutatione contente. optant pro pitios. quos ad seruitutem petebant. nec philippi diuitis macedones. nec alexandri excitantur triumphis. quos duces omnium prudentissimos.

Alexandri magni

non in merito inuictos arbitrantur. quia alter se in traiectione tenuit. alter
fugiens arma romana usque ad regna caspia & extrema subactis periculis atque
indorum secreta uictor puenit. Magni nomen optinuit. quia maximo som-
num non lacescit; quem licet in maturam oris triumpho romanorum sub-
traxerit. seruit tamen & ipse in posteris suis. Quibus orientis spolia non ad
fulcrum dominationis quaesita. sed ad praetium seruitutis. ut nobilitas fa-
mulantium ad uictoris opes pueniret; magna uirtus in alexandro; quid
tamen mirum. Ille usque ad oceanum uictoriam extendit. romani ultra oce-
anum. testis est britania extra orbem posita. sed romanorum uirtute in
orbem redacta; quos aetas ignorauit superior. didicit romanorum uictoria;
seruiunt & ipsi. qui quidem seruitus ignorabant. soli sibi nati & semper
sibi liberi. quia a superiorum potentia inter fusso oceano secreta metuere
non poterant. quos nesciebant; Plus itaque fuit transisse ad britanos. quam
triumphasse de britannis. Quid facerent enim. aelementis iam roma-
norum imperio subiectis. Docuit illos oceanus seruitutis patientiam. post
quam trans fretantibus & ipse romanorum nauigis in sueta sibi seruitutem
agnouerat.

fulcrum

Britannia

Hannibal

Nam de hannibale quid retexam. qui tot regionum uictor. romanis & ipse
militauit triumphis. Quibus Alpes aperuit. uiam strauit. urbes subegit. quae
uictoribus acquirere uentur. qui frequenter superior. spernit tamen uictoriae
uictis nunquam interdixit. semel uictus. reparare sese nequiuit. cessit sponte
uictoribus; quos uictos non sustinebat. abiectisque armis uictoribus. ad prusiam
sese contulit. regem ex duce mercenarius. ex triumphatore fugitiuus;

Gallia

Ueniamus ad galharum incolis. populos natura feroces. & naturalibus muris
ferociore. Quos non caementa parietum sed iuga alpium ab ortu solis uen-
tur. ab occasu oceanus inducit. a meridie praerupes pyrenaei. a septentrione

pyrenaei

hreni fluente immanisque germania insuperabilis & inaccessibilis reddidit
 sese clausuram beneficis aetamabantur! Romanis tamen supra nubes in antibus
 & ultra columnas herculis imperium propagantibus; nihil inuium fuit; tanta
 facilitate hostis & qui latebat repositus. & qui resistebat uictus est. Quorum inuiso
 aduentu consedissemontes germania credidit. hrenum exaruisse. qui mag
 nitudine corporum & contemptumortis caeteris ualidiores. Quae retinacu
 lum ante suum hrenum putabant. nunc salutis defensionem; itaque iam non cau
 pulis germanorum repletus. sed romanorum liburnis. quae pererrantes
 totiusque ad mare bicornis amnis fluente quondam liberae gentes seruitio
 praemunt. ut quae ante sibi totius orbis imperium praesumpserant. nunc ser
 uitutis propriae mercedem exsoluant.

in antibus

propagantibus

caupulis

Quid illis erutum uenis terrarum suarum aurum profuit. quibus non habun
 dauit ad libertatis praemium. Quanto praetiosius ferrum romanum. cui
 seruit aurum pannonicum. Daciaque pannonicus aurum tributum. & opes
 suas ad romanum aetarium uolens transferunt. ut sit tutior in seruitute; Nec in
 colasuum auro turbida pactoli unda extulit in superbia. seruit libenter. qui
 bus seruire imperia uideat. Nec miratur indus gemmam suam. aut seres lanam suam.
 Ad usum dominorum exercentur illa non propter amentum. sed functionum munia;
 praesertim audimus superbia imperia. sed eorum quoque obsides uidimus. Et cum ipsi
 perirent plurimi in nationibus; tamen offerunt liberos suos. & nobilitatem suam
 seruire romanis gaudent pro fide pacis. simul ut seruiendo discant suis impera
 re. Offerunt uelut milia aelae fantos quoque romanis unum tributum reges imponere.

ylnia

pannonia

per si. 9

Adtexamus aegyptum habundantem opibus suis. nec indigentem pluuiarum caelestis.
 Quae sibi ipsa hymbres generat. & pluuiarum ubertates creat; denique cum
 sit feruentior omnibus regionibus; sola non queritur desiccitate. Et quod nullum
 in loco suppetat. alit in riguo suas messes; Navigatur in arenis. nauigant praesertim.

Egyptus

Alexandria

ubi pluuia nescitur. Cuius tamen noua gratia & naturalis fecunditas romanis militat. ut quattuor mensibus dominos alat; Quid ipsam urbem loquar cognomine regis fortissimi. quae septa fluminis muro nescit obsidionem. cui uniuersorum annuum maximus ^{milis} diffuso p[ro]sp[er]a terra rum alueo & obsidioni submoueat impedimenta & inuehendis quae necessaria sunt ad usum remedia ministrat. quem magis poterat ad rebellandum quam aegyptus excitari. quae decies septingenta & quinquaginta milia hominum praeter alexandriae incolas populos romanis fascibus numerat adscriptos. Et cum habeat tantam multitudinem. mauult tamen romani imperii tributis se exercere. quam suis militare stipendiis.

Cirenae

Non transiliam cirenae lacedaemoniorum genus. qui quondam cum cartaginiensibus de finibus atque imperio certarunt. finem certaminis mortem offerentes. Quae oblatione uicti. sed ultimum iniuriam. filenis fratribus ^{uictoria} concessere. Nec sirtes praeteribo. terribiles & iam solo auditu. quod omnia ad se trahant. & ad propinquanti uadoso mari haereant. Tertiam partem orbis totius ab atlantico mari. & columnis herculis usque ad mare rubrum. atque aethiops definiri rerum perita adseruere; Quis tot gentium populos numero recenscat. quibus fulta cartago sypionis dexteram non tulit. maluitque romam duabus annis paribus aduersum se pascere. quam aliorum opibus fixa aduersum romanos rebellare.

Sirtes

Africa p[er] orbem in f[er]is p[er] p[er] Roma

Creta in f[er]is

Creta quoque centum uribus nobilis uberrima praeferens regna. Circumfusa undique mari & fluctibus tamquam ^{+ montib;} moenibus solita hostem repellere. unum consularem ueretur. & plurimi populi sex fascium uirgulis metu inclinantur.

Asia

Asia pontus eniochis. cythenomades. tauro serthe. meothiaque regna.

bos foranique om̄s romano imperio subiciuntur. & illud ante in nauigabile
pedagus & l. naues ad pacem exercent. Nam de armenia quiddicā. quae non
solum limitas sui seruat quietē. uerū etiā portarū intentacustodie diligenter
explorat. ne pacem turbaturus aliquis inrepat.

Armenia

Om̄s ergo romanis seruire gestiunt. uos soli dedignamini his esse subditi
quibus subiciuntur uniuersi. quibus freta armis. quo supbi milite. ubi est
stolus ^{stolus} nauium uestrarū. qui obsideat freta. pcurrat maria romanorum.
In ipsorum enim pomen elementa etiā transierunt. in quo transiit etiam
orbis terrarū. qui romano imperio clauditur & definitur. Denique a ple
risque. orbis romanus appellatur. Nam si uerum quaeramus. & supra
diximus certa ipsa infra romanum imperium est. supra quā progressa
romana uirtus. ultra oceanum alterum sibi orbem quaesiuit. & in brita
nia sibi remota a confinio terrarū nouam inuenit possessionem. Deniq.
quibus uis non solum ciuitatis romanae. sed etiam ipsius prope humanae
conuersationis negatur. illō diriguntur. ut illic habitent quasi mundi ex
ules. Cessit oceanus fimb. suis. nouit romanus interiora eius petere secre
ta. Cum ipsi suo biserit bellum. aduersum quos nec natura suum ius possidet.

Orbis e gēto nūm

quasi mundi bincā

Eu fratres ille inaccessibilis ante nisi suis incolis. ex utraque iam ripa roma
nus est. & sub imperio romano totum esse significat orientem hister. in sep
tentrionalib. partib. inter saeuas & innumeras profluas gentes. obsides sus
cipit. hostes coheret. Meridiana plaga quousque habitabilis esse potest.
arat romanis. atque ipsis messem suam colligit. In occasu. quondā ultima
terrarum gaditana ora. nouos suscipit hospites. qui romano imperio tri
buta sua deferant. habet ipsa quod dirigat merces suas. ubi ante solum
naufragium putabat. ibi nunc mutuat commercium.

Eufraates

hyst

Cum igitur romanorum omnia sunt. unde uobis aduersum romanos p.

xpiana fides

sidia quaeratis. Ex qua uobis inhabitabili parte socios postulabitis. Quicumq;
enim in orbem terrarum sunt. Romani omnes sunt; An ultra eufraten ad diabesos
dirigatis legationem. Sed nec ipsis uacat sua relinquere. Nec parthus sinit pe-
titam sibi pacem interpolari. ne ipse in finitimis suis sit rebellionis. Ne scud bel-
lum simile putetis. ac si aduersum arabas & aegyptios. uobis gerenda proelia sit;
Alia romana arma. alia eopese toto quaesita corbe; Nec hierosolimitana
uobis blandiantur praesidia murorum; Validiorem murum oceanus ruperit;
sed dereligionis auxilio praesumitis. cum orbem iam romanum ita discipuli
repleuerint; Aut sine diuinitu putamus illam crescere religionem. urbemque
romam supra omnes regiones proferre imperium suum. An enim nos si adu-
religio deseruit. qui nos deseruimus fidem. & frequenter inter dicta manda-
ta caelestia; requisuimus. Unde in nos uenit aegyptius. quem admodum
captiui facti sumus a siriorum. Nonne scriptura dixit haec uentura. Nonne
scriptura dixit haec uentura. Nonne scriptum est. profananda omnia te-
pli sacramenta. quae etiam saepius profanata uim suam atq; omnium diuinorum
misteriorum gratiam non repraesentant. Contaminatum est templum hu-
manum sanguine. repleta sunt puluina cadaueribus; profusa aere cruore;
lignatum est sabbato. praerogatio facta est. dum templum non sua obseruatione
& feriarum solempnitate. sed eruento defenditur proelio; Et hoc utiq; iterum
fit; Ergo quomodo possumus tamquam aduersus hostes & religioni aduer-
sarios diuinum auxilium mereri. cum ipsi praerogationem inferamus in
religionem. **Quod** dicitur remedium. cum & humanae opes non suffragentur.
nec diuina opituletur gratia. Alterum horum aliquos inuitare ad bellum
solum. uobis utrumque deest; Quid ergo superest nisi manifestum excidium. quod
si non declinat. dum caueretis. nihil aliud nisi uos ipsi uram patriam concre-
mabitis. templumq; exuretis. coniuges quoq; & liberos dabitis neci. quibus auc

cores erias supraeque amissionis. cum malorum omnium incrementum inconsolabile sit. nrae culpa adscribi quae sustinemus;

Accedit huc quod aliarum urbium bella suorum incolarum excidus determinantur. uti rebellio totius erit excidium religionis. quae toto diffusa orbe populos ubique disseminauit. & in omnibus urbibus nra portio est; uti igitur proelio iudaei omnes implicabuntur. nec erit ulla regio nra ex parte cruoris; Aut sitales sunt romani ut iudaeos non persequantur. nec bello lacessiti quam iniustum est his bellum inferri. quorum humanitatem speretis.

Bonum est carissimi. bonum est. dum adhuc in portu nauis est. praecidere tempestatem futuram. nec imminetibus quemquam se obiectare periculis. Nec cum in altum processeris. iam naufragium non possis cauere; Et plerumque quidem repentina exsurgit procella. & bellum excipitur. & iam si non inferatur; sed interest. lacessere hostem an excipere; magis parcat non lacessitus. & necessitas excusat insolentiam; ubi uero in praeceptum quisquam se immergit periculum. oneratur & iam obprobrio;

Non est hostis est. quae fuga possit uitare; quo cumque ibitis. sequetur periculum. immo ubique hostem repperietis; Omnes enim romanorum amici sunt. & quicumque praeter romanorum amicitiam est. hostis uniuersorum est; subeat uos patriae amor; si non pignorum uirorum. non coniugum uos contemplatione uocat. reuocet templi concitus sacratissimi; Parate saltem religioni. parate sanctissimis sacerdotibus quibus iam non parcent romani. neque ipsi templo. quos sepe passim perire. quoniam iam dudum uolunt omnes gentes nram extinguere religionem; Pompeius tamen cum extinguere possit. peperat;

Egon nihil pretermisi. monui omnia quae ad ueram spectant salutem; hoc uobis suadeo. quod mihi religo; uos considerate. quid uobis uale sit & mihi; Opto uobis & mihi pacem eam cum populo romano; si recusatis. ipsi uobis eripias.

meam societatem; Aut communis erit gratia. Aut sine me periculum;
Haec dicens. in lacrima uit. beronice quoque soror eius. Nam & ipsa erat in
xristi superioribus. & multum eos agrippa suis lacrimis inflexerat. ita ut
dicerent iudaei. Non romanis rebellamus. sed floro. qui bello digna commi
sit. bellum inferendum arbitramur. Respondit agrippa; sed hoc est ro
manis bellum mouere; facta uero romanorum iniuria petunt; Non floro
sed romanis. non floro sed caesari tributum negatur; Non flori sed roma
noru miles in castris est. quod appellatur antonia. a quo dirutis. diuisisq;
porticibus. templum separatis. ut custodia sequestraretur. Resicuit scatum
superiorem. tributum quod caesari debetur caesari soluitur. Ne florus
hoc referat. non se a uobis sed caesaris imperium repudiatum;

Ad quae uerat populus his dictis. ita ut cum agrippa in templum ascenderet
porticus ut fuerant inciperent aedificare. tributum cogere; Deniq;
breuissimis in huiusmodi munus industriis executoribus congregata sunt
talenta XL. quae deerant tributariae solutioni; Compraesus fuerat
omnis bellum tumultus; sed adiungere his agrippa uolens ut floro opte
perarent donec caesare successor ueniret. ita plebe exasperauit.
ut ne ab eius quidem contumelia temperaretur. sed ex trusum urbe nonnulli
iacis lapidibus incertum an percussissent;

Quamocumque iniuria rex auctores eorum comprehensos ad florum direxit.
Ipsae autem in regnum suum discessit; Eo discedente. concitatores belli. compo
sitis insidiis masadaca castellum occupauerunt. necatisque romanorum custo
dibus. suos constituere; Eleazarus quoque principis sacerdotum filius pre
ruptae uir audaciae. suasisit ne cuius alienigenae donum uel sacrificium re
ciperetur; quae uerba belli aduersum romanos fuit uniuersosq; in tumultum
excitauit; Uidentes itaque potissimi quique. quod ea res praeruptae

masade

eleazar

anane pontifical

causa dissensionis fore. agebant cum populo. non solum caesari bellum
 interrogari. sed uiolari & iam instituta religionis. templique inminuere ueren-
 tiam. argui & contempnari patrū traditiones. qui ex muneribus alienigena-
 rum templum ornauerint. cui multo amplius accesserit diuitiarum ex
 conlatione gentium. domisquediuersarum & innumerabilium na-
 tionum. Oblitterari scā maiorum. sacros ritus ^{uiolari} nouari. Quid fu-
 turum de his que ante conlata sint. si similimodo conferri in posterū dona-
 gentium prohibeantur. Quasi si solis romanis interdictum sit quod om-
 nibus liceat. quod incertuum belli futurū. postremo impium. si apud
 iudeos tantum nec sacrificare nec inferre munera alienis pmitteretur.
 considerat eos oportere quia caesaris pax solueret. quem huius modi
 motum offensione haud dubie facturū. uteriperet iudeis omnē usum sacrificioꝝ.
 ut nec p se sacrificarent. qui sacrificium caesaris refutauissent. puenien-
 dum mature. Nam talia consulta. si ad florum. atq; inde haud dubie ad
 caesarem puenirent. iudeorū genti pestē factura.

Simul haec adstruere sacerdotū testimonis desiderantes. interrogabat
 si quā a maioribus cō sacrificiis gentiliū renuntiatū id quod min-
 liquerā. obstrepebant ad seditionē parati. ne ministri qui de se se audebant
 tante discordantiū inserere contentioni. Unum remediū super uisū est.
 ut florus atq; agrippa rex militari manu adessent. ut saltē metu desiste-
 rent. qui consilio nequaquā reuocarentur. sed florus qui augeri uellat
 seditionē. Ne ullus iudeis eēt uenire locus. quibus si inuoluti bello forent.
 argerentur rapinas eius & graua commissa facultas omnis extingēretur.
 passus ē crescere belli furorē. nichilq; legatis responsi reddidit. Agrippa
 quē maxime ambiebat erit tantū p. costobariq; p. p. in quorū suorū legatio.
 in cōmune bonū. ut & iudeos romanis seruariet. & iudeis religionē patrie.

templū. urbem ciuibus. sibiq. imperiū decus. regni tranquillitate. misit tria
milia equitū dario & philippo turmarum ducibus. ut auxilio freti bona-
rum consultores partium. promptius admitterent.

Hinc fiducia bonis orta. impbis indignatio. bellū adoleuit. cuius causa
iustior. quem nihil tam armoꝝ conflictus iuuare. illos furor & multitudi-
nis numerus accenderat; Diuſe facies preliatorum. principes sacerdotū.
& ualgi portio que pacē optabant cū regis equitibus partē ciuitatis
superiorem occupauerunt. Illi alii in inferioribus siti. templū & p̄p̄inqua
loca sacris sibi uindicabant; primo lapidibus & saxis & iactu telorum
utrimq. bellum lacessunt. decernunt sagittas. postea ut sese forte obtu-
lit p̄liandi necessitas conseret manū; pericia usq. regi p̄stabant. uo-
lentes arctere accessu belli excitatores. ne templum intaminarent. contra elea-
zaro cum suis & iam superiorem urbem. que uocabatur sion inuadere studi-
um erat;

deceperunt

Septē diebus sine intermissione aliqua bellatū. octauus sol empnitatis
dies quo ligna. om̄s altaribus solebant imponere. ne quando ignis defice-
ret. quē oportebat inextinguibilem p̄seuerare. furorē addidit. ut om̄s sate-
plo ministri excluderentur. audacius solito sicarius se p̄p̄ipientibus
cessere regi. nec in superioribus partib. consistere ausi. Incensa aedes
agrippe & beronicis. direptum omne instrum̄tū regiū. ignis cir cū
ferebatur. ut & iā chirographa debitorū que recondita in tabulariis
erant publicis exurerentur. quo feneratoribus suis inopes insolenti-
us insurgerent. om̄nē se absolute arbitrati;

Incendebant urbē manibus suis. exurebantur nec uiciuitatis. Expug-
natum est castrū cui nomen antonie. cesi om̄s custodes repta. incensum
postea; massadā quoq. p̄p̄iens sese manēm us uide galilei filius acer.

manem

sofista & turbandis rebus exercitatus armorum inuasit officinas
& induit armis inermes. Egressusque in hierosolimam stipatoribus
tamquam regione comitantibus in mane quantum in sole uerat. ut sup
grediens usum priuatum ne ab illicitis quidem quolibet populi ferre non
possent temperandum arbitraretur. Insurgentibus in eum pluribus qui
fultum regali indumento tyrannū & dom̄ incubuissē libertati ciuū
inreperarent. graues poenas dedit. ut ad flictus prius cruciatibus inmo
reteretur.

Nectamen bellū remotū; nam multo grauior motus insurrexit; Deniq;
metilius cum romanis militibus orauit ut sibi discedere liceret. dataq;
fide & interpositis sacramentis. ubi iuxta pactū arma deposuere cum si
nemetu abirent ab eleazaro & sociis factionis inulti obtruncantur.
Sed resistendū adū susuū nec pre cauendū rati. sed tantū modo uiolatam
fidē & pūriū p̄fidorū uociferantes;

Om̄s itaque interfecti. metilius ipse prefectus militū rogando & obsecran
do simul pollicens usq; ad circumcisionē quoq; se iudē futurū. solus
reseruatur;

Ardebat om̄s iudea. Syria quoq; quinta om̄s in bellū excitata; De
niq; caesarienses quos cumque iudeos habebant interfecer̄; Quodolo
re excitati plurimas syris urbes iudei adorsī debellauerunt; Nusquā
uis. n̄quā religio; nobilior erat qui plura diripuerat. quasi p̄mia con
gerens fortitudinis; erat spectaculū miserabile. cū inhumata corpora pas
si iacerent in urbibus. pueris p̄mixti senes. mulieres quoq; nec p̄ uerecundia
spectantiū. munim̄tis quib; pudenda tegerentur relictis; Om̄a fōda & ple
na speciei miserabilis. Quae cū taetrū orrorem excederent grauis ac nefa
rie crudelitatis. grauior atq; sibi adhuc inuicē mimitabantur.

Erat inmane latrocinium in iudeos ac srtros. cum spes nulla salutis eēt. ni
si ut inuicē se p̄uenirent; Quae enim ciuitas quae non simul iudeos & srtros p̄
mixtos haberet? dies in sanguine noctes in formidine transigebantur.
Secodis nec auaricie modus ullus; Nam praeter sectarum & cultus
diuersitatem quae in malum publicum eruperat. ut diuersos se p̄ditos uel
lent auaritia habendi & rapiendi cupido animum inuaserat. uenulli
quem praede studio deputassent. neci partendū existimarent.

Quid deminore numero caesorum loquar. nam p̄t antiochenos & sidonios
& apamenos difficile quis quā populis inhabitantes secum iudeos non
p̄secutus ē. Gerassem autē & uolentes egredi usque ad fines proprios p̄se
cutis. ut sine ulla fraude abirent; Alexandri uero orta inter gentiles
& iudeos contentione. cum hebrei uindictā reposcerent. ac raptis facibus
congregatum in amphitheatro populū gentiliū minitarentur excurrere.
Alia curantem alexandrū tiberium. praefectum loci in se conuertere.
Ac primo quidem concordiam publicam reformare pacificis tempta
bat sermonibus. Ubi uero inrideri ab his quae sedulo moneret aduertit.
necullo alio modo tolli posse tantam seditionē. inuadendos militibus po
testatem dedit; Quicir cum fusos adorsi. maximam p̄ totā urbem strā
gem fecere. cum alios resistentes. fugientes alios. alios in domibus suis
latitantes necarent. neque ulla subiaceret. uel paruulorū misericor
dia. uel reuerentia senum. uel mulierū uerecundia; caesa itaque iude
orum. l. feremilia; natabant plathes sanguine. replēta erant omnia
cadaueribus. crepitabant flammes aëuo p̄ urbem incendio. quae iudeoy
domibus iniecte uicina simul depascebantur; Inflexus tamē alexander.
tandē milites abstinere & receptu canere iubet. Uulgi tamen ira semel
p̄gressa in potestate necandi nequaquā mitigabatur;

Luebant enim scelerū suorum supplicia. qui postquam dominum ih̄m crucifixerant
 diuorum arbitrum. postea & iam discipulos eius p̄sequēbantur. Neri
 que tamen iudeorum. gentiliū plurimi credider̄ in eum. cum precep
 tis moralibus operibus. que ultra humanā possibilitatē p̄fluentib; in
 uitarentur. quibus nemors quidem eius uel fidei uel gratie finem im
 posuit. immo eā & iam cumulauit deuotionem; Intuler̄ itaq; parrici
 dales manus. atque auctore uitę interficiendum ad pilatum dedu
 xere. reluctantem coeper̄ p̄urguere iudicem; In quo tamen non excu
 satur philatus sed iudeorum amentia coacerbatur. quia nec ille ad iudi
 care debuit. quem reum minime dep̄henderat. nec isti sacrilegium
 parricidio geminare. ut ab his qui ad redimendos & sanandos eos sese
 obtulerat obtuncaretur. De quo ipsi iudei quoque testantur dicente
 iosepho

Historiarum scriptore. quod fuerit illo in tempore uir sapiens. si ta
 men oportet inquit uirum dei mirabiliū creatore operū. qui apparu
 erit discipulis suis post triduum mortis sue uiuens. Iterum scdm̄ p̄phe
 tarum scripta. qui & haec & alia innumerabilia de eo plena miraculis
 prophetauerunt; ex quo coepit congregatio xp̄ianorū. & in omne homi
 num penetrauit genus. nec ulla natio romani orbis remanserit. que
 cultus eius expert̄ relinqueretur; si nobis non credunt iudei. uel suis
 credant; hoc dixit iosephus quem ipsi maximum putant. & tamen ita
 in eo ipso quod uerū locutus ē mente de uisus fuit. ut nec sermonibus suis
 crederet. sed locutus ē historie sue fidē. quia fallere nefas putabat.
 Non credidit propt̄ duritiā cordis. & perfidie intentionē; non tamen
 ueritati preiudicat quia non credidit. sed plus addidit testimonio quia

no. s. p. d. cana.

fama dicitur a iosepho

de uisus

inter

nec incredulus & inuitus negauit; in quo xpi ihu claruit aeterna poten-
tia. Quod eum & iam principem sinagoga quem ad mortem comprehenderant
dm fatebantur; & uere quasi d's sine exceptione personarum. aut ulla
mortis formidine locutus. excidium quoque templi futurum annuntia-
uit; sed non eos templi iniuria commouit. sed quia in flagitijs ab eo
& sacrilegis corripiebantur. hinc ira exarsit. ut interficerent eum
quem nullam habuissent tempora; nam cum alii precando meruerint fa-
cere que fecerunt. hic in potestate habebat ut omnia que fieri uellet im-
peraret;

Decollatio p[ro]ph[et]e b[ea]ti ioh[ann]is b[apt]iste

Occisus erat ante mortem ihu baptista iohannes uir scs. qui nunquam in
secundis salutis ueritatem posuerit; denique ad omnia que plena
iustitie docebat quibus ad cultum di inuitabat iudeos. & iam baptis-
mum pro purificatione anime & corporis instituerat; cui causa necis
libertas. quod propter iniquum ab herode fratre uiolata conubiuura
germanoque abducta coniuge;

Nam cum idem herodes romam progeret hospitii causa fratris ingressus
domum cui erat uxor herodias aristoboli filia regis agrippe soror
aususe eam naturam in memor sollicita re. ut relicto fratre sibi nubere
cum de urbe roma reuertisset & consensu mulieris in ita incesti pactioe;
Cui iudicium regi uenit ad aretae regis filium in coniugio adhuc herodis
manente; ea riualem indignata. redeunt marito insinuauit. ut ad ma-
cheronta oppidum dirigeretur. quod erat in confinio proterei regis
& herodis; ille qui nichil suspicaretur. simul quia omnem iam circa
eandem imminuerat affectum. quo facilius herodiadi pactiois fide
prestaret si ablegaretur coniuge. ad quem euit eius secessioni; At illa ubi pa-

trio regno adpropinquauit cognita patri arietae prodidit; qui per insidias
 a somni exercitū herodis bello accessitum deleuit. p̄ ditione facta p̄ eos
 qui ex philippi & trache populo herodise ad sociauerant; Unde herodes que
 rellam caesari detulit. sed uindictā imperatā a caesare indignatio di sus
 tulit; Nam in ipso apparatu belli caesaris mors nuntiata;

Idque iudaeis aestimatum comperim. & creditum auctore iosepho
 aduersum se idoneo. quod non frustra de hominū. sed di commotione he
 rodes exercitum amisit. Et tu iste qui de m̄. prop̄e uindictā iohannis
 baptistae uir uasti. qui dixerat ei. non tibi licet illam uxore habere;

Sedit haec contem. quasi uel in suis iudaei legitima custodierint. apud
 quos intererat summus sacerdoti. aut auaritia inter coeptū. aut
 potiorum insolentia. qui licere quod uellent ius putabant.

Namque a principio aaron summus sacerdos fuit. qui ad filios suos
 ex uoluntate di unctio legitima transmisit sacerdoti prerogati
 uam. ex quibus p̄ ordinem successionis constitutis principatū sacerdo
 tu gerentes; Unde patrio more conualuit. neminem fieri principem sa
 cerdotum. nisi qui ex sanguine aaron. cui primū us istiusmodi dela
 tum ē sacerdoti. Alterius aut generis. uiro regi quidē licet succē
 dere; Deniq; ozias qui usurpauit sacerdoti manus. p̄ fusus lepra
 temploq; eiectus. reliquā aetatem sine imperio exegit; Et ceteri rex
 optimus fuit. sed usurpare ei non licuit officium religionis;

Fuerunt itaque ex quo egressi sunt ex aegypto patres. usque ad edi
 ficationem templi quod salemōn condidit principis sacerdotū tredecī.
 qui fiunt anni. de. duodecim. qm̄ primo quierat princeps sacerdotū.
 usq; ad mortem seuerabat. nec quisquam in locum uiuentiū substitu
 ebatur. postea & iam uiuentibus subrogabantur; Ergo isti tredecī.

*Recapitula sine
 Badales sacerdotis
 usq; ad xpm̄ ab aaron.*

ozias

10

Enonim perit dreyas
dort unte Amos malf

Cyrus

no

alewi

z

Democritus

per successionem adepti sunt sacerdotum; quibus temporibus & aristoc-
ratia fuit & monarchia iudicū & regum potestas; rursus a salemone
usque ad tempora captiuitatis quando in assiria populus demigrauit
urbem & templum; ex isto fuerunt sacerdotum principes. x. & viii.
pannos ⁶⁶⁶ lxx. & menses vi. dies x. lxx aut annis in captiuitate populus
fuit; postea cyrus cum dimitteret & populū patrū de regione assiriorū
& templi aedificandi potestatem daret & iam sacerdotum principē
iosedech qui simul abductus ^{fu} erat redire permisit. ut ritus ueteris solemp-
nitatis per ad suā sacerdotū scientiā reformaretur; Ipse igitur & pos-
teris sui xv. numero uiri arduū populi usque ad antiochū eupatorem
officio functis per ordinem successionis & principatum sacerdotū repre-
sentarunt annis. ²¹² cccc. xliii.

Primus antiochus quem supra memorauimus & dux eius lysias occi-
sio onias sacerdotum principē in locū eius substituerunt alchimū in sacer-
dotio; qui licet fuerit de aaron genere non tamen fuit de eius domo; Un-
de ananias frater onie pergens in aegyptū petiit apud tolemeo filome-
tore & deo patra coniuge filometoris qui ritū obseruationis ad hie-
rosolimitanę solempnitatis similitudinē alexandrinae urbis cul-
tib; inseruerat. ut illic princeps sacerdotum subrogaretur. eo quod
alchimus legitimam non haberet sacerdotū successionē; Atque idem
tamen exacto triennio defunctus nec successore habere meruit qui ab-
rogauerat legitime successionis solempnitatē; fuit itaque septē annis
ciuitas sine principe sacerdotū; usque ad hoc tempus regressio patrum
de terris assiriorū democratia tenuit. eo quod per iniquitates regum
in captiuitatē sece deductū iudeorū populus recognoscere;

Asamonei postea nacti potestatem populo presidendi. ionathen

sacerdotum principem constituere. qui p[er] annos septem functus suscep-
tomunere p[er] insidias tr[ans] fomis finem vite inuenit;

trifon

In cuius locum simon frater germani tamquam iure hereditario p[er] electi-
onem tamen successit. quem generi insidius inter aepulas extincta ac-
cepimus. a quo ad filium eius hircanum quem fuga periculo exemerat.
prerogatiua sacerdotii demigravit. Hircano autem aristobolus qui
etiam regnum memorato adiunxit muneri. ut utriusq[ue] et particeps.
& aristobolo alexander substitutus est; p[er] enes alexandrum & regnum &
sacerdotium usq[ue] ad diem uite eius mansit supremum p[er] septem scilicet
& uiginti annos. sed plerumq[ue] dubio statu; Nam & anceps inter ipsu[m] &
demetriam uictoria fuit. & odium in mane ac uibus. Idem oriens alexan-
der qui periculosam filius suis cerneret odioru[m] suoru[m] hereditate[m]. alex-
andriam coniugem suam excitata[m] usq[ue] imperii & communium ad sue-
tudine consilioy. gratiore tamen populo. quod & aduersu[m] uiri seuitiam
periditantes frequent[er] p[ro]sidio fuerit & coniugi temperamento re-
gali p[ro]ce uoluit gubernaculo. arbitria simul statuens. cui na[m] potissi-
mu[m] filiorum summum sacerdotiu[m] comitteretur;

Illa hircanum patri substituit in sacerdotiu[m]. uel p[ro]pter senoris aetatis
prerogatiuam. uel quod lentiore qua[m] frater ingenio. nulla sup-
regni negotiis matri uideretur molestias excitaturus. aristobolo
nichil publicoru[m] commisit officiorum; sed ille etiam uiuentem matre
aegritudinis tamen eius occasione in remotis. & munitioribus locis regere
agebat; quo offensam mat[ris] & hircani querellis anxie uim morbi aluit.
nec ultra viui. annos imperii p[ro]gressa omniu[m] herede[m] hircanum reliquit.
non quo seruaturum praesumeret. sed ne indignu[m] iuuaret. aut uirum
toris insolentia[m] iudicio prosperiore accenderet; Uerum alexandrie

mors. ^{equi} & iam hircano sacerdotium regnumq; ademit; Nam bellouicē
admunitione se con tulit. Retentisq; coniuge & filio aristoboli quos
in castris inuenerat amplexatus est. mutare conditionē. ut ad aristobolū
potestas omnis transiret & sacerdotiū. ipse priuatus in domū aristobo
li concederet;

Nectamen diu contentus fuit aulam regiam. priuatis mutasse aedib;.
nam excitatus ab anti patro. primo in arabiam contendit. uelut contes
tatus pacti iniquitatem. Deinde ubi infirmū sibi aduersum romanos
quos in sui societatem pscaurum aristobolus inlexerat. arabi regis auxilium
aduertit. pompeio uenienti querimoniam detulit; qui eludentem aristo
bolum anno iam tertio imperitante bello percussit. auctoritate coepit.
atque ante uictoriam custodie dedit. superatoque eius populo & capta
urbe. captiuum ipsum cum filio roma dirigi precipiens. hircano sa
cerdoti dignitatem refudit. atque eum presidere ciuibus absque dia
demate tamen regni que in fulis statuit. Largus quidem honoris.
sed consultor quidē. ne fraternae insolentiae spū. pax turbaretur. Ita
aristobolus captus licet hircanum tamen regno exiit. qui quatuor & ex
annos post eam maiore usu quā nomine in potestate exegit;

Nectamen isuite finis hircano qui potestatis fuit; Nam reliquum temp
dedecori cessit. ut supra memorauim; siquidem superatus proelio par
tis eufrathen transgredientibus captus. & antagono aristoboli filio
in potestate datus. truncatis quoq; auribus. ne sic quidem aerumnae
miserabilis impleuit acerbitate; nā post illa in parthiam quoq; adducē
exul. debilis senex. ludibrium de se barbaris prebuit; Et cognito post
ea quod herodes imperitaret. cuius coniugio maria me nepotissua po
tiebatur. in iudeam reuertit; ubi primo summa honoris species suscepit.

refudit

lucanus

70
quoinfidiarum uelamen obtendere tur. ³aud multo post ad ficto crimine
quod potestatem repetere uellat interemptus est;

Nanctus igitur herodes regnum quod a romanis pro oppugnate uel
patrie mercede acceperat in locum antigoni quiriennio & tribus
mensibus tenuerat imperium. substituit successores in sacerdotium non
a samone generis quos dariois fuisse sapie accepimus sed ignobiles
quosque quos aut libido aut casus dedisset. Tamen fatigatus alexandrie
precebus socrus uel in simulationibus territus ionathen conjugis sue
fratrem septem decemque annos agentem sacerdotem creauit. Quem
ipse exiit dedit suspectum imperii quod circa eum ingentem populi toti
us gratiam indies uideret adulescere; post habito itaque anaelo quem
ex ignobilibus ante ionathen in sacerdotium subrogauerat reliquos
per ordinem huiusmodi elegit. De quibus nihil suspectum habere non
quod in ad fine prope non potuerat quem admodum non cauere in alienis
similia in huiusmodi ordinationibus archelaus secutus patris specie
consuetudinis angustioris animi tenuit sententiam. more quodam in sito
mortalibus ut apud eos minus suspecta sit ignauia hebetiorum quam
gratia bonorum cum in finis animus insolentior sit in rebus secundis
prudencior autem nouerit uicem referre beneficis;

Igitur a regno herodis usque ad romanorum imperium quod archelaus
de iudea reliquis prouinciis ad sociauerat atque inde usque ad templi
excidium & triumphum facti fuerunt sacerdotum principes uiginti & octo
per annos centum & septuaginta; sane apud plerosque eorum dignitatis sola
functio poene pro paucos & iam uis potestatis fuit.

Liqua igitur in sacerdotum principibus non pro seuerasse legitimi generis.

Liqua

successione. quā non om̄s ex aaron. neque ex filio eius qui in eius subrogati
locum formā prescrip̄t successione ceteris dereliquere; Itaq; cū auari
tia aut p̄fidia suorum corrupta essent. maiorum instituta. uiolata iura re
ligionis. conuulsa antiquitatis presidia. non in merito eos diuina deseruit
opitulatione. eoq; tamquā in uacuum populū. omni in uariarū genere p̄ces
sum. ut seditiōibus domesticis in se ipsos manus uerterent. Latrocinijs gra
uibus adfectarentur. ^{affidenc} ^{ac} teterrimos sortirentur iudices. ut improbi & nequi
ores succederent; Deniq; albinus deterrim̄ habebatur superiorum. sed flore
successore. inter bonos relatus. qui facem belli exauit. procliumque in terro
manos & iudeos accendit; que causa supremo templi & urbis excidio fuit;

Cestius p̄fco

Namq; cestius ubi ardere iudeos comperit belli furore. qui sum̄ militie
regendam in partib; siriæ a romanis susceperat. duodecimo anno imperii
neronis mouit arma. ut militū romanorum quib; erat custodia cōmissa. co
hercendae insolentiae & pacis tuendae necem ulcisceretur. Congregatisq;
& iam sociorum auxilijs iudeam ingressus urbem cui nomen babilon di
lapsis metu incolis plenam diuitiarū quas ad superiora montū confugi
entes domini secum auferre nequuerant. diripi ab exercitu passus. admi
ratus quoq; publicorum operū pulchritudine incendit;

Et quasi hoc parum ad uindictam foret. ioppen premis sō exercitu. ne quis
fuga sese exilio subduceret. terramarique in rupibus quideſtinati fu
erant occupauit. Necatisq; octomilibus uirorū. & ceteris ferme amplius. ubi
predarapine cessit exusta ciuitas. Vicina quoque caesare depopulatus.
diripuit inuenta. uicos incendit; Cuius infregit imp̄ū sefforis. egredien
tibus cunctis obuiam cestio. quorum fauore & gratia delentus in mane
dadis urbem reliquit.

Feruebat in his locis congregatio latronum. sed ad uenientem exercitum in montes concesserant; qui conferente in signa galli prepositum duodecimi ordinis adorsi fortiter exagitarunt. ut ducentos ferme romanorum occiderent; uerum ubi superiora locorum occupauerunt. neque pedite comminus potuerunt latrones pati. & fugientes ab equitibus facile circumuenti necantur; Ceteri itaque supra duomilia pauci fugati qui in arduis montium potuerunt latere. & omnis a latrocinio regio purgata; C. allus in caesariam reuertitur. caestus cum omni manu antipatridem perrexit; quibus non mediocriter iudei coaceruauerunt multitudinem; sed prius quam consererent manum per diuersa dilapsi. regionem & uicos direptioni & igni dereliquerunt.

Lredda quoque euacua incolarum reperta & incensa gabao que ab ierosolimis quinquaginta stadiis atherat. ubi romanum exercitum suscepit in conspectu posita armauit iudeos. Qui post habita sabbati celebritate. quod ueteri cultu & solempni obseruatione initiabant. tanto impetu in romanos per siluere. ut omnem exercitum auerterent. nisi equites subuenissent pedibus laborantibus; caesi romanorum d. & xv. uiri. sed omnes grauiter periclitati. De iudeis autem duo & uiginti bello amissi; quo loci emicuit uirtus monobaz. & ceteri. qui cognito quod a iudeis in romana facies insurgeretur a fronte aggressi reppulere plerosque. & coegerunt in urbem redire;

Simon quoque ascendentes romanos per pinqua urbis impedimentis exiit. Unde & caestus in regiones sese triduo tenuit; quamora circumfusi hostes & in superioribus siti ingressus speculabantur uniuersos. nequis in punctum intrumperet; quod considerans sine multa clade utriusque partis temptari nequi remisit suos agrippa rex lorcium & foebam quid dicerent populo ueniabile quidquid ab his esset & aduersum romanos flagiti commissum. si moda in reliquum positis armis sibi consulerent.

Ueniabile

estamans quod uel uniuersis suadendum crederet. ut proelio renuntia-
rent. uel partem caeteris auellendam; At contra seditiosi metu ne eorum alie-
rum pcederet legatos adorsi foebam interfecere. Lortius autem ex cepto uul-
nere uix potuit euadere;

Videns cestius huiusmodi in urbe contentiones. quibus alii in legatos insur-
gerent. alii romanos urbe recipiendos suaderent. in rumpere conatus usq;
ie rosolimam resistentes reppulit. & ipse ad certium stadium memorate ur-
bis cum exercitu adpropinquauit. atque illic exegit triduum; quarto die in
petu facto ingressus bethesda ilico incendit & cenopolin. qui contendens
ad superiora urbis. refugientibus in interiora seditiosis. in rumpendu
in urbem putasset. aud dubie omne bellu esse solutum.

Denique plerosque ananus ionathes filius conlocauerat. ut inuitarent
romanos uocibus suis. quasi portas reseraturi; sed dum cestius uel re-
uocatur a prisco & plerisque centurionibus qui corrupti a foro bellum
adolescere cupiebant. uel parum credit. ananus cum suis muro deicitur;
Quibus ad sua refugientibus. locu eorum seditiosi occupauerunt; romani
quinque diebus temptantes diuersos aditus. cum impossibilem sibi cerne-
rent inruptionem. electis ualidioribus quibusq; & sagittariis a sep-
temtrionali latere templu petebant; Iudei quoque non feriebantur
preliantes fortiter. & repulsis crebro ostibus elatiores. ad postre-
mum tamen multitudine sagittaru uulnerati. alii percussi & territi.
cesserunt; romani murum suffodere portam incendere. Templi adorsis.
magna seditiosos formido inceserat. & quedam mentiu consternatio;
denique plurimi quasi continuo periture urbis excidio se subtraherent
fuga. nec consistere ausi dederant populo confidentiam. ut discedenti-
bus eis quorum circumuallatus fuerat multitudine. tanquam iam liberet.

femaliant

quadam exutus in proborum obsidione circaportas sese in funderet.
 Quibus apertis recipere castrum quasi non obpugnatum urbem sed defen-
 sum uenisset;

Sed ipsum quoque castrum subito quidam inuasit stupor. ut nec despe-
 rationem improborum. nec studium plebis intueretur. Quis paulis
 per coeptis incubuisset. bellum depulerat. urbem ceperat. sed aduersa
 quantum intellegi datur iudaeis uoluntas dei. imminente belli exi-
 tum conperendinauit. donec complures ac prope uniuersos iuda-
 icae gentis ruina inuolueret. expectabatur ut reor. ut omnem nefas
 scelerum enormitas que cresceret. & impietas in incremento super-
 morum adaequaret mensuram flagitiorum.

Quid fuit illud. quod cum perurgere debuere castris subito exercitum reuoca-
 uit. soluitque obsidionem. quare repentina contraexpectatum commutatione
 rerum. fracta animi bonorum. & erecti latronum sumpsere fiducia. atque
 a fuga ad insequendum regressi. inuadunt posteriora agminis. Mul-
 tosque illic confuse uentes. equitum & peditum obtruncauere;

Etiam indinauerat dies; unde metuens castris noctis prope iniquitate & tene-
 brarum caliginem. quibus amplius fiderent gnari locorum. quo incertos
 regionis unquam arguerent. uallum ante urbem constituit. sequenti quod die
 cum hostem relinqueret. in sese arma uixit. ut discessionis eius causam metum
 arbitrarentur. Circumfusi itaque a lateribus. a tergo postremos cedere.
 incedentem exercitum iaculis infestare. in confertos missa telorum uis haud
 facile frustrari. si quis referre audebat patere uulnere. si quis conuertere
 sese ad infestantem a suis relinquit. ab hoste claudi; munitior enim semper
 qui sequitur quam qui praecedit. quia hic peccat. ille hosti terga sua de-
 tegit.

1 nece

Quehementer itaq; urguebantur romani tamquam obsessi qui obsessum uenerant. nec iam sustinere aut ppeti poterant armorum pondere ipsi grauioribus uelocioribus quos neq; consequi facile erat. & metus summus. ne acies interrumpere tur. Iniqua ergo certaminis conditione nocere hosti nequibant. cum ipsi grauius adficerentur.

officere

Herebat ceteris consiliu incertus cum p totum iter conteri suos uideret. & iam plerisque adflictis militi^{um} moribus. substatit biduo quasi fessos reparaturus. sed cum magis ac magis augeri numerum hostium cerneret. & omnia in circuitu refera aduersarius sibi que officere quod moraretur. eo quod plures congregarentur. tertio die compendium querens transitus facilioris. impedimenta agminis amoueri precepit; Caesa iumenta pleraq; uehicula comminuta. aliaque huiusmodi que oneri magis quam usui in periculis erant consumpta aut precipitata. ut obsidionu instrumenta aut genera telorum. quibus rebus amplius terrebantur. ne aduersum se hostes suis subsidiis armarent;

Quod ubi aduertere iudei fugam potius a romanis quam bellu parari. occupauere itineris angustiora. diffusioribus locis minus instare. prohibere a fronte. coartare a lateribus. urguere a tergo cogere in precipitium. In quod undique conclusi aut lapsi deciebantur; plerique obtexere celum iaculis operire agmen sagittis. numquam remisso officio. & sola aduersariorum pernicie;

Iam nec ipsi pedites sustentare poterant. Equitibus uero maius periculu. quippe rupta saxorum ad lubrica labentibus equis deuoluebantur. nec ordinem seruare poterant. angusto impedita tramite; ex altera parte rupes. ex altera precipitia & fuga locu & defensionis negabant; Iudei contra spe uictorie amplius accendebantur. imminabant fessis.

9

instabant herentibus. insultabant desperantibus; Et prope omni romani
exercitus deessent copias. nisi nox superuenisset. cuius tenebris bellum im-
peditum; quam romanum in proximo loco cubediorum nomen egerunt. ita
ut iudei circumfusi undiq^{ue} specularentur. locorum exitus. ne romanum di-
laberentur.

Cestius aperto itinere diffidens. dolo fugam temptauit; quadraginta
itaque legit uiros. quibus euadendi desperatio. contemptum mortis infude-
rat; eos constituit in munitionibus. precepto ut tota nocte cum strepitu
maximo officia praetentum uallo circumsonarent. ne iudeis proficiat
centis exercitus apparatus. aliquibus indicium solitis manifestaretur. Quib.
se ipsi quicumq; turbantur prodere solent. silentio autem egredere-
ntur. nihil suspectantibus iudeis qui solempnes custodiarum strepitum
audirent. ex quibus omnes in loco manere romanos arbitrarentur. hac
fraude eduxit exercitum cestius. & iam confecerat stadia xxx. usque paucorum
in rebus dubis fide. qui perituri gratis prestare socus pericula sua. quam pe-
remalebant; Et quidem nox dolum exerat. sed dies prodidit; nam nubi luce
diffusares aptesunt. & omnis locus in quo in abitaauerant romanum uacuis
apparuit. impetu facto iudei in eos primū quorum simulatis officis de-
cepti fuerant irruunt. leuique negotio delectis xl. uiris exercitum sequuntur.
qui & nocte plurimum spatium confecerat. & per diem peratius iter urgebat.
ne noctis iam periculis inuolueretur.

Plena erat uia impedimentorum que fugientes romani derelinquebant.
ne uiuato quisquam subsistere moraretur. passim iacebant uasa. uten-
silia. uel & iam bellone necessaria. arto ballistae. aris & es. ceteraq; instrumē-
ta in excisione urbis aduecta; que sequentes iudei perteribant. ne es-
sent morte. reuerentes colligebant. ut his aduersum eos uterentur.

||^o dicitur dicitur

quorum socu dimississent; secuti enim usque ad urbem antipatridem post
ea quam preter gressum omnem offendere exercitum romanum & comprehen-
disper lapsa. retorqueunt uesagium. captantesque spolia cesorum cum triumpho
& hymnis hierosolimam ingrediuntur; quibus tantum laetitie cesserat.
ut paucissimorum amissis quinque milia peditum de exercitu romano
& ceteros equites extinguerentur; quod gestum est duodecimo anno im-
perii neronis ut supra memorauimus;

Sed non omnium iudeorum illa exultatio erat; nam fuere qui se post illam
non pugnam cesari sed grumnam quasi de supremo periculo nauis emergen-
tis eripere gestarent. atque enatare de ciuitatis naufragio. ac prece-
tis custobarus & saulus fratres cum philippo principem militie regis agrip-
pe; hi fugientes ad caesium sese contulerunt. petentes ut ad nerone in achaja
dirigerentur; quod caesarius uolens accepit nec postulata abnuuit. ut ip-
sos caesar doceretur. causam belli florum fuisse. sibi uim maxime necessitatis
bello incubuisse. ut inopinata conspirantium multitudine exercitus circumue-
niretur. quem magis consilio ducis eripere periculo. quam implicatum liquere.
Temporale cesarium excitata in flore odia sedare sed nequiuisse. itaque in-
cidisse bellum non intulisse. hec enim mandata erant. ut commotione omni
caesaris in florum excitata minui circa se sperare & caesaris offensionem.
quam male gestaret conscientia pertimescebat;

Ita autem plerique perterriti sunt romanam de exercitus. ut damascenim
tuentes suspecte societas contagia propter habitationis consortium inter-
ficerent iudeos in gymnasio congregatos. qui secum urbem incolabant. quod illi
uel suspitione uel dolo iam dudum procurauerant. ut gentilibus coetibus segre-
garentur. nequid pro noctem nouarent. uelut exitio soli paterent. sum-
mos angnis terro silentium. ut ne aduocores quidem suas conatus istius modi

tractatus meare. qm ipse quoque ex parte maxima iudeorum cultibus ad
miscbantur; Angusto itaq; in loco omni adorsi pemet iudeoru x milia quod
facile fuit. ut praeuentu ab armatis in her mes perirent;

Et quidem in manitatis eius exemplum recens serthopoli & iam in maius pcesserat.
quo in citatos damascenos reor; Nam cum iudei finitima queque popula rent.
uenerunt serthopolim. atq; illic inhabitantes iudeos temptare adorsi. aduer
sarios exper ti sunt. quos sibi fidos arbitrabantur. qm more in geni huma
ni preponderabat apudeos salutis cura necessitudini; In secundi signatur cons
tituentes tribule collegium. preferunt inhabitantiu sociatate tribulibus.
dadem minantur; quod suspectu gentilibus qui a promptioribus studiis
odiorum in suos executio pre tendebatur. ne simulationis specie dolus ad
ornaretur. atq; urbe incautionibus incolis noctu ad orerentur. prof
tratisq; omnibus gentibus. apud iudeos sibi gratia reconcilia re p.

adorerent

Aper hoesti uellent fidem suam & iam ciuita gentiles pbare cum omne generati
ones sua urbe excederent. uicinumq; peterent nemus; Quo facto pbiduum
que uerunt serthopolite. ut portio iudeoru suspicionem deponere & indue
re securitatem; Tertia nocte cum iam psupta fides gratie remouisset & custodie
solicitudinē. incautis & dormientibus uis inlata. decemq; & tribus milibus
hominum necatis. quecuq; & iam habuer direpta sunt;

Ex positionem exigit simonis passio acerba uisu. & auditu miseranda
sed re in uitate memorabilis; Iserat in populo iudeoru saule audig
nobilis genitus patre. animi audacia preditus & corporis fortitudine.
Quarum utraq; in exitum tribulum suorū exercuit; qui pluri mo ex
populo aduentatio iudeoru crebro incursum pemit. Acsi forte conspirati
adesse solus sustentare aciem & conglobatos solitus auertere. totius
erat nodus ac mora belli. Et plerūq; desperatis reb; conuersio; Exibe

115

Simonis magni milia

bat hanc uibus aduersum suos serthopolitam incolatu militiam, sed non diutius cognato debita sanguini uindicta defuit; Namque ubi fracta fides serthopolitanis circūuenti qui ex composito ad nemus sese contulerant in stare bello atque ingruere ceperunt. & iam filios ac parentes simonis delecta multitudine caeterorum emulicis militibus ac telis spectabant; Videns simon innumerabilem multitudinem facili negotio superiore uel diutius tolerari nequit & gladium extraxit. atque in hostem conuersus clamabat dicens; Digna serthopolite factis recipi omeis. qui cognatorum nece quam uobis impendere beniuolentiam testificatus sum. & fraternū sanguinem uobis obsidem dedigratie quibus iustus p̄fidia tribueretur; Nunc dum alienigenis fidem defero in domesticos amisi. prodidi aia liberos parentesque. quos a uobis tamen necari non oportebat. si mercede sceleris estimaretis.

Moriar igitur sed uictus omnibus nulli amicus. qui circūuenerim eos. & p̄p̄riis manibus ultione de me prius ex parte p̄mi socios religionis & fidei consortes. & cognosco sceleris mei debita. soluan tanto dignū sacrilegio parricidiū. ut easit & p̄ flagitio poena & ad uitae gloria nequiseriat & alius meorum uulnere. in me ipsū postea conuerteret dextera mea. ut uideatur furor esse quod morior non inbecillitatis.

Nequis in sulca cadenti. sit uindex parricidii don'tia parricidiū sacrilegi;

Haec locutus conuertit obtutu in liberos parentesque. & indignantibus oculis cuiam misericordia mixta res succedere. abreptū e medio patre gladio transuerberat. post eum at attrahitur. nec & que nepotibus inuenire. Offert se ordine uolens uxorem tanto delecta coniuge sup̄uente. Occurrunt filii. nec degeneres tanto patre in ipsam or̄te iudicarent;

Festinabat ite tu celerim ostē p̄uenire; omni itaq; prompta familia stetit in medio funerū suorum. & eāquā triumphatis domesticis passionibus q̄d neminē suorum alieno gladio uidit perire. eleuauit dextera ut om̄s uiderent. ac formidabilem.

eminus

020 Simonis & parentum

mor̄s simonis & parentū
omni u' ipsius manu
illata

cunctis subiciens sibi mortem proprio uictor sese transfixit mucrone,
Memorabilis iuuentis ob egregiam fortitudine corporis & animi magnitudine.
sed quia fide alienigenis potius quam suis detulit talidignas exitus fuit;

110

EXPLICIT LIBER SECVNDVS. INCIPIT LIBER TERTIVS.

Ea postquam neroni nuntiata sunt in achabie partibus sitos quo tragicorum
cantu uel meditatione concenderat ut de pluribus scenica coronam referret.
Nescias quomodo magis turpis utrum quod in scenam imperator perditur an quod scenam suis
flagitiis impleret qui turpiter ostentando & parricidii re presentando grauis
cum inuasione eius si illa ludorum similia sed bellorum suprema per timescere. ut aliquan
do a theatrium uoluptatum obscenitate & parricidalis amicitie furor respiceret & ad
adeuras. rē p̄ conuersus in tras se fereret & descueret qd incuria ducis potius qua
uitate aduersariorum tanta dide res publica romana acciperet.

115

Temporibus quidem simulare audacia sed redarguebat timor. & quasi specie magna
nimitatis p̄ exercit ut supra acrimonia negotiorum mēte haberet. sed destringebat animi
solicitudine quod emendae ignominiae belloque conficiendo legere ducere.

Urgebant iudea ultimelabris futura excidia ut nero regale personam induceret & p
uidi consultiore uoce salubrem exprimeret sententiam. uespasianum solū esse cui
summam militie orientis in partibus iure committeretur. Uirum ab adulescentia mili
tie triumphalis in ueterata stipendius. qui in pacatas gallias germanorum tumul
tu & ferocia geniuinae temeritati in bellum relapsas pacem uertiturna composuerat.
Britanniam quoque in tūdas adhuc latente romano imperio armis adquisiuerat.
Cuius triumphate opibus roma ditior. dauidius consultior. nero fortior. Estima
bantur. itaque quarum gentium bella non uiderant sub iugata rē trophea
celebrauerant sub hoc ducere. perū dico nero terribilis erat. nero metuendus. po
tens foris. domitutus. aequata sint se uespasianum fide ac fortitudine. quantus
is cecit. cuius armis uicta neronis apud exteras gentes abscondebant. ut ludis

Vespasianus tunc miles

110 opem ducit

110

brium rerū humanarū & curate impuritati sobybrū triūphis quoq;
inlustraret.

Cū plandū itaq; in ultimis romani orbis eā con finis uespasianē exōmb;
eligebat ut. Cū bellū depositū forā uespasianū p̄cederis sociabat. ne uel pub
licus sup̄ eā hostis. uel domesticus obr̄perā insidiator. dignū qui stipendius
militas regnū p̄uenirā; docebat fidē. p̄fererebat uirtutē; Inuitus misit
hunc nero. qui sibi aufererebat p̄sidiū. sed artabat futuri scelerū pont̄ suoꝝ
ut se tantū dissociatū comitatu ducis in er̄m relinquerā; Nūquā p̄fecto gal
ba adspirandi ad imperiū studia usurpauissā. nisi uespasianū absentē cō
perissā; sed p̄ carauithoed̄. ut in siriā dirigeret uir. qui & iudeorū inso
lentiā sup̄premo gentis excidio. captiuitati sq; dedecore labefactarā. &
neronis auxiliū desatuera. Licet nullius uir̄. statutus ad ferre pos sit caelestib;
impediuntū;

ca
J. p̄fecta caelestib; d̄m

ca p̄fecta paulus

Demens nero tam iudeorū bello adflectā romani exercitus ualidā manū cog
nouissā. aduersus xp̄ianos insurrex̄. ut ei debit̄ finis ad p̄pinq̄uarā; Erant
tunc tēporis romē. petrus & paulus doctores xp̄ianorū. sublimes operib; da
rimagisterio. Qui uirtute suorū operū nerone aduersū fecerant. captū ma
gis simonis delin̄tis. qui sibi animū eius ē. ciliauerat. Cui ad iūm̄tū uictorie.
subiectiones gentiū. uel longeuitate. salutis custodia feralib; artib; pollice
bat. Atq; ille credebat. qui uirtutē nescirā examinare; deniq; sūmū apud
eū tenebat amicitie locū. quando quidē e t̄ā p̄sulē suē salutis. utiq; custodē
arbitrabat; sed ubi petrus eius uanitates ac flagitia detex̄. & species illū rerū
m̄tari. n̄ solidū aliquid aut uerū efficere demonstrauit. Ludibrio habit̄ & dig
no ē consūp̄t̄ merore;

Et quāuis in alius terrarū partib; p̄tri esset xp̄i potentia. tamen p̄ueniens
romā. ausus ē iactare quod mortuos resuscitaret; defunct̄ erat id tēporis

ND

rome adalescens nobilis propinquus caesaris. Cū uniuersorū dolore admonuere
 pleriq; experiendū utrū possēt resuscitari; Celeberrimū in his oporib; p̄trus
 habebatur. sed apud gentiles nulla facti huiusmodi deferrebat fides; dolor
 exegit remediū. p̄rētū ē ad petrū; fuere qui etiam simonē arcessendū putarent;
 utq; adfuer; ait petrus simoni quid es tua iactare & potentia prior esse partes
 dare ut si possēs mortuū resuscitare. sille n̄ resuscitassēs se n̄ futurū. ut xp̄s
 op̄ferat defuncto quo possēs resurgere; simon qui putatē apud urbē gentiliū
 plurimū suas ualuturas artes. condicionē p̄posuit. ut si p̄ se resuscitassēs mortuū.
 petrus occideret. qui magnā potentia sicenī appellabat. lacescendo iniurias intro
 gauissēs. si uero p̄ ualuisēs petrus. in simonē pari genere iudicaret;

Adque uenit petrus; adorsus est simon. accessit ad lectulū defuncti. incantare atq;
^{uisus ē} inmurare dira carmina. ut coepit. agitare caput qui mortuus erat; Clamor ingens
 gentiliū. quod iam uiuere qd loqueret cū simone; ira & indignatio in p̄trū.
 quod aus ē conferre se tante potestati; Tunc sc̄s apostolus poposcit silentiū. & ait.
 si uiuit defunctus. loquat. si resuscitatus ē. surgat. abulā fabulet. fantasma illud
 ē n̄ ueritate qd uideat caput mouisse; Deniq; separet inquit a lectulo simon.
 & tunc neid quidē ostentari futurū.

mirū

Abducitur simon a lectulo in an̄ sine specie mot alicuius q̄ mortuus erat;
 Adstitit petrus longius. & intra se orationi pauli sp̄ intentē. cū magna uoce ait;
 Adulescens surge. sanat cedn̄s ih̄s. & statim surrexit adulescens. & locutus ē.
 & abulauit & cibū sūpsit. & dedit eū petrus matri suae; Quicū rogaret ut ab eo
 nondiscederēt ait; Ponderelinquet ab eo qui illum fecit resurgere. cuius nos
 seruisum; securā estomat de filio. non uereatis. habēt custodēm suū. & cum populus
 in simonem exurgeret ut apudaretur ait p̄trus; Satis ē ad poenā eius. quod
 cognoscat suas artes in nihil ualere; uiuat. & xp̄i regnū crescere uideat uel inuit;

H

Torquebatur magus apostoli gloria. collegit sese. atq; omnē excitans carminū

unde simon orsus est uoluit

simon uisum fuit
ut occideret

suorum potentiam congregat populum. Offensum sedem agalileis. relicturum se urbe
quam tueri solent; diē statuit. pollicetur uolatum quos uernis sedibus inueberet.
cui quando uellat caelum pateret. ^{ep}Consedit statuto die montem capitolinum. hac
sederupe deiciens uolare coepit; mirari populus & uenerari plerique dicen-
tes dice potentiam non hominem. quicquid corporis uoluit & nichil tale xpm fecisse.
Tunc petrus in medio stans ait. Ihu dñe ostende ei uanas artes suas esse. nichac
specie populus iste qui crediturus est decipiatur; Decidat dñe. si tamen uic nichil
potuisse uiuens recognoscat; & statim uoce petri implicatus remegus alarum
quas sumpserat conruit. nec exanimatus est. sed fracto debilitatus erure aricia
concessit. atque ibi mortuus est;

Quo coepit. deceptum se nero & desitum dolens tantica sua amici sublatamque sibi uirtutem
lem & necessariam ipse indignatus. querere coepit causas quibus petrum occideret.
& iam tempus aderat quo se uiocarent apostoli petrus & paulus; denique dato ut
comprehenderent precepto rogabat petrus ut se alio conferret; resistebat ille dicens
nequaquam se facturum. ut tamquam metu mortis se ritus cederet. bonum cepit ^{pati} quod pro
se morti obtulisset. sed in mortalitate futura. quam indignum ut ipse
fugeret passionem suae corporis. qui multos doctrina sua copulerit hostias se pro
offerre. debere sibi secundum domini uocem. ut & ipse in passionem suam christi gloriam atque honorem daret;
Haec et alia petrus obtexere. sed plebs lacrimis querens ne se relinqueret. & fluctuante
in petras gentium desitueret; uicem fletibus petrus cessit. promisit se ur-
be egressurum; proxima nocte salutatis fratribus & celebrata oratione profi-
cisci solus coepit; ubi uentum ad portam. uidit sibi christum occurrere. & adorans eum
dixit. Domine quo uenis; dicit ei christus; Iterum uenio cruci figi; Intellexit petrus de
sua dictum passione. quod in eo christus passurus uideret. qui patitur in singulis non
utiq. corporis dolore. sed quadam misericordie compassione. aut glorie cele-
britate. & consensus in urbe redit. Capiteque a persecutoribus cruci adiudicatus.

Poposcit ut in uersis uestigis cruci ad figere tur. quod indignus & qui simili modo cruci
 afigere tur ut paschus dei filius; quod impetrato uel quia ita debebatur ut xps dixit
 rat. ad quia persecutor finuitus indulget poenarum incrementa. & ipse & paulus alter
 cruce alē gladio necatis;

Sed ut ad propositum redeam. turbat graui nuntiō nero reb. in iudea min⁹ p̄spere ges
 tis. uespasianū ex p̄tū belluū omni militie que in siria erat p̄fecit. Ille p̄pere
 ne que em̄ differendi tēpus dabat. misso alexandriā filio suo. ut inde militū qui p̄
 tendebant partē aliquā deduceret. ipse transmissis ellespontico fretō. pedes in
 siria contendit;

In terra iudei reb. elati secundis. principes militie bello legunt. distribuunt
 loca quib. quisq. p̄tē. quem unia singuli. quos ordines. quid muneris exequere
 rentur. Iosep̄ p̄ gori one genitū & ananū principē sacerdotū hierosolimita
 ne urbis negotiis. & p̄cipue in restaurandis muris p̄ficiunt. Ardebat eleazarus
 simonis aliquid sibi publicorū cōmitti munerū. & licet omnē p̄dā quā de ro
 mano exercitu cooperant sub potestate suā rede gissā. ditē p̄serti atq. opimā
 auaritia cesti atq. in modici rapinis coacerbatā. tam parandē magis sibi
 potentie intentū quā cōmunis usū p̄tore arbitrati. dedinandū est maueſe;
 sed paulatī ābiendo singulos dando & largiendo effecit. ut rerū omnium
 sūmacius arbitrio cōmitteretur. Idumēā quoq. ih̄s un̄ de sacerdotib. & ele
 azarus sacerdotis filius militie p̄positi. tuendā receper. principitā m̄ totū
 us. idumēe nigero de sūmis reb. p̄rogatiuā omnē reseruantes. Ioseppo si
 monis hiq. regio obuenit. manassi per eā regio cōmissa. transeuſtra tenſita.
 cui ab eo inditū nomen. quod euſtraſes ad eā partē p̄gentib. transmitteret;
 Iohannes esseus alius quoq. iohannes ananie filius. ceteriq. diuersis attribū
 tū partibus. quas sua tuerentur sollicitudine; itaque singuli commissā sibi
 munia non deserere. instruere muros. munum legere bellatorū. ex

Thuc. 2. 1. 1. 1.

Iosephus

quare dicitur per
 regio

officiū boni Ducis

quibus iosephus in galileā descendens munire castella instaurare pugnacula
ualidissimos quosq; & bellipromptissimos adseruire sibi in pignore curabat. re-
giones prohibere latrociniis. p̄tendere castris. militem romanem milite
more exercitare. diuidere ordines. distribuere centuriones. plurimos p̄ficere
quo facilius disciplina ab omnibus exigeret. si quisquā latere quicūq; mu-
nia p̄pria dereliquisset. In satuebat etiam ut agnoscerent excitationes tuba-
rum & repressiones. sequerentur ordine. acie dirigerent. dipeos in texeret.
ut murali uices fortē magna hostium uis ingrueret. sese aduersum cursantes
defensarent. Subuenire laborantibus. fessis copari. pericula aliorum in se transfun-
dere. nec solum belliarum ad instar romanem militem docere. sed etiam antebellum
que amplius bellantes iuarent denuntiare. ut miles cibum sibi & arma portaret.
uallo & fossa se semumire. castrisq; ponendis preuenire hostem. obtemperare p̄cep-
tis. furto & rapinis abstinere aduescere. Lucrum p̄ priū putare. si nichil dis-
pendii ruralibus cultoribus inrogaret. quidem dista ab hostibus qui p̄ se hostili
modo auferat. nisi quod grauius est sua quam aliena incesere. & socios quam aduer-
sarios despoliare. plurimum in bello ualere bonam conscientiam. eo quod amplius dedi-
uino auxilio p̄sumeret. qui se nulli affine crimini recognosceret.

Sed his rebus citius sibi apud improbos ex p̄te nocuisse inuidiam quam apud bonos p̄fu-
isse gratiam. Nam cum ad sexaginta milia peditum paucissimos equitum cōgregauisset.
eos uero qui mercede bella tractarent ad quattuor milia uiros. sexcentos quoque
lectos custodes sui corporis. tanta aude p̄tulit. ut plus antebellum asuis. quam
in ipso bello a romanis periculi p̄oresceret. Omitto quid seditionis excitatum
quod a latrociniis crepta reddere his qui miserant suspectabat. ac maxime agrippae
a cheronice. quibus reddenda ^{uult} forent. ne regē facerent infestiorē. Et tam ille
quo populi mollitiam impetum ad constructionem potius maris quam ad dominorum
indep̄nizatē seruata pecunia. omniaque illa aiebant quae crepta p̄tolomeo forent.

qui regiū aurū · uesces · ceteraq; munera portauis sō · aestimare debere · tarcheatas
 apud eos enī res gerebat · utrū id in scaurationis suorū mitorū reseruandū putaret
 anduripiendū latronib; depmeret · Indignū certe uideri ut eo poenā exciperet qui
 a melius consuluis sō; Itaq; conuersis illis in sui gratiā inuidiā simul & pericu
 lū inuasit; Iterum cum gratiā regis agrippae tiberias societateq; deposceret pri
 piensse ioseppus de memorata urbe tarcheatiū clausit portas · ne quis nuntius
 ad urbē tiberiade pgeret · & de eē ioseppo auxilia militaria significaret; Ipse
 autem congregauit delacu nauigia piscatoria · quae in tēpore potuit inuestigare ·
 & tiberiade remigis paxit; sed ubi ad eū locū uenit in quo conspicua quidē in ur
 be positus fora species nauigiorū · deprehendi tam nequis sō · utrū essent uacua
 pliaroz · iussit eadispzi p totū spatū lacus · ut maior numerus aestimaretur ·
 nequisquā uacua potius quā refert abellatorib; estimaret; quō tū qd adū sus
 tantā multitudinē infirmos sese arbitrarentur p iecer arma portisq; reseratis
 effudere se supplices ioseppo · qui eluti dux agminis militaris p prius accesserat;
 quē sitū quā tan dē uesana discessionē animis induissent · quib; auctori b; impulsisse
 aduersarius tradituri forent · Et simul occurrentes sibi · iubebat gubernatorib; tarche
 as d ducerent · Atq; illic sescentos ferme curiales · plerosq; de plebe in uincula rapit;
 Lū quoq; ei facinoris arcessitū principē manib; āputatis · poenas luere iuba; Atq;
 illorogante ut una salte sibi manū relinq; rētur · pcepit ioseppus ut ipse sibi quā uel
 loci demeret; Tū ille arripens dexterā gladiū · laeuā abscondit; ita recepta tiberiasē;
 sed & iā sefforis tēptata discessione · ioseppitam uiuacitate in urbē iudeoz socias
 attinebat; Tranquilliorib; enī cōsiliis sua defendere · quā aliena in cursa remalebat;
 At tueropeates niger · & babilonius sirlas · & iohannes esseus · omne qd erat in iudea
 pubis ualide cōgregantes · a scalonē pēunt · ā plā qdē · & muris submixā ualidis
 urbē · sed opus subsiduq; indigā · Quē septingentis · xx stadus · ab hierosolimitana
 urbe discernēbat · & odus ingentib; p pterea iudei inimicā sibi urbē diruere

no solo

luo-ropen-af

no

cupientes collecta manu inuoluta uere, perat urbi antonius minor numero
romani exercitus. quā resisti posse iudeis aestimare ē; Sed uir acrioris
consilii & ex quo prudens bellator. diffusos & numero magis quā uirtute
fidentes. edoctis equitibus transire ad urbē sinit. Deinde incursat p̄gressos.
fatigat sequentes. confertos dissipat. & batos fugat. totoq; cāpo insectantē pa
lantes; Alii uersa uice urgentē admuros interdusa fugē opia. alii diuer
sapetunt. sed circū uenti ab equitibus obtruncant. multi supra seruant.
& se in uicē impetu suo s̄nunt; Ita q; usq; ad uesperū caesi amiserunt. ex suis decē
milia uiroy iohanne & sila ducibus paritē extinctis. paucia uē romanoy co uul
nerati proelio;

mandit

Nectam̄ repressā iudeorū temeritas sed in canduit; p̄ adolor audaciā accendit.
& labes ulciscendi cupidinē; armantur itaq; maiore longē furore. necdū saucioy
sanatis uulneribus & congregatis pluribus quā uice priorē inruunt. sed eos dispositis
insidus exceptos prius quā inmanē uenirent. claudit circū cū fuso aequitatu antonius.
& circū uentos p̄cipit s̄nt; Caesari tū octo milia. reliqui fugati; Niger ipse elapsus
in munim̄ tū se contulit; Turris erat septa undiq; ualido saxo. quā romani quia ex
cendere n̄ poterant. adpositis signib; circū dedere; ea incensa in speleū quoddā de tur
re transgressus. hostē latuit. ignē euasit. & romanisq; securis qd̄ ipse simul in cen
dio consumptus forā. poster tū dē querentibus suis corp; eius ad sepul turā uiuus
& uigens redditur. Atq; ita cū magno gaudio iudeis seruatus ex hoste representat;

speleum

Uespasian̄ interea superato elle ponto bithyniā ciliāq; transmittens. ubi sy
riā attingit. legiones caeterasq; militares copias quas in ea repperit antiochia
deduxit;

Urbes a syrie sine tractatione prima. ideoq; metropolis habet. Condita
ab his qui alexandro magno bellanti adhaesere. conditoris sui nuncupata
uocabulo; sicut urbis portecta in m̄m̄ sū longitudine. in lato angustior. quia

urbes ambiochia

simonopolis
scun dnolet
chierus

praerupto montis aleua artatur. ut extendi ulterius metande urbis spatia
 nequirent; Necessitas locū signauit. qui a pocculta & deuia intrumentib;
 parthis mons celsior latibulū dar& ex quo se inopinato aduentu & prop
 tiore impetu in paratā stria effunderent. nisi ciuitas monti uelut claus
 trū obiacer&. exitusque obstruer& aduenientib;. ut si quis barbaro
 rū ascenderet statim medio urbis sinu prospectaret; Deniq; fuerunt
 cum ludiscens in ea urbe caelebrarentur. quendā auctore mimos.
 eleuatis oculis ad montē psasuidisse aduenientes. & dixisse continuo;
 aut somniū uideo. aut magnū periculū. ecce p se; Ita mons ubi pmi
 n&. ut nec tēatri alitudo ad prospiciendū montē in pedimento sit;

Fluuius ea mediis intersecat. qui a solis ortu orientis. n̄ longe ab urbe
 in mare conditur. Quem de originis utractu orientē ueteres ap
 pellauere. ut uulgo puteur lōcis nom̄ dedisse. cū inde acceperit;
 Cuius fluentis ipso impetu frigidioribus. & zefiris ad sidue per ea
 Locorum spirantibus. tota ciuitas momentis prope omnibus refrigeratur.
 ut orientis in partibus orientē absconderit. In his dulces. aque foris finiti
 mū nemus in textū cupressis crebri fontes ac que uberes; dasnen uocant.
 quod nusquā deponant uiriditate; frequens & laetior populus. ut ple
 rāq; orientis. facetior ppe omnibus. sed p prius or la sciue. urbs tertio
 loco ante omnibus. que in orbe romano sit) ciuitatibus aestimata.
 Nunc quarto. postquā constantinopolis excreuit ciuitas br zana
 orum. psarū quondā caput. nunc repulsorū.

De ista urbis satis dictū puto. neque enī describendis eius aedificiis
 in morandū uidet. Cuius a tergo cū orientē dixerī satis liquet. a le
 ua meridie i aere. a fronte europa occurre. In dextera septē trio
 nales gentes degere caspiaque regna haberi. Que ante p totissima

ad incursandam siriā erant. sed postquā alexander magnus caspiā portā
taurimontis p̄rupto in posuit. atq; omnes interioribus gentibus int̄
clusit it̄ memoratā urbem quietā reddidit. Nisi forte motus p̄ si colsus
pectantē; In ea urbe agrippa rex cum omni uirtute sua expectabat
uespasianū aduenientē. nec d̄tius moranti comitatu adhesit; Coniunc
to tenere. p̄ tolemaidē petere ceper̄; Ad eā urbē occurrere inhabitā
tes sefforī. pacē cum se sentio gallo iam dudum initā. firmari a uespa
siano petentes; Quorū laudata prudentia. quod salutis p̄prie consulue
runt non lacescendos romanos. atq; accepta fidei & in amicitia recepit
eos. & additis pedibus eques tribusque auxiliis. fouit securitate. Ne
forte destituti animis cōmoti dolore. insurgerent in eos belli excitores. cū
uelut claustrū quoddā iudee sefforitānis sese romano imperio offe
rentibus. resolveretur. ut in eā p̄ uia iter ^{hōstia} pateret. que ad custodia totius
gentis oportuno quodā in hōstia obiectu occurreret.

Erat enim p̄t̄ oportunitatē loci unitioris & iā urbs galilee
maxima; queres admonuit ut cū due sint galilee una superior alte
ra inferior. conexas & coniunctas sibi. altera ab altera distinguam;
sed prius de utraque dicendū; Utrique galilee siriā & foenice adhe
rent. determinantque eā a solis occasu tolonais territorii sui finibus.
& mons carmelus. qui erat ante galileis. p̄ unguero t̄riorū finibus
ad sociatus. cui conecatur gabaaciuitas. que q̄ndam iudeis causa
grauis exiti fuit. ab oriente eam ippene & gadara suis finibus re
secant. Ad eā aut̄ & gaulanidiregioni. & regno agrippe confinia
p̄ scripta ueteri aeuo fuere. a meridiano latere serthopolis & sama
ria. suis utraq; excipiunt regionibus. nec ultra fluenta iordanis
patiuntur extendi. septentrionalia eius ad dextro latere t̄rus

Galdeā duplo

daudit. omnisque regio trriorū. cuius obiectu galileæ spacia definiuntur;

Ipsæ autē inter se hoc distinguuntur modo. utque in ferio galileæ dicitur ab urbe tiberiade. usque ad urbem cui nomen zabulon supra maritima pro lomaidis extenta longitudine diffundatur. Latitudo autē eius a uico sa loth qui est in campo maximo usque ad bersaben ^{aud} dubie ducitur; Unde etiam superior galileæ aperitur exordium quod ad uicibaca the fines attingat. Ipsa autē uico & iam tyrie terre fines determinant; Longitudinis quoque eius initium uicis ethalla finis est roth thala iordanis finitimus; hinc intellegi datur quantum se porrigant spacia galileæ superioris cuius initium iordanis est uel eius confinia.

Hac igitur suæ magnitudinis aestimatione. utraque galileæ distinguitur; Terra autē pinguis herbosa diuerso cultu & genere nitens. distincta arboribus. utque uis alliciat ad sui gratiā. & fugiantē laboris ad studium cultus inuitat. atque excitat; Denique nulla illic uel exigua terre portio uideat; frequentatur plerisque inhabitantibus. crebre urbes uicis frequentes. multitudo hominum innumerabilis. ut exiguus uicus in suo tractu habeat. xv. milia inhabitantium; circū suis quoque nationibus alienigenis. utraq; galileæ circumdatur; Et ideo genū hominum bellicosū. a prima ætate exercitiū proelia & b; tēp tam tū. abundans numero. audacia promptū. atque ad omēs belli artes paratū;

Praestat tamē magnitudine p̄ ea regio. que unde uocabulū accepit supra dixim; maior hęc. sed utilior galileæ qui a tota exerceatur. nec ulla pars eius fructibus infecunda est. sed uniuersa terra eius opima ac ferax. p̄ ea autē diffusior. sed ex maiore parte deserta. que mansuescere arando nesciat. nec asperiores facilius suos domare; sed rursus

portio eius mollis ad cultum. fertilis ad usum. grata ad aspectum. mitis
ad exercitium. insitius uti sponis. omnia ferens. ut campos eius distincte i fron
pretextant arbores in medio uenustent. & plerumq; animos sole uel fri
gore defendant sata. maximeque olea uestitus ager. aut uitis in textu.
aut palms insignitus; Inenarrabile quanto decoris sit. cum uento impulsis pal
marum ordines concrepant. & suauiore solito funduntur daetriloru
odores; nec mirum si omnis illic gratia uiriditate se. ubi amoemis flauioru
meatib; ex superiore decurrentiu iugomontiu. sup fusus ager rigatur.
& in uicis fontib; scatenis possideat cum uindicta. desideret cum gratia;

Longitudo eius amacherinte usq; pella. Ideameridiano in septentrionem.
Latitudo aut a filadelfia usq; ad flum iordanu. hoc est ab ortu solis urbe cara
bie paxit. In occasu aut usq; ad iordanu fluiu extendi manifestatur.
Samaritana quoq; regio in iudeam atq; galilea media iacet. Incipiens a uico
cui nom eleas. deficienti in terra acrabat tenoru. siatura consimili nec ullo differens
a iudea; utraq; enim montuosa atq; capestri se p locoru diuersitate. neque tota
capis diffunditur. neque in locis omnib; montiu rupis scinditur. sed uariis que
qualitatis habet gratia. ad exercitiu cultu re. solubilis terra & mollior. eoq; frumtis
utilis & ppe circa fertilitate soli nullis secunda. maturitate certe fructu u prior
omnib; nam cum adhuc alibi serant frumta. istic metuntur;

Species quoq; atq; ipsa frumtinatura. audusquam prestantior habet. Aquadulcis.
decora ad specie. suauiusq; ad potu. ut secundu elemtoru gratia aestimauerint iudei. ea
pmissa patrib; trafluentem mel & lac. cum sponderit illis resurrectionis pro
gatiua. & utruq; quide diuinapietas contulerat si seruassent fide. sed infidelib;
animis utruq; ereptu. In iugo captiuitatis illic uinculo peccati; memerosa regio.
& ideo diues pecoris & abundans lactis; Deniq; in qua silacit distenta pce ubera gerit;
poma siluestria uel insitua. sup omniu regionu copias; refera aut utraq; t samaria.

ueli de hominum multitudine. ut mihi uideantur. Hinc illud interpretati
iudei quod scrip̄tū est. quia nulla erat in his locis sterilis & fecunda. cū
hoc lex de meritorum fecunditate prescripserit. & uirtutū fertilitate;

Principium samariae de arabie finibus a uico cui nomen iordani fi
nis ad aquilonem uico bor-geo; Latitudo autē iudee a fluuio iordane
usque ioppen; Incipit enim a fontibus iordanis & a monte libano &
usque tiberi ad islacum dilatatur. a uico quoque arpa inta
tium longitudinis eius. que usque ad uicum extenditur iulide.
in quo iudeorū pariter ac tyriorū cōmunis habitatio; In medio
autē iudee ciuitas ierosolima. quasi umbilicus regionis totius.
ut prudentibus placuit nuncupatur. abundans regio medi-ter
raneis copiis. nec fraudata in artibus. quia preterdit usque ad pro
loma idē. & totū illud ^{mare} preterit litoribus suis; multę urbes. sed in
om̄s ierosolima eminet. ita ut quasi caput in corpore non obrum
bā sua membra sed regat. atque eius tuitionis sit & pulchritudini;
De iudea itaque & finitimis regionibus oportuno licet & conpendio
ea que significanda fuerant non praetermisimus; sefforitani quoque
tributa subsidia militaria regiones finitimas incurfabant. auc
toritate latrocinandis liberā sibi bellis specie uindictantes quod impe
rioro romano a iudeis inferebatur; Unde ioseppus excoep̄tē acerbi
tatis iniuriā ulcisci gestans. intruere in urbē sefforin sociato
sibi plurimorū numero contendit. ut eos aut reuocaret in socie
tate iudee aut resistentes suppremo si possēt excidio labefactarēt;
sed utriusque conatus effectu excidit. quia nec dissuadere potuit
romane conuentionis electionē. nec urbem euertere. quā ipse
talibus munimentis firmauerat. ut a romanis quoque longe

praestantioribus expugnari nequira;

Cecinit itaque classicū temptata inruptio sine ullo profectu. atq;
in tota regione bellum excitauit, uastabant omnia dienoctiq;
exurentes aedificia. diripientes patrimonia. pimentes quoscūque
bello habiles comprehendissent. infirmos seruitutis subicientes;
repleta erat galilea omni incendio. sanguine latrocinio. nullius
immunis miserie. & deformis rerum omnium specie. cum sicquidigni aut
nec superfuiss& captiuitate reseruaretur. cuius malis illa que paulo
ante acerbiora estimata sunt preferabantur;

Haec praedusto quaedam bellifacta antequā titus ueniret; qui simul
ex achata alexandriā transiuit. perductis militibus secundum
mandatum patris. ad urbem occurrit ptolemaide. Ibi que conuersis
ordinibus quinto & decimo. addito & iam quintodecimo quierat
prae excellentissimi congregatoque uel romano uel sociorū exer
citu atrox & memorabile bellum coeptarunt;

Nam ubi primis in titis placido duce prospere gestis. secunda in aduer
sum cessere. profectus in fensior uespasianus cum filio de ptolema
idis filiabus. in galileam sese immergit. Cognitoque quod pacem
abnuerent. quibus obtulerat condegnande discessionis copia
si sibi consulendum putarent. gadaram funditus euertit. uacua
bellatoribus offendens. quod om̄s ualidiores diffidentes in fir
mibus munimentis. ad munitiora sese contulerant; reper
tis itaque non pepercit. sed omnes necari iussit. Nulla aetatis
contemplatione. nulla infirmitatis misericordia; quod n̄
tam iure belli. quam gestia ne pugne dolore & effusis in uide
os odii exequeretur; Denique non solum urbē sed & iā uicos

& municipia exuri precepit; Nec iniusta erat commotio. qui apost
 tantam insolentiam emendandi terroris facultatem dederat. necesse
 obtemperatum; Transierat ex urbe ioseppus in tiberiadem pri
 usquam romanus exercitus ad propinquar& sed plus formidinis
 ex fuga quam fiducia dederat ex presentia; hoc ipso enim territis.
 quod bello aduersus romanos gerendo imparem se ioseppus ar
 bitrabatur; neque uero aliunde presumpsit. nisi forte iudei
 studia belli deponerent; Ceteratilli potior sententia. si bellum
 eligerent. mallesse subeundo periculo fidelium ciuibus. quam de
 dinando proditorem uideri. Nichil enim magis cauere. quam neco
 missum ipsum sibi honore militie turpar&; Itaque scribit ad ur
 bem hierosolimam bellum incubuisse. pro perequere scriberent.
 pacem an praedium mallent. Consulendum mature; hec stric
 tim significauit. nichil p pense in altera partem. ne aut bellator
 meticulosus. aut p tinax rebellio iudicaretur;

Rur sus de urbe tiberiade iota patam p&it. siue quod muniti
 or caeteris esset. & propterea in eam plurimi se contulissent bel
 lo prumptiores. siue quod eo uespasianus plerosque ex suis dire
 xerat qui munirent iter. quod p montes difficile saxosumq;
 asperum peditibus. aequitibus autem inuium atque insupera
 bile for&; Denique diebus quatuor ne angustie officerent.
 reserata sunt uia rumstrata. compositum iter quo facilius om
 nis exercitus transmitteretur. quinto die transiit eo iosep
 pus deiectosque iudeorū animos erexit; uespasiano quoque ubi
 factum in dieū eo ioseppū com easse. in centiuum celebrandi iti
 neris accessit. quod conficiendi belli compendium putar&. Sidux & po

pulus bello promptior interceptur;

Aduenit itaque cum exercitu & primodie curandis cibomilitibus nec
itinere fatigatos curabellum cessare tempus dedit. Sequenti die dupli
ci acie uallauit urbem & tertio aequestrī ordine, quod uidentes iu
dei inclusos se & obessos undique nec ullum effugulocū. ipsa des
peratione audaciā sumpserē; nulla enim res promptiorē bellomi
litem reddit. quam necessitas proeliandi & praeceptū periculum;
170° Urgebat uespasianus iaculis. urgebat sagittis. missilibus quoque;
plurimi iudeorū ultra muros pgressi destinata feriendiar te. uul
nerabantur. manebant tamen in pauidi. temptabat omnia uirtus
romana. & maxime ubi infirmiora aduerterat murorum subsidia
illic maior incumbebat manu; pudor hos. illos armabant spes. ultime
ferro aperire uiam salutis desiderantes; grauiā tolerabant iudei nec
minora referebant temptamenta audacie. peritia a romanis cū uir
tute. furor a iudeis cum temeritate certabat.

Fessis itaque toto die illis pro salute istis pro triumpho dimicanti
bus. prox proelium soluit; sequenti quoque die & tertio quarto simi
liter & quinto proelium acriter. sed ut solent fere in talibus proelis
plura uulnera quam necesse inferebantur. Licet sepe et excursus au
deis. & a romanis temptarentur interruptiones. quos in iram accende
bat pudor. Et quod uictores hannibalis & antiochi omniumque
gentium iudaicis proelis in morabantur. tanta erat romane
uirtutis conscientia. ut non cito uincere pars uicti aestimaretur.
180° Sed aduersus naturam magis erant illis quam in hoste certami
na; nam ciuitas praeceptis undique prope erat interclusa rupi
bus. non uallo & fossa ut aliae urbes. sed profundis erat circū uallata.

praecipit. quem nec assus hominum comprehendere nec assus in
 uestigare. Et terror sollicitus intuentem magis magisque in
 uolueret. Tantum ab Aquilone in defectum montis unus ad urbem
 accessus arduo tamen ascensu patebat; quem Iosephus muro in
 terclusit. propugnatoribus in sepsit. ut inter murum inferiore
 & urbem superiore periculo saepe interruptio fieret. obsidentibus. & intuentibus;
 in aestimabilis ^{ipsa} cognitio superiorum; Ciuitas enim in mon-
 tis supercilio sita circuitu finitum montium uelut quo-
 dam naturali uallo circumdatur. Septo genitali abscondi-
 ta. ut nemo prius illae urbem esse intellegat. quam in ipsa
 urbem fuerit ingressus; Uespasianus cum uinceretur naturam
 nequirit. eam sibi ipse in adiumentum arceri uult. ut obsidi-
 one diuturna per inopia potus & cibi cohereret obsessos
 ad ditionem; Sed frumenti copia multo ante congesta
 propulsabat periculum famis; aquae erat difficultas ma-
 xima. quia neque ullus in urbe fons & sollemnis sicitas
 raris per calorum imbribus bibendi subsidium ad tenu-
 a uerat. Ductus omnes aquarum obtulerat ne in urbem
 mearent; Augebat inopia auiditatem. repugnabat natura.
 Commentum Iosephus detulit. ut in fuisse uestes muro sus-
 penderentur. quo paulatim rorantibus aquis crederetur
 tur illis. non deesse ad potum. quod abundaret ad la-
 uacrum uestimentorum.

Deiectus eo uespasianus. rursus ad expugnandam urbem
 accenditur. atque omnem exercitum circa congregat. ma-
 chinis murum quatit. pulsabat artes; non omne hoc species dedit.

Delus Gallicus

110

eo quod ualide ac nodo se arboris caput ferro uestitur. eoque ut
frons arietis praetextitur. que obductis lamminis turgescit
& prominet. Et medio eius quasi cornu procedit ferri
solidioris; magnitudo arboris in modum malina ualis.
quam non uentorum procellae non uelorum sinus flec-
tant; eas suspensa funibus ad superiora atque robusta ar-
borum nexis. multorum manu ualida in murum impellebat.
Deinde retrorsum ducta atque instatere modum sustenta-
ta retinaculis. maiore impetu destinabatur. ut crebris icti-
bus fatigatum murus cederet. Cauatumque in rup-
turis fenestram daret. qua romanis hostibus uia in inte-
riora urbis pateret;

Primo igitur ictu murus concussus est. contremuitque om-
nis; clamor ilico uniuersorum. quasi expugnata urbe trepi-
dantium. nec percussus murus fatisceret; sed ioseppus saccos
paleis repletos in eum dimitti locum precepit. in quem arietes a
romanis intorquebatur. ut laxo saccorum sinu uisa plaga
omnis arietis emolliretur; Inuisa enim solidis solida nocent.
solutionibus euacuantur; Denique facilius solidiora molliori-
bus cedunt. quam molliora solidioribus. Nam & que alluione
scopuli soluantur. nec ruina rupis ullum est dampnum aquarum.
& iactis in freta molibus aqua suos usus reseruat. sed petra inter
+ undas serua resuos nescit;

Harenam quoque marmoris ruina non frangit. & marmor a rene
ruina cominuit;

Retulerunt tamen & iam romanam quo commenta refellerent iudicorum

Solus bellus iosephi

||
6

contis falces ligantes quibus dimis sos inciderent saccos quo uacu
 at paleis euitare arboris ictum nequirent; & e parato itaque in pul
 su machine. cū se iudeiurgeri uiderent. unus ex his eleazarus ingen
 tis magnitudinis saxū eleuans demuro superari & ē elisit. tantaui. flo. forca. m. 10
 ut cōminueret caput machina mti; Exiliens quoque in medium hos
 tium irapuit illud. atque in murū ferebat intrepidus in conspectu
 aduersariorum. & patens uulnere; Denique iaculis quinq; figitur.
 sed nequaquā conuersus ad uulnera. quomodo ipse saxi ruina hoste
 inuolueret intendebat; Ascendit itaq; murū. & uictor doloris stetit
 conspicuus tantę presumptionis. ac superari & em se saxum que deiecit
 & cum eo cōstruit. Uictus quidem morte sed uictor machinamenti. cū
 ipse solus decesserit patrie. in machinamenti autem comminutione.
 totam urbem ab excidio seruauerit;

Netiras quoque & philippus in mediū seiecere agm. ut auerterent
 quos p̄cerant;

Ioseppus autem ignibus iactis ut machinamenta omnia exureret & bre
 uis consumpsit plurima. sed consumpta reparabantur; Instabat ues
 pasian. urgebat ita ut in talo feriretur iaculo sagitte; Turbati sup
 romani. cum sanguinem fluere ducis cernerent. Exagitatus filius.
 cucurrit ad patrem; sed ille supra uim uulneris uir tutem animige
 rens. phibet & trepidare filium. magisque in proelium accendit milites.
 ut iniuriā ducis ulciscerentur; Ipse signifer. reuocabat exercitum
 & adiuuato cogebat. ipse in bellū ceteros adhortabatur; Alii sagit
 tis. alii telis. alii balistis hostem urgebant; tanta autem erat huius
 tormenti uis. quos saxa in hostem iaciebantur. ut percussus unus
 ex sociis ioseppi qui propter ad stare & cōminuto capite rueret.

& occipitium eius ultra terciaū studiū eius excutere tur. Mulier quoq;
aluo grauis percussauerum supradimidū studiū deintima sede secreta
genitalis excuteret infante; Ad postremū cū uictoria muros romanos
miles succederet. Et in ipso aditu utri que ualida manus decertaretur. sicut
erant conferti oleo ardenti ioseppus p̄fundi romanos iubet; quod facile
auer tice ad ima defluebat uestigia. nec minor incendio flāme candentis
oleo fertor. om̄s artus depascebatur; succedebant tam̄ alii. plerisq; etiā sudor
p̄fluus olei uī refrigerabat. Et quāuis huius modi olei natura sit ut cito
calescat. & serius conceptū deponat calore. tamen uictorie studio absconde
bant iniuriam. ardebant animis ut nullum corporis sentirent incendiū.
nec tanti estimabant poene feruentis dolore. quanti dispendiū gloriae
sitā quā exortēs triumphorū desisterent bello. quid duces fuerant pericu
lorū; uel sanguine ita que suo restinguere incendiū olei certabat.

Hac mora obsidionis etiā iase urbis que uicina erat populus in sole uerat.
quod tādū decernebatur; Unde motus uespasianus traianū qui p̄erat.
ordini quinto decimo ductoris officio di rexerit. cū mille aequitib; & duob;
milibus uirorū militie pedestris; qui sine retractatione p̄fectus uiracer
& bellandi artibus p̄ditus. conuenientē studiū suis euentū belli repperit;
Nam cū eā ciuitas & natura loci septa. & gemino muro circumuallata
non contentus tegere se populus eius munitionibus occurrendū roma
nis putauit. sed paulisper resistere ausi. in tramurū exteriorem re
cipere sese uolentes hostem pariter recepere; Nam cū ipsis festinantib;
& iā romani subintrauerunt. confugientib; quoq; admirū interiore.
da uis portū. nec rursus romanis pariter intrumperent;

Ita auerso a sedi auxilio iudei preliabantur. quo ante uincere solebat;
sed offenderant scelestis flagitiis. et ideo ab his poena debita reposcebat.

ut donarentur eorum supplicia nationibus; Denique plures p̄ pesus in
 ter se bellis qui am ab hostibus obtinebantur; Exemplo est iase populus.
 qui romis portas aperuit & sibi clausit; Nam ut primū murū roma
 ni inrumperent. ipsi patefecerunt. ut secundū murū iudei non penetra
 rent. iudei clauserunt; & exceptus itaque hostis socius exclusus; & exceptus
 ille. nep̄ cassor de eā. exclusus iste. nep̄ perturus eua ad eā. Intra duos ita
 quemuros exdebantur iudei. manu comin. demuro eminus; pleriq;
 enī romans militie uiri constricta angustis murum ascendebant.
 atque ^{ide} in subiecto stela aculabantur; Ita que galileis suis quam hos
 tibus infestioribus. rogabant ut interioris muri uestibulo reciperent.
 sed resistebant sui; dimicabatur in portæ limine iudeis in se pugnan
 tibus; Isti inruentem cuneū gladius excipiebant. illi resistentē. mo
 riebantur seua in p̄ cantessibun uicē. & minora seueritatē suis p̄peti
 supremis uocibus adtestabantur; Ita que extincta sunt duodecim
 lia uirorū omnium preliatorū; rarusq; uel nullū iā sibi repugnaturū
 uel facilem urbem expugnationē. ueteris uir discipline. sumā uicto
 ris traianus uespasiano reseruauit. misitq; ad eū postulans. ut fili
 ū suū dixerat tum. qui finē proelio darē; quo aduentante facta
 inruptio. caesi que multi mortales nec sine labore ac periculo uicto
 ria cessit romanis; quibus ingressis murum interiorem. obieceret se
 quicumque erant bello idonei. & in angustiis positi. anceps bellum
 uictoribus effecere. pugnantibus de super uirilq; ac muliebri sexu. ac
 sepe & iam in suos saxa atque omnia que for̄ cereppererant telorū gene
 ra aculantibus; Denique sex horis in ipso fine quasi ab exordi opug
 natum; Ad postremum caesis qui constiterant pugnaturi. tunc in cae
 teros sine ordine. sine modo sine misericordia. senescū adulescentibus

uigulabantur. mulieres uel paruuli reser uati non ad ueniam sed ad ser-
uitutem masculi om̄s interfecti. nisi quos pueritia aut infantia defendit.
in pre dā ducta sunt duomilia. c. xxx. mancipia. dñi cum seruulis. ac
- quā iam sorte conditionis. quos captiuitas pares fecerat;

Nec samarite immunes miseriarū fuere; Nam cū secundū consuetu-
dinem suā montem garizin quierat illis sanctus congregati ascen dis-
sent ubi adorare solebant. unde & in euangelio dicit samaritana.
- p̄ patres n̄r̄i adorauerunt in hoc monte. & responsum ē ei. ueniet hora
quando neque in hoc monte neq; hierosolimis adorabitis patre. Debe-
batur enim ut cessaret superstitio. & uera religio succederet. euacua-
ret ūbra. ueniret ueritas. utiā n̄ in montesicut samaritani. n̄ hierosoli-
mis. ter in anno sic iudei. sed in spū in om̄i loco eleuans puras manus om̄s
homo adoraret dñm. & in nomine ih̄u ^{3^{mi}} flecteret.

Cum igitur ut supradiximus in monte collecti secundū suos r̄ic mane-
rent. belliaut minas p̄tenderet ipsa congregationis species. uel sensus
eorum qui nec malis finitamis resipiscebant. multo aut̄ āplius p̄peri-
orib; romanorū successib; p̄ inuidiā cōmouerentur. ac p̄petuū multū
resessent. consul tuus aestu matūē p̄ uenire eos. ne in maiore peste eru-
perent. uocatoq; prefecto ordinis quinti. cū trib; milib; utriusq; mili-
tie uiris. cū uespasianū direxit; Nulle ascendere montē primo exordio
periculosū rat̄ erat enī simul iuncta t̄rori multitudo populi & p̄ruptū
nature. circū dedit exercitū montis confinia. & toto die deferti fecit custo-
diā. ne quis aquatū descenderet;

Cū igitur tantā hominū constipationē uexaret sitis. quemagis ac magis
aestu exardesceret. & pleriq; seruitutis se uel & iā neci mallet offer-
re. ne uel fame uel siti perirent. Cerealis. hoc enī nomen p̄ prefecto.

ex descendentibus uniuersos aestimans defatigatos. cinxit montem
 agmine militari. pollicens salutē si arma deponerent. si recusantesq;
 iussit ferri; Ita q; extincti sunt illic undecim milia sescenti uiri;
 Iota patē quoque quadragesimo & octauo die facta inruptio primodi
 luculo. cū adhuc multo superioris diei fessilabore requiescerent; Erū
 omniū titus cū sabino ingressus. ceteris uia p̄buit. Comprehensisque su
 periorib; locis. in angustis platearū passim. & ignari adhuc facte inrup
 tionis feriebantur. alii in suis stratis. alii ex p̄ge facti alii uigilantes. sed
 in aedia. ac sōno soluti poenas dabant. Adhuc tamē totā urbē. uis latebat
 malorū; sed ubi exercitū ingressus. militari infremuit ululatu. ad solū
 fere sub eundem ortis affectū insurrexer. Et si quis superiora petere tēp
 tauerant. repulsi caedebantur. & quib; ulciscendi uis suppetere poterat.
 ipsa coartatio uindictā ademerat. Et si qui resistere parabant. inru
 entibus supra se alius bello abscondebantur. Alii multo fessi certamine
 dimissis manib; sese offerēbant uulnere. ut uel morte tam feralib;
 malorū suorū spectaculis eriperentur; Hac decepti securitate p̄
 centuriō centurio antonius rogat a quodā qui in spelea confugerat.
 ut ei dexteram darē. & obsidē uenire. & salutis sequestrā porrexit ilico. doli
 negligens. & uenit nimmū securus triūphi. sed ille incautū spiculo ferit.
 & statim transfigit. ne inflēta eēt romanis uictoria. Ipsodie inēfecti om̄s q; cūq;
 in uenta. sequentibus autē dieb; & iam de his p̄pogis & caeteris de fossis specub;
 p̄ducebantur. uel ibidē extingēbant; exceptis paruulis. ac mulierib; caesa
 p̄ om̄s dies xl. milia. quē numero cōphensas. in captiuitate deducti mille. cc.
 euerfa & igni exusta ē ciuitas. & castella eū om̄a. anno imperij neronis t̄tio x.
 Ioseppus in terea in locu quodā in fauilla urbis delitescēbat. & uel nescius q; d
 studiosius quasi dux adūsi agminis requireret. Egressus secundo die. ubi

† impleta

facta aduertit omnia reuertit in lacu; tertio die mulier quaedam reperta cognita
sibi ioseph pilatebras querentibus demonstravit. sed in lacu pariter et duo uiri qui
eo confugerant sese tegebant; qui ubi ad uerum iosephum primopaulinum
& gallicanum a uespasiano ad spem salutis uocari prosteperunt ore qui ioseph
propter amicitiae gratia copulabatur & ideo missus ad dexteram daret
promptius officium mandati muneris exequabatur. circūfusi iosephum pūta
libus adoriebant sermonibus; **N**unquam maior eadei nominis temptat ruina
nunc fauillae terrior quae sepeliat & abscondat splendidissimam disciplinam
pro sapientia atque omni decus subruat. quando iosephus ad triumphum captiuus refer
uari iubetur; Quid sibi uolunt tam sedula subito inuita in tabernaculo ostium quid dona
salutis spontanea rogantibus uitam alius non pepercit. iosephus accersit.
iosephus rogatur ut uiuat; Metuunt uidelicet ne pompam amittant
triumphi ne desit quae spectatae romae captiuum quae catenatum uespasianus ante
currum suum dirigat. **A**d haec ergo ludibria uis referuari & unde trium
phabunt si dux eorum defuerit de quibus triumphatur. aut qui tri
umphus si amicitia datur uictis. nec credas iosephum; uita tibi promitti
tur. sed parantur grauiora morte; uicerunt te romana arma non
capiat fraudulentia; atrociora sunt dona eorum quam uulnera. Illa
enim captiuitatem inantur. haec libertatem reseruant. **I**n flecteris iosephum.
& animi quadam fractus molestia uis esse patrie superstes. ubi doctrina
morsus. qui sed libro caelesti deleri petebat ne plebicum super uiuere. ubi
aaron qui in uiuos ac mortuos medius stetit. ne mors sui uentem populum
saeco contagio de pasceretur. ubi regis saul & ionathae deuotam patriam
in & mors illa pro ciuib. supercepta fortiter gloriaeque expectata. filius
patrem exemplo inuita uit. patrem filium. mortis proposito non dereliquit. Quicumque
scilicet uiuere. maluit se interfici quam ab hoste triumphari; hortabatur

oro iudeos in iosephum ut
se interficerent.

10

armigerū suū dicens; percuteme. ne ueniant in circuitum cisti & pcuti
ant me & deludant me; quia armiger timuit. ipse gladio transuerberauit.
Dignus quem dauid spū pphetacouindicaret. quia sedegeneri amalech-
itade eius mortefalso iactauerat. & gloriam uiri quiseipse hosti ex-
emerat in minuendā putauit. utase interfectū mentiretur. dignus
& iam quem tantus laudaret pphetadicens;

Saul & ionatha speciosi & carissimi. inseparabile coniuncta sua. & immortem non
sunt sepe traia. s. uera aquilas leuiores. super leones potentiores; I psequo que
dauid cum populū pcuti ab angelouideret. inseuoluit caelestē dertu art uindit
tam ne periret populo reseruari tur.

Postremo ubi ex diuina. cuius interpret semp fusti. que phac breui uita
perpetuam iustis pmissit immortalitate. ubi hebreorum ds. qui docet ius
tos mortis contentum habere. refugere & iā debere terrenum habitacu-
lum. reuolare ad superna. ad illam regionem paradisi. ubi ipsa animas
ds. sacrauit. nunc demū cupis ioseppe uere. quando non oportet immo
nedica. immo quod mai' ē n̄ decet. & carpere desideras lum istud. ausim dicere
seruitutis. quod in aliena potestate ē. ut id quādo uult romani eripiat. quando
uult carceris tenebris obducatur. ut optes hinc fugere ne liceat mori.

Et quo pudore ad eos ibis. quibus psuasisti ppatriamori. quā excusati-
onem habebis. quod tā diu resideris. ^{iudi mox} expectam quid agas. Dicunt iam p-
fecto. quid moratur ioseppus. qui puenire debuit. cur tam sero sequitur.
cur discipulos suos quibus p liber tate moriendū suavit imitari recusat.
pferemus certē nos. quod scire elegeris. ad ser tot liber tatis. quod mancipi-
ū te romanis addixeris. quod captiuitate liber tati pposueris. S cdesto. ut
lis uiuere. quā modo hoc impetrabis ab his aduersū tuos toties proelia-
tus es. quomodo te intuebuntur. quibus oculis. quibus animis. quomodo

020 Josephi p[er]issim[us] p[ro]
v[er]o retinenda cor[por]is
n[on] abili[us]

grati dominis & siliceat uiuere uolens. Aut quis non proditor patri credidit fuisse. cum mercedem soluta p[ro]ditionis uidebit. utrum mali seligebit horum alterum sit necesse. uiz aua aut premiū p[ro]ditionis erit. aut seruitutis supplicium; his dictis si n[on] tentant gladijs addentes; si ad quiescis in omni. quasi amici ministeriū p[ro] bonū si recusat. quasi p[ro]diti ultionē exigim[us]; Ad haec iosephus refert; & quis uelit esse tantemortis sup[er]stes. quis eligat fieri heres doloris. quis animā suā nolit ex isto corpore mortis siliceat absolui. sed n[on] licet soluere nisi ei qui ligauerit. Naturae uinculo conuincta ē anima corpore; qui sauctor nature nisi omnipotens d[omi]n[us]. Quis hoc animae & corporis n[ost]ri d[omi]ni complacitū con tuberniū in trū pere. ac dis sociare audeat. si quis in posita manibus suis p[re]cepto erit uincula sine arbitrio d[omi]ni sui detrahat. Nonne is graui pulsasse iniuria suū d[omi]n[um] condēpnabitur. d[omi]ni possessio sum[us] d[omi]n[us]. Seruitū debem[us]. quasi serui expectem[us] imperia. quasi uincti reseruem[us] uincula. quasi fideles bonū depositū custodiam[us]; Non recuse[m] uite istius mun[us] quod dedit nobis. non refugiamus donū caeleste; Si hominis datae ticias contumeliosus es. quanto magis seruare debem[us] quod ad d[omi]n[um] n[ost]ro accepim[us]. ab ipso itaq; accepimus quod sum[us]. Ipsius quoque debet eē. ut quā diu uelit simus; utriq; enī ingrati ē. & citius discedere quā uelit. & diutius uiuere quā uoluerit ipse qui uitā donauit; Num quid ante festinauit abrahā. numquid ante ascendit ab arā. moyses quā dicere t[ibi] ei. ascende in montē ab arā. sed dictū ē ascende. & ascendit. & mortuus ē; quasi boni ser uul[us] expectauit d[omi]ni p[re]ceptū; Ipse iob quid dixit. Per eat dies illa in qua natus sum. Tam in uulneribus & doloribus positus uite hui[us] uincula n[on] distrūpebat. sed ut liberaretur rogabat dicens; Ut quid datū ē in amaritudine lum[en]. uita autē in doloribus anime. Laudabat utiq; mortē cū diceret. mors uiro requies. tam n[on] preteribat. sed postulabat ut scriptū est; Concutior omnibus m[em]bris. & quia sū impius. quare non sū mortuus. Cur de uentre matris non in se

pulchrū decidi. aut numquid breue tēpus uitemee. dimitte me req uiescere.
 paululū; Alius quoq; sc̄s dicit; E duc de custodia animā meā; petite uade
 re. petite ex hoc corpore qua sūde quodā libera ricarere; nullū tam sc̄orū sibi
 ipse usurpat. nullus preripit; Si lucrū ē mōri. fur tū ē usurpatē ante ex
 peccatū; si bonū ē uiuere. sacrilegū ē. repudiare ante quā reposcatur;
 Sed gloriosū putatis in bellō mōri. nec ego abnuo bonū ē p̄ patria. bo
 num p̄ ciuib; in bellō mōri. sed bellū lege; offero iugulū sibi hostis petat. si muchro
 nē romani demergant. quib; de nobis d̄s uictoriā dedit quib; pro p̄ peccata n̄ra
 nos ad iudicauit; p̄ eum hī blandior. quod parcendū spondeant; ut nā fallat;
 uel hoc lucrū ferā. quod m̄ sic timuer̄ ut fallerent. uel hanc ultionē referā. quia
 frangunt fidē; in aliorū latrociniō perire. quā meo; Latrociniū meū. si m̄
 ipse intulerō romanū. si hostis. beneficiū; Ergo istud cū beneficiū dare possent
 interim dō signandū putauer̄ qd̄ in potestate habebant. ut captū occide
 rent latrocinatis; sed pollicem in manu arē ministeriū; reuerap̄ cussor nobis defu
 it. ut n̄ rō scelere periret; polomeo nolouit scelerē perire. qd̄ plus ē quā meo. nolomu
 tuo. hoc ē enī unū quēq; n̄rū sibi manū inferre. uicarieneas mercedē soluere. ut
 iā non sibi uisus quisq; sed & iā palterius sanguine scelus debeat. Uerū regis
 saul exēplū p̄mitur. ei certe qd̄ adūsus uoluntatē diuinā rex postulatē. & of
 fensā meruit; Unde & iā cū uiuere successorē accepit; egregiū exēplū uiri cui defuit
 dī grā; & tamen uoluit mōri. qui a iā non pot̄ erat uiuere. uoluit tam̄ & ipse. ut
 eū socius occideret; sed ille scelus putauit. recusauit ministeriū; N̄ ergo usus con
 silio sed destituit ministerio fecit ut ipse gladiū in se cūerteret; si tamen fec̄ nesi
 bunluderet. Quid laudas quod timorū se. si n̄ timuit. cur primo aliud elegit.
 ego nec in ludentes romanos timeo nec mentientes; saul tam̄. se solus p̄mit. N̄ io
 nathan quisquā alius in n̄r̄is scripturis; quid mirū si potuit se perimere. qui potuit
 & iā filiū occidere. **A**aron in t̄ uiuos. ac mortuos stetit. & hoc uirtutis s̄ n̄tē me

ritatis; Nō enim mortē sibi intulit sed mortē nō timuit quā eā corpore suo nō repulit & ser-
penti in omni obstaculo fuit; Nō ego quidē aaron sed tamen non degenerabo; of-
fero manū feriant ut uolent; Si possū eorū manū timere dignū sū qui manib;
pereā meis; si parcunt illi adūsario cur ego non parca mibi; si queritis cur par-
cere uelint & in hoste uirtutē mirant; Tanta ē enim uirtutis grā ut frequent
sō & iā hostē delectat; Nō estis & iā ipsi quanta intuleri exiti a romanis quomo-
do uictores omniū gentiū iotapate ignobilis urbis diuturna obsidione ab hie-
rosolimitane ciuitatis excidio auerteri; breuidā pno totius belli aleā lusi; didi-
cerunt ceteri. M eo periculo pacē optare; fortasse ad hoc reserua mur. ut non
deterreant ceteri sed p uocentur; Sed sua uē ad seruitū mori p libertate; quis
negat & illud tam ^{dulce} uiuere cū libertate; Nā qui amicitia offerit libertatē mittit;
quā si seruitutē inferat tunc erit certe oportuior moriendi uoluntas si oportuerit
mori; Nūc autē uitā ^{aufer} nolunt occidere; Timidus autē ē & qui nō uult mori
quando oportet & qui uult quando nō oportet; Qui senū ignorat femine clibra-
tis cō & muliebris formidinis memoria remota uelle; deniq; pauide mulieres ubi
aliquod in minere sibi periculū cognouerint solent se precipiti dare; Angusti enī
animum mole formidinis & metū mortis susanere nō queunt; Uir autē patiens
qui p sentia nō timet & futura cogitat nescit trepidare ubi non est timor;
Deniq; scriptū ē quia anime effeminatorū esuriunt que cibū utiq; uir-
tutis nō habentes esuriunt; Ideoq; ad mortē ante tēpus festinant; Neque enim
repletus cibogratie spiritalis sibi ipse manū inrogat cū scriptū sit Quia
nos imprudentis mortē inuocat; Et iterum scriptura dicit; & qui nō curat
seipsū in operib; suis fratē ē eius qui seipsū ex ēminat; Condepnat ergo q seipse
percussit; Quid enī tā cōtra legē nature quid & iā cōtra naturā omniū animantiū
q libet feris licet atque agrestibus insitum est se amare; natu-
rae enim lex ualida est uelle uiuere nec sibi mortem adsciscere;

Denique ferro insecar mari omnia genera animantium nec si uelint possunt;
 In formem lea laqueum homines inuenerunt. fere nesciunt, sed morsus ferarum
 arma sunt. dentes eorum gladii. Quando tamen quisquam audiuit, quod sibi aliqua
 fera proprio morsu membrum adhaerere. aduersum alios faucibus suarum armis
 utantur. aduersum se osculis; Nobis quoque quidam dulce, quam uita. quidam
 inimicum quam mors. denique qui uitam procerit, patronus est. Qui mortem adpetere
 temptauerit, insidiator est. Quod ergo in alios excitemur, si nos adpetant, ipsi no-
 bis uolumus inferre. & quod ab aliis pro poena exigimus, hoc ipsi nobis inrogam
 pro gratia; Et gubernatorem sic commissam sibi nauem saxo in lidat persequimur, nos
 commissum nobis nunc corporis gubernaculum ferro extinguiimus. & uoluntario
 naufragio addicimus.

Sed obicitis mihi mortem maturam, cum in potestatem ^{hostis} fuero deductus. Quid ergo lu-
 cri faciam, si quod ab hoste meo hoc ipse mihi inferam, cum possit accidere ut quod
 suadetis mihi facere non faciat inimicus. In uisummodi istud est, ac si uidentis gu-
 bernator tempestate futuram, tempestat gratia declinande nauem fluctibus
 mergat; An quia grauiora supplicia, exalturus est aduersarius, ideo pueni-
 endum putatis, uel quia strenuum arbitramini, ut in nos ipsi ferro uitamur, sed
 iam inbecillitatis suffugium est non uirtutis tropeum, captare lucrum supplici-
 orum; In hoc igitur inheremus, quod nec insignia habet fortitudinis, nec p-
 fectum utilitatis;

Quid autem ad te cam uiolat deposita religionem. Nonne pro thesaurum nobis opa-
 num dedit, atque in clausum in hoc uase fictili, & consignatum commisit nobis
 custodiendum, quo ad ipsi placeat reposcere; Nonne in utroque crimen est,
 uel trahere depositum non reposcente, quid dederit, uel reposcente negare, si ho-
 minis depositum uiolare poena infamiae est, quanto magis uiolare depositum
 dei, depositum dei anima est in hoc corpore, anima quae mortis istius capax

Non sit; Non enim ullo mortis uinculo adstringitur atque inligatur. sed uidetur
mortem operari cum soluitur corpore. atque a commisso sibi contubernio seungi
tur; Cur igitur ante repetitū depositū mortem inrogamus? & animā quasi inua
lam nobis remittamus. atque ex domo nrā excludimus. & corpus sine decore & gra
tia sui in terrā resoluimus. cur ex eundem hinc pceptum non expectam. miles pceptū
expectat. seruus imperium. si quis horū sine pcepto exierit. alter desertor. alter
fugitauus est; qui hominem fugit poene obnoxius est. quāuis impbum fugerit
dnm. nos optimum omnium fugientes possimus non adstringi impietatis flagitio.

Num & iam illud pterit nrām opinionem quod adposuit d̄s angelum in circuitu
amentū eū. est ergo qui phibeat. nisi pceptū acceperit. Si nullum pceptū. nullū
uiaticū; et quomodo puenimus sine uiatico. quis nos recipiat in illo puro & secreto
loco. quis nos admittat ad illa sc̄arum animarū consortia. ad am̄ latebat quia pcep
tū di p̄uaricatus est. & exclusus est de paradiso. quia non seruauit mandātū. dicitur ei
Adam ubi es. quasi ei qui fugerit. quasi ei cuius apud d̄m non sit p̄sentia; Nonne &
mihi dicitur. ubi es. qui p̄ter pceptum uenisti. quem ego naturalibus uinculis non
relaxaui. tolle eū in tenebras exteriores; ibi erit fletus & dolor;

Haec non solum moribus hominum. sed & iam legibus interdicta accepim; Nāque
alu in sepulchros p̄ici iubent eos qui in se ferrum deiecerunt. Dignum est enī. ut qui
patris imperiū non expectauerunt. priuentur quasi quodā matris gremio
terrae sepulchro. Alii dexterā manū absidunt defunctis. ut separetur a membris
sui corporis. quae aduersus corpus suū uacillans militauit furore; Sed hunc exitū
sacrilegiferunt. aut p̄ditores. uel p̄cussores parentū. qui uerum patrem non
agnouerunt nec se recognoscunt; Ideo aut penitus sepeliri phibentur. aut
non tibi sepeliuntur. Animas quoque eorum non paradisi recipit. sed in
ferorum tenebrae saeuaeque supplicia;

Haec mihi reputanti quāquā omnia creptasint. solatamen terroris ac for

midinisunt. Memih i ipse inferam quatenus hostis poterit inferre. & illa paradisi eri-
 piam. quae romanus adhuc non potuit eripere; Certe ad cedere poterit. non pote-
 rit auferre. quae sola impatienter desidero; Non enim uita huius ullam cupiditas
 tenet. inquam nec apud ciues nec apud hostes cepi quod delectar. & isti mihi pacem
 negarunt. illi patriam eripuerunt; Inter tot mala quid potest suauitatis in hac uita
 superesse. tum modo omnipotens pater qui naturae auctor atque arbiter est. honestular-
 gire exitum. turumpe naturale ^{hoc} uinculum. redde animam meam secretis suis; Ex-
 unctus sit populus. creptus ius libertas infracta. non paritabor tamen legem tuam
 ut moriar in iussis; Multos habes tui exsecutores. at exspecto imperium. ab exsecuto
 re imperium ministerium.

Exspecto ut iubeas. ex-
 ut uolenti liberes.

Bonum est mori. sed moriar ut hebraeus. non uulatro non uicarnifex. non uic hostis.
 Uicissim licet bello. manebotamen quod natus sum. ut abrahamae patris heredita-
 tem non deseram; Non transibo in numerum hostium. ut ipse me percussor sim; Offerre
 me hosti perueniendum sine pietatis possum dispendio. manus meas mihi in hoste conuer-
 tere sine scelere non possum; An uero metu scilicet. si non liceat nobis secundum legem ui-
 uere. reuera nunc magna libertas est. quibus non licet secundum legem mori;

Haec ioseppus allegabat. quo euacuare & uoluntariae moras adseruone. sed illi qui
 semel sese morti deuouerant. qui a uerbis resistere non poterant. gladius quasi feri-
 turi ilico uisum circumsteterunt. nisi ad quiescendum putarent; At ille circumdatus. alium
 ducis reuocabat auctoritate & uirtutis conscientia. seu uero obtutu conueniebat;
 Huius reuocabat dextera. illius inflectebat ira. mulcebat consilii salubritate.
 diuersis modis tamen uicque in rationabilem extorquebat furorē; Ceterum quāuis
 ultima sortis uic dignitate extorserat. non penitus tam aboleuerat reuerentiam;
 paulatim itaque deponbantur manus. recondebantur gladii. tamen intentio
 perseverabat; Cum uideret unum a pluribus se obsessum teneri. siue casu quodam
 siue consilio commentus est. ut minueret numerum repugnantium; committam

inquit sortis moriendi ordinem. ut se nemo subtrahat. cum sortis conueniat uniuersis. Sortis istiusmodi condicio sit. ut is qui sorte exierit. ab eo qui sequitur interimat. Itaque fore. ut sortis unumquemque non propria uoluntas mori ad iudicet.

Sed igitur unusquisque sub sorte iudice. & cor sceleris & liber captiuitatis. in non alio arbitrio celeret. nec declinet suo mortem futuram. nemo recusare poterit euentum. quem uel casus intulerit. uel diuoluntas signauerit. fidem fecit oblatio. & cum uer sortum ad sensus sortis adque uerit. Quis que sorte est designatus. parata sequentem necem prebit. Itaque accidit. ut interemptis reliquis. ioseppus cum aliter se superesset. neci. manebat necessario. ut aut sorte condemnaretur. aut certe si exitio superesset sanguine socii contaminandus foret. Suadet ut sortis renuntarent. sic domesticum euasit prodiu. & pernicantore ad uespasianum deductus.

Fit concursus ad eius aduentus spectaculum. romanis fere omnibus confluentibus. Alud ^{uideri} celsum desiderabant. quem paulo ante in amplissimo honore positum. summe reipese intuebantur. Alii certabant capto in ludere. alii uices reru humanaru tam uarias atque flexibiles mirabantur. Plerique consultius ingemescabant. qui in alienis casibus sibi posse accidere eadem putabant. Titus pro ceteris mouebatur ingenita animi mansuetudine. illum dudum bellatorem superbum. subito potestati additum hostium. alieni nutus sortem obperire uitae naufragium. exulem spei. incertum salutis. Tantum ualere momenta in prodiu. ut breui casu dispares sibi reddat. cum aut potentes ciciuntur. aut afflicti leuantur.

Itaque pars melior. eorum scilicet qui honore potiebantur. mitiora consilia dabat. Maxima tamen portio salutis. apud patrem ioseppo titus fuit.

Uespasianus cum ad seruari precepti. ne forte laboretur. In paucis post diebus ptolemaidem repetit. atque inde caesaream contendit. urbem iudaeae maximam. sed magis gentilibus inhabitantibus refertam. Unde cum plausu & lacrima suscepere populum romanum. non solum romane societatis exoptata sibi gratia.

ioseppus capitur

sed insito quoque odio plebis iudaeae. cuius principem iosephum oportere puniri. maximis clamoribus uociferabantur; Quam uespasianus ut uulgura sine iudicio concepra. silentio dissoluit.

Et quia ad hiemandum & tempus opportunum & ciuitas erat. duos ordines in caesarea constituit. Decimum quoque & quintum ordine in urbe scito poli. Necessaria totius onere exercitus ad te reuertur; Ideoque memorata urbs dianae scithicae consecrata tamquam a scithis condita & appellata ciuitas scitharum. ut massilia grecorum; situs loci declarat. ingenita duritia conditores patientia magis camporum quam conducibili habitationis usui delegisse; Namque apta hiemis & aspera & feruentis tempore aestatis plus laboris habet quam delectationis. Quam hieme plus frigori patent. & grauior in his locis aestatis flagrantia est. In quibus solem totum recipiunt. sine ulla arui uirentis amoenitate; Itaque campestris & maritima regio memoratae urbis & iam aestu maris amplius uaporabatur.

Nec tamen negotiis bellicis uespasianus uacuiserat; Cognito & enim diuersis ex locis ad urbem ioppen sese contulisse plurimos. eamque opportunam ad excursus piraticos. reparatis aedificiis quae aestio destructa fuerant instaurauisse. quoniam uastata regione subsidium alimoniae mari quaerebatur; diligenter explorauit omnia; At illi statuentes huiusmodi nauigia quae usui praedonum accommodata forent. speculati commearum transitus. uniuersa saepe foenicis atque aegypti commercia populabantur. adeo ut crebre praedationis terroribus omne illud mare clauderent. atque indubii periculi metu nauigandi usus inciperetur; Quo compro. pedestris militum manu & equitum plerosque pergere iubet & nocte ioppen ingredi; quod facile factum fuit. cum custodia nulla ciuitati praetenderet. quoniam uerse urbis fama nullas exercitatur a romanis curas ducis aestimabatur;

Praesentes erant tamen. sed non ausi resistere atque ingressum negare romanis aduenientibus. nauigium ascensis ultra iactum progressi sagittae in mari prostrauerunt.

R. et postulare uidetur. si uim litoris eius quo p̄textur ioppe breuiter exponere. utque
admodum sine ullo proelio p̄dictae urbi secunda clades fuerit. liquido manifestetur.
Inportuosae est natura ciuitas. cuius ab ora maris litus asperū directūq; sed cornib;
utrimque leuiter inflexum. In quibus p̄funde rupes saxaque ingentia. quae mari
p̄minent. Et cum de imo maris surgant. in mare excurrunt tamen; unde etiam andro
meda illic fuisse cum ceto obiectaretur. formae locorū atque ipse rerū species p̄dere
uidentur. Non mediocres uetustis fabulis fidem ad commodantes; Caedentibus itaq;
litus aduersis boreae flatibus inmane quantum undae atcolluntur. quae scopulis in
lise fragorem ingentem excitant. atque in fluctus relapse. inquietum illum maris si
nū reddunt. ut plus periculi in portu. quam in deserto sit;

I. Nec igitur fluctuantibus scaphis quae ex ioppe urbe p̄ducta sup̄radixim. ad mazu
tinū flatus uehementis inruit. quem melamborū p̄alocorū nauigantes uocant.
Statimque inter se undis impellenibus scaphas miscuit atque inuoluit. Alias rup
as ancoralibus rup̄ egit in petra. Alis cum in aduersum mare uiolenter subrige
rentur. saxo litoris periculū. uel a romanis cladem qui se circū fuderant litori
nauis fugientibus. id est a litoris periculū. & a romanis cladem fugientibus. oc
currit unda. quae p̄ celsā mole sup̄eminens. obpressos demersit; Nec confugiendi
erat ullus locus. nec manendi. Spes cum uentus de mari expelleret. & romani urbe ex
cluderent; Grauis erat nauigiorum sonus cum inter se conluderentur. intolerabi
lis hominum gemitus cum frangerentur; Qui ubi uacillantibus alueis uidebant
mare inrumpere. alii se p̄cipitabant. Natandi peritia. alii dum in ad p̄pinq̄antes
exiliunt scaphas in mare lapsi concursū alueorū p̄terebantur. Plerique cum ipsi
in p̄fundo sudebant. ^{nauib; p̄p̄ratias} in uoparomibus. quos senandi fiducia destituerat. Minore tam
cruciatu. quibus ars dēerat. uel spes ullae temptamentorū. mors transigebat. Ceterū
natate ad orsos conuulsa nauium fragmenta crebris quatebant. Ictibus lateri
busque in lisa. miseros saltus foede multabant. aut scopulis impulsos inter ipsa am

eluzaca d. saxu indyomade

plectendi litoris uota mors sequebatur. quaecumque tamen habentes solacium interris
perisse;

Miseranda itaque facies erat. cum excussis infelicium cerebro cautes spargentur.
sanguine maderet litora; Cerneret infectum mare cruoribus. repleta omnia cada
ueribus; Ceteri qui forte euaserant. adpropinquantes litori inficiebantur. aestiman
tibus romanis quod non ex locorum asperitate. usuque uentorum in illis locis deseu
re & pcella sed diuina indignatione propter solitum conspirantibus uentis mare inuol
ueretur. ne iudei euaderent. Et ideo metu uentibus seis parcere. quibus deus non pep
cisset;

Fuere qui se ferro interficerent. tolerabilius rati ferro. quam naufragio perire.
Alii qui conatis trudere nauigia perforauerunt. Nonnulli qui lapsi in ma
re si forte orarent ut nauigantibus eleuarentur. remis repellere. aut telo fe
rrent; Quod ideo non permisi. quod clareat ab ipsis sibi iudeorum populis quam
ab hoste periculum maius fuisse. qui se ipsos interimebant. quasi exigua essent ad eorum
exitium. infecta simul omnia. cadum. hostis. mare. rupes;

Quattuor milia itaque quingenta defunctorum numerata corpora quae despu
erat mare. sine bello capta urbs. & excisa a fundamentis; sic in breui tempore
secundo ioppetis romana manus diruit. quod iure uespasianus precipiendum putauit.
Ne iterum illic piratae conderentur habitacula; Unde & equitatum eo loci illic cum
pedibus paucioribus licet proficiscens reliquit. ut pedites in loco manerent. ne quid
auderent pro donum manus ad sua latrocinia. Equites autem percurrerent finitima
regionis uicosque & oppidula. quo penitus omnia ne conspirarent in aliquos ausus
diruerentur;

Qum haec in ioppe geruntur. quamuis procul hierosolimitani degerent. ne sic qui
deum a consortio cladis feriebantur;

Auditis enim quae gesta a romanis fuerant in iudea. & maxime quia ioseppum

interfectum compererant. primo quia nemo de locis ad eos in deo aduenerat non
credebant. Deinde uicentantum non temere in manus hostium incidisse arbitra
bantur. Ceterum nullus nuntius tante cladis supererat. Et hoc ipso supermi excidii
fama quia nullus inde supererat adstruebat. perisse omnia nihilque resedisse
uel ad iudicium rerum gestarum; Manabat opinio quo uis maior relatu. quod
ipsa incertos dum terrent silentia credebantur omnia quae timebantur. Tantumq
aberat quominus aliquid nuntiaretur ut & iam quae gesta non fuerant adiceren
tur; Nam ioseppum quoque interfectum fama ad se uera uerat idque dolori
maximo fuit uniuersis. ^{hinc} ^{apud} ^{romanos} cum de gere comptum. tanto odio p
sequerantur. ut cuius primo mortem dolebat. eiusdem uitae uel dignitatis uel p
tionis indicem detestarentur;

Hinc maior in romanos commotio. ut sedeo ioseppo ulciscerentur. Et quo magis coru
res inclinabat. eo amplius in bellum accendebantur; ubi finis esse debuerat. inde exor
diu malorum capessatur; Nam sapientibus aduersi rerum exitus ad cauendum
magis documentos. Nuncius eadem accidant quae iam male cesserint. in pruden
tibus autem incertum miseriarum; Debuerat ergo hierosolimitanis causa sobrietas
esse sociorum periculum. sed quia noluerunt intellegere ut bene agerent in exitu uerit;

Uespasianus tamen. ut & ipsa mora in melius consulerent sibi & labore exercitus
paulisper quiesceret. rogantem cessit agrippae. ut in urbe regni eius caesarea phi
lippi uiginti fere interponeret dies. simul ut aegra paratius a commotionis
& discordie furore resipiscerent. qui se interuentu regis suscipi posse si conuerteren
tur cognoscere deberent. cum tam sedula officiorum foedera inter regem & roma
nos interuenirent;

Omnique tiberias proxima caesareae. remedium non abnuic. sanitatem inuenit. Nam &
ipsa graui morbo dissidentis inter se plebis exaestuabat; Unde uespasianus tres ordines
ualidiores acciri & seropolim petere. directo in negotium filio decernit; Caetera dece

urbium maxima uicina tiberiadis; Inde ad propinquare muris ualerianū cum
 quinquaginta equitibus iubet qui pacifica suaderet & ad fidem societatis clau
 sos uocaret. ut congregati exercitus terror auersos procelleret. Nuntius pacis
 uolentes inuitaret;

Valerianus prope muros equo desiluit. eadem fecere & iam hinc simul prope uac
 cesserant; Quos pro numero spernendos arbitrati iesus proditoriae manus princeps
 cum suis qui pariter incesse auri. repentina eruptione deturbant loco. cedentiumque simul quasi deduxerunt
 dementes. qui non aduerterent consultus ualerianū cessisse insolentiae. quae ruit equos inuolauerunt
 spoliadehis qui pacem offerrebant usurpauisse; Denique seniores offensi fa
 cinoris acerbitate relinquentes urbem ad uespasianū procatu uenere. Ne
 paucorum insolentia uniuersae plebi adscriberetur.

Vespasianus traianum ilico ad urbem dirigit. ut exploraret si populus in si
 diatorum temeritatem auersaretur; At ille conuenientia populi studia
 seniorum proibus adnuntians. fidei legationi accumulauit; Ita petentibus
 uena data. maxime quia sollicitum regem pro totius urbis statu uespasianū
 inuuebatur.

eius fide interposita nihil tale ausuros postea. delicti gratiam uolens cessit;
Iude taricheas sollicito atque instructo agmine petit. eo quod plurimum
 ad ipsam urbem prope munitionem loci confluerat multitudinis; & quia
 muro eam uallauerat ioseppus. nisi quae pedestribus in uia gennesaru lacus
 fluctibus adlueratur; Ideo nauigis congregatis. anceps bellum fremere
 bat. si terrenum inclinaret aduersum se proelium. ad naues confugerent. si na
 ualicer tamine cederent. urbem reuicerent. murisque sese ambientibus defen
 sarent; Consimilia utrobique prosidia uel in urbe tiberiade uel taricheis. sed
 taricheis proditiora ingenia; Murus ualidior tiberiade. sed taricheorum furor
 promptior. ut sine cesse gressu miscerent omnia naualia terrenis certamina

terrena classis;

Denique circumuallati aduersa acie cum maiora uiderent uiribus. nec aduersus
romane dispositionis moderamina. ueterani quoque exercitus uirtute que
quam temeritas promoueret & priusquam aliquid exitu subirent. uersum fugam adna
ues conuolare; Quibus confectis. tamquam densa acie proeliabantur. ac si
in terris manures gereretur; In campo etiam multitudo innumerabilis hoste
praestolabatur; Co cognito filium cum electis equitibus uespasianus direxit; Qui
ubi se ingentibus circumfusum copis uidit. ad patrem quidem retulit maiorem
esse hostium multitudinem quam opinio comprehenderat. sed conuocatis quos
secum deduxerat. bellandi uentum huiusmodi alloquium infudit;

020 thm.

Uiri inquit romani. meminisse enim uiri uos nominis & generis procliaturos
dece & quorum manus nemo effugit qui in orbe romano est Unde enim hoc nom
uniuersis terris. nisi uincendo dedistis. meminisse & iam loci oportet in quo nunc
sitis & aduersum quos romani bellum gerat. In extrema enim parte orbis ter
rarum consistimus. Tanta ergo terrarum spatia transeuntes. nihil alienum
uidistis; Quid enim uobis alienum. quorum in possessione orbis terrarum est.
qui quid ubique est. ius uris est. Qui quid uniuersorum incolatus tenet. posses
sio uris est; Currebatis bene. quis statuit uros orbe toto currentes triumphos.
quos non astrubal poenus. non pyrrius acides. non brennus ^{gallicus rex} capitolinis uesti
bulis incumbens. non psarum caeterue. non aegyptiae falanges statuere potu
erunt. hos statuit rebellis iudea. in crudita proferens bellandi temeritate. rix
quam pugne aptior; Neque tamen est quod uereor. sed plenum uerecundiae ar
bitror. quod uos uincendo defecagimini. illi autem quoties uincuntur. audaciam
sumpsere. & lassari uos rebus secundis. cum illi aduersis duriores sis;

Attollite igitur animos romani uiri. & aduersus caeteras hostium freta patria
uirtute exurgite; Neque uos numerus moueat plebis iudeae. cum illo scot.

nræ uirtutis insignia non deterrant. quæ longe numero ualidiora sunt; Neque enim ulla in hebreis uel re militari scientia. uel proeliandi peritia. uel moderandi gratia. Nullus disciplinae usus. nulla tolerandi patientia. solum in proelia defer moras contemptum; Sed nemo unquam moriendo uicit hostem. sed perimendo;

Illi nesciunt arma nisi in bello. Nos in pace armis exercemur. ut in bello casus belli dubios non sentiamus; In sæcis enim euentus dubii. ueteranis sollemnis triumphus. quidem agimus cotidie. nisi uenobis uoua nūm quæ proelia sint. Unus quisque domi quasi in proelio exercetur. ut in proelio meditatio quaedam certaminis sit; Denique non errauerit quisquam adserens quod meditationes nræ bella sine sanguine sint. bella nræ meditationes sint;

Progredimur in bellum munita undique; tegitur galea caput. lorica pectus. totumque clipeo corpus; ubi feriat hostis romanum militem repperire non potest. quem ferro septum circumspicit; alia talia arma onerisunt. nobis integumento quia usu leuantur; Aduersus inermes igitur ac nudos proelium nobis est; An uero metumus. ne numero circumueniamur. primum liber in proelium equitatus est cecidendo. atque insequendo bellum pludit. Et quauis maximas acies circumcursat. & quibus libitum fuerit spatium excedit. Deinde in ipso pedestri certamine non tam plurium numerus conficit pugnam. quam uirtus paucorum; Multitudo enim discipline insolens ipsa sibi est impedimento in prosperis aduictoria. in aduersis ad fugam. Uirtus uero patiens & secundis ualescit. nec usque ad finem labitur in aduersis.

Accedit illud quod ad suetudinem uictoriarum. incitauimus nobis sic proeliandi; Nam & si illi pro patria pro liberis dimicant. Non ideo promptiores eos esse quam nos oportet; Neque enim minus est immo haud scio. ad uiam amplius pro nobis quam pro nobis decernere; Pro nobis proeliamur. cum proeliamur pro gloria. ne minores simus eo quod sumus. Quis ergo dubitet plus esse pro gloria decernere

quam p̄ salute. Nobis autem bellum hoc p̄ existimationis periculo est. ne uis
partum intercidat; Periditatur & iā uicto res gentium & principes or-
bis terrarum iudeis pares uideri. quos exaequo nobis in aduersarios constituim.
si non aliter nisi pari numero congregiamur; Maiores n̄rī magnas hostium
copias parua manu frequenter fuderunt; Et quid nobis conferunt cotidiana
exercitia. quid diuēnus labor. si pares ad proelium uenimus. Nuntia uimus
quidem de numero patri. quia non licebat aliud. sed ad uertat nos non deperi-
culo timuisse. sed reuerentiam belli arbitro reseruauisse; licet p̄ libare bellū.
tenere hostem. rapere uictoriā. dum ad iumenta ueniunt. Non tam supera-
tos aduersarios communi robore. quam proceltos nos uirtute sua iactent qui
uenerint;

Quo igitur ore in conspectum patris uenimus. si incipere bellum timuerim. quo pu-
dore degener filius subibo oculos tanti uiri. qui nesciat militem suū nisi uictorem
uidere. quomodo eius me filium probabo. cum ille semper triumphator. ego & iam
meo quod grauius est uictus iudicio. qui hosti iudeo cesserim. quid uobis si & con-
demnato duce. quem uobis pater securus commiserit. sed malos de uirtute du-
cis quam de igna uia causas dicere;

Proruamus igitur in aduersarios. p̄peremus. p̄ueniamus hostem; Primum in peri-
culum occurrā. uos sequimini. ut depositum patris custodiat. & commissum
patris reseruet; Ego autē non periculi socios exigo. sed consortes uictoriae;
Uos tamen caueate. ne oblata uobis palma triumphu. alius reseruasit. uide-
amini uobis eripuisse; Certe si secus cesserit. malome filium pater in uuln-
eribus meis recognoscit. si in militibus suis non recognouerit; Non amicum
offendi patrem proelu adgressione; Quid igitur tolerabilius. praer-
ripuisse uictoriā. an deseruisse. in p̄ripiendo. p̄peratio fortitudinis est. in
deserendo. culpa ignaue;

Condemna certe uictores pater; reatum huiusmodi non reformido; Malore uisee triumphante re publica quam laesa innoxius; Utinam manlii torquati filium ad in solo nihil liceat imitari periculo quem securi pater feriri iussit quod contra imperium patris exercitum in hostem perduxerat; Stabachostibus caesis adulescens amictus ad oreis triumphalibus sub carnificem mortis securus. quoniam beatissimum putabat in uictoria mori;

Quidem inlustrius quam uitam triumpho claudere nec ad incerta rerum re seruari post certam uictoriam. o expectandum prudentibus crimen uictoriae; utinam & nobis hoc obiciatur quod uicerimus; Certe exemplo illo solus ego periclitabor. uos triumphabit; & tamen non prohibuit pater nos pugnare sed iussit quos ad pugnam direxit; Unde magis indignaturum arbitror. cessisse nos iudaeis cum possemus uincere. quam pugnauisse;

Haec dicens primus equum in hostem egit. & clamore magno secuti ceteri toto campo extendebantur. quod & iam plures aestimabantur; Traianus quoque cum trecentis equitibus missus a uespasiano. iam progredientem toto superuenit; Nec diutius resistere potuerunt iudaei. cum uirorum conas & fremitu equorum perturbarentur; Conuersi itaque in diuersa alii plerique urbem petebant; Cuius a titus & alios attergo fugientes opprimit. alios caedit palantes. uniuersos per uerborum animum repellit. & obuios recurrentibus fugam interdicit. Rursum tamen dum alii sternuntur. elapsi alii quibus urbs refugio erat; Sed illic quoque acrius proelium; Nam qui de locis finitimis adfluxerant a principio pacem proferebant. sed populus superueniens inuitas bellandi studia exortat. unde intra urbem dissensio & tumultus grauis; Quo strepitu exercitus se conuertit ad milites titus; Hoc inquit est tempus sanctissimi commilitones quod expectabam; inter se hostes intra urbem tumultus ferunt; foris ceduntur. intus digladiantur; festinemus itaque dum adhuc

dissident. Ne forte periculi metu in gratiam redeant; Itaque ascendit equum
quod exilierat muris proximus & conuersus ad lacum p̄ fluctus aquarū urbem
petebat. Primusque in urbem intruit & post eum ceteri. Statimque om̄s qui in
terruiserant dis̄si in fugam. alii prosternebantur. alii ascendentes nauigia
in lacum demergebantur. caesi intus multi mortales; Sane quidē agriserat̄
offerebant sese romanis. alienosculpae adserentes; quibus pio moderamine
uitae parcendum putabat. solo surgens auctores rebellionis; Misit etiam
ad patrem equitem qui nuntiar̄ & euentū uictoriae. Quod delectatus uespasi
anus & maxime filius triumpho. qui maximam partem totius belli con
fecerat. quod aduersus iudeam gerebatur. eo contendit. & iussit obseruari urbem
diligentius ne quis elaberetur. eo quod uniuersi poene deberentur. Alio tam
die propter eos qui in scaphas sese contulerant. rates fieri iussit; Quae sine mora
factae. qm̄ & siluae finitimaq; & operari plerique celerandi muneris faculta
tem dedere; Namque lacus ipsius uelut quodā maris ambitu sinus amplissi
mus in longitudinē c. xl extenditur. latitudine xl diffunditur
crispantibus aquis auram de se ipso sibi excitans. Unde & generat̄ dicitur
greco uocabulo. quasi generans sibi auram. aqua dulcis & ad potandum
habilis; si quidem nec palustris uliginis crassa. nec aliquā aut turbidum reci
pit. quia harenoso undique litore circumuenitur. & temperatior est flu
uiali aut fontis rigore. frigidior. tamen placide paludis aequore. eo ipso
quod non in stagni morem sternitur aqua. sed p̄ diffusiora spatia lacus
frequentius auris spirantibus agitatur; Unde & purior. haustus eius
ac mollior est ad usum bibendi. & si qui naturali gratiae studium
adiungere uelit. ut aestiuis suspensam ad auras noctibus more incolarū
potui parat. haudquaquam annuisritu distare arbitretur; Genera quoque
piscium gustatu & specie. quam in alio lacu prestantiora; Res exigere ui.

de signis generat̄

detur: ut iordanis ortum quem alibi promissimus aperiamus; Nam superioris
 a cui dubio: utrum de lacu gennesar flumen cui nomen iordanis exoriretur
 philippus tetrarches traconitidis regionis falsam opinionem redarguit: er-
 roremque absoluit: mittens paleas in fila: quas in panio fluuius ebullit; un-
 de liquet: non exordium esse iordanis in panio: sed fluentum; Non enim ibi fons
 eius est: ut ab eo caeterorum usus fluminum cooperit: sed de fiala eodem subterraneis
 deriuatur: meatibus: ibi iterum quasi fons scaturrit: atque emergens proditur; Est
 autem fiala in traconitide terra: cxx interiacentibus stadiis usque ad urbem
 caesarem; Fiala uero nomen species dedit: quasi rotae qualitatem exprimens:
 quod ita iugiter plena est aquarum: ut neque superfluant: nec rursus aliqua de-
 riuari minutione intellegantur; Inferius itaque mensura quadam labitur aquae
 & ubi panium est rursus ebullit: ut paleis resurgentibus manifestatum est; Ita ior-
 danes resurrexisse proditus est: ubi nasei a superioris temporis uiris aestimabatur;
Nectamen a principio eadem panii nisi sola naturalis gratia: sed regali agrippae
 munificentia ornatus loco uberior splendidior: que additus: quo spelem decore
 admirabili pro quod sese attollit iordanis: ex utrumque uenustatumque accepim;
 Unde non latentiam neque abdito procauatare meatu: sed uisibili pro terras
 atque a pro flumine incipiens se superfundere: semel choniti lacum paludesque
 eius intersecat: Inde quoque cursus suos dirigens: cxx stadia sine ulla inter-
 fusione progreditur: usque ad urbem cui uulgas nomen: postea lacum istum qui
 gennesar dicitur: medio transit fluente: quibus ex locis plurima circum
 uagatus deserta: asphaltio suscipitur lacu: atque in eum conditur; Itaque duos
 lacus uictor egressus: intertio heret;

Praetendit autem regio gennesar eiusdem nominis lacum: de quo & ipsa uocabu-
 lum sumpsit: mirabili naturae gratia & specie pulchritudinis; Nam &
 spontaneos fructus soli ubertas ministrat: & memorum ferax in uniuersa

Jordanis

genera sponte se subrigit arborum pomiferarum & culturae sollertia imitata naturam in quos uoluit usus opime fecunditatis deflexit gratiam ut nihil sit illic quod natura negauerit. nihil quod cultura preterierit ita et aptis omnibus nec ullis umquam alienis fructibus cuius tanta temperies ut omnium nascentium conueniat diuersitatis; Illic & quae frigore aluntur sese multipliciter effundunt & quae aestu fouentur; illic aestua hibernis mixta simul aspicias arctos nucas & dactilos nisi locis feruentioribus generari nescios; Quid ficus aut oleas loquar quas caeli mollior alit tractus. nec tamen aequantur illis superioribus; Illic enim principales palestinae & quidam domestici fructus eoque uberiores his supparet & licet longo interuallo sed tamen proximis dicas naturae & temporum iucunda contentione. Illa quasi mater fecunda omnia creat. horum temperies quasi bona nutrix molli focu uniuersa educat; Itaque non solum adfectam generantur pomorum diuersitates sed etiam conseruantur ut aliqua genera maximam parte anni non deficiant. reliqua omnia tota anni aetate usque ad finem subsint; Nam & uuae & ficus quae sunt in insitiuis regalis cuiusdam gratiae decem mensibus sine defectu redundant & reliqui fructus ramorum quos uel uolentia rura sponte propria percreauerint uel in generauerit industria humana ministerium suum nisi nouis succedentibus usu quodam administrantium deserere non norunt;

Ad hanc naturae fertilitatem & aeris temperiem accedit & fontis gratia qui memoratam regionem genitali quadam inrigat infusione. Casarnaui nomen est quam nili fluminis uenam haud superfluo quidam aestimauerunt. non solum quia inriguis arua opimat. uerum etiam quia huiusmodi creat piscem ut coracinum putet qui in alexandrino lacu ex nili infusione reperitur; Locus quoque de nomine lacus dicitur praetendit in longitudinem xxx stadiis in latitudinem xx;

Quidenatura loci diximus: ad consumationem proelii regrediamur; Praepara-
 tis itaque ratibus secundum praecipuum suum manum militarem inposuit uespasia-
 nus: quae insectaretur eos quinavigiorum effugio pestem euaserant; Quidigi-
 tur facerent non repperiebant; Nullus interris salutaris locus circumfusa
 hoste omnia nullam inquis fugiendi potestas: utpote lacu clauso. & undique
 romanis circumdato; Nulla etiam in exiguis inoparionibus resistendi fi-
 ducia; Quidenim pauci aduersum plurimos facerent ratibus adpropinquan-
 tibus: tardior quidem harum ad pulsus & efficacior excursus nauigio-
 rum: sed sine ullo sui uulnere: soli clipeorum repulsis spiculis crepitus
 audiebantur; adpropinquare non audebant iudei: Nec in pueris quisquam
 scifa propius accesserat: cum de proximo facile uel telorum figeretur
 icibus: uel ratibus demergeretur; Et si qui enare uel emergere tempta-
 uissent: sagittae iaculo insertis miserabilem in fluctibus uitam deponerent;
 Nec diutius resistere potuerunt: cum diuerso genere minuerentur; Namque
 paulatim concurrentibus plurimis ratibus aditora cogebant romani
 maximum numerum nauigiorum: atque illico artati aut interram desilie-
 bant: ibique a romanis interficiebantur: aut cedebantur ab his quid era-
 tibus surgebant: aut concursu ratium perirebantur: aut ipsi se in lacum deici-
 ebant: cum in scafas eorum hostis insilerent; cerneret mixtas sanguine aquas
 plenum cadauerum lacum; Nulli enim parcebatur: quicumque occurre-
 rat; Grauis odor: teterrimus factor locorum; vi. milia iudaeorum cum su-
 perioribus tamen & septingenti eo interempti proelio; Victor uespa-
 sianus taricheas reuertit; Illic regionis populum ab urbano discerne-
 re parabat: ut qui non fuerant auctores seditionis reseruaarentur;
 Sed plurimorum consilio: qui tantam superesse multitudinem
 quae possent recidua proelia resuscitare pacia aduersum & inutile.

locis arbitrantur. Ubi enim consisterent patria occussi quibus se ali-
monus sustentarent ex sortibus omnium nisi rapti uiuerent. sententiam
flexit. & sperata uenia mortis precepit ut egredierentur ea porta quae
est in regione taberiadis. atque ad eam urbem contenderent; facile credi-
derunt quod exoptabant; Coepere egredi; sed pro occupato itinere omnia
commemantia iudaeorum clausere agmina. atque in urbis stadium intro-
duxere;

Ingressus quoque uespasianus spectata aetate uel robore omnium quos sibi
statui preceperat. elegit sex milia iuuenum ualidiorum. quos neroni in ischom-
num direxit.

Senes autem & inualidos mille & ducentos iussit necari. Reliquorum triginta
milia quadringentos uendidit. Uniuersos autem quicumque de paratibus reg-
ni agrippae reptis sunt regi donauit. Quos aequae regis acceptio pro inter-
uitatis obsequia transcripsit.

Praeterea populus alius trachonitidis & gaulanitidis regionis. & ioppeni-
& gadaritae tamquam belli excitores & perturbatores concordiae. deserentes
propria incurstantes aliena. qui sumptis armis pacem uiolassent. iustas
& debitas pro flagitiorum meritis poenas dedere; **EXPLICIT LIBER III**
INCIPIT LIBER QUARTUS.

Ex tunc taricheis maxima parte romani galileis urbibus ac finibus
potiebantur. nisi quod gaulanitidis regionis urbs gamala contu-
macis populi aiebat super locis iuxta asperioribus; Namque ea in mon-
te est sita. dextra leuaque circumcirca rupibus ad summum arctatur. a fron-
te absconditur. profundo hiatus in posteriora aliquantum diffunditur. Ab ea
quoque parte angusto difficili que accessu. ut eade simile iter iudices
ad urbem meantibus. a summo uertice collum in mensum extendens.

ut artem tamquam caput p̄ferat. atque in sublimem erigat altitudinem. exilis
 a principio. & tamquam sinuato diuosis anfractibus solo. atque in profundum
 demerso. dein quasi ^{dente} tenentem quendam ceruicis medio attollens. cetera pre
 rupta atque inuia; Unde plerique a superioribus camelam uocitatem putant.
 quod formam camelae p̄ferat. Sed corrupto incolarum usu. gamale nomen
 urbi inhosisse.

Camelani

Iam si contexta aedificia spectes. suspensam urbem arbitrere. & maxime
 septentrionalia eius pendere existimes. reflexa paulisper meridiana;
Addiderat huic quoque urbi munitiones ioseppus. quibus freti & confluentis
 eo multitudinis numero. regis agrippae p̄ septem menses obsidionem luse
 rant; Nam & ipsa & sotemis. & seleucia. regni eius portiones erant; Seleucia
 iuxta amoenissimum illud & celebre p̄siria dasnes nemus. ex parassisar
 boribus in textum. scatenis fontibus. quibus p̄ter meanti fluuiolo loci quem
 minorem iordanem uocant nutrimenta quaedam lacteis uberibus infun
 dit; Catamen ciuitas. & sotanis. superior gaulanitis portio. inferior
 gamalis; unde & studis dissonantibus illa societatem romanam elegerat.
 haec rebellabat adeo p̄tinaciter. ut cum rex propior muris alloquicos
 uelle. & fundae iaculo sauciaretur; Cuius iniuria romani accensi uehe
 mentius incubuere obsidioni. Conflictumque promptissime a parte
 utraque. q̄m a iudeis quoque qui regem p̄prium uiolauissent utilia suadente
 sine ulla uenia. futuros aestimantibus si uincerentur. totis uiribus decer
 batur.

portiones

ciparissis

Agrippa itaque saxo dexteram percussus cubitum. bello excessit. romani ur
 bem intrupere; Cessit enim hostis missilibus. murus arietibus; Nam & illi qui
 in machinas impediabant. nequaquam diutius resistere potuerunt. Et mu
 rus trino ariete conuulsus. p̄uium obsidentibus in obsessos iter prebuit;

sed caeres festinationis impatientia non mediocrem uictoribus cladem inuex;
Namque ubi sese infudere domicilium dump scrutantur uel preceptu ire
spolia contendunt cedenti ad omnia angusta ponderi nutantibus funda
mentis ruinam traxere & proxima queque proximis illis excidio erant;

femineas
Multi romanorum illis in uoluta casibus in uictoria pestem incidere ple
rique piacientes se lapsis aedibus occupabantur alii lacero corpore
uix femineas eruebantur. Plerosque puluis necabat caedebantur an
gustus artati; Desuper quoque mulieres & inualidi senes & quidei uiori
bus refugerant saxa in subditos deiciebant uel quaecumque generaxe
lorum occurrerant; Caligo infuderat omnia prospectum eripuerat men
tem confuderat; Ignorantia quoque exitum non repperiebant; Uix itaque
subtrahentes se periculis urbe excessere;

Uespasianus interea dum uirgu & hostem in interiora urbis concesserat me
diusque inter agmina circumfusis hostium bellum accendebat; Neque
enim terga hosti dare tantum conueniebat uirum neque tutum putabat.
In firriam direxerat filium tutum excitauit nota uir tutis conscientia
& sese in arma colligens conseratis clipeis cum paucis quos presentes habebat
in perterritis stetit quasi in quos sese excuteret & considerans; cuius impe
tum reformidantes iudaei minore ui insistere coeperunt & metuentes
sibi quisque laxare aciem; Ita uespasianus hosti aduersus paulatim gradu
retulit proeliantibus magis similis quam cedentibus;

experientia
Decenturione
Illic decem primus cecidit ebucius multis ante bellis probatus & aduersum
iudaeos nota uir experientiae & ualide fortitudinis; Centurio quoque
cum alius decem firris rem egregiam fecit ac memorabilem; Nam in ipso
tumultu cum romanos urgeri cerneret in abdita cuiusdam domus sese
contulit atque ibi inter cenandum cum iudaei conloquerentur quaero

manis machinati forent. nocte intempesta omnes interfecit. & cum militibus romano sese exercitui representavit;

Vespasianus aut ubi mestum exercitum aduertit. plurimorum amissione. & maxime deserti ducis pudore quod cum solum intra urbem hostium dereliquissent. cum summa eos gratia consolabatur. dicens; Si mei fors pericula uerecundie uobis est. nec ego sic ad bellum processeram. ut declinare pericula sed usurparem. Si uero quia & denris plerique interfecit. Nequa quam mirandum. Quando enim uictoria ulla sine sanguine est. Habent proelia suos euentus. & si spectata uirtus p̄minere soleat in bello. sol & tam aliquot licere casibus. Sed prudentis est. in aduersis lapsum corrigere. in prosperis moderationem tenere. Contra aut rudis cuiusdam atque ineruditi ingenii. secundos semper successus praesumere. quasi non aduersum uiros certamen sit. Infirmi aut. lapsu aliquo summe rei diffidere. cum exiguis momentis subito indinentur. omnia quae in bello geruntur. Itaque ille praestantissimus qui inter aduersa sobrius conluctatur casibus. & supplantat superiorem. seque reparare & corrigere pprias quaerit plapisiones. At uero incuriosior suis sepe motibus cadit. Et dum intruit incautus. impetu suo fusus percumbit;

Qualiter uespasianus mestos animos romae pmissione plurimos & p̄su desertione fuerat consolatus ad vespasianus

10

plaprio

Quod si hoc sepe accidit ubi nuda uirtus. quanto magis in bello. ubi diuersi generis conserata decernunt agmina. nec unum consilium nec consors sententiae est locus aduersus difficiles asperitates iniqua in angusto decernendi conditio. plurimis aduersum paucos. cum & ipsa multitudo sibi honoris sit. & pauci in pluribus minus frustrentur. Sed haec ad momentu sepe obrepunt. quae non ex uirtute ueniunt. sed casu accidunt. Unde nihil est quod duos angere debeat commilitones. quia non p̄ infirmitatem aliquam manus urae. neque p̄ fortitudinem iudaeorum uerse res. sed dif-

ficultas locorum nobis ad uictoriam impedimento fuit. Illis ad differen-
dum more; neque quicquam est quod argui possit. nisi inconsultus impe-
tus atque inconditus; Ceterum dum ad superiora urbis illos secuti fuistis
atque inruistis in domos eorum. ipsi uos periculis implicauistis. quorum
suscepistis hospitia. suscepistis pericula. Tenebatis urbem. qui suos coegit
introrsum pergere. descendere ad uos hostis debuit. Non uos intempe-
ranter ad uictoria in memores uitae ac salutis contendere;

Reparate igitur animos. & de uirtutibus uris non solum consolationem. sed
etiam quod amplius est uindictam presumite; Ne certe habeatis primum
pugnae; estote parati animis; pericula uos fortiores fecerunt. non timidi-
ores; facile est iniuriam soluere. si uirtus se recognoscat;

His dictis. accendit militum fortitudinem. Quibus reparantibus uallum.
plerique praerupta subtraxere se obsidioni; Nam iam & alimoniae inopia
incessabat. & in ^{fracta} tractu muri celsura machinis arbitrabantur; Unus de
inde fons intra urbem. & ipse muris proximus erat. Quae res eos in summo
timore posuit. ut frequentissimi dilaberentur. Qui uero permanendum
putarunt. pernaciter proeliabantur. Interea romani turrem altissi-
mam suffodientes. uel maximam subruerunt. Quo casu concussa ciuitas.
per turbata omnis. totius urbis pauentes ruinas; unde & chares aeger cor-
pore. tantu terrore sonitus exanimatus mortem impleuit;

Romani tamen pate facta urbe ingressu abstinuere. donec tuis regres-
sus. & dolore paterni periculi excitus. cum paucis in urbem inruuit. &
maximam iudaeis eladem inuexit. Tamen qui in superioribus erant saxa
uoluentes. accessum prohibebant romanos. spiculator quebant. sagittas
iaculabantur; a iudeis impulsam facile in pronum saxa de uoluebantur.
missilia perueniebant. descendebant sagittae. non sine eorum periculo quos.

offenderant Romanis aduersum aeditiora montis iactus inefficax. co-
 natus irritus. atque ipsis periculosus; cum subito orta uenti procella iude-
 orum retorquebat sagittas. repellere spicula. Quae uero romanus exer-
 citus iaculabatur. in hostem ferebat. Ita elementorum ipsorum repagu-
 lis & uentorum turbinibus oppressi. supremo excidio captae urbis sum-
 uer si quicumque illic reperiunt interiere; Quattuor tamen milia a romanis
 interfecta. quinque milia praecipio perisse accepimus; nulli aequa uenia data;
 Gischala adhuc sola de partibus galilaeae in se hostem non conuerterat. qm
 incolarum eius quietiora ingenia utpote plebis agrestis contenta suis fruc-
 tibus. nihil bellum ferebant. sed multorum coalitu. qui latrocinio uitam
 exercebant suam. & iam inuiciorum studia prauis moribus corrumpen-
 bantur; Erat praeterea uir leuis iohannes nomine. indigena. populi lues
 dolis nulli uersutorum secundus. improbitate parem nescius. cui nunquam
 defuerit nocendi affectus. Aliquando tamen fuerit inopia exercebat ini-
 quitatis impedimentum. Quid tamen de finia. haud liquidoscio. utrum cum
 indigentia exerceat an represserit; doli callidus. fallendi arastrodolus.
 mendacis fidem querere. & credulitatem compositis ad sciscere. qui fal-
 laciam uiracem putat. & elegantiam ducit. & carissimos circueunire.
 Promptus ad conspirandum. uehemens ad audendum. acer ad efficiendum.
 conturbator in otio. desertor in periculo. ad suetus latrocinis. bellorum
 insolens. quaecumque persequi nequit. seret. & tamen parandae causa. domi-
 nationis;

Huic igitur animus inquietus. prompta audacia. quam processus alebant
 opesque ad consociandam perditorum manu. Unde cum eius factione memo-
 ratae urbis populum excitari ad bellum uespasianus comperisset. Ne
 totum exercitum defatigaret. filium titum cum mille equitibus direxit.

100

Coatru

De iohanne
cuidam nequa

Quibus comitatus. ad urbem adpropinquauit. Sed ubi muros populo
uidit repletos. mirari ait quod eorum exemplū sequerentur ad rebd
landum. quorum excidio resipiscere debuissent. esto tamen ut prima
temptamenta habuerint aliquid presumptionis. quid uerborū exi
tia spei ferrent. Ueniabilis certe fuerit in principio spes libertatis.
inexorabilis tamen est in ultimis & desperatis rebus perseuerantia. Nā
quinon exemplo humanitatis. non sedulo uerborum monitu flec
tuntur. aduersum eos non uerba sed arma necessaria sunt; Muris
fidit. quasi aduersum romanorū uirtutem ullos preterint; quid
aliud possunt clausi pretere circumfessi pretendere. nisi quod in cap
uitate audaces sint.

Nemini erat loquendi potestas; occupauerat omnem murorū ambitū
praedatoria manus. Cauebat iohannes. ne quis conloquio familia
ri romanos inuitaret. Itaque ipse precepit sermonis relationem.
dicens libenter se tractatum suscipere de rebus communibus. nec ex
periendus sum declinare. si forte ipse utilia sua deat. auctis quae referun
tur ad quiescendum sit. sed prohiberi se lege patria. cum super sit ebdoma
dis sacrae dies tractare de pacis conditionibus. Siquidem ut mouere
arma interdictum. ita & iam illicitum consulere de pace feriatis diebus.
Ctenim de negotio uerbis saltem decernere. & illis sacri legū qui cogere
rentur. nec illis inultum qui cogere. ueniam se unius diei postere. dila
tionem tam exiguam. nequaquam impedimento futuram. Neque eni
circumfuso hoste effugium clausis liberum. offerri sibi arbitria pacis.
tam aequabili optione formidinem obesse. urgeri se interim non por
tere ad pacis consulta. quibus religio esset & legem patriam praerica
ri. conuenire aut tam liberali pacis oblationi. ut qui preter spem offe

rat sponde pacem. ne quis periclitetur. euasuris & iam leges suas reseruet,
 Hacc sine dolo titus allegata arbitratus. receptum cecinit. & reuocauit amu-
 ris quos secum deduxerat. Ita iohannes fugiendi adeptus copiam. nocte
 in tempesta cum plerisque abscessit; Sequebantur & iam mulieres & pueri
 centum; Sed quo ulterius progrediebantur uiri. coplures mulieres uel
 paruuli relinquebantur. Deserteque a suis spectabant pauide uiam
 femine. Et cum iam uiros proprios e conspectu amitterent. hostem ad esse
 arbitrabantur. ad omnem trementes sonum; Siquis curreret & mise-
 re conuerterebantur. sese peti. sibi catenas inicitrepidantes. quasi iam p-
 sentes essent qui timebantur; Titus iuxta conuentum iam sole infuso.
 ad urbem cum exercitu contendit.

aperiuntur portae. egreditur populus cum exultatione. & romanos
 cum laetitia suscepit & ^{alacritate} exultatione. abisse gaudens pestilentem uirum
 fugisse per noctem. sibi liberi iudicii facultatem datam. orare se uenia-
 ne fraudi sibi esse & eius fuga. quem tenere sine sui exitio non possent;
 Ille dilationem uindictae consolatus. consummat negotii celeritate. ad co-
 prendendum iohannem plurimos misit. si forte cum consequerentur;
 Ipse urbem ingressus. minus magis quam supplicis adfecisse. pacis per-
 turbatores. remisit omnibus. ne quis uel odio uel domesticis excitatus
 negotiis. innocios in uindictam deducere. & grauissimi criminis
 passura atrocitate. cum multo tolerabilius sit. idcirco. certum est.
 formidini participis conscientiae derelinquere. quam condemnare
 innoxium; Sepe enim reum corrigit metus. poena autem inno-
 cis sine ulla remedio correctionis est;

Iohannes itaque non est repertus ab his quos direxerat titus. sed re-
 perit qui sequebantur eum paruuli uel mulieres ad duo milia fere.

interfecti. tria milia autem infirme adatas & sexus ubi satias necandi facta
captiuitati ad iudicata sunt;

DE GALILEA

Custodiam militarem ciuitati impertit; Itaque galilea omnis in potes-
tatem romanam deducta; Nam & tabirus mons cuius altitudo .xxx.
stadiorum uert & autem ipse campestris uiginti & tribus sta-
diis iacent. penuria aque ab alus desertis. ab alus orata uenia romanis
traditus. licet uirtute quoque & industria placidi cui id negotii
auespe siano commissum fuerat. omni conuenarum turbatum
cedentem sequitur. & arte reuocantem gradum perurgit & campime-
dio circumfusa. refugium amisit. pestem inuenit;

+ DE HIERSO LIMAE GESTIS

Hactenus circumuagari licuerit. dum templi sancti a maioribus conditi
& sacrae legis contagia refugientes circa alias urbes stilum occupamus.
+ sed iam tempus est ut quae hierosolimis gestasunt ad oriamur. Non in-
genio freta sed ne patriae legi ueterique cultui & idoloris uideamus
negare ministerium; fuerit licet in illis umbra non ueritas. sed tam
umbra designat ueritatis uestigia; Habet enim umbra piturae lini-
amenta. fulgorem non habet. nec ad summam profecta est manus. sed
diligenter intuentibus futura exprimit. Et id cominus delectat ^{figura} futu-
ra. plus allicet gratia. Unde placuit rerum arbitro abolere uetera.
noua condere. ut ueritatem sequerentur qui pangustias infidelitatis
imagines sequebantur;

Fugiens ut supra diximus de galileae partibus iohannes ad hierosoli-
mitanam urbem se contulit. & quasi quaedam pestis infecit animos
complurium. qui ex diuersis regionibus principes flagitiorum
eo quasi in sentinam confluxerant; Hoc enim illi urbi maioris causa
exitu fuit. quia quod sceleribus suis deferebant perditu ut eo conueni-

rent. plerique ubi uel tiores se fore crederent. uel insolentiores ad flagi-
tia coacerbanda. fidei deferre aestimabantur;

Recipiebantur itaque passim. quasi pro templi amore defensum uenirent.
Haec prima labes malorum. hinc oppressa est paucorum mansuetudo.
per plurimorum insolentiam. hinc itum in caedes. cum minus parceret
alienus. hinc conspiratum ut legis sollemnia neglegerentur. sacer-
dota ab onis ad improbos deriuarentur; Quod hominibus non solum
apio cultu. sed ab ipsa legis cognitione peregrinis quid sem esset ignora-
batur; Uinctisum primo regalis generis uiri qui resistebant. quo ceteri
metu cederent. deinde necati. Quos flagitium uelaretur. quos sine iudi-
cio peremerant. missis in carcerem sicarius eosdem ad ficto crimine p-
ditionis interemptos ementiebantur;

Perterriti itaque uniuersi metu. quod homines potentes atque innoxii
antipal. lebias & foras tam facile oppressi forent. nec iam audebant re-
sistere; Hinc eo processum. ut ignobiles atque indignos substituere
sacerdotum principes. ut quibus nulla merendi honoris gratia suf-
fragabatur. hi contra meritum suum adepti sacerdotia. ad omne nefas
conferentur arbitrio subicerentur; sed cum obuiarent sacerdotales
uiri & maxime ananus ceteris senior. ne per gratiam donaretur summi
nominis praerogatiua. sortito creari principem sacerdotum expectant
in quo nihil gratiae sed diuino iudicio committi. sortis euentus aesti-
maretur; Et reuera praetendebant ueterem consuetudinem. qua
substituendos in sacerdoti principatum mos erat ad sortem uocari.
Cuidenter autem solutionem legis operabantur; Cum enim lex sacer-
dotalis successionis uiros ad sortem legeret. Illi ad speciem de sacerdotia
libus tribubus unum enachim nomine. presentem statuunt & sorte.

λ

. Agri praecipiant; tunc famis quidam sorte exit filius samuhelis uicanus
uir. cui non modo per principes sacerdotum ducta successio nulla suppe
ditare & sed neulla quidem scientia muneris sacerdotalis eo quod ruri
uacare & ideo quid esset & princeps sacerdotum incognitum habebat.
Denique adtracto ex agris & reluctanti quasi in scena aliena persona
inponitur. Induitur quoque saceratū ueteri more amictum uestiū
docetur in tempore quideum facere oportere & Ita sortis euentu ex
posita est nequitia seditiosorum. ut ad imperitum & agrestem tan
ti sacerdoti functio deduceretur. sed illis ludibrio erat circum scrip
tio ueteris sollemnitatis. sacerdotibus dolori qui hīderet legem
aperditas flentes in gemescebant.

Ipsa tamen freta pietatis auctoritate & bonorum indignatione
congregant sese & supra perturbatores inruunt; At illi cum & cau
sae & numero diffiderent. ad templum quasi in arcem confugientes
uelut castrum quoddam sibi constituerunt ad repellendam inru
entis populi multitudinem. Ac primo ante fores templi atque in
ipso uestibulo siti aduersum populum prodiabantur; Siqui uul
neratus fuerat. interiora templi petebat. illic sanguinem suum in
fundens interno limini. & cruenta pauimentis saucius ora deter
gens ulcera fibreque patenti uulneris uestibus his quas non licet
illis contingere furtiebantur; bellum erat intra urbem. bellum in
ter ciues. bellum ante templum; Neque hoc quidem reuerſa latrones
cum a populo instantius perurgerentur. intra ipsum templū sese
repperunt. & clausere ilico fores; Quo obiectu. reuocatus est ananus
Ne uideretur bellum templo inferre. & sacras religionē maiorū
pertrumpere fores templi. reflexit impetum plebis & sex milia ui.

rorum in portibus constituit. qui munia armis praetenderent
solicetam adhibentes custodiam; Paulatim tamen emolliuit animū
ut paci consuleret. eo studio maxime. Ne templū sanguis ciuium con-
taminaret. suaderet quoque mittendam legationem pacis sequestrā
ut bellum intestinum deponeretur;

Adsciscitur iohannes ad exequendam legationem susceptus fidei-
uir & affectande potentiae succensus cupiditate; Sacramentum pe-
titur. non abnuat. nec damnum per uirru pateretur sine gauisio. Quid
plura. pergit. de pace pauca praemittit. plura subtextit ad belli ince-
ptuum dicens. nomine pacis bellum inuolutum. latere insidias. pa-
rauisse ananum romanis urbem tradere. quo sollemnitas ueterum
dissolueretur. legis abrogarentur praecpta. componens eduerso
omnī atque inuidiam in principem sacerdotum referens eorū quae
ipse meditaretur; Callide & iā quos sciebat illorum qui conclusi
fuerant esse praesules & factionis principes incitabat paratae mor-
tis formidine. adserens. quod specialiter ipsis ananus exitū compo-
suisset. uenisse se ut fraudem manifestaret. maturae subsidia quae
renda. prius quā ab eis poena reposceretur.

Quid plura. pacis mediis bellum accendit. Eliguntur quidam eos ad
proelium rogant. genus mobile. inquietum. insolens. promptum ad
discordias. rerum mutationibus laetum. periculi impudum. praecipit
ad proelium; Itaque sine mora flexi ueniunt. congregantur xx mi-
lia uirorum. ut pote nullis terrarū cultibus intentā. sed parata latro-
cinis; Ne latere potuit ananum aduentus idumeorū. denique por-
tas claudi iubet. nec cum multu ingrederentur. Sed si fieri possit
ueritatem cognoscere. bello renuntiare;

Oleo iudorum & ydumeos

Ascendentes itaque sacerdotum principes murum idumeos de turri allo-
quebantur. maximo sibi esse miraculo. quod tam cito in re tam mendacis.
causas quas nondum cognouerant armis persequerentur. cum oportu-
erit eos prius disceptatores esse negotiorum. quam bellorum prodiatores.
& praeter ceteris merita cognoscere quam arma sumere. & arma aduer-
sum uiros sui generis sui cultus. suae sollemnitatis. Nullis amplius in-
rogatum iniurie. quam idumeis. quia ad societatem flagitiorum tam gra-
uium concitarentur. Quid enim aliud ab his nisi parricidium aduersum
ciues. sacrilegium aduersum templum deponeretur. non solere diuersa
inter se studia diuersosque mores conuenire. similitudo enim morum
facit uoluntatum societatem. & cognata studia sibi necesse nequissimos
homines. qui latrociniis sumptum. exercebant suum. adrogasse sibi ut idu-
meos sibi socios arcesserent. tantum abhorrentes ab eorum proposito. a quibus
rogarentur. ut illi patriae suae bellum intulerint. uos uero obsecrauerint
quasi alienam urbem defensum uenire.

Nihil uobis commune innoxius cum p̄donibus. nihil commune sobrius cum se
inebriantibus; Utinamque uinice illa hebetetas & non furoris. qui uobis se
flagitius ingurgitarunt. dissipando proprias successiones diripiunt aliena.
Et male parata nequius dissipant. deterius effundunt; Nullus rapiendi fi-
nis. quia nullus ab ligurriendi modus; Ubi se uino infuderint. & impleue-
runt hebetatis. publicorum. erulant crapulam negotiorum. ut in rogorum
sanguine inebriantur. & sc̄ae in ludant religioni. quae uobis uenera-
tionis semper & reuerentiae fuit.

Fugite igitur coetus parricidales. & ausus sacrilegos destituite. deserite
latronum conciliabula. Uocati estis ad consortium sedetis. uenitis ad reme-
dium patriae;

Uidemus ornatisimum populum quem uenire decuit publico rogatu consilio.
ut urbi iudaeoru praestantissime quaetotius gentis metropolis habeatur ad
uersum hostes auxilio fore.

Sed & si nos defuimus petitioni dum pacem speramus & fatigare uos sperere
nolumus qui excitatoribus belli pacem offerrebamus. uos tamen quasi diuino ar-
bitrio ueneritis; consulite in medium & exhibete partes utriusque arbitros;
Quaerite unde coeperint exordia tumultus. qui ceccinerint quiete urbi classicum.
qui effuderint praestantissimoru ciuium sanguinem. quibus auctoribus poesi a caeta
deinde mna sit. qui nobis ante romanos exiatio fuerint; Ad uersum illos bellu para-
bamus. & hos iam hostes patiebamur;

Quorum igitur cum romanis suspecta gratia eorum qui romanos uindicant. an eoru
qui romanos repellunt. grauiora haec certe nobis qua romanoru proelia;

Ab illis enim pro libertate morimur. ab istis quasi scelere iugulamur;

Simulantur innoxia crimina pdtationis. & post mortem calumnia componitur.
cum cognitio poenam puenire soleat. non poena cognitionem; quid enim prodest
defuncto absolui. cum iudicio iam nihil debeat. suscipimus tamen. & iam sortem hu-
iusmodi ut post necem de innocencia quaeratur. & libenter apud uos quoque causa
agimus. praec defunctoru que integritatis. qui statim armati paduersariis; ita nul-
la argumenta calumniaribus suppetunt. ut apud uos quoque grauiorem causa
habeant qui tam cito credidistis; Bonus enim iudex circumscriptum se esse menda-
cis dolere. & eo est fallenti infestior. qua ad peccato quod temere se impulsus ut falsis
credere & ulciscendum arbitratur.

Integrum igitur nobis examen reseruate. & colligite ueritatem. non ex contex-
tione sermonu. sed ex serie negotiorum. Primum omnium. cur romanis pderem.
patria quos potuimus & non lacessere; & forte oportuit fieri. ut non excitarem
uniuersarum uictores gentiu. sed hoc non est iam p sentiu partium deliberare;

Superioris temporis fuit eligere quid sequeremur. Nunc oportet & libertate oc-
cumbere. Praestatenim pro patria mori. sed qui abellu in ceruicibus. multam ex
fratribus capti. alii necati. dolor ex mortuis. gemitus ex reuinctis. eligenda magis
liberamors quam uita captiuitatis;

Suppetatamen mortuorum. falsi criminis abolere infamiam perditionis. Apud uos
id mei causam agimus. Prodantur consui. deducantur in medium nuntiorum
interpretes. Si tenent indices prodant. Si non tenent. quid accusant & uanis in si-
mulant suspicionibus. quasi sibi composuerint. Non debent arguere quod
Non possunt probare. Sed quia accusare non audent. dissipare pro uulgi deside-
rant. Et ideo ad bellum prosiliunt. Ne in iudicium uocentur. In bello enim concen-
tus furor est. in pace ueritatis examinatio. adsumus. Et primi supplicis nos
spontanci offerimus. si tamen aliquis accusator prodant. aut in populum inuidia
torquetur. quaerite diligentius. quid consilii fuerit in coetu publico. Nonne
ut bello parentur instructa agmina. aut libertate unusquisque patriam iuuare &
aduersum ipsos certelatrones. quid deliberatum fuerat. nisi ut pax conueniret.
Exasperauerat publicam indignationem singulorum dolor. innocentium san-
guis. mulierum gemitus. patrum uelatorum peruariatio. Incepit gemitus
uniuersorum. quia unusquisque sibi similia pertimescebat. ad indignissimos sa-
cerdotia deferbantur. peti coeperunt uocibus. Illi lapidibus plebem cedere. telis
necare. Exarsit publicus dolor. illi in templo latronum sibi receptacula constituere.
Itaque pacis locus reuerendus & a gentibus & domicilium scitatis factum est
perdonum conciliabulum. Et quo ex omnibus terrarum partibus confluebatur
ad cultum festae celebratae. ibi nunc stabula quaedam ferarum sunt humano cruore
madentia. Licet uobis haec querere uel armatis. sine lege belli. tamen fuit ple-
rumque inter arma iudicium. & iustitia deposuit belli instrumenta. conpescuit
tubas aequitatis sententia. Potest haec arma ad defensionem urbis conuertere.

quae sumpsistis ad uersionem. Licet & iam introire sine armis. audire & praecurrere
 omnia. siquid remissum aduersum hostem repperitis. proditionem putate. Quod sine
 iudices uos neque arbitros exhibere uultis. quid miramini si portae armatis
 non aperiantur. Non istae aduersum cognatos sed aduersum arma clausae sunt.
 Bellum deponite. & porte patebunt. Haec ubi sacerdotes locuti sunt. & maxi-
 me iesus ceteris senior post ananum tamen qui secundo loco fungebatur. in-
 dignantibus iherusalem quod non continuo urbe recepta forent. Simon unus
 de duobus iherusalem. Minime inquit mirum. si aduersum ciues se uiuunt
 & clausos tenent. qui nationi sociae portas clausere. & non patiuntur con-
 sortes & participes suos ingredi. Nobis demuro locuntur. & quasi aduer-
 sarios in muris repellunt quos amicos habebant. Quis dubitauit. quod parent
 suscipere romanos & forte coronare portas quando illi ingrediuntur.
 quae maior iniuria. patere nempe omnibus hominibus ista ciuitas sola
 causa cultus & obseruantiae. nobis solum intercluditur quasi hostibus. soli
 abdicamur. soli repellimur. Simulant se sum impetere iudicium. quos ne-
 limine quidem urbis dignos putarunt. Lateant quae aduersum illos ges-
 serunt. irae iniuriae testes & iudices sumus. Aduertimus quid clausi pa-
 tiantur. quando nos arma iubemur deponere. Ceterum incredibile potest esse.
 quod eorum expectetur sententia. quorum suspecta est fides. Festinemus
 itaque eripere clausos quibus templum carcer est factum. ne seruentur
 usque ad aduentum exercitus romani & captiui tradantur uespasiano.
 Auferamus a templo obsidionem. custodes terribilissimos remoueamus. qui
 neminem uel ad purgandum aluum egredi sinunt. Siquis intro ferre
 erbum clausis desiderat. prohibetur. Siquis exire ad mortem rapitur.
 crimen factum est cultus religionis.

Responsio iherusalem

105

Haec audiens ihs cessit. considerans auersa diuinitate frustra sese obicit.

quando quidem domi forisque hostilia streperent agmina & gemina ex
parte ciuitas expugnaretur. fremebant idumei quod excluderentur.
machinabantur in templo sui quomodo iungerentur idumeis. Hos an-
gebat metus ne idumei ante effectum abirent. illis extorquebat pudor
propositum regrediendi. Etiam poene obrepserat diffidentia. cum subito
nocte oritur procella intolerabilis. tempestas atra. fremunt uenti. cadu
inhorrescit. uis umbrium multa effunditur. Terribiles choruscationes.
tonitrua immania. terrarum mugitus. ut solui mundus aestimaretur;
Quis crederet plus nocuisse istud intra urbem positis quam extra urbem
degenantibus. cum utique hi tectis muniti forent. illi obiecti ad umbres. Sed
amplius terruit iniuriae metus. quam ipsa iniuria. Denique illi quinulla
habebant refugia tectorum. dipeisse se tangebant manentes in officio. nec di-
labentes. Isti circa domos suas quisque dispersi. locum dederunt. ut ab his qui
intra templum erant portae aperirentur. **N**ec propterea & diuersa po-
puli sententia. Aliud enim summum indignante idumeis tempestate mouisse
arbitrabantur. quod aduersum participes suos armati uenerant. Ananus
& profundiora seniorum ingenia. coniectabant. idumeos iniuria sui amplius
excitari in sociorum perniciem. Denique sollicitior ceteris noctibus ananus
illa nocte. non fatigatione corporis. sed animi magis desperatione. resolu-
tione cessit rebus aduersum se fluentibus & militantibus in excidium suum mundi
procellis. Nec reuisendas putauit custodias. quasi daret auctoritatem dilaber-
di quo cuique esset sententia. Quam occasionem nati qui in templum refuge-
rant. surgentes secuerunt ueltes portarum. Cooperatus est illis cadi fragor.
ut serarum sonus non audiretur. & tumultus egredientium. Deinde uenientes
ad murum. portam quae uicina erat idumeorum coetibus reserare. Ulti-
mus ille uniuerso populo dies fuisse. si non ad templum prius quam in urbis

sinum dirigendū putasset. Sed quia metuentes sibi qui in templo clausi tenebantur: necognito ingressū iduētorū in ipsos circumfusae plebis impetus fieret: ut uindicta morituri exposcerent: rogauerunt ut ipsi primitus eladi eximerentur. tum postea liberatis ipsis & coniunctis uiribus in populū effunderentur; Deflexere ad eos qui legatos miserant oratū auxilia saluti simul: ut in sperate merces in ruptionis auctoribus eius hoc munere potissimū rependeretur;

Quod ubi processit: ex sententia simul omnia in templo quasi quodā castro effusi: extenta acie: quoscumque reppererant dormientes alios: alios perterritos totos caedebant uis. Nihil proderant preces: nulla crime: nihil insignia honoris: nullorum meritorum gratia: omnia passim iugulabantur; denique uidentes bestiale insequentibus immanitate quod nulli parceretur: ipsi sese in laqueabatur miserabiliore ut mihi uidetur exitu: quā si ab hoste perimerentur: quia uoluntaria mors immanitati adscribitur: in formis laquei nodus & in probrum datur. Sed quis consilio locus: ubi tantu seras metus suppliciorū: cū metuere & unusquisque non morte sed cruciatu ante mortem: quibus mors remedio foret; redundabat ubique sanguis: & maxime circa templū: quia ibi congregata erat: qui clausos custodiebat. Repta denique illo die caesorum octo milia quingenta uiri;

Inde conuersi ad urbem: sicut gregem quendam pecorū: ita homines quoscumque obuios habuere interimebant. Erat miserabile spectaculū: intra urbem omnibus ante reuerendā bellūgeri: prociem iniustā pauperibus ac debilibus inferri. Sane iuuenes ac ualidiores in carcerē retrudebantur: quos factiōni idoneos arbitrabantur: sed magna uirtute plerique omnia subire supplicia malebant: quā ut perditis sociarentur; Nec modus erat ullus: nec pudor: ita furebat rabies immanitatis. Post ubi de furere uisi processu temporis: causas sibi simulare coeperunt: perimendorū: quo ad iudicia reos ducerent: si ut requireretur iustitia: sed ut crudelitas excitaretur;

Erant in ciuitate zacharias qui odissent & improbos necesse miscerent & flagitiosos diues opum.
Quarū illi habundantiā uel ad dissoluendā factionē suā efficacē opinabantur uel ad pre-
dam sibi uberem; Hunc p̄ditionis crimine arcessendū putarunt; At ille ab huius
modi integer conscientia adesse sibi coepit cum libertate. ut non solū diluere ob-
iecta uerum & iam reos ipsos maximorū adstrueret & flagitiorum. Apud septu-
aginta uiros dicebatur negotium; Absoluunt om̄s. quia nihil quod ad finē eēt
sceleri p̄ferrebat; Uerum illi intruētes & ipsum p̄cipitant in p̄fundū & pro-
turbant iudices non solum iniuria sed & iā cum periculo. ut eorum exemplo
ceteri in reliquū cauere. Constantiā in iudicando aduersā eorū uoluntate
adsumere. Rursus tamen ne quis absolueretur. ipsi irarum suarū exccuto-
res quos libitūerat sine iudicio necabant. Caesūs gorgon uir gratus & amabi-
lis. Niger quoque pagites qui inter p̄pugnatores iudeae ad tuendā rei sum-
mā fuerat electus bellator uir. ut & iam uulnerum cicatricibus uirtutis insignia
p̄ferret. Rapitur ad mortem. & cum iam extra urbem ducere uideret non iā
puta sed p̄ sepultura coepit rogare. ac ne huius quidem tam miserabilis peti-
tionis responsū accepit conueniens misericordie; fingebantur calūnie.
si quis se redimebat innocens erat. quin non offerebat pecuniā tāquā reus feriebatur.
Dū haec hierosolimis aguntur. uespasianus inter ca partes alias debellat
gentis iudeae; Puenit ad eū quae seditio eēt hierosolimis. quas pro elis
domesticis necesse sibi ipsi inrogauissent. quae supplicia ciuū exacta ac iu-
bus; hortari plerique ut eo p̄geret. ne quid triumpho romano & suae
gloriae decerpere tur; At ille moderatus & p̄uidus uir quinonid qd̄ excusū
uulgi ad cōmodū existimaret sed qd̄ altiore consilio rei sume conducere
arbitraretur. Referre illa suadentibus coepit. non semp̄ pro elis iuuari
rem publicā. sed plerūque & iā depositis armis laudē parari & debitum
patrie solui; Quid inter est quomodo uincatur hostis. p̄rone. an suo ferro.

20 vespasian

10 totu

nisi quod suo sine romana in uindicta prosternitur. Non enim possunt de nobis quaeri. cum se ipsi consauiciauerint; Simul quam iusta bella nobis mouerint significat. quando nec sibi parcunt. uindictam hanc de caelo uideri. ut furor in insaniant. qui romanos lace ssuerint. Sed si quis derogari aliquid gloriae suae adserit. cognoscat proinde ^{capitulum affine ad} rare sepe remedium cum silentio. quam prodiu cum periculo; Denique pro maxim. cunctando magis fregit hannibalem quam prodiando; Et si scipiones subegerint africa. tamen communis bellorum cum multis uictoria. maximo solidatum quod cunctando restituerit re romana. Plus itaque est seruasse romanum imperium. quam pro pagasse; De quemus tamen merita uirtutum; Non minora utique in ipso bello sapientiae commenta sunt. quam insignia fortitudinis;

Percant igitur suis armis. nihil laudi deminuitur. & plurimum uictoriae suae ad iungitur; Nesciunt suos seruare quibus nos parcimus. Quid quod summinere coeperimus. fortasse inter se resipiscant atque in gratiam redeant. Quod non ueretur. sed aduersus iram sententiam profero. Aut si permaneat seditio. uideantur ipsi sese expugnauisse. nihil romanum egisse exercitum. Manus nre otiose fuisse. uictoria non uirtute nra sed hostili internicione inter se partam. Itaque hoc prudentius consilium. ut absentibus nobis seruiant in exitum sui. Ne quis putet eos nris magis quam suis exercitos factionibus; Tunc melius adpropinquabimus ubi uictor super fuerit. quin pro accedat triumpho; Certe ueniant ad nos qui fugiunt suos. inueniant apud nos salutem sibi. quos suorū pestis exagitauerit. Nec se fellit opinio uespasianum; Nam qui poterant pro se redimere. ut dimitterentur. ad romanos confugerant; Repleta graui dilabentium strata uiarum omnia. omnes semitae relaxabantur. diuites pauperes interficiebantur. Quibus pecunia decerat ad redemptionem; multi etiam extra urbem insidias & latrocinia permescebant. & maxime inopes quibus comitatus decerat. Pari itaque foris & domi

proposito sibi periculo utroque periculosus: plerisque tamen patri spe sepulchri
mors apud suos tolerabilior aestimabatur: ubi strage maxima populorum
mecum in omni sparsus subditos factioni fecit uniuersos; Non contentus comu-
ne cum principibus factionis exercere iohs potentiam: tyrannide affectare oc-
cepit & parere indignabatur; Destruere itaque aliorum statuta: nihil nisi
quod sibi libitum fore & ratum habere: paulatimque sibi ad seiscere stipatores:
ad se ex dolo quos uelle & fraude circumuenire: obligare pecunia terrere po-
tentia: quibus astibus plurimos sibi ad sociauerat; Rursus non deerat qui
uel periculoso studio seruitium decretaerent: cum per se tyrannidatione ad se
tolerare seruitutem nequirent; Decernebant itaque in una urbe tria gene-
ra exiti alium calamitatum: tyrannidis: seditio: bellum: Quarum unaqueque non una
sed plurimas urbes delebat; Ex tribus tamen leuius bellum erat: & iustus hostis
tyranno aut factione tolerabilior uidebatur; Accessit his quartum genus
sicariorum: qui occupata tyrannicis motibus aut seditionis tumultibus urbe
uidentes uicinia omnia populabantur: ad sportabant omnia mulieres & pueros
qui laborem ianeris uel sexus uel aetatis infirmitate prope non poterant; Nec
dabant; Septingenti itaque numero proempti conuectatum in castella frumentum;
inruerant agris: urbibus templis: praedae agebant; Nec andorū occasio non pro-
ter mittebatur; Agminis specie latrocinium exercebant plures: quamuis
habebat latrocinandi; Latrocinii seuitia bellum acerbabant: sine uenia dedi-
tionis aut susceptionis indulgentia; Rogatur itaque uespasianus ut ad re-
mediū ueniat: a quo occidium metuebatur; Contendit gadaram ubi opulescenti
plurimi qui patrimonii sui causa magis magisque latronum insidias & in-
cursus peramebant; Et ideo occulte ad uespasianum miserant: ut ad se adpropin-
quare quo ciuitas a latronibus erueretur; Adfuit exercitus romanus;
quem uidentes gadarenses confugiendi uotum habebant; Sed quia uia

inexcitabile sibi id fore non repperiebant. Ne indiscedentes insurgeret factio
 atque uniuersos deleret; Non propter uictamen legatione gadarensum inuita
 tum uespasianum eiusque legationis conscium utpote urbis primorem nomine
 dolesum; Quem capientes interemerunt. Atque ultra iniuriam egressique
 urbem in abdita & munitiora sese contulere; Cadara romanis tradita &
 cum ingenti plausu susceptus est uespasianus; Is continuo ad persequendos eos
 qui refugerant placidum direxit ipse reuertit in caesaream; Placidus promissis
 quingentis equitibus fugientes secutus coegit eos in uicium qui proximus eret
 concedere. In quo repta electorum pube iuuenum audaciam sumpserunt ut in
 surgerent in romanos; Quae res illis maxime dadi fuit; Nam circumfusis
 equitibus a uico exclusi sine ullo cedebantur impedimento. Et dum alii con
 festi sese recipere ante limina portarum trucidabantur; Caesorum cadaue
 ribus aggerata moles adaequauerat murorum altitudinem; Romani alios
 sagittis figebant alios sauciabant diuersis missilibus ad postremum castel
 lum expugnauere. Ibiq; omnes nisi quibus elabendi facultas fuit interfecerunt.
 alii fugientes ingentem famam romanorum uirtutis suis sermonibus exaggerabant.
 maiora sibi quam hominum uisa corpora nullam cuiquam resistendi aduer
 sum uictos fiduciam; unde perterriti omnes fugere ilico. nec solum uicina
 & finitima sed hiericho urbis que propter incolae multitudinis ag
 mina specie caeterorum fouebat retinebatur; Placidus rebus ex sen
 tentia fluentibus eos quoque per equites insectatus alios confertos
 alios palantes sternit usque ad flumen iordanem. maximum quoque
 numerum ad ripam fluminis repperit impedito transitu. quo de tunc for
 te predictus amnis imbribus auctus aut resolutis in uis intumuerat;
 At illi ubi romanos ad eum uiderunt parant sese & ad ora fluminis
 se parant; necessitas interduo fugae subsidio remedium in manu uertit.

Et impetu facto inulti supra pauciores aequites arrietantur; Illi autem tenete
& ueteri militiae more inter aequitantes dissicere hostium cuneum dissoluere
globos fessos. urgere cedentes. sequi coepere; si alii ferro hostium alii suo.
quod conferti in unum atque in se redi incurrerant interficiebantur. alii
in flumen iuebantur. qui ipsa sui ruina & alius alio implicati demergebantur;
plerique etiam aestimantes quod possent per gredi sese fluuium dabant. Quos
paululum progressos sorbebat gurgitum uis aut fluminis ictus abripiebat.
Et si qui natandi usum supra aquas processerant. ac fluentis subter labentibus se sus-
penderant. aut arborum ramis impediti qui fluuium deducebantur. aut ipsis
caudicibus oppressi animam ponebant in flumine; Sepe etiam nandi indolus
ubi natante adprehendisset tenebat ut ipse pariter euaderet & adstrictum
brachium defatigabat. donec uterque mersus. alter alteri exitio foret.
Nesci quis forte secundo amne decurrens euasurus aestimaretur. in suebatur
sagittis. ac subito resupinus cessantibus brachiorum remigis interibat;
Fuerunt etiam qui natantem nesci dum ex pte doloris mortem requirunt. edi-
tori parum toro in fluuium sese excutere uoluntarii. alii harenoso ingres-
solitore merso uestigio deprimerentur; Plerique etiam saxorum teretium lubrico.
aut uadosis offensis locis. instabili fluctuantem gradu fluentis sequentibus
obruerantur; caesa ferro tredecim milia. Innumerabilis autem multitudo fluuium
consumpta. praeda ingens de ouium gregibus & camelorum atque asinorum &
boum parca; quae licet strages hominum maxima fuerit. tamen uero maior
aestimabat. quia non solum regio omnis repleta erat cadaueribus huma-
nis. cum dispersi ac palantes quibus; caeque in locis comprehensifuerant interime-
rent. Verum etiam ut iordanis ipse defunctorum corporibus obstructus.
caris suos proprios dirigere non possit. asfaltus quoque lacus cruore &
uisceribus defunctorum mutaretur in speciem suam. inque omnia quae

QUAM MACHA
STRAGES

cumque iordanis adtraxerat inuadebantur Denique nonaginta
duo milia & ducenti illadie perisse iudaeorum aestimati a quingen
tis tantum modo equitibus & tribus milibus exercitus pedestris;

Progressus quoque ad ulteriora placidus ab ilam & iuliam & bechesmon
& omnes loci ipsius usque ad assaltum lacu romano imperio restituit.
Scas quoque imposuit milites a quibus uniuersi qui in lacu memora
tum confugerant exanguerentur. Itaque & haec & roma usque ma
cheruntem recepta.

Vespasianus tamen tempus prodiu opperiebatur. quo metropolin
totius iudeae exercitu romano adortretur. Interque occupato reb;
sibi creditis motus noui ex gallicanis partibus insinuantur. quodaxe
sone potentes quidam romanemilitiae uiri descuissent. Quo compto
cupiens intestina bella ac summerei totiusq; romani imperii pericu
lum. confecto in oriente bellorum tumultu leuare. ut reru secundaru
nuntius motus omni italie. uel comprimere & uel puenire. Ubi primu
seu a hiemis temperata ueris principio. cum maiore parte exercitus
de caesarea iter mouit. excepit eum anti patris nomine ciuitas appella
ta. Inde procedens exurebat uicos. Nec abateos quos reppererat alienos.
Ac maxime idrmeis uicina. quaecumque offenderat depopulabatur.
qd inquietu genus hominu. bellis potius qua otio uel quieti amicum
fore. Duos quoque idrmeae uicos ligarin. & capartore. eorumque
incolas comprehendens. maxima strage labe saltauit. Siquidem supra
decem milia uirorum pempta. mille captiuos abduxit. reliquu uulgu
expulit. ut ibi constitueret manu suoru. qui montana locoru re
gionis eius latrociniis infestabantur. ipse cum exercitu amathun

reperit quae de aquis calidis uocabulu sumpsit. quod aquaru uapor
Quod aqua & uapor syro sermone amathus appelletur grece uero
terme fons calidus intra muros

serro sermone amathus appellari fertur. Therme igitur grecedicitur.
eo quod calidum fonte habeat intra muros. Deinde per samariam iuxta ne
apolin iericho contendit. ubi occurrit citraianus multa manu agent
ex his qui ultra iordanem sita per regionis populi in ditione romanam
uicam reuertentur;

Nuntio itaque aduenientis romani exercitus plerique ex urbe iericho
quod eam in tanta uiderentur in montana hierosolimitane regionis sese contu
lerant. residentium turba omnis consumitur. Neque enim difficile fuit
urbem perperato capi. quae nec naturali fulta eorum munimine. & casus
eorum dilabentibus deserta ac destituta. Urbs condita in capite cui super
eminet mons diffusior & nudus gignentium; Namque secundum septentri
onalem plagam usque ad seropolis urbem terram extenditur. ex parte meridi
ana usque ad regionem sodomitanam & asphaltos fines diffusus habetur. de gra
uibus autem & ieiunium solum. & ideo desertum ab incolis. quod sine ulli cultoribus
naturali sterilitate; aduersus hunc montem supra iordanem. cuius exordium
a iulade & plagam septentrionali ad surgit; Ipse autem ^{in meridiano} tendit usque ad soba
ros arabie petre conterminos. ubi & iam mons est usu ueterum ferreus. Nun
cupatus; Inter hos duos montes campus iacet quem propter magnitudinem
quod in multa spatia porrigitur. ueteri usu incolae magnam appellaue
re. Cuius longitudo triginta & ducentorum stadiorum. Latitudo. c. & xx.
exordium a uico genuabari. finis usque ad asphaltum lacum; Jordanis cum medi
um caput intersecat. non solum inoffensa. sed & iam ad iuncta grata uiridantibus
ripis fluminis alluione. & succedentibus asphaltio & tiberiade. unius
fontis. & utroque diuersae qualitatis lacu. Namque alterius aquae sapor
salsus & sterilis usus. Tiberiade autem dulcis atque genialis; Sane in die
bus aestatis immodicus per spatia campi exaestuatur uapor. unde coalescente

uitio Nime siccitatis atque humi arido corruptior aer miseranda incolis
 conficit aegritudines Arida sunt enim omnia praeter ora fluminis Denique
 in remotioribus aegrescit & fructus arborum; siquidem & copia uberior &
 fructus palmarum opimior est qui supra ripas iordanis fluminis gignitur
 alius longe exilior; Est etiam iuxta iericho urbem fons abundans atque
 idem uberior ad potum pinguior ad irrigandum quem iesus naue natione
 hebreus manu ualidus primum gentem ripuit cananorum Is in principio
 corruptior habitus ac sterilis ad generandum potantibus & usui parum salu
 bris; Unde rogatus ab incolis eliseus propheta idemque helyae discipulus &
 tanto successor nequaquam indignus magistro ut hospitalitatis suae merce
 dem relinqueret quos uisitauerat locis & corruptelam aquarum leuaret re
 mediū dedit sicut regiorum uetus scriptura edocet precipiens uas fictile cum
 sale deferri sibi quod accipiens deiecit in fontem salis & dixit Sanaui aquas
 istas & non erit in eis moriens neque sterilis ab eis; & sanatae sunt inquit
 aquae secundum uerbum inquit helyae prophetae; Ex illa itaque benedicti sa
 lis infusione temperatae aquae referataque ora fontis sanctificati sa
 quarum meatus ut dulciores potus uenarum scaturigine effunderet & omnis illa dulces
 ceret aquarum amaritudo uberiores fructus terra daret generande
 quoque subolis opima successio largam posteritatis copiam subministraret
 Nec deficeret generalis aqua cui diuina gratia piustorum fidelibus studiis
 tanti prophetae benedictionibus adspirauisset;

Conuerit itaque naturam aquarum ad praesens prophetae caelestis oraculi resultatio
 continuoque sterilitatem depulit fecunditatem infudit; Coepere illic crebres
 cere generationes hominum fructus terrarum succusque ante ieiunus & a
 marus inter necare solitus satamisti aquae bibentium ora torquere ferti
 litatem solo potantibus suauitatem infundere ut si breuiter culta con

Oratio helyae pphe
 tae quid de aq
 sterilib optimis
 ferat

sal helyae pphe

15

tingat plus prosit quam ubi diutius inrigauerit; Est enim noua gratia utpote
 factus redundantiore sit ubi usus minor. & ubi amplius quisquam usus fuerit
 ibi minor fructus sit. eoque amplius ceteris fontibus rigat. quia uel exigu
 uel eius abundat ad ubertatem; Denique campus cum circumiacet septua
 ginta stadiorum in longitudinem uiginti in latitudine patens. In eo
 mirabilem horum gratia cernas uaria palmarum genera. Tantaque dac
 tilorum dulcedinem ut melladesfluere spectes haud ceteris inferiora;
 Sunt & iam illic praestantissimi apium fetus. Nec mirum ubi tam diuersis
 inhalantes floribus paradisi suaues fundunt odores. Illic opobalsamum
 gignitur; Quod ideo cum adiectione significauimus quia agricolae
 cortice tenus uirgulas incidunt eas in quibus balsama generantur
 ut per illas caernas paulatim destillans humor se colligat. Cauerna
 autem greco sermone opē dicitur; Illic cyprum illic mirrobalanum nasci
 ferunt. & alia istiusmodi quae in alius locis haut quaquam repperiuntur;
 aqua ut cetera fontium illic tamen praestantius aestate frigida hieme te
 pens. aer mollior ut summam hieme lineis utantur incolae exuuiis indu
 mentorum; Nunc assalti lacus qualitate spectemus; Melius est enim
 in locorum ueterum descriptionibus uel ceterorum aelementorum miraculo
 quam in iudaeorum seditionibus stilum occupare; siquidem ista flagitio
 mentem exasperant illa demulcent animum dum recensentur. & ad ueteris
 historiae reuocant cognitionem; Nobis autem quibus incultius ingenium cor
 di est patrum ex aegypto egredientium usque in terram resurrectionis repe
 tere uestigia ut sicui forte pra in manus ueniant non pra legat sed
 patrum relegat; Dulce est enim inter maiorum uersari habitacula. & ue
 terum multa factaque recensere memoria atque eorum inherere gratiae;
 Sed iam siue naturam siue qualitate aquarum exprimamus. si enoster

† De balsamo

opobalsamum ab opo
 & cauerna

mirrobalanum

no. Panis assala

no.

quoque in eo lacu excutatur stilus. ex quo omnia quaecumque
 mergenda putaueris. uiuentia tamen resilire opinio est. Et quam
 uis uehementer inlusa statim excuti; aqua ipsa amara & sterilis.
 nihil recipiens generum uiuentium; Denique neque pisces neque
 ad suetas aquas & laetas mergendi usu patitur aues; Lucernae ac
 censam ferunt aquis sup natate sine ulla conuersione. extincto
 demergilumine. & quamuis demersum arte quod uiuat diffi
 cile herere in profundo; Denique uespasianum ferunt prece
 pisse nandi ignaros reuinctis manibus in profundum deiici. eosq
 omnes ilico supernatasse quasi spū quodam uenti leuatos. & ad
 superiora ui magna repulsos resiliuisse; Multa fabulosa de hoc
 lacu plerique aestimauerunt. quae nobis in expertis ueritatem
 rei promere nequaquam consilium fuit; Mutari etiā ter in die co
 lorem aquae. & ad radios solis uarie refulgere non placuit pro
 uero locare. cum sit ipsius aquae lacus obscurior ceteris aquis &
 quasi adusti p̄ferens similitudine; Certe si ad radium solis & ip
 sa resplendat. nihil nouū & quasi pro miraculo promendū.
 cū hoc communis sit aquis omnibus; uagari supra aquas bituminis
 glebas certum est atroliquore. quas scafis ad propinquantes
 colligunt. Quibus id muneris est; herere sibi fertur bitumen.
 ut ferro haudquaquam uel alia p̄acuta metalli specie recidat.
 sanguini sane cedit mulierum quo menstrua soluentes leua
 ri feruntur. Cuius ad tactu uel urina ut allegant quibus expe
 riendi usus fuit. interrumpi proditur. Utalis aut ad compage
 nauū fertur. & corporibus hominū salubris ad mixtā medi
 camentis. Longitudo lacus eius usque ad 20 aros arabie dirigitur.

Natura aquae
 cuiusdā lacu
 qd nihil reci
 pit uiuentiu

+
 Denatura bitu
 minis.

+
Quid de gomorra
& sodoma dicat

+
mencio v. urbiū
sodomorū
De pomis urbiū
sodomorū

Stadus quingentis octoginta. Latitudo instadus centum quinquaginta
usque ad uicinia sodomorū. q̄ quondam uberissima regionem inhabitabant
habundantem fructibus distincta quoque urbibus splendidissimis.
Nunc autē ealocorū deserta atque excusta incendio s̄. Nam cū omnia illis
d̄i suo contulisset munere arua frugū feracia & uineis ceterisque fruc
tuosis arboribus rus consitū. ingrati nec p̄ oculis habentes potentia
ā d̄i summi. ⁺ quasi non omnia cerneret & omnia prospectaret & flagitia. Ni
hilque eorū quod illum latere aut p̄terire possit. ita intemperantiae suae
probris miscere uniuersa ac polluere cepere. Quibus diuinā traxere
offensam. & pro scelere p̄ao de caelo descendit ignis qui regionem illā
excurret. ⁺ Quinque itaque urbes incense. quarum umbra quaedam
& species in fauillis uidetur. arseret terrae ardent aquae. in quibus cae
lestis ignis reliquiae recognoscuntur. atque adhuc manent species illae.
Ad speciem pomauiridantia. formatos uuarū racemos. ut aedendi ge
neret. spectantibus cupiditatem. sic arpas factis cunctae cresoluuntur
incinerem. fumūq; excitant quasi adhuc ardeant. Haec propter impi
orum supplicia de somitatio territorio compta silentio ducere nono
portuit. His enim decursis. remunerationē piis fore dubitari non po
test. **De castellis hierosolimae**

+
De hierasa ur
be

Caesarianus itaque proximaque hierosolimitane urbi castella uel
urbiū munimenta distributa exercitus romani uel sociorū subsidio re
plebat. ut aduersa sibi omnia cognoscerent quae ante. conspiratura secū
ad bellū contra romanos gerendū arbitrabantur. ⁺ Nihilominus & iā
lucio anno gerasa destinato. insidus urbem coepit. mille & iā iuue
nes interfecit. quibus p̄uentis. exempta est fuga. Captiui abducti
plurimi. atque uniuersorū patrimonia a militibus in uasa. p̄cepto ducis.

possessiones quaere per te fuerant exurebantur: rapine exercebantur
licentia; vastabant romani montana atque campestria. quibus hiero
solimitana ciuitas circumfusa bello undique ardebat;

Nec ferata erant hierosolimitani a suorum sensu periculorum. quibus omnes
interclusi erant. Exitus ne quis fuga periculo eximeretur; intus malum in
testinum. foris clausa omnia. neque manendi uoluntas. neque fugiendi erat
copia. & si qui a romanis ueniam trans fugio sperauerat. a suis egredi
prohibebatur;

**fuerit. omni
aditu inter
clusa**

¶ Nero moritur

Regressus erat uespasianus in urbem caesarem ut inde collectis omnibus uiribus
adoretur hierosolimitane urbis obsidione. Nuntiusque aduenit cae
sum nerone testis dodecimo exacto imperii sui anno. cum iam de anno sequen
ti octauum diem degeret; dignus ea poena. qui non solum fidem sacrilegio. pie
tate parricidio. pudicitiam incesto uiolauerit. sed ipsam quoque potesta
tem romani imperii. cuius uel officia uel negotia. in probissimis libertorum
comiserat; Cum enim ipse nulli fidem seruaret. omnes suspectos habebat. Et ideo
nequissimis. Nymfidio & gemellino precipue credendum putauit. quos uilis
condicio obnoxios fecerat; sed & ipsi exemplum crudelitatis eius aliquando per
horruere. Et quia carissimos sibi quosque interemerat. cauendum in se rati
peruenire uoluerunt quod metuebant; Itaque facta cum ceteris conspiratione. par
ricidam deserunt. Cui enim par citurus aestimabatur. qui matri non pepercisset.

Desertus igitur ab omnibus suis fugit ex urbe cum quattuor libertis suis. & cum
seurgeri imminentibus conuatis atque agmine aduerso uideret. in subur
banum rus. danculo concessit. discissus & dilaceratus sentibus dum formidat aquoqua
uideri. pepercit; Deinde cum se circumseptum intellegeret. ne graues poene exige
rent. manganum quoddam sibi deligno parauit. & manibus coposuit suis. quos se ne
careret. Et ad libertos conuersus. qualis inquit artifex moritur; Ita acerbissimum par

**¶ Nero fugit man
suum**

**¶ manganum
Demortene
ronis**

Galba imperio
romano post
nerone p̄ce
Othone extincto
galba imperii
successu potitū

De praunitatib;
simonis

ricida dignū meritis suis uitae exitū tulit. ut qui matrem ac suos occiderat nec sibi parceret.
Clerebon necesse arte fecit. qui commentus est ut sic periret. uel ne in mors sua scelere uacaret.
Fama itaque interfecti neronis p̄uenerat more ingenui humani. Cui satis est ubi cupita acceperit. cetera p̄requirere. sed statim dissipare. atque inexploratum in uulgus mittere q̄d delectauerit. Nec multo post tam galba romano imperio p̄ce innotuit; Unde sententiā noui principis de bello iudaeorum suscitari uespasiano consiliū fuit. Misitque titū filiū & regem agrippā; Titus de achaja reuertit. compro q̄d & iā galba septimo mense ac die ad sumptū potestatis exutus insignibus poenas luit & in medio sinu urbis id est romano foro. Otho potitur rebus secundis ac successu imperiali. Agrippa romā contendit ut apud nouū principē locaretur gratiā. Tito pluris uis est patris pietatis reuerentia quā principalis potestatis. q̄d in consulto patre si p̄tenderet. Ne ipsi quidē principi placitūrum putaret; Certe exitus docuit oportune cum redisse ad patrem rebus nouis & incertum quo uergeret.

Denique & iā uespasianus anxius de totius imperii romani ac patriae statu bellū suspendit. atque impetū tenuit suū. post abitis quae in iudea gerebant praetorius summe cura & pia erga patriā sollicitudine; sed iudea si feriabat quā grauius bellū in suos quā aduersus externos gerebat. Nā cū iohannis factio eēt intolerabilis. Insurrexit p̄terea simon. inferior quidem morū impbitate. sed forma corporis magis fretus ad omne audendū nefas. & atrocibus ad suū factus ad usum & p̄cepta m̄tū flagitiorū. Cui seras gerasenus robustus iuuenta. Quē princeps sacerdotū anan̄ p̄culerat. p̄p̄ nequitie cōm̄ta. pulsūq; eo quē in habitabat loco. in alias regiones concedere coegit. at ille cui nullus in ter quietos & modestos locus contulit sese ad consortia latronū. Ipsis quoque in principio suspectus. nec os factioe circūuenire. facile postea morum se infudit societate;

19

Populabatur cū his eaque essent finitima munitionibus quod illi ulteriora
 petere non praesumebant. sed quasi infoueis latitantes insidiabantur prae-
 ter meatibus sine ullo excursu quasi domestico latrocinio contenti; Id simon
 animi immodicus tolerare diu nequiuit. breuique sibi multorum quae sunt
 manū pollicens seruis libertatem. liberis praemia. perditis remunerati-
 onē. Ita confluentibus plurimis addepraedandi licentiam. expugnare
 munitiones. occupare urbium populos ausus. terribilis omnibus erat.
 Receptaculum sibi in uico cui nomen aiacis muros parauit. iamque xx
 milibus armatorum stipatus incedebat; cū subito metuentes hierosoli-
 mitani cotidianos eius processus. & aduersum se futuros ratus diutius ad-
 oleuissent. succidendos putarunt. & repente quoque excursu armatissimo
 nem adorantur; Nec ille incautus atque imparatus insidus patuit. sed
 excepit aduenientes & plerosque fudit. alios coegit in urbem sese re-
 cipere bello fugatos; Idcirco quoque congressus aequalis recessit.
 & quasi uictus quia non uicerat agebatur; ^{edi} Tursus cum congruen-
 dum fore & commodius arbitratus dolo experiri. repperit spontaneū
 fraudis ministrum; Namque ubi intellectum est quid iste adfecta-
 re iacobus unus ex principibus idumeorum uaser & callidus adhu-
 iusmodi negotia uenit ad simonem clanculo. & obtulit patrie suae
 prodicionem. ut fidem daret quod uniuersos idumeos circumueniret.
 postulataque mercede future societatis. quod potissimus apud eum &
 fortissimus fore pollicetur uniuersorum prodicionem; conuiuio foede-
 rata gratia promissisque ingentibus simonis. firmata inter utrū-
 que est pax;

Vbi ad suos reuertit iacobus. iactare primo paucioribus coepit exprola-
 tum processisse uires aduersariorum. uindictam ualidam manu exper-

Congressum
 simonis cum
 idumeis explo-
 ratione eorum
 dolo reperta

tos bellu uros multitudinem maximā & bello insuperabilem. inserere paulatim sermonē istiusmodi principibus. postremo infundere perueniet sos. ipsum simonem admodū strenuū qui regio more exercitū instituit uis & ordines seruat & numeros distributos habet & ductos res idoneos praefecit & consulere sibi idr meos oportere. ut talem uirū amicum potius quam hostem experirentur. certe in congressu superiore uiderent. cederent sine periculo. cauerent proelium; ubi plura morū inclinata in sententiam suā studia cognouit. edocto simone ut in aciem prodiret securus future dispersionis idr meorum. ille non distulit. hic uelut antesignarius cum suis & quasi ad proeliandum promptior. ubi ferentarius temptatum proelium. priusquam in manus ueniretur. conuerso equo fugę sededit. idem sui fecere; ita conuertit disper sitque acies uniuersas. & uictoriā simoni sine certamine bellu tradidit.

Ille potius tante gentis triumpho insolentior in ceteros factus. & bebron uetustam urbem celebrem populis. opum diuitem ante expectatum cepit. multamque in eo praedam repperit. diripuit fructus uberrimos; fertur enim antiquissima non solum palestinae urbium ciuitas. sed & iam omnium que sunt in aegypto a uetustis condita. ut & iam mem sim que antiquissima habetur posteriorem plerique existiment; fuisse etiam qui habitasse in eapatre abraham dixerunt postea quam de mesopotamia profectus aegyptū petiit. filiosq; eius illic sepulcrum habere pulcherrime exstructum marmore & opere elegantissimo septimo acuitate stadio; terebinthus illic magna arbor a constitutione mundi fuisse adseruatur. Nunc autem utrum adhuc maneat incertum nobis est.

Inde progrediens. uastabat territoria. expugnabat urbes. congregabat populos; & milibus armatorum stipatus. exinanibat omnia quoque uel

ferentarius

Origo patris
abraham

terebinthus manens amun
disconstruoni

quasi amicus & socius accesserat; qui seminum locustarum supererant alimentis
solopedum uestigio in modum pavimentum procrebantur uniuersa in quibus
tantus constituerat numerus proeliorum nec solum quicumque erat fruc-
tus auferebatur quasi quibusdam exesus locustis sed etiam in posterum pau-
menta humus fructos negabat.

Terrebat iohannem quod simonis augebatur potentia & totius factionis so-
cinq. uidebantur; uolebant perditum sed bello non audebant laessere;
Iterum insidias parant & obsidentes itinera uxorem eius cum omnium comitatu
muliebri & paucis uirorum prosecutoribus rapiunt; lactabant se quasi
omnem confecissent uictoriam ac uelut ipsum simonem captum te-
nerent supplicaturum sibi arbitrabantur; At ille durus inimicus quinul-
lius affectu conueniretur nihil carum aut sem habere & inflammatur
quasi accepta iniuria potius quam erepta gratia multoque se uior gra-
uibus excrutabat tormentis quos repperisset & plerisque incidere manus quos
ad hostem truncato corpore dimittebat ut eius ^{insaniam} adnuntiarent crudelitatem insinu-
arent minari quod muros subuerteret urbem excideret nisi sibi oculus uxor pro-
pria restitueretur; similiter manus & uiscera truncaturum omnibus qui intra
urbem degerent nisi mature consulissent; Ita per terre facta uxorem eius ad
eum dirigunt; quo mitigatus furor eius aliquantam requiescendi clausis co-
piam dedit ut non urgeret obsidionem ciuilem; Nec solum galba interfecto
sed etiam othone extincto uitellius duabus congregantibus quem gallicanus exerci-
tus creauerat imperatorem & primo quidem certamine superior otho ui-
sus est repetito post diem proelio cum comperisset otho ualena & ceteris uitelli-
comitibus uictoriam cessisse plurimos quoque suorum interfectos bryxiae
positus uoluntaria nece eripuit se ludibrio duobus diebus & tribus tantum
mensibus rerum potius; uictor itaque uitellius cum eo qui utrimque super fuerat

Extincto otho-
ne uitellium
optinuisse ro-
manu impe-
rium.

exercitu romam tetendit.

Vespasianus tunc temporis profectus ex urbe ierusalem uastabat iudaeam montana omnia finitima & munitiones debellabat interficiebat resistentes praecantibus in perciebat uenia salutis fugabat aduersarios constituere suos; cerealis quoque dux romani exercitus cum equitatu percurrebat omnia extinguebat alios alios subiciebat captiuorum coquebat agmina omnia circa hierosolimam exurebantur ne ullum iudaes esset per fugium; sic interclusi ante obsidionem uniuersi iudaes exiit; at illi non solum non consulebant sibi sed etiam domestico inter se sedecernebant certamine.

Iohannes interior tyrannus simon extra muranum hostis qui recepta uoce pauli per excurrentem idrmeam depopulatus ualidior redit & hierosolimane muros urbis armis circum sonabat.

Iohannes intus positus suos ad bellum uitae exercebat data criminum auctoritate; feruebant studia rapinarum probrorum cupiditates luxoriae effusiones ungentorum odores calami triseris pabant capillos stibio oculos depingebant muliebrem amictum induebant nec solum ornatus feminarum sed etiam mollitia muliebris affecta batur & inlicitarum libidinum passionum uirum muliebria exercere effeminare uocem & fluxu corporis sexum dissoluere pascere comam uultum dealbare punicare genas uellicare barbulam & in hac dissolute one saeuitiam crudelitatis exercere intolerabilem; denique fractogressu incedebant & subito momentanei bellatores reconditos subconclatis clamidibus gladios occultentes cum repente nudassent quemcumque reppererant deflorabant; qui simone euaserat a iohanne interficiebatur; si se intra urbem recepisset qui iohannem fugerat captus a simone ante muros immolabatur; Erat dissensio grauis idrmei querebant tyrannidem iohannis extingere inuidebant eius potentiae & oderant crudelitatem congregantur aduersum

stibio

punicare

Quanta scelera
iudeorum

satellites tyrannidis. auertunt eos. insectantur usque ad aulam regiam quam condiderant. generis proxima regis. ad iabem inruunt. exclusis propugnatoribus. templūque occupant. diripientes spolia tyranni. quoniam illic iohannes opum suarum condiderat receptaculum; grauis incesserat metus. ne per noctem idem de templo urbem introgressi. ferro plebem interimerent. incendio urbem delerent; quometa territi de consiliū sententia dum unū tyrannum ferre non queunt. alterū introduxere; & iohannes fraude inrepsit in tyrannidem. hincrogatus quasi remedium saluas daret & dominatum inuexit ciuibus. arbitrarium.

Missus est matthias princeps sacerdotum. ut eius ingressum obsecraret; at ille superbe satis dominari adnuit. & quasi grauarietur concessit ambitus. ut se in urbem cum omni sua uirtute infunderet; aperuere portas manibus suis. ut perniciosorem inducerent. dum inferiorem execrarentur;

Itaque simon ex sententia ingressus. aequae se hostem exhibebat uniuersis ut illos qui uocauerant. & illos aduersū quos eius auxilium postulatum fuerat. communi in omnes odio persequeretur; urgebatur iohannes fraudibus suis. fluctuabat ciuitas; certamen erat inter iohannem & simonem quis amplius suis noceret; *Indigne ferentibus ueteris militiae uiris. utellione usurpato*

Conualuit rumor ciuiliū bellorum in exercitu romano. de galbe & othonis nece manu festatū. & imperio uitelli qui nequior superioribus quasi rex resedisset; conferre secū ueteris militiae uirū cepere. & indigne ferre tantum usurpare praetorianas romae legiones. ut cum iam bellorum desu-
euisent experiri pericula nomina ignorarent gentiumque bellum mouerent. ipsae tamen statuerent bellis imperatorē. & in sua manu rerum romanarum legendū arbitrium constituerent. deinde uisus modi exemplo in gal-
lia positos milites adspirauisse. ut uitellio imperium darent inconsulto sena-

*utellione usurpato
imperii dignita-
tem. uespasiani
electū impera-
torem*

*Collocato militi. p. impio
p. eos eligenda.
in ma. uerore*

10

+
Vespasianum
uirum strenuum
legi decuisse
ad imperium
dictum.
+ De uicelli reppa
tione

De uicelliam lauda
tione

tu & populo romano. se interea quasi mercenarios haberi quia aliena arbitria seque
rentur. primos ad periculum ad honorem ultimos. tantotempore bellum gerere
triumphis cotidie crescentibus. & ab inferioribus dominos accipere. necos quidem
utiles. sed uel ignauissimos quosq; uel uentri deditos & turpitudini pergendum ob
uiam & remouendam iniuriam. esse sibi uirum strenuum uespasianum quem legi
decuerit ab omnibus imperatorem. ac uimaturum ad consulendum ualidiorum
iunioribus ad proeliandum. propterandum maturius ne prius ab aliis eligeretur
et his cum quibus in militia consenuerit triumphando esse & despectum. quando
oportuniu tempus quod digna merces laboribus eius rependeretur. uicelliana
uoraginem priuatorum de decus non dicam imperatorem. non diutius hoc toleratu
rum senatum non populum romanum ut obprobrium uinolentorum diutius incul
mine maneat imperu cui res romana ad sumptum non suppetat. Quis enim ferat
§^o tyrannum regnare. cum habeat in exercitu dignum romanu imperu gubernato
rem. Que uero gentes luxu se subiciant. & uitas deant. cum bellu uicenti uis sit ig
§^o naua imperatoris. & contra firmitudo pacis in hoste uirtus. sobrietatis in rei
publicae moderatore. Quis non suscipiat in uespasiano adhuc priuato regni decus
& romanu imperu auctoritatem. cui tot milites numeri prestosunt & omni ro
mani exercitus ualidior manus. Quid exspectamus. an ut nostris fultus uirtuti
bus. alius debeat quod imperator est. & nos alius cedamus quod in uire nre potes
tatis est. Certe si honorare nolumus. non derogemus. nec faciamus hanc iniuria.
ut nostru iudicio repudietur. quasi indignus imperio quod dignus habetur ui
tellius; postremo cum in italia sint frater eius. & filius domitianus. uerendum
profecto est. ne qui suis ornamento esse iam dudum debuit. sit periculo. aut
silli ut arbitramur tyrannum urgere coeperint. huic fraude sit quod fra
ter & filius rebellauerint. & incipiamus reu spectare quem uidere nolu m.
imperatorum His secum milites uociferantes adoriuntur. uespasianu.

+
Vespasianu ab uicente
gladiu morte imitantib;
romanu suscepisse imperium.

rogant ut romani imperii suscipiat gubernaculum; Ille uero abnuere ac se indignum dicere esse iam constitutum imperatorem; refugendum civile bellum; illi instare promptius; illi resistere perseverantius; postremo reluctantē armatur cū sistunt gladius; mortem minantes; qui aduerterent sibi crimen manere; & graue periculum si refugissent; ita cessit potius in primen tab; quam recepit uoluntarius quā ambire alii solent; urgebant milites; suadebant duces; Curam prius quā honorem induit; festinauit in egyptum; sciebat enim maximas uires illic esse romane; R. P. unde alimonia ministraretur; subsidium sibi quaerendū si uinceret; aut refragium uirtellio si trahendum diutius bellū putasset; esse & iam duos illic ordines militariū uirorum quos sibi adiungere properauit; ut urbs maxima & plurimū munimentis circumdata in suo potius iure quā in alieno maneret; ad utrumque belli euentum satis utilis; Ideoq; de locorum situ ac potissimum de ipsa urbe metropolitana uel pau. cis dicendum rati; De urbe alexandria & fundatoribus illius.

Urbem alexandriam condidit alexander; cui ob uirtutum inditum magni ducis cognomen; ea inter egyptum & mare quae sita austrum inter iacet; ciuitas in portuosa ut fere pleraque aegypti; & ab externo difficilis accessu; cum sit in remotioribus asiae partibus iacens; in europa ipsa egyptus aridis lybie conterminat; meridiana autem eius superiora que determinant ab aethiopibus; soenen ^{tenet} & in nauigabiles nili fluminis catarectas; ab oriente refunditur mare rubrum elyptenus; qui locus extremis ultimis terris; per uium ad indos aperit iter nauigaturis; septa igitur ex una parte feruentibus incendiis solis; indico inde atque hinc aegypti orienti; uno tantum muro septentrioli innitatur terrae quod ducit in syria; cetera interclusa undique & naturae subsidio uallata; diuiduum tamen septentrionalis plagae eidem munimentū; & gemino quodā limine patens; quo uel peregrinae ad eā per mare aegyptium deuehantur copiae.

fufcipit fignā
uirtutis

104

refragium

& fundatoribus
illius.

elyptenus

uelli berior ad terras usus diffunditur.

Terra iac& in infinitum modum; nā inter soe nēn & pelusium longitudo
immensa stadiorum duum milium si fides adsertis adest. & a plinthineus
- que pelusium stadiorum item triū milium sescentorū; in ad sueta imbri
bus regio. nec tamen pluuiarum indiga. cui nili in rigua spontaneos im
bres ministrant; utrumque ciuilis est. caeli uerbertas. terrae fecundi
tas. arua temperat. solum opimat. nauis & agricolis iuxta usus. hinc
uigant. illi serunt. isti circum uehuntur. suarura nauigis. illi exco
lunt. sine aratro serentes. uiantes sine carpeno; distinctā cernas flu
entis & quasi quibusdam excelsam moenibus nauigiorum. totis domicilia
terris uagantur. quaenilo circum fluunt; Est enim nauigabilis usq;
ad urbem ut appellant elefantorum. ulterius nauem procedere ca
taractae quas diximus non sinunt. non defectu gurgitis. sed totius flu
minis praecipiti. & quadam aquarū ruina.

Portus urbis ut pleriq; maritimorum locorum aditus difficilis accessu.
& longe caeteris difficilior. quasi ad formam corporis humani. inca
pitate ipso & statione capatior. in faucibus angustior. qua meatum ma
ris ac nauum suscipit. quibus quae dā spirandi subsidia portui submi
nistrantur; ubi quis angustias atq; ora portus euasere. tamquā reli
qua corporis forma ita diffusio maris longelateq; extenditur.

In ex terea portus insula est breuis; in ea turris maxima. quā farū inco
mune graeci a clatamex ipsius rei usu appellauerunt. eo quod longe uideatur
a nauigantibus; ut prius quā ad portū adpropinquauerint nocturno maxime tem
pore. terrā finitimā sibi esse flammarū indicio cognoscant. ne decepti te
nebris in scopulos in cadant. aut uestibuli limitē non queant comprehendere;
Sunt itaque illic ministri p quos subiectis facibus caeterisq; lignorū.

farū
teris

lo. faruo

struib; adoleatur ignis. quasi terrae p̄nuntius & index fauciu portuensium.
 Demonstrans ingrediendi angustias. undarū sinus. uestibuli an fractus. ne
 praescingat tenuiscarina cautes. & in ipso ingressū offendat interoptos
 fluctib; scopulos; itaque directū cursum paulisp̄ inflecti oportet. necesse
 in lisa saxis ibi incurrat nauis periculū. ubi speratur effugiū periculorū;
Angustior enim aditus in portu. qui ad dexterā partē lacere artatur. a leua
 rupibusquib; obstructū est sinistrū latus portus. circa insulā quoq; struetae
 ingentis magnitudinis moles deciduntur. ne ad siduo adsurgentes impetu
 maris. cedant fundamenta insulae. atque iniuria uetere soluantur. un
 deficit. ut in lidentib; se in partē insulae fluctib; & recurrentib; in aduersum.
 inter strupeas rupes molesque constructas. canalis ille medius sempsit
 inquietus. atque exasperato transitu periculosus fiat nauigii ingressus;
 Amplitudo portus stadiorū xxx. statio tuta placitas maxima quauis
 tepestate. quia memoratioris angustias atque obiectu insulae repellit a se
 undas maris. & fit intus tutissimus portus compensatione quadā ingres
 sus periculosi. qui a peas de portuensis oris angustias totius portus defen
 ditur sinus. & summo uetur a tepestib; placidatur a frigorib; p̄ quas ingres
 sus exasperatur

Nec in merito uel tutamen uel magnitudo portus huiusmodi est. cū in eum
 quae ad usum totius orbis p̄ficiant conuectari necessariū sit; p̄ā & populi in
 numerabiles eorundē locorū ad usum sui expetunt totius orbis commercia.
 & frugū regio ferax. caeterorūq; terrae in uerū uel negotiorū habundans.
 totū frum̄to alit atq; instruit necessarius mercab orbem terrarū;

Compositis itaq; erga se reb; in alexandria. & studis omnium qui rem milita
 re gerebant circa suū imperiū conspirantib; securus absentiae. reditū in sy
 riam maturat. conuenzo mandatis tam t̄berio qui tunc aegypto p̄sidebat.

ut eius exercitus qui in superioribus partibus erat gratia sibi consociaretur. Ipse quoque necessitate imperii romani quibus posse adiuari & uiribus quae sibi imposita foret. *Solummodo ceteris iussu uespasiani iosephum*

Iosephum soluit a vinculis

Tiberius septem prouincialibus & militibus insinuauit. idque ab omnibus cum laetitia susceptum. fides promissa. effusus fauor. Uespasianum caesura suscepit. inde be- ritos. legationibus urbium cum summo gaudio confluentibus; illis & iam iosephus solui preceptus uinculis. iussu imperatoris; adiuuatus ut frangerentur potius quam soluerentur catenae; Quod si frangerentur. ita esset quasi non fu- issent ligatus; Placuit patri securum deferri iussit. frangi catenas. ut ad uertentes iudaei sibi quoque ueniam non neganda. si conuerterentur & pacem rogarent. Simul quia non alieno cum arbitrio iam reseruabat. cum ad seruum omnium delata ar- bitria forent;

Uentum antiochiam ibi tractatu habito unde oportet & ad italiam trans mitte- re. quia tuta in aegypto uel alexandria omnia consideraerat. consultum caeleritatem; Dimittit itaque mucianum cum parte multa aequitum & exercitus pedestris. ut proueneret in italia aduentum imperatoris; Ille prolixae nauiga- tionis reuocatus formidine. per capadociam & frigiam iter direxit;

Antonium quoque praefectum tertio ordini militari quaerit in misia. in imparata se italia effundere. priusquam uitelliam sese mouerent; Nam uitellius quasi crapulatus & somno demersus. conuiuio regi aestimans non imperii. incantis positus negotii dormiebat; Denique iuxta de excita- tus nuntio aduentus antonii. dirigit caecina cum exercitus parte & periculi sui summam alieno arbitrio committit. fretus cecinae uiribus quod othonis manum fuderat; ille circa urbem cremonensium antonio occurrit aduentum. Explorat omnia. cognoscit per ualidam manum eduerso adfore strenuam bellis. exercitum triumphe. se contra nec uiribus. neque numero pares posse decer.

adfore

Ozo Cecim' duos p' n' sp' p' f'

nere aduersum ualidiores; Conuocatis centurionib; suad& bello desistere.
 quod essent numero inferiores & g'ta imperatoris p'ponderare & satis in bello
 ualere fama ducis rem summam gerentis. uespasianu in gallicanis partib;
 & britaniarum uictoris emicuisse. uespasianum orientalibus succinctum
 ad orem magno q'asi sui nominis prae iudicio. uicelliu nihil aliud nisi iuno so-
 lutum & inter conuiuia pridianas semper ructantem epulas. nihil aliud
 expectare. nisi ut cum hostis aduenerit. ebrius pereat. sine sensu doloris.
 Ex illo augeri militum animos tan gloria imperatoris. existo deia per
 obprobria eius & turpitudines. consulendum ne prioris bellif. amam
 amitterent. uicerint othonem. uicellio parem. aduersus eum nunc esse nego-
 tium. quanto tam orbem triumphis suis cinxerit. praueuenda in gratiam
 necessitatem. ut ciuem potius uespasianu eligant. quam hostem experian-
 tur. miserum esse. bellici uili & uincere. quanto miserius uinci. ut uidearis
 hostis tuorum. uictori patria manet. uictori perit. ut si manet ad
 sceleris inuidiam. manebit. ut uideamur cuius intulit se bellum
 p' tyranno; qui enim uincitur. non iam ciuis sed tyrannus est;
 Quid conserimus noxias manus. semel satis sit sceleri uicis se. ut pu-
 deret cui uicerimus; putauimus uel imperio sobrium fore. uel re-
 rum molibus se p'ge fultu. somno p'petuo renuntiare; Quid ex-
 peccamus diutius. pericula nra ingrata sunt omnibus com-
 militonibus. omnibus populis iudicia nra reprehensa & condep-
 nata propter electi flagitia; qualis sit considerate. qui & iam
 uictor repudiatus est. Consultandum certe prius de belli
 euentu. & sic proeliandum. si pericula preuenerint. frustra
 consules. ubi consilium placuerit. recte incipias. quod sollicita
 ducis esse. I. explorata sibi omnia. patius se. uespasianum & exerci-

Capitulum uespasianum opum
et uicellii pessimi

pridianas
p'o

5

rum esse ualidiorem. fidem suam prouitellio iam dudum probatam. quando
praesumpsit de bellu euentu. uictoria secuta. quando diffidit in promptu esse
quid sit futurum. Neque uero mortem suam formidini ^{sibi} esse. sed exercitus ro
mani periculum. Et quod plus dolo & uirispater iam dispendium laudis. ut uide
antur uicti qui solent uincere. Sibi certe cauendum. ne iudicetur. & illud non
fortitudinis sed euentus fuisse quod uicerit bello superiore. & istud igna
uia quod uictus postea sit. His atque huiusmodi sermonibus adduxit in sen
tentiam ^{suam} milites. ut secum ad antonium pergerent uoluntarii. atque esse tra
derent; sed ut se habet uulgi maxime militaris mobilitas. con punctis suis
plerique pro nocte incubilibus suis deseruitellipae nitentia. nisi superior
fieret nullus sibi locus ueniae superesset. qui imperatorem pro prium dereliquisset.
Et surgentes primo cum obuiis quibusque deinceps omnibus conferre coeperunt. quomo
do erratum emendarent. Et uaginatisque gladius insilierunt super caecina.
uolentes ultimum in iuriam suam lapsionis; sed interuenientibus centurionibus
& chiliarchis. aneque quidem eius temperandum rati. uinctum uitellio dirigere para
bant; quo cognito. antonius mouit eos quos secum duxerat. & armis super de
fectores irruit; At illius oagmine parat diuersae. parauerunt se ad proelium.
sed paulisper ausi resistere. Ubi se conuertere ut cremonam confugerent. cum
aequitibus antonius occurrit. atque omnes praeeunte aditus ne confugientes re
ciperentur. clausosque ante urbem interfecit; Caesa illuc multitudo maxima.
Reliquos in ipsam urbem persecutus peremit. direpta omnia plurimum negoti
atores ex aliis locis aduenientes. plurimum incolae praediae causa pecat
dum sua uindictam. extincta triginta milia & ducenti uiri qui aderant de
exercitu uitellii. primusque idem antonio cognomen tulerat. quat
tuor milia quingentos demissiacis militibus amisit. quoniam desperatione salu
tis ulcisci se uolentes uitelliam. ubi cum uentis se uidere haud incruen

chiliarchis

tā & ipsis antoniamis uictoriā cessere; solutus uinculis caecina dirigitur
 ad uespasianū ab antonio. Ibi que non solū saluū securitate. sed & iā p̄miorū
 solutione consolatus est maculā pditionis; Cuius uictoriae nuntio elatus
 sabinus. uolens & ipse commōdationē sibi apud imperatorē parare. si p̄
 ueniret ad uenientē antoniū utellii uel exitio ut expulsionē. aut si resis
 teret utellius. subueniret antonius. qui iā iāq; ad futurū s̄ audiebatur. con
 gregat sibi militare manū ex his ordinib; qui romae positi curabant
 muna uigiliarū occupat nocte & capitolū; plurimi ad eū nobiliū p̄ die
 confluxere. Inter quos & iā domitianus uespasianū germano editus.
 qui metueret ne in se quasi in uespasianū nepotē utelliana ultio deriuaret;
 Inter duos positus utellius propiorē ad oritur. minus sollicitus de remo
 tiore. plus enim p̄piora terrent pericula. Indignatusq; inmittit ger
 manos in capitolium. qui p̄ feroces inmanitate gentis. simul numero
 ualidiores circūuenerunt rebellatricē sabinicateruā; interfecit p̄p̄e om̄s.
 Domitianus tamen cum plerisque nobiliū dū germani ad superiora ca
 pitoli nituntur. & a sabinō eiusq; sociis locipelluntur suffragio fugi
 endi locū repperit. Aut forte quia & ipse malo publico reseruabatur. tiran
 nus futurus; sabinū utellius excruciatū necat. diripiuntur omnia
 munera oblata capitolio. tēplūq; incenditur; post diē antonius ad est. edi
 uerso occurritur. Trino circa urbis mūnia congressū habito. fusi caesiq;
 utelliani om̄s; Interea utellius epulabatur. ne amitteret morturus
 prandium. & redundantiōrib; ut in extremis solē mensae sibi ultimae
 dapib; reficiebatur; Obruebat se uin poculis frequentiorib; ut sensum
 amitteret futuri uel obprobrii uel periculi; rapitur econuiuiō. trahitur
 p̄ multitudinē. insultatur morturo. inferuntur iniuriae. quasi ebrius p̄
 sentiaebat; In media p̄mittitur urbe. uina simul & sanguinē fundens. eruc

no rego epulatu

utellius nup̄ morie

transrapula; quinsidiu uis uictis. & luxoriae sumptibus; & pretio mensarum;
romani imperii opes abliguissent; Denique octo mensibus & quinque diebus impe-
ritauit. & iam roma eductationis defecerat; Numerata sunt alia caesorum
supra quinquaginta milia; Sequentia autem die mucianus & antonius cum exercitu
pariter ingressi. uix sine necandi furentibus militibus imposuerunt. eo quod pre-
sumptores constituerent imperii. uicellianos persequerentur. & explorabant
pauatorum domos. tanta potius indignatione. ut cum de populo aliquos metu la-
tentis inuestigassent. priusquam uicellianos ferrent. quae cognitio ueritatem
manifestaret. ut saepius uincendum furor interrogationem praeueniret.
Et quia absens erat uespasianus. quasi ad inter regnum uicem domitianum publi-
cis mucianus profecit negotiis. nequidnaeus decessit. reb. secundis; Non dum tam
domitiano se poenitus infuderat libido flagitiorum. tradiderat adhuc uitis.
& atrocioribus. ut potestatis; Uespasianus hieme retentus. atque inter-
clusus uentis mari cum filio alexandria redit; illic uictoriae nuntio plebisque
romanae compto in se fauore. perfectionem maturandam constituit. ne quid
absente se noueretur; Neccamen incuratum iudaeae bellum reliquit. quod filio
quasi consorti suorum operum ac successori committendum putauit. ut neque roma-
ni si se decessit. nec iudaeis uespasianus. quem filius representaret; Executor igitur
pater in electus triumphum. cum electa manu dirigitur titus. per edes gre-
ditur. nicopolim petit; Abest ea ciuitas ab alexandria. xxiiii stadiis; Inde mi-
libus classis nauum maiorum impositis in mare decurrit usque ad urbem thomum.
Unde progressus. habitauit in ciuitate cum nomine thamus. secunda mansio in antibus.
ciuitas heradea; Tertia pelusium; duobus stadiarum gratia pelusii transactis
diebus. per desertum agens iter. peruenit usque ad casum iuxta templum; Successit ei ostraci-
ne mansio. aqua e locorum indigens; Tam diligentia incolae sibi subsidium
comparauerant. ut insatuerent ductu saquarum; excoeperunt & iam in chori

stadiarum
casum usq

exercitum: p[ro]grediente: non sine gratia refectio[n]e; Occurrit urbs rasiul: que
 ciuitas syriae principiu[m] est ex aegypto commeanib[us] uenitum est gaza: Ea
 quinta erat: ciuitas aduenientib[us] inde in ascalona: deinde in yamnia: ex qua
 transitum in opper: p[ro]uenit in caesaria: ubi necesse erat paulisper morari: con
 gregare quoq[ue] militu[m] manum quae adhuc in hibernis agebat: & q[ui]a hiemis as
 peritas deficiebat: **EXPLICIT LIBER QUARTUS**

INCIPIT LIBER QUINTUS

ANNO PRIMO DELATI IMPERII VESPASIANO BELLIS

Aspersa iudaea & seditionib[us] domesticis lacerabatur: nec hieme indutias
 maloru[m] uegerat: quando solent bellorum saeuat[ur] & quiescere: Quin & ia
 tertius ex irannus eleazarus accesserat: quasi emendaturus uita
 superiorum; Qui conituras secum iudae & ceteros simone & etechiano
 ignobilib[us] uenit: quos plurimi alii comitabantur: & occupatis templi interiorib[us];
 & circuitu[m] g[ra]m[m]i supra fores inuestibuli ipsius fronte arma constituere;
 Johannes tamen conspirantiu[m] numero praestabat & factionis multitudinem:
 sed loco inferior: qua[m]uis nequaquam feruaretur sed repugnaretur superiorib[us];
 grauiabatur tamen quod supra uertice[m] hostes haberet; Si mon uero quem
 sibi irannum populus introduxerat: superiora urbis tenebat: inferiora quo
 que populo ipsius replebantur; trino proelio laborabat intra se ciuitas; pul
 la intermissio: nulla requies: nulla induciae: momentis omnib[us] dimicabat:
 multatuebant: innumeris iugulabantur: manabat sanguis: foedabat uni
 uersa: Ipsa replebat templi limina: passim uebantur cadauera: sagittis alii: alii
 missilib[us] feriebantur; Inter tres medius erat ioh[ann]es: inferior eleazarus: superi
 or simone; Quos superabat ab eleazaro: eo ipse superabat simonem; medius
 enim inter utru[m]que eu[m] locu[m] tenebat: ut quo plus grauarietur ab altero: & ipse
 plus alteri noceret: in se uictoriam tamen ceteris: subsidus machinaru[m] & gene

re telorū bellū acquabat. Itaque ut p̄ter eos qui bellū mouerent. plerique
etiam sacerdotū interficerent. atque inter ipsas quas immolauerant. hostias
immolarentur; quāuis enim frequens sup̄ueniet. s̄s rueret. telorū seges.
et ubique feruerent. plura tamen sacerdotēs sacrificandi ministerium sollemniter
obibant. peccerantur. commissis sibi munere. Et quo interiorib; erat
tēpli. eo grauius perimebantur. Quator merito acta uehementiores sicutus habe
bant; plerique etiam quide ultimo orbe p̄catū uenerant. sperantes remedia sa
lutis. quomāgis tēplo inheserant. eo maiorib; periculis anuoluebantur; cerne
re externos. cūcūq; sacerdotes simul & profanos. iaceret graues cū tarpibus. lu
xuriosos. cū abstinentib;. Confusoque omnium p̄miscue sanguine. & quasi p̄ fluuio
decurrente. interiores ipsos stagnare tēplū recessus. In circuitu omnia cruo
re tumescere. ut plerique dū se inuicē propugnatores partū petunt. lubri
co offensi. quasi satiaturi furore. in sanguinem demergerentur; Nec sic
ut periculis territi absisterent. tamen proelio tyrannorū satellites. & quoma
ius periculū. eo amplius desuebat. tēpestas furoris; In his grauius incuberat
exitū. alii quasi ad uictoriā uehementius inuicēbantur. ut turbatos defer
rent. Et eleazarō quidem ut simoni cedendi potestas erat. ut quasi quib; dā
uel horarū se repararent indutus. Iohannes tamen semper in punctu. momentis
omnib; incertamine; si superiores quieuerant. urgebant inferiores ex parte
simonis. si hos turbauerat. eleazarus infestabat; Nec ipse tam illos quietos
ē patiēbatur; ob alios depulerat. in alios sp̄s iebat. p̄ uigil incertamine. &
ipsa impiger crudelitate; ubi parcebant telis. ignes iaculabantur. qui ad p̄te
hensit tectorū fastigis. depascebant. domos quae referte frugib; caeterisq;
subsidis alimentorū ad bellū tolerantia. plixioris partē exurebant. maio
raq; pabula incendio dabantur; Ruebant ambusia materiarū. deuolue
bantur sublimū aedificiorū culmina; Ita sanguine. incendio. ruina.

fame totius urbis neruis succidebantur; nullus locus periculo uacabat. nullū
 consilio tēpus reperiebatur. nulla spes conuersionis. nulla fugiendi copia erat;
 mesta omnia. plena horroris. plena inmanitatis; Ubique luctus. pauor ubique.
 clamor mulierū. heulatus senum. morientū gemitus. uiuentū desperatio. ut
 miserabiles eos diceret qui remanserant. beatos qui obierant; Quomodo decepta
 es ciuitas populis tuis. quibus quondā uidebaris beata; quomodo expugnata es tu
 is armis. atque in te conuersae manus sunt tuae. quae solebas sine armis uince
 re. & sine ullo proelio hostes ferire. cū pte angli dimicarent & militarent tibi
 fluctus maris. terrae hiatus. caeli fragores. Exsurgenunc moyses. & uide
 gentē tuā & hereditatē tibi populū creditū perire manib; suis. Aspice pt millū di
 cui puiū gradienti mare patebat. cui esurienti caescas caelū subministrabat. si
 ne mari clausum. sine pharaone obsessum. sine terrarū sterilitate ieiunum;
 Exsurge aaron. qui aliquando cū propter offensā dī omnipotentis mors pluri
 mos populi depasceret. stetit inter uiuentes ac mortuos. & inors stetit. atque
 obiectu corporis tui hesit lues. nec transire potuit ad contagionē uiuentū; Suscita
 re & tu i hanaue. qui muros inexpugnabiles hiericho sacerdotib; tuba canentib;
 conplanasti. & inde populū cui exeros subieci. nunc eundē subiectū opprimi; Sus
 citare dauid exasperantē spm̄ cr̄thares uauitate solitus excludere. & inde quē admo
 dū dominet furor. atq; omnē suauitatē psalmorū tuorū expditorum sensib; ab
 oleuerit. & unusquisque de principib; populū uniuersum ad mortē offerat. ut li
 bertatē extorqueat. p̄ quo ipsum te morti offerebas; Suscitare helisee qui hostē
 introduxisti in samariā & amicū fecisti. p̄ te in castris syriae quadrigarū incre
 puit fragor. & uox aequitū & uox uirgatis. fugit hostis. euasit obsidionē iudaeus;
 Ubi nunc ista merita. ubi nunc istae operationes scōrum. Nec mirū si miserunt
 p̄pharū opera. qui negant p̄pharū arbitriū; Ideoq; in te iudaea armata uer
 tuntur. oratione tuae nihil tibi p̄sunt. quia fides tua nihil operatur. ideo aduer

Hic iosephus clade
 hierosolym flebili
 sed prudenti orati
 one deplorat.

oseph

Aaron

iosue

dauid

helisee

Contra iudeos

Pulchre hic de xpo
loquitur

sum te factus est populus tuus. qui ante conuersus est p[ro]fidiatus. Quod remedium
queritur ubi auctor remedi non reconciliatur. Quid putabas futurū cū tuis
manib; salutarē tuū crucifigeres. cū tuis manib; uitā tuā extingueres. cū tuis uocib;
aduocatū tuū exterminares. tuis infestationib; auxiliatorē tuū interficeres.
Nisi ut in te quoque tuas inuideres manus. habes quod petisti; eripuit tibi p[ro]sulem
pacis. Petisti necārī uitae arbitriū. concedit tibi barabban qui propter seditionē fac
tā in ciuitate & homicidiū missus fuerat in carcerē; ideo salus abs te recessit. Pax a
bit. quies defecit. Data est tibi seditio. datū excidiū; agnosce tibi hodie barabban uiue
re. ihm mortuū; Ideo in te regnat seditio. pax sepulta est. ut crudelius at tuus per eas.
quā si ab alienis perires. Quid tantū tibi miserabilis ciuitas romanus suis armis.
quantū populus tuus malorū inuexit. ut romanis pugnaret tui fecerunt; Pacem
uolebant romani. tubellū indixisti; Quid causa erat ut fortiores lacesseres. Durū
sane quod contra legē sacrā tēplū gentilis intrauit. sed iā non erat dicitēplū. non erat
diciuitas. Nec eē poterat. quia agras mortuorū sepulchrū. & p[ro]sertim tuorū quos ipsa
occiderat. non quos ab hoste amiserat; Quomodo enim poterat uitae eē domiciliū. que
erat mortis ^{habitu} domiciliū. diuersorū scelerū. latronum speleum. Jacuerunt in te
ananus & hiesus in sepulchris sacerdotum principes. Et illi dudū sacerdotalib; amictiflo
lis. qui uenerationi & iam exteris fuerant. deformi iacuerunt cadauere. Et cae
uolatiliū & deuoratio canum. mēbra laceri & tota dispersi urbe. ut deplorare uete
ris scitatis species uideretur. tantam sacrinominis contumeliā. & speciosiquondā
muneris deformitatē; Sed ipsa tibi huius indignitatis exordiū fecisti. quae
in medio sinu tuo occidebas pphetas. quae lapidabas scōs dñi; ante tēplū zacharias
iacuit exanimis. iacuit inhumatus; hic ergo sanguis illū lauat. Quae causa aut
mortis anano. nisi quod increpuit populū tuū quia non insurgeret p[ro] tēplū defen
sione. quia exposcibat libertatē pditā. uirtutē desertā. calcatas ueterū sacroz
reliquias. conmaculata altaria. relinquendū adseribat populū. usū simula

erorum insensibiliū & statuarū de marmore nihil insentientē; Muta enim a
 nimalia referre solent ut uindictae uicissitudinē sentire iniuriā incitari uen-
 leo. declinare uerba. Qui ergo nec excitatur. nec declinare nouit quod noceat. simi-
 lis est non sentientib; Ecce uera ubi est illa libertas tua. Cuius studio quondā non
 aegyptiis p̄ palestinis. passus rursus postea non mediis caedendū aestimauisti. ubi
 illa machabeorū fides. quae quondā in paucis fudit babylonios. p̄ sal fugauit.
 dem & riu p̄culit. ad postremū in paruulis & mulierib; antiochiarina gladios in cen-
 diaq; superauit. Et p̄ obseruatione patria mori maluit. quam regis imperis obte-
 perare. Ubi est illa deuotio patrū pulcherrima passionū omnium. quae se non p̄
 liberis. p̄ conuigib; magis quā p̄ templo di mortis offerrebant. Ante & uirga sacerdo-
 talis floruit. recisa de siluestri radice. p̄ unca fides ar & et sepulta est pietas. &
 abit omnis uirtutis aemulatio; Nec mirum. si populus qui ad o recessit. & in pro-
 bum contradictionis spm̄ sequitur. in seipsum diuisus est; Quomodo enim pa-
 cem suam tenere poterat. qui pacem di re pudiauit. pax di xpi est. qui fecit
 utraque unum; merito ergo ex uno populo plures aduersus se facti sunt. quia
 noluerunt sequi diuisa sociantē ihm̄. sed secuti sunt conuicta diuidentem foris
 spm̄; Soluebas igitur hierusalem mercedem perfidie tuae. cum ipsa tuis manibus
 destrueres muniminatua. cū tuis mucronib; foderes uiscerata. ita ut hostis mi-
 sereretur. ut ille parceret & ezusa eures; Uidebat enim quod d̄ aduersum te pug-
 nar & romanorum fungeretur partib; ut ipsa tibi inferret uoluntariā p̄diti-
 onē & ideo spectatores malebant eē romani quā p̄cussōres. n̄ furentib; tuis sint
 se uiscerib; manū admouere contagionis magis quā fortitudinis aestimaretur.;
Nd haec nefandae caedis supplicia accedebat impiae immanitas crudelita-
 tis. ut sepulturam omnib; qui uel in templo necati fuerant. uel circa urbis plateas pe-
 garent. p̄ echumare cuiquā uacabat. di bello inter se occuparent. feriendique
 magis quā humani cura uniuersō stenebat; Ita quodā furore occiderant pie-

Quam pulchre
 de xpo loquitur

caus officia. crudescēbant impietatis ministeria. nihilq; magis intantis calamitatib; perierat quā misericordia. quae sola sola & ableuare misērias. solari aerūnas; Nāq; & huic quā miserant suos. n̄ audebant humare propter fortitudinē. cū grauis terror ingrueret & aduersae factionis principib;. & huic quae cauerant alienos. cauebant nequis illos praeriperet ad sepulturā; Itaq; necesse erat om̄s timere. ne quod alteri donare uellent. id sibi sumerent. uel quod peius est quē parauerant alius sum sepulchri eum ipsi non impetrarent; Intēplo igitur ipso pungentis benevolentib; p̄tiam materis bene spirantib;. p̄ diuersorū flouū odorib;. grauis erat in sepulchorū cadauerū foetor. quos pluuia dissoluērat. quos flāma ambusserat. quos sol calē fecerat; om̄s artus caesorū cuius diro odore faetebant; hinc resolutorum putredo uiscerum. inde exustorum nidor sensus om̄s. atque ora complebant uiuentiū. ut ipsi non multo post grauiore morbo consumerentur. ac se sup̄stites ingemiscerent. quod duriore poena perirent. eoque seruatos ut uiderent cū patria simul solui. & iā leges naturae. p̄negari uis uiuentib;. pacē uiuib;. sepulturā defunctis; Humanā pariter atq; diuinā maculari ac pollui. p̄mixta om̄a. criminosa mēē misericordiā religionis loco haberi crudelitātē. Castrū intēplo. bellū in lumine. funus in altarib;. ea se spectare oculis quae prophētis denuntiantib;. non credidissent futura. Nonne de ipsis dixerat dauid. polluerunt tēplū sēntuum. posuerunt mortalia seruorū tuorū aescā uolatilib; caeli. effuderunt sanguinem eorū uelut aquā in circuitu hirtim & non erat qui sepeliret. Simul enim tunc & gentes uenerunt in hereditatem dī qui auferrent om̄a. & tēplū pollutū est suorū funerib;. & in sepulchra iacerunt cadauera interfectorū. ad aescā auuū bestiarūq; uoracitatē. Effusus sanguis ut stagnaret intēplo. deesset qui sepeliret. quia a uiuentib;. in mortuis. a mortuis in eos qui adhuc uiuerent furor transferēbatur; uolebat aliquis defunctū humare. ipse extinguebatur. & qui defunctū occiderat in sepulchrorē transferēbat iracundiā.

ut illi sepulturam negaret & hunc exstinguebat; Rursum qui sepulchro occiderat: ma-
 iore crudelitate circa defunctum exercebat: ut iam nihil debentem odio non sentientem
 supplicia: spoliare & summo naturae debito: Quid illis aliud accideret poterat: qui
 diuina non recipiebant oracula: irridebant prophetarum adnuntiationes: fas om-
 ne calcabant: non credebant futura: quae ut fierent ipsi accederauerunt: Crateni
 sermo uetus & frequens: tunc perituram urbem hirtim & scaeuus exurenda cum seditione
 belli lege incesserat & domesticae manus templum diuini contaminarent: Ne hoc quidem
 intellexerunt: quoties enim excisa domus dei: quoties seditio: quoties obsidio: quoti-
 es bellum: & nunquam illa urbs perit: nisi quando uere templum diuini domesticis manibus
 crucifixerunt: quod illud templum: audiant: Soluite templum hoc: & in triduo
 resuscitabo illud: quidem aliud nisi sacrilegium fuit: cum impias manus extenderent
 in auctorem salutis: cum lapidarent: cum uerberarent: cum corripserent: cum occiderent:
 Tunc uere scaeuorum absumpsit ignis diuinus: nam & exusta ab abylonis reparata:
 postea destructa a pompeiore reformata iterum: sed poenitus exusta ubi ihesus uenit
 & spiritus diuini calore soluta euauerunt: Oportuit ubi uere quadam deploratio-
 ne patris nos funus quoddam patris solemnitatis: & uelut quasdam exequias persequi: ac
 soluere iuxta maiorum instituta: Sed ueniamus ad exordia obsidionis hirtim:
 Reuertitur in iudaeam titus: & paucis diebus interpositis: ut replerentur horridis mi-
 litarij numerorum de quibus lecta manus missa fuerat in italia: bellum adolebat: fes-
 tinans comitari patrem: ne in pericula soludimitteret & aduersus iudaeam ar-
 ma platurum: mouit itaque iter magno decore exercitus: sollicito ubique & pa-
 rato agmine: suspectus insidias: quia uirtute se superiorem uidebat: Uenit per samaria
 riae loca: suscepit eum gossina: quae ad romanos iam dudum concesserat: Uenit in haula
 nam: unde aberat hierosolima stadiis xxx nihil amplius: Inde adsumptis
 equitibus: numerosis centis: praefixit equitatum ante urbem: Exploratum quoque locis
 munitiorum ualitate: murorum altitudine: studia plebis quae ferretur

*Qua pulchre dicitur
de perfidia iudeorum*

*De exordio obsidionis
hierosolymae*

latronū armis p̄mi & factionū s̄pamine circūueniri. uicinū ad quiescē & obsi-
dioni. quominus uoluntatē suā erga romanos p̄deret. si libertas daretur; Specio-
se igitur cū paucis. equitabat in aggerē publico. qui ad muros urbis dirigebatur.
nec quisquā est uisus p̄gredi; Uerū ubi ad obeundū murorū circuitū flexit equū in la-
tus. cū caetera turma sequerēt ducē. erupere subito pleriq; de loco qui appellabat̄
contra helenae sepulchrū. Et exilientes occupauerūt iter. ut intercluderent maio-
rē equitū partē quae citū sequebatur; ipse cū paucis p̄terierat consulto insidiarū.
ut defuit ut caeteris facilius opprimerēt. qui aneq; ad suos regredi facile erat p̄p̄t
insertā hostiū multitudinē. neq; p̄gredi ulterius fossā aut uallū sinebant. caete-
raq; locorū impedimēta. quib; anceps periculū inferebatur; Uidens itaq; uirtu-
tē sola positū sibi remediū salutis. neq; aliter nisi ferro iter ap̄riendū. Jā enī
alū reflexis aequis discesserant. dū & ipsi imperatoris filiū secururū speraret.
conuenit. equū hortatusq; caeteros clamore ut sequerentur. & sup̄ hostē
nrūt; Inpossibile hoc uiderēt quomodo potuerit euadere. nisi notū eēt. in bello
plurimū audaciā posse. quae uel sola sibi murus est. Deinde quia alius p̄gnae sequen-
tib; uile uulgus sibi magis in periculo consulendū putabat. quā hostē p̄sequendum.
Ac si qui manū extendat ut. equū teneret & feriebāt; Demiq; duozantū exatū focus
interfecti cū reliquis imperatoris filius ad suos reuertit; neq; sanē dubitandum
uideatur. quo in toto capite. nudus caetera. utpote qui in excursū p̄cesserat non ad
bellū paratus. nec galeā neque loriceam induerat. conihil exceperit uulneris.
cū maxime in ipsū tela iacerent. quod ad excidiū urbis illius uirtutis reser-
uaret. Est ē p̄fecto cor̄ regis in manu nudi; Itaq; nec resceret audacia uadae et
uenta fraudis & doli. p̄fecto ad urbē cū exercitu post noctē redit. & de specula
quadā undecimtas prospexerat. & tēplū magnitudo āplis sima. demonstrat
suis cū qua urbe sibi bellū fore & in pigros & cautiore seē oportere. quod in nume-
rabilis sibi populus expugnandus foret & fraudi paratus. ordinat qui mu-

Constantia ttt

no

no

ris ordines adpropinquarent. quos adhuc fessos nocturno itinere cognouerat.
 quasi succincuria tofeminus locat. paulatim pceditur; Ubiuentū admontē oliueti.
 uallis sub ipso media iter atque urbem inter iacebat cui nomē chedron; Ubiconstitu
 ti exercitū demuris aspicientes. p̄ā sexstadiis ab erat. seditionis ad tēpus studia
 deposuere. & externis hostib; aduentib; domestico foedere sequestrata ciuiliū
 bellorum certamina, plerūq; enim etiā acerba odia metus comprimunt; Denique
 cohortati sese inuicē factionū uiri. ut in unū conspirantib; studiis patriā defensa
 rent. necorū discordia inruentā romanis uictoriā dare. fr̄ in numero hostem
 subito adoriendū putarunt. & inuisa eruptione. primos turbauere; Sed ubi se ro
 man ipsos ueteris & diuersorū generū proelii exercitū confirmauere animis.
 ordine suo tibi cedere incurstantes coeperunt. scutis repellere. perturbare iacite
 lorū. haudquaquā tam sine communie exitio; Et p̄p̄eū incubuerant iudaei. & inuta
 bat aces romana. in sicognitis reb; aduenisset titus. & occurrens aduersarius confir
 mans suos reparasset proeliū. Crexisset animos militū. increpans romana facies.
 confusae multitudinis p̄ sinemaximae ignauiae p̄bro uictoriā cedere. Repul
 sisq; iudaeis qui & iualle diuisos in seceabantur. ad suos se uictor recepit. Secu
 rusq; suffragi quod loci superioris aduersum inferiores sicēptarent congedi
 subsidia dabat. ad alia partē se roman exercitus conuertit; discedente caesare
 infundunt sedemuris iudaei & ingenti agmine supra hostē irruunt. ita ut in nu
 mere concursu multitudinis milites fugerent. ac sese ad montū conferrent supe
 riora. nudato latere & iā caeteri qui plū mallent fugerent. Interea caesar in
 medio situs orantib; plerisq; ne se periculis dare. atq; exercitu dispo. summā peri
 culi solus subire. cū d̄ n̄ se & orbis terrarū. p̄ inmutante uice militis pugnare
 sed imperatoris. in cuius periculo p̄ n̄ caesēt uniuersorū. n̄ adque uic. sed militis
 decus p̄ponens salutis. apud quē gloriosa mors uita obp̄rio p̄ponderare. & aduer
 sū peccus hostib; refert. terrisq; quos aduersū h̄erit. in alios sese retorquet;

110

Gola enim specie sui & nimis notae atq; alacris fortitudinis gta perturbabat hostem;
Cedebant itaq; quos accesserat; sed ex alius partib; iudaei magis magisque infundebant.
ac poene concluderant titum nisi quia pleriq; militum uidentes in medio belli uersa
ri caesarem. conclamauerunt caeteris. significantes imperatoris filium periculis
relinquendum; sic uniuersos reuocauit pudor atq; arma uit metus. ne deserti caesa
ri signomina inurerent. Conuersi q; in iudaeos nisi uoluntate ac uirtute. in condi
tam multitudinem in ualle urgebant. nec difficile fuit ascendentes relabi; sic ut
fugientes numerum militum bis reuocauit a fuga. periculoq; pariter exiit. &
obprobrio uirtute pariusus. & ad postremum pudore; quid uigilantia dedinat. uir
tute inuexit. Primum ne caesar relinqueret. postea ut hostis repelleretur.
Ubi forense proelium paulisper quieuit. internum successit. namq; paschalis interuen
tu caelebritatis. subornatis plerisque iohannis quasi obseruationis gratia templum adiret.
& tamquam focus data ingrediendi copia dolu pertrauit; Ingressi enim specie ciuili sed
interius armati. reiectis ex uuis gladios accollunt. loriceo pectore. & pliaris
ancam unimine; Quo terrore percussi qui in templum inermes caelebritati uaca
bant. exiit templumq; uacuum dereliquere; Cosillis secutas. & quos potuerunt com
prehendere iugulantib; . alios circa templi circuitum persequentib; inrupendi iohannis
focusq; eius occasio data; caesullic multi mortales. ita ut etiam qui in resisterant ad
fatis causis aliquib; iugularent; nec tranquillitas quietis perderat. nec silentium
tacit. nec caedentib; patientia; Comprehensib; interiorib; templi & iasimonum qui
etabat iohannis in secundarium locum eleazarum. caeterisq; principib; factionis tertie
sibi subrogatis; Tertio quoq; titus progreditur in hostem. atq; exercitum perducit.
Adueniensq; offendit separatim iudaeorum ante urbem multitudinem. specie uolentium
se romanis tradere. sed quasi reformidantium; suspectus dolum. & maxime quoniam
me conspiratos in se & peritaces uiderat. per arbitratu credibile subito mutatos.
admonuit milites fraudem cauendam. nec temere nisi secundum preceptum suum conferto

agmine muris adpropinquandū. Neat ergo illi qui urbe egressi fuerant circūfunde-
 rentur. Subito de ciuitate increpuit sonus & quaedā seditio de mōte resultauit ali-
 orū egressione uoluntariā simulantiū. aliorū etiā resistentiū. quod illi aperiri
 portas sibi poscerent. hi dāns sibi seruari iuberent. Alii pacē alii bellū optarent; mi-
 litū uulgus ad subueniendū his qui subueniri sibi demuris postulauissent prae se se.
 Egrediunt pleriq; pscriptū sine ordine sine ullomodo tāquā occursum adueni-
 entib; atq; auxiliū latenti. ut p̄ priore remedio plurib; erūpendi confidentiatri-
 buerēt ut resistentib; metus. aut int̄ reluctantes erūpendi sibi copia; quib; se ater-
 go circūfunderē coeperunt qui foris stabant. ur̄gē recircūuentos. Illi quasi ad
 murū confugere nihil suspectantes ab his qui pacē p̄tenderent. inde quoq; saxa &
 teladeiq; Et subito ficta pax uersa in plū. Unde cāti in hostes recurrunt. qui & cir-
 cūuenire tēptauerant p̄gressos similitū romanorū. tam metuebant & ipsi ne ab om-
 ni exeret ut circūuenirent. Itaq; dū uersos cauent. hos plurimis lucis & uulneri-
 b; in praesiliis. & ipsi maiore ex parte sauci. p̄ pedem anib; amiserunt. quos siā captos pu-
 tabant. Sicut ita m̄ usq; ad helens sepulchrū sicut moris est insultantib; dr̄ppeis con-
 crepabant. in ludentes romani. quod eos siā secūo insidus circūuenis sent. Caesar
 commotior regredientes misericorditer suet. & contentionē aduocat dicens; magna
 cū sit uirtus romana praescans uniuersarū gentiū plis. maximē tamē ea p̄cellit dispo-
 sitionis ordine. & p̄ceptorū oboedientia. Caē enim disciplinae militaris custodia;
 Nec mirū si uidei dolos intexant. fraudes seruant. qui se iudicent in pares fortitudine.
 Sed ut inferiorū est n̄tā insidus. sic fortiorū cauere ne uirtuti in ludat dolus; Mira-
 ritaq; se quod illi in desperatione sibi congruant. romanis n̄ conueniat in meliorū
 p̄cessū. Et q; fieri. ut illis effectus fraudis inuadit. nobis uirtutis conatus in abiguo;
 Quod si ualidior esse fortitudo hostiū quā fraus. superiorim̄ flagitiosū; Aparib;
 enim aut fortiorib; uinci obprobrio uacat; cū uero nihil in uobis offendat nisi sola
 pugnandi inmoderatio & p̄peratā manuū intemperantia. quid nequius potest esse

Qualiter uirtus cesar
 militiā exercitus
 romani alloquen-
 do instruxit.

Orō. Th̄. u.

10

quā p̄sente caesare disciplinā militiae repudiari. Multū arbitror ipsā singens
cere militiae leges tanta dissolutionis flagitio. multū imperatorē. cū haec compe-
rit. qui sēp̄ audirise a milite suo. quā tūmeri ab hoste maluit; Oboedientia enim militis
effectū p̄perat. metus hostiū differt uictoriā. Quid iudicaturū de filio patrē cuius
tā uile imperiū sit apud exercitum. p̄nuntiatur enim deduce. cuius p̄ceptum
dissoluitur; Nec dubiū. quod saepius uindicatū sit in eos qui contra imperiū in hos-
tē pugnauerint. quā in eos qui secundū imperiū p̄gressi uirtute cessarint. p̄ a legib;
egredienti ordine. p̄scripta mors est; Quid igitur futurū ubi nūnus sed passim ex-
ercitus relinquit ordine suū & sc̄tū ducis negligit. Cognoscite uos milites ceteroma-
ni imperiū plebis. senatus; apud quos sine p̄cepta auctoritate & uicisse crimen est;
Huiusmodi oratione p̄terruit n̄ solū p̄positos militū. sed & iā uniuersum exercitū;
Nā cū ipsos principes ordinū acrius peteret & uidebat in om̄s uindicaturus. Circūfu-
sitaq; om̄s. rogabant ut paucorū culpa qui primū defecerant uniuersis concederetur;
Et si non fuit p̄perus ad dedit gratiā caesar. fuit tamē exorabilis ad indulgentiam;
Concessit cū summo pondere dicens donare se om̄ib;. satisq; in uniuersos uindicatum
in uectionis auctoritate. eo quodammodo uersio in singulos usq; ad factū p̄cedere debeat.
In multitudine uerbo tenus. illa usq; ad poenā. ista usq; ad correptionē. Saep̄ enim
bonis exercitiis proeliares. lapsus futurae uirtuti causas dedisse; Post haec
tū in hostē irā conuertit. Et considerans inter tot p̄cipitia. tot p̄rupia pericu-
losā obsidionē cū repentinis eruptionib; p̄uenti n̄ haberent milites quo refer-
rent gradū unde se in hostē p̄riperent. ubi machinas constituerent. iuba & repleri
ante urbē p̄cipitia; Quae cū fierent. nescit quidē iudaei exortēserant p̄sentū peri-
culorū. Ad fluctabant domestico proelio. cū romanū in replendis p̄cipitiis occu-
parent. Nec exigua manus partis ueriusq;. Decem milia cū s̄rmonēserant. & quin-
q; ḡntia eorū duces; Idy mei quoq; ad quinque milia s̄rmonis partib; ad stipula-
bant. quib; p̄erat iacob; & s̄rmonū uior; Johannes autē interiorib; tēplia frau-

de qua supradiximus occupatis sex milibus armatorum stipatus bellum accendebat; aduinc
 ta sunt & iam duo milia cum alius quadringentis uiris posteaquam coire coeperent studis con
 anentibus ad urbem defensionem eleazarus & simonides arim quibus & ante utebantur rectoribus;
 Quibus certantibus inter se praeda erat in medio populus eorum qui uicerant & quasi primo cer
 tamini huc atque illuc praeuentiuario transfererebant; laulis pro inter se conuenerant more
 induciarum & ad primum romanorum impetum ex parte facti in ueterem morbum febris inter
 nae aegris uisceribus recidebant ubi remissior erat exteriorum morborum accessio; fo
 ris erat plerumque bellum intus seditio eo iam grauior quia & ipsa seditio bello aiebat & bel
 lum aiebat; duode potentia certabant populus inter utrumque non deseruit tunc anxius
 erat sed ne ad domum deteriorem ueniret; **U**rbem hierosolimam chananeorum
 quidam potens condidit qui patrio sermone uocaretur rex iustus; quam primo solimam
 nuncupauit postea templum addidit; Unde hierosolyma ciuitas dicta est; Capitulo
 suo incolas habuit de genere chananeorum; Dauid primus uir hebraeus chananeos
 expulit constituit suos; qui ne ad domum sibi regiam fecit uoluit & templum deo condere sed p
 hibitus oraculo salomone herede reliquit qui templum quod ipse uoluerat aedificare;
Salomon itaque templum fundauit reliquique reges ad ornatum urbis addidere
 plurima; Inuidia ex magnificentia orta inter omnia tam opera templum prae
 cellebat amplissimo opere & fulgenti marmore; In quo erat peripetasma p
 tiosum & maximum cocco & iacincto brissoque intextum & purpura; Notiosa mate
 ria tante diuersitatis sed cuius species mysteria rerum latentium significare; eo
 quod eius esset templum quia caelo & aeri terrae & mari quasi creator a elemtorum do
 minaretur atque omnia solus regeret & gubernaret; Cocco enim igneum caelum figuratur
 iacincto aer; Brisso terra quod in canasitur; Purpura mare quae conchilium
 maritimis inficitur; ut duo ex colore duo ex generatione colligat; Denique prin
 ceps sacerdotum haec quattuor indumento suo exprimere consueuerat quando
 maxima caelebritas erat festorum dierum quasi totum mundum indueret propterea suppli

*Defundator urbis
 hierusal*

*De templi ornamentis
 quae per figuram signifi
 centur*

caturus. in eius figurā qui uenturū uiderat princeps sacerdotū ih̄s. ut colleret peccatum
 mundi. Femora princeps sacerdotū lineo interius aperiri uidebat. eo quod p̄
 caeteris in sacerdote fides in asequerit & corporis castimonia. quae succingere debent
 carnis intemperantiā; duo erant tabernacula sacra. unū interius. alterū exterius.
 In hoc semper intro ibant sacerdotes. In illud interius quod secundū appellabatur. semel
 introhibat princeps tantūmodo sacerdotū. p̄ sine sanguine quē offerret p̄ se & p̄ p̄
 delicto. Hoc significante sp̄s sc̄o uenturū ihm. qui uere solus intraret interiora di
 uinorū penetralia sacramentorū. & archana substantiae caelestis. quae nosse & omnia
 Solus quoque patris sanguine suo totū mundum reconciliaret. ut & caelestium & terres
 triū miseretur; Denique postea quā uenit. pacificauit omnia p̄ sanguinē crucis suae.
 quae uel in terra uel in caelo sunt; Intra thymam materiu. intra mensā. intra lucernā.
 Thymamateriu. quod dicitur ad d̄m patrem sicut incensum dirigat. maximi sacerdotis ora
 tio. mensa. quod in xp̄i passio sit. & ministeria sacramentorū. Unde & dauid dicit. pa
 rasti in conspectu meo m̄sam. Cuius uidelicet & duodecim panes. duodecim apti testes sūt
 passionis eius & resurrectionis. Lucerna quae supra candlabrū ponitur. ante sub
 modio erat. id est sub legis mensura. nunc est in gratiae plenitudine. Ex tam mixto fre
 quens lum̄ effundens. eo quod sc̄i sp̄s in maximarū gratiarū uirtutib; dicitur templum
 illuminet; Trinitatis igitur cognitio in interiorib; erat templi. quae dicebantur sc̄i sc̄oꝝ.
 Ubi reposita quondā uirga aaron floruit. quod gratia sacerdotalis in xp̄o amplius
 eā operatur post mortē. quam mundū redemit. Ante templū erant quindecim
 gradus. p̄ quos ezechiae regis tempore umbra ascenderat. significans ei uitae finem
 futurū. sed oraculo monitus. orauit & meruit mortis dilationē. hoc iudicio quod
 his dē gradib; sol refunderet. qui significat & tot numero annorū cōmeatū ei uitae
 refusum; Cū igitur munita eēt undiq; ciuitas plurimorū regū operib; & maxime
 herodis. qui caeserū cui nom̄ antoniae ad summio peris magnificentia cōmuniuit.
 & amplissimo honorauit decore. circūbat caesar. requirens quae ex parte se posse

De thymamaterio men
 sa. lucerna

Trinitatis cognitione
 in interiorib; templi
 ueteris testamenti
 fuisse

De ezechia & xv
 gradibus

De castro herodis

facilius urbi infundere. Inspecitoque protum circuitum muri ambitu aestimavit infiniti-
 mo tumuli quos sepultus iacebat princeps sacerdotum iohannes ad orientem obsidionem;
 Cui diligentius exploranti adherens unus ex amicis iudeorum studiosius intendens mu-
 neri sagitta percussus cecidit. Propius quippe accesserat dum putat aliquem profectum fore pa-
 cis futurae sibi conferendi sermonis dare copiam cuius potens ac validus ad captan-
 dos audientium animos aestimabatur; Commotus caesar quod si quis salutaria su-
 aderet in pulso uulnere mortem inrogauissent in proelio cogit agmina bellumque accen-
 ditur iactu telorum diuerso missilibusque maxime admouent arietes qui feruntur
 ualida murorum; quo perturbationis quante de dominationis inter se studio cer-
 tabant in concordiam coeunt. Dataque impunitate superiorum unum corpus se fecere
 & conspirata cogente periculo urbem uentur. Progressi quoque tumulos ignes supra ma-
 chinas iaculabantur ut defruerent aggeres exurerent uineas arietes incenderent;
 Ac poene omnia machinarum genera exusserant nisi electa plerique militum & sociorum
 maxime ex partibus alexandrinae urbis strenue repugnauissent. Quibus tam uali-
 de resistentibus addidit caesar adiumentum equitum potentiorum. Ipse quoque acriter
 pugnantis sternit duodecim aduersi agminis propugnatores; Ita uis multitudinis
 relique exitum declinans in urbem reuertit & ab incendio romana opera defensa.
 Cecidit eo proelio iohannes ductor iudeorum dum ante muros cognito sibi roma-
 no militum sermonem conserit ictus terga sagittae uulnere. Continuoque labitur;
 Arabes ferunt peritissimum de iaculatoribus eius obitus auctorem. Grauique merore
 adfectos iudeos quod uirum & manu promptum amiserant & bonum consilio; Sequen-
 ti nocte accidit ut tres turres quas titus attolli iusserat supra aggerem quo iudeos
 ut exaequo uel ex superiore spiculis figeret & subito nulla ui hostium ruerent; Quo
 sonitu romanorum exercitus omnis turbata ea opinione quod ab hoste destructos
 aggeres succisae turres arbitrarentur qua exuentes ingentem late stragem dedisset.
 Ac poenae admissum erat facinus miserabile ut uictores incertis pro nocte hostibus fuga

cederent. nisi quod tenebrae ruinaque ipsa excitopulvere prospectu ademerant. ut quo
fugerent incertū haberent; Quae rebat unusquisque de proximo quid accidisset. nec cog
noscere ueripoterat fidē. quia similiter ab omnibus eiusmodi casus ignorabatur. do
ne caesar reb. comptis insinuari p̄peret. id quod acciderat casus repentini. nullius
hostilis fuisse inruptionis; Sic sedatus pauor. & expugnande urbis subsidiū omne
inuiribus locatū; Nācū altissima murorū essent. & pleraque ferro aut aere opta
atque ipsa altitudine hostes a iaculis defenderent. romani ad mouere arietū machinas.
quorū icu frequenti muri ualide laxabant. in nitale uoribus. spiculis coepere & sagi
tis. ut p̄pugnantes auerterent. in pedimta phibentū detorquerent; Sic paulatim
quatientibus murus cedebat; Unde maiore ipsam arietem. excisore urbium iudei
appellauerunt; Soluta itaque parte murorū dereliquere iudei murus ipsius p̄pug
nacula. securi quod duos saluos muros interiores haberent. & concessere ad murum
secundū. Illis fugientibus. romani ingredientes p̄ caua muri. portas aperuerunt; sic
intra missus omnis exercitus. paenitus diruit murū exteriorē. p̄ bellantibus eēt im
pedimto. aut si res aduersae forent. claustrū refugientibus; Diuiserunt sibi loca
iohannes & simon. coniuuati circa murū secundū; iohannes autē cū suis in castris
cui nom̄ antonia proeliabatur; Eius p̄p̄nqua erat porticus tēpli. que uerge
bat ad partē septentrionis; Nam & ipse locus in quo castrū postea antoni
uocabulo conditū duas inter iacens porticus. septentrionalis. hoc est.
borios nuncupabatur; Simon uero ad iohannis sepulchrū uicē tu
ende urbis susceperat; his p̄ salute romanis de uictoria certam erat.
quibus & si uirtus potior ad congregiendū. locus tam inferior ad ob
sidionē; Cū eos de muro grauarē & proeliū. temeritas iudeis insolentior.
fortitudo romanis acrior erat; Inminebant partibus duces. eoque maior ori
ebatur contentio. dū quisque suis ductoribus pericula sua gestare p̄bare. Si
mon suos urgebat terrore & formidine. romanos titus pudore sui quā

maxime conueniebat. quod morte grauius arbitrabantur non exhibere pericu-
 la sua caesar. cū ipse toties pro exercitu periculis offerre se non dubitauisset.
 Armabat eos uincendi consuetudo. & cedendi ignorantia. precipueq; presens
 unius cuiusq; uirtutis arbiter titus. à quo non remuneratio fortitudinis
 expectabatur. Sed supra omnia fructū amplissimus erat praemii. illos spectante quic
 quā strenue gessisset. quod ei non displiceret. Eo uincit uol longinē equestris
 militie uir excitus. aduersus p̄ muris uidentis iudeorū cateruas. tamquā indig-
 naz quod romanos bello lacefferent. & ex quo p̄dire auderent. desiliuit equo
 atq; in medio se iniecit hostes. & unū in ore ipso parantē occurrere telopussit.
 simulq; eius uocē & animā rapit. alteri ereptū de corpore prostrato telū in-
 figit. & ad suos uictor se se recepit; **D**e preminentibus loquimur. caeterū
 multi imitatores utraque ex parte sed diuerso genere; Iudeis desperati auda-
 ciā dabat. romanis glorie cupiditas uirtutē addebat. partam in paribus
 animis mortis contemptus; iudei solaciū imputabant cū hoste cōmori. titus
 festinabat conficere bellū. sed sine suorū dispendio. qui & iā ipsos hostes
 seruare ^{om̄is} si possēt. quā p̄derem alebat. Nec aliud monebat militē. nisi consul-
 to bellandū. eā solā eē uerā uirtutē. cui comessit p̄ uidentia; Nā si ne consilio
 fortitudinē temeritatē uideri. nec usquā magis cauendū. quā in uictoria;
 perire enī cum inferiore superiore uictū triū phuse; Consulendū itaq; in qui-
 deatur euentus fuisse quod uicerit. ignauis. quod consortiū periculi non
 euaserit; Iubet itaq; ari & e admoueri ad mediū muri septentrionalis;
 Erat ibi castor callidus & ad fraudē paratus. qui fugatis ceteris p̄iacula
 sagittariorū. cū aliis nouē fraudis socis p̄tendebat; Is ubi ad pulsa
 ari & is turri euerit a murū labere. ac facile ruaturū sit tormenta repetere ē
 icē anī adūtit. manū tendens. rogabat cesarē uoce miserabili. ut perire re-
 urbi iā parceret. nec supremo excidio labefactandā putaret;

Decastore callido
iudeorū

Caesar aestimauit quod sedulo uentū deprecaretur mandaturus ut dedi-
tio procaerē iuba & tormentū cessare. Iaculatores temperare a proelio. castori
daz loquendi copiam; ille descensū simulare. Deinquasi suadere suis; aliuelle alu-
renti. subito uelut indignantes qui cogentur supraloricā se percutientes
cecidere; miraculū ingens. cum fraus lateret sic tepus ducere; Inter que unus
emilitibus romanis iaculo sagittarē castoris percussit. Ille deplorare & con-
queri apud caesare. poscere ut iuberet aliquē dexterā sibi dare. ita se p̄ fugio
usurum; Caesar iosepho mandat negotiū. Uerū ille qui ceterā iudeorū in-
sidias. nichil sincerū in eo se intelligere respondit; aeneas tamen propius mu-
rum successit. & ut aduenientem suscipere & occurrat; Cui castor uociferans
ut sinum aperiret. aurum exaperet. saxum dimisit; ille oculis uigilantibus
lapidemp̄ reuidit. celeriq; corporis saltu lapsus euasit. Alium tamen prop-
ter adstantem saxi inuoluit in manus ruina; Hoc caesar intuens. acruis in-
cubuit ad murorum deiectionem. precipiens maiore. uitormentum in pel-
li; contra ad exurendas machinas. ignes iaciebantur; sed ubi murus solu-
tus est. castor cum suis quasi in ignem se deiecit. dolo pre texens animi magni-
tudinem in contemptu mortis. cū dolo turpi uitę effugia captaret;

Unus iam murus hoc est tertius superat subuersis duob; adhuc tam caesar re-
seruabat patientiā. qui ad uertitē sibi uamperire quidquid perisset. dū
parcit & prouocat ad deditiōē. Non expectato agmine. cum paucis intruens
supramurum secundum; congregata manu iudei in angustiis plurimos
sauciauerunt. plerique & iam utriq; mortui; Tunc caesar. sagittis eminus
figebat resistentes; Inter confertos iacula nusquā eludebantur. nullus
ictus sine uulnere; sic remouere se iudei coepere. & titus suos recepit; etiā
fames in urbe grauius inceserat. Iudei tam p̄ uictorib; quia se in trasicm̄
murū receperant quasi expulsis romanis gloriabantur. sed neque lapsa

16

reparare. ne lapsura defensare poterant. Restiterunt tamen aliquantulum;
 pugnatū triduo admirū secundū. quarto die uirtutē romanā n̄ sustinen-
 tes. refugerunt intra tū murū; caesar ab inruptione interi tēperari iubet.
 subuertit autē. precepit murū secundū. & quia superat maximabelli por-
 tio. statuit ut milēs sibi conuerterentur & alimta. ne uictor. et inopia urgeret.
 ad ficeret indigentia. quattuor diebus. frumta sibi exercitus conuexit.
 Simul & idoneū uisum ē tēpus. quo iudei si sibi consulerent conuertere-
 rentur. Et populus quidē malebat. sed principes seditionis reputantes
 que in pleuē^{ben} grauibus flagitijs perpetraverant. dum nullū uenire locum
 sperant. perire cū omnib; leuius arbitrabantur. quam si soli auctores
 perirent. Quinto itaque die quia nichil a iudeis pacificū deferebatur.
 gemino agmine. caesar moenia adgreditur. & duos aggeres attolli
 imperat. Unū contra antoniā. alterū contra murum qui erat contra iohan-
 nis sepulchrū. Eo enim superioris urbis excidia petebat. illo autē altero si
 castrum expugna uisset. etiā templo facile potiretur. quod nisi in suā potes-
 tatem deducere. etiā urbem tenere non poterant nisi periculo; Diuiserat
 autē exercitū in duos ordines. & ad uersos quoq; distribuerant sibi iohannes
 & simon officia defensionis; Antoniā defendebat iohannes. Simon cū ar-
 matis suis & populo idumeorū ad sepulchrū iohannis speculabatur. atq; om̄s
 obsidentium conatus. de superiorē loco quibus poterat generibus eludebat.
 Et iā exercitatiores erant quādiē docti. occurrere machinis obsidionis.
 pluraque genera sibi tor m̄torū & ipsi adscuerant. quib; romanorū
 opera destruerent. coepta impediunt. Quorū caesar aduertens.
 praecipitem p̄tinaā. admiscere operib; sermonē uoluit. ne forte des-
 peratione uenie p̄uicatus obmitterentur. ac se p̄missorū possent de-
 sistere. Suadere ita p̄ coepit. ne se capte urbis excidius inuoluerent.

pmittentque eam suae potestati que armis iam teneretur & circumvallata
obsidione premeretur ad excidium supremum. Cedentibus sequentia daturum
si modo uel sibi uel patrie consulere nec tota ciuitas dirueretur. Mandat
quoque iosepho ut ipse patrio sermone uesalloqueretur. ne forte contri-
bules suos uel ipse inflecteret & ut furori proprio renuntiarent; qui licet
effusa iudeorum in seodia nouissima tam quantum a actu sagittae longius
poterat remotus amuris. ita uero ut possit & audiri per futura ciuibus nota
sibi alloquio suadebat. prosequatur. F uerit hebrei humani inge-
nii contendere pertinaciter. antequam res ad supremum ueniret. du putatis
uos loco & notae regionis subsidus fore superiores. Licet conuenerit roma-
nos bello insuperabiles armis non uocari a quibus sepe uictis qui uos uicerat.
Sed tam ab & hunc lapsu inuida mens hominum in rebus secundis. simul quia
plerumque belli dubius euentus. & ideo se unusquisque sorti committit uirtu-
te inferior; postremo de muris speratis non putatis & iam usque ad templi p-
grediendum euerisionem. parcite aris. parcite altaribus. parcite domicilio
quondam caelesti; I ameni uos & deus ipse deseruit. qui uos per & atis cultum
deseruitis. In medio templi bellum perculum. circa fusi ignes templum ober-
rant. sed non quales solebant. circumstant. armati. adhuc tam puras
a sacrilegi romani habentes uolunt romani parcere. nec sacros contamina-
re postes. nec ueteres abolere ritus. si uos sinatis; quid ex peccatur ul-
terius. duo muri euersti. tertius super & ipse infirmior lapsis duobus.
An presidium speratur diuinum atque auxilium de penetralibus. sed qui nos
defendebat. ad hostem migravit. quoniam quos colebamus. romani uenerant.
nos offendimus; qui uis aut ignorat cum illis eodem. qui sibi omnia subiecerunt.
nisi quoniam in isto estu aut gelu in uasum. & ideo extra romanum impe-
rium. qui a eadem extra usum humanum.

Qua prudens allocu-
tio iosephi fuerit &
Iudeos obfessio

Diversi populi dñi p uices deditē potentia. primo aegyptiis. post iudeis.
 Assirus quoq & persis auxiliatorem fuisse nullus negat. postea conuersu
 ad romanos. cū his p seuerare. Denique excessisse illis uniuersa regna. omne
 terrā in possessionē datam; quid uobis cū uictorib; uniuersa eētē. quibus
 secreta oceanī & extrema india patent. quid ad texā brittanias inter fusō
 maria toto orbe diuisas. si a romanis in orbē terrarū sedactas. tremethios
 scythia quē terris nichil debet. Tremē saxonia inaccessa paludib; & inui
 is septa regionib;. quae licet ^{firma} curā belli uideatur audere. & ipsa frequenter
 captiua romanis accessit triūphis; ualidissimū genū hominū phibet.
 & prestans ceteris piraticis tam mirō paronib; non uirib; nititur. fu
 gepotius quā bello paratū; Sed referētis mori prestare quā libertatē
 amittere; quando uobis ista iudei successit sententia. aut quando apud
 hebreos utalis seruitus libertati inutilis non placet. iacob ipse patriarcha
 in aegyptū deduxit hebreos ne perirent fame. Descenderunt patriarche
 simul duodecī filii eius. preclara illa generis nrī exordia; Ibi uudas ille no
 bilis iudeorū p sapia qui nomō populō dedit. Ibi uoseph curru sublimis & equis.
 subicere se in potestate maluit ut alerē suos. quā ad originis p priē libertatē
 redire. Ibi bēniamin ^{fraude} pia fide germani retentus. consentit dolo. quia non
 erat crim serui repotentiorib;. Ibi hereditas eorū cū uocaretur amor se
 tam herere desiderabat; Sic patrib; urīs & iā dura seruitus nō displicebat.
 ut periculis anteferretur. Seruistis ergo aegyptiis atq; uanā semel.
 sed non solū tunc seruistis. quando caelestis aes cepluuis alimonia serui
 tutis extreme prefereratis. sed & iā postea uicti atq; captiui descendis
 tis in egrptū cū assirios refugeratis; seruistis & iā assirus p multa
 annorū curricula & dulcis illa seruit erat. seruistis macedonib; p sis.
 seleucensib; palestanis. solos romanos uobis graues putatis quib; & illi

Diversi ppter dñi
 puces deditē po
 tentiam

schonia
 & Aegyptus

seruiunt quibus uos seruirebatis. Utrum igitur odiū his debetis an gratiam?
qui uos dominis ur̄is pares fecerunt. ultionē ur̄i hanc non contumeliā imputo!
quia uos de his uindicauerant. quibus subiecti eratis; Seruitio praemittitur assy-
rius. quia Asiae toti imperabat; Arat aegyptius romanis. Seruit de suo. quod illis
metat. Macedonia quae usque ad indos de uicta p̄side imperiū diffuderat.
agnoscit dominos quos ignorabat. Et frustra se regibus suis Aeacidarū nomen
inposuisse reminiscitur. Certe non alia scississe nisi ad romanorū triumphum!
Quib. & ipse pyrrius achilleae subolis & p̄sapia & iocabulū praeferebat. uictus
armis. ita se p̄merende pacis studio subiecit. ut uenā rogaret. Nā de palestinis
quid loquar. quos sumus p̄sidis potestas cohercet. Ingrati. nūquid non iurāno-
bilitas est cum p̄sissis seruire. Hoc est enim seruire uobis cum regnis. regūq.
maximum habere solaciū subiectionis; Sed quæro quando fueritis liberi. quinunc
seruitutē recusatis. Quando ergo liberi fuistis. uelcū alius dominaremini.
Quis sub rege eratis. habebatis regē dñm. Repudiastis regnū ipsius. s̄b quo solo eratis
liberi. uoluitis seruire hominib;. Cur patrū repellitis testamenta. heredi-
tas & in patres contumax; Elegistis regē cui nomen saul. Occiso illo palestinusuo
bis populus inperitauit. Successit post tēporā dauid in totius populi regnum.
Mior quidē dñs. sed dñs tam. Et s̄rius quā requiesceret dauid. genti tamen & ipse
regem imposuit. Asalemonē rursus scissum in duos regnum. & diuisa per longā
seriem dominationis hereditas; Ut transiliā captiuitatē. s̄rius plerosq. terris
suis iudaeos & sacris suis reddidit; Sed patres s̄ri. cum p̄sarum proclis grauib;
adtererentur. quāuis macchabeorum triumphis nobiles. elegerunt sibi roma-
nam societate; Tenet scriptura diuina multarū pacta legationū; facti estis ro-
manorū amici. qui per s̄arū serui fuistis. Sed rursus maluistis regem habere.
quā sacerdotū principē cui populus ob tēperaret. cū saecula ur̄orū regū esset & into-
lerabilis. Defuncto herode pulso archelao. sub caesare esse romano postulauistis.

+

cui nom̄ salemōn

Tradidisti suos caesari. cui subiecti omnes admittendum in melius seruitium. In communi
 nemine conditione uniuersorum seruire quaedam libertas est. Quae dignitate domi
 nantium honestantur obsequia seruorum. quamquam romani seruitute non exigant
 auctores libertatis. qui non solum in mita regem necarunt. sed etiam romanum non pas
 sisunt. Et ideo augustum apud eos nomen imperii est. quod augeat suos. non quod
 alienos opprimat; Sed esto. si ut uale uobis non obediunt imperio romano; U
 deamus si liberum. si non exitiale; urgent uos romane acies. urgent patrie ru
 ine. urgent templi excidium. non quid uale sit. sed quid possibile ppendite; Non
 enim uotorum species. sed possibilitatis ratio pensanda; lex nempe naturae ea
 dem omnibus hominibus uolatilibus. feris. bestis infusa. ut unusquisque cedat
 potentiori. Taurus leoni. ceruus. urso. pardo caprea. aquile. accipiter. acci
 piteri. columba. ipsi tauro iuueni inferioris. arietum ouium greges. hircos. caper
 nediuertis generis esse aliqua uideatur distantia. Uos potioribus romani
 tamen neminem expellunt. uos expulisti. Immo illi augent nequis etiam uic
 tus de terris suis exeat; antiocho partem regni reseruauerunt; Et nunc cae
 sar quid aliud laborat. nisi ut terra uera non deseratur. regio uera non euacu
 etur. ciuitas non euerzatur. templum non concremetur. Non omnibus uictoria datur.
 paucis praesse natura dedit. pluribus obtemperare; tauri armentis eminent. Ari
 etes gregibus; paucos eminentes poenes plurimos mansuetudo. Et uos indu
 ite mansuetudinem. suscipite subiectionem. quam cum fere induunt. Haec cum diceret
 iosephus. conuiciabantur de muro. maledicebant ut ilia suadent. Plerique etiam
 iaculabantur sagittas. si possent eum morte adfligere. At ille qui oratione non
 flectebat indomitos. scripturarum quoque conueniendos testimonis arbitrabat.
 maxime qui adicebant dominum. templi sui praesidio non defuturum. Temerarij nunc de
 mum diuinum uobis auxilium ad futurum speratis. quando armis permiscuistis omnia.
 bello altaria uiolastis. diruistis totius urbis munimenta; Temerarij inquit

Augustus in 110

Josephus

& uirorum immemores auxiliorum. scuta & gladios parastis. Et hoc aduersum ro-
manos; Non talibus uincere armis solebatis; Quando enim hasta & gladio fuit
hebraeorum uictoria; Recordamini unde orti & a quibus profecti sitis. quomodo patres
uestri hostes suos uicerint; Temerari quae uobis adiutores eripueritis. dum aliena subsidia
deposcitis; Non in multitudine populi sed in timore dei pater abraham penetravit
aegyptum. Et cum abducte conjugis captiuam uideret & pudicitiam bello tamen abstinuit.
Adsumpsit orationis pro aeterna defensionem adhibuit. quid dormiente conuince-
ret. Et ex pugnatore hoste intaminatam sibi conjugem representaret; Redit
sara sine armis. referens uiro triumphalem uictoriam. Dormiebat abraham & tor-
quebatur pharao. Metuebat sara & pharao crimen negabat. Et ciebat alienam
& damnato crimine. Honorabat castimoniam quam spoliare desiderauerat. Ad-
dit aurum argentum. ad sarem pudorem. ut condempnaret uoluntatem facinoris ex-
pecte; Rogat patrem abraham. ut pro sua familia ad deum deprecaretur; Erat enim infe-
cunda domus eius; Nemeat sara ditione saluo pudore. Reuertit abraham sanctior.
qui conjugalis pudicitiae remunerationem. sterilitatis remedio compensauit se;
Quid de filio eius isaac loquar; Is quoque patrio fretus munimine. aduersus finiti-
mi potentis insolentiam non armatas produxit acies. Et certe habebat trecento-
rum decem & octo uernaculorum ualidam manum. quae reges quinque bello superauerat. spo-
lis exuerat. captiuum loth abrahae patriuo restituerat; Non gladium uagina exiit. sed
sola aduersus inuidentes patientiam induit. simplicitate retulit; Uenerunt rogan-
tes qui exterminandum denuntiauerant. proposcerunt amicitiam qui finitimum
non ferebant; Contremesco tantae patrum recensere mirabilia; Iacob sanctus
esau fratre parricidium minitante patriam reliquit. parentes deseruit. solius
secum orationis ferens uaticum. meritoque in peregrinis locis cum fratre suo uer-
satus & hominum comitatu auxilioque aeger & inuenit anglorum conciliu. pro-
ductus ut ait ad castrum. conluctatus est domino. Et sicut dicit scriptura prevaluit deo.

qui in parem se hominibus arbitrabatur; Quid diud mor ses aduersus regem aegyp-
 tiorum exercitumque & dracones eius nisi solam uirgam leuauit. O potens uir-
 ga quae caelum tenebris obduxerit. terram imbribus inundauerit. siccauerit
 mare fluctibus; Cinxerant hebreos aegyptii. orabat mor ses & nondum cabat. Diui-
 sum est mare. & populus intrauit. Sequebat pharao mor ses inter fluctus posi-
 tus orabat. Demersus est cum suis pharao. cantabat mor ses; Quis haec & talia con-
 siderans non admiretur & non intellegat in oratione nobis meliora esse arma quam
 in uirtute. Utta enim diuinum sibi auxilium adhibet. haec corporis. Didicit haec
 arma quae sunt non carnalia sed fortaado; mor si discipulus atque successor idē
 ihs naue qui uizator & suppar magistri. iordanis aquas conuertit retrorsum.
 Idemque cum in expugnabiles hiericho urbis muros uideret. sacerdotibus tuba canere
 iussit. iubilare populum. Quo facto. repente cedere muri atque exusta ciuitas est.
 & omnes necati. nisi quos traabbonae meretricis fides. a memorate urbis excidio defendit.
 Gedeon quoque trecentos uiros ad bellum elegit. eosdemque non arma praeser-
 re sed miristeria praecepit in manu laeua. iydrias aquae plenas tenere. in dexte-
 ra faces; Quas specie percussit hostes. fugere ilico. atque ad hebreos in uictoria peruenit;
 Intermissa erat sacre curae religionis. Nely sacerdotis negligentia diuina imperia
 deserbantur. Inrogatum ab allo filio praenulum. uicti hebraei. capta & ia archa di-
 & sine ullis armis reddita; Quo iudicio. claruit quod & sine religione arma non uin-
 cant. & religionem sine armis uincere; Ezechias rex in fuso assyriorum populo
 genti iudeae. cum uoce rabsacis imperio sennacherib regis quae indm iacerentur
 conuicia quae populo quam suprema excita denuntiarentur satis comperisset. in si-
 nuantibus. non uerbauerit. nec arma armis referenda credidit. sed lex surgens
 cilicose sicut scuto induit. p galea crinere caput texit. proiaculis orationem
 intorsit; Ascendit oratio. descendit angelus. caesa pernoctem assyriorum
 centum octoginta quinque milia; Cadauera numerauim.

No

10

percutiorem non uidimus; Praeterieram de quinque regibus quos inconsul
to dño bellum ad ortos per desertum meantes aquae inopia uehementer ad
flictare coeperat. Ipsosque & equos eorum sitis uexare necessitas praeter
missum officium reparare coegit; Erat enim rex isrl̄ negligens cur cadē cultū.
Admonitus tamen ab alius ut dñi prophetae inquireret & cognouit heli seum
ab isdem in quibus degerent locis non longe abesse; Misere oratum auxilia
praecationis & remedia necessitati; licet offensus erat regis isrl̄ quia perfidus
non credebat. promisit tamen & ubertatem aquarum & uictoriae caelerita
tem; Manare coepit aqua per desertum & sponte se sine ullis umbribus in
fundere terris fluenta; Surgentes aduersarii quos securos uictoriae som
nus uberior laxata praesserat sollicitudine subito uidere sole fuso ruti
lare aquas & inter regum populos bellatum putarunt quorum sanguine
terra maderet; Itaque in praedam festinantes passim sine ordine sine
modo currere alius alium praecuenire; Sic praecipites in medium progres
si hostium uallati interfectique ingentem sui stragem dedere; Itaque propheta
a patribus nostris sita pariter & metum depulit. Idemque aduersus famem
auxilium tulit; Nam cum obsideretur samaria atque in ea clausus mane
ret & rex isrl̄ grauis eos surgebat famel. ut ne anefandis quidem alimentis abs
tinere cur; Conuentus prophetae tantae miseriae deformitate simul &
regis nuntio qui putaret prophetae dissimulatione famem adoleuisse.
respondit; sequenti die & ubertatem frumenti & uilitatem uidebis;
Non credenti nuntio dixit. ipsum quidem quia non crederet & non uisurum pro
missorum tamen fidem non defuturam. Subitoque per noctem in castris isrl̄
riahinnitus equorum curruum fragor quadrigarum currentium fre
mitus armorum sonitus auditi metu incussere uictoribus quod in auxilium
hebraeis multae ac ualidae gentes comineauissent. ac sese imminenti ut arbi

trabantur periculo fugae eximere properauerunt; nox consilium matura
 uit. terrorem auxit; fugientibus itaque. si. r. i. s. omnes quas inuaseraunt copias
 in castris die sequenti repta; habundantia uilitatem creauit. Uilitas fide
 impleuit. mors increduli ipsi quidem fructum eripuit. publicum tamen re
 medium non impediuit; liquet igitur plurimos patrum duces cum minime
 me proeliarentur. uictoriam adeptos. alios quoque bello superiores fuis
 se. Quibus consulentibus. bellandus oraculo permissum fore. Denique
 uictus amalech. sed cum mor ses manus leuaret. uicit ihs naue. cum solem
 statueret. Uicit & gedeon. cum in aqua dimicaturus probasset. Samson & ia
 cum adhuc intaminatum crinem seruarat. Uicit & samuhel. sed cum ad uito
 rem lapidem figere proposuisset. Triumphauit dauid. cum bersabeam hoc est
 filiam sabbati suo coniugio prophetice misteris copulauisset. Uicit
 etiam bello ciuili. quod refugiebat in latum non inferbat. Nihil enim
 bello ciuili foedius. nisi solus qui potuit inferre. Uicit & asaph proelio.
 sed postea quam desperantibus suis quod numero essent inferiores. dixit
 nihil inter esse pauci an plures sint. cum de paucos timentesse pluribus
 faciat ualidiores. bonus profecto fide. siusque ad finem perseuerasset.
 Uicit & mulier armis. quae fidem dō reseruauit.

A tuerō saul uictus est. qui adī praecepta non custodiuit. Uulneratus
 iofias. quia contra imperium in hostem processit. Sanctus caetera & ideo
 raptus. nec captiuitatem nostris debita peccatis uideret. Clamauit ne hao
 non sum ad te missus ferens eius fidei testimonium. sed inuoluit eum sicut
 ante messiam consortium degeneris societatis. Denique & ab homine di
 monitus erat. ut illos quos ad belli societatem centum argenti talentis con
 duxerat dimitteret. si uellet uincere. Cui dubitanti quod tantum pre
 tii amissurus foret. respondit propheta quod haberet dñs plura. unde

115

& iam argentū eidem restitueret. quo fretū conducti strenua esse auxi-
liū. uicisse cum paucioribus. ne ipsum quidem dō tantae uictoriae
mercedem soluisse. sed illico ipsis simulacris quae uictor coeperat detulisse
sacrificia. quae eorum beneficio uicerit. quae in praetio captiuitatis re-
degerat; Sedechias ipse incumbens iam patriae ruinis. per hie-
remiam conuentus propheta cum hostili obsidione praemeretur
ut urbem egredieretur. non metueret uictorem futurum si caelestibus
imperis obtemperaret. aut captiuum si defendendum putas-
set. infidelitate semetipsum & suos decepit;

Abductus erat ab assyriis populus iudaeorum in babiloniam. reliqui
ad aegyptios transferre se qui sederant deliberabant. Mandauit dñs
per esaiam prophetam & caeteros. ut unus gentis essent imperio contenti.
ne geminata captiuitas aerumnam auget. Uerum illi post habentes ora-
culadi. facti sunt duarum captiuentium. qui unius iugo gentis exire in-
patienter desiderauerant; Itaque in aegypto exules perseuerarunt!
At uero illi qui in assyrios ducti sunt. expleto tempore captiuitatis quod
pro peccatis populi dñs constituerat postea cirro imperante remeandis
cultatem adepti. reuerterunt cum gratia; Renouatum dicitur templum est.
regum opibus cirri & darii caeterorumque persarum muneribus. Ipsi ita-
que qui uerterant. reparandi sumptum dederunt. Restituerunt & iam
iussa sacerdotum. cultumque iuuerunt religionis; At uero nostri dum
sacerdotium inter se competunt & apud parthos ambiunt confertis sibi me-
moratum honorem. de regione mercaturam fecerunt;
Quid de babilonis quaerimus. Nos experti sumus deteriores; Illi nobis
reddiderunt ius religionis. illi sacerdotum creationem restituerunt.
& nostri eam per se refudere; Illi sacerdotales infulas permiserunt

nostre potestati. nostre eas babilonis uectigales fecerunt. Quid adicia
 cruentatū sacrariū sanguine maderesacralimina. semiruta adhuc sta
 re templi fastigia. minor est curtanos iradi. quā nostra contentio. Illanos
 captiuos fecit. ista sacrilegos. illa disseminauit iudeos. hęc sustulit. Con
 ferres iudetur. quid intersit inter captiuitatē nostrā & seditiōē; Capti
 uitas nostra gentib; infudit religionis nostre consortiū. Seditio nostra
 & iam iudeis ademit religionis gratiā. Quis autē romanos in iudeam
 introduxit. nisi hęc canis & aristoboli contentio. quis sossius nisi ierodes.
 quis antoniū nisi sossius. quis caesare sibi regē inploraui nisi uos.
 quis alius praeter uos anti patrū regno expulit. & libertatē inanti pa
 tro. & tamen non praetendo neque abnuo. florū in uos scelestē consu
 luisse. Sed querela romanis deferenda fuit. non arma inferenda.
 praecul fuit neronē. sed uespasianus successerat. qui benignus natura
 benignior tamen & iā studio esse potuit. qui a iudea imperiū ad sūpse
 rat. & ut si non mouebat pietas. uirtus certe eius uos debuit adigere.
 ut uobis consuleretis. Sed quomodo uobis non parcere. qui pepercit io
 seppo. cui enī infestior esse quā mihi debuit. qui maiora aduer
 sū romanos munimenta extruxit. qui studiosius p̄ patria decernē
 dū putauit. postquam uobis bellandi complacita condicio est. bellorū qui
 dem iurgia non probabam. sed suscepta non deserebam. Testantur hoc iura patrae
 urbisque bellantem adhuc me texerunt fauillae. bello non desatisse. nisi post
 eius ciuitatis ruinas delituisse. Quo ad potui. in illo euerse urbis sepulchro pre
 tulisse famem. Per romanos me traderem. quaesisse ueniendi ad uos effugia.
 Sed de prachensum. non sponte egressum. maluisse perire cum eis. sed pepercisse
 caesarem. optasse uobiscum potius periclitari. Non quo probarem consilium.
 sed quo eligerem periculi uobiscum consortium. Gratias tamēdo. quod tamē.

sceleris non invidi societatem / ne seditionum inventor existimaret. Aut quia
his misceri nequibam parricidium quod manu declinare poteram uel
morte impletem. Certe ne sanctissimam matrem pro me dilacerari uide-
rem eorumque dispergi viscera quae miseranda quidem / sed tamen tolera-
bilius est ea pati quam fecisse.
Quid igitur adhuc expectatis. An signa maiorum. Non ea nobis meri-
ta / non ea circadi cultum officia. Non ea romanorum quae assiriorum
infidelitas. Qui accepto praetio / discessionis fidem fregere. Nec receden-
dum / sed acrius ingruendum putarunt. Quin etiam ut ex accidentibus col-
ligamus diuinae motum sententiae domini iudicis aduersari certum est.
Denique syloa quae ante bellum sicca erat. & omnes ex terra urbem fontium
uenae quae diu fluere cessarunt ut aqua nostris decessu usui nisi praetio
quaesita / nunc in usus redeunt suos. & citose aduenienti refundunt. Scaturi-
unt uberes uenae. atque ita aquarum redundantium omnia replentur. ut non
solum exercitui large ad potum exuberent. sed etiam equis bellatoribus aciu-
mentis pecoribusque uniuerso. horum quoque in riguis non desit aquarum ha-
bundantia. ut tamquam ad nitentibus elementis. uictoriae romane largiores
credas fundimeatus. Recognoscimus prodigia superiora. quae etiam tunc in ur-
bis peruenire captiuitate. Cessauit aqua iudaeis / refudisse hostibus / praesidio impedi-
dire. Nec mirum est si recessit ad iudaeis diuina gratia. quos tanta flagitia circumvallat.
An uero bonum uirum plenam horrore refugit diuersum. & domum suam deserit. si quid in ea commissum
sceleris agnouerit. declinat indignae habitationis exsortia. Execrantur uerum sanctum iniquitates.
Et dubitamus de summo & immaculato deo. quod abhorreat tantorum flagitiorum. & funestorum
scelerum aduersari atrocitate. nec demoretur in parricidarum oculis. quod a thap & abiron. qui
morsem & aron propriendo sacerdotum munere. lacesseuerant. separari ab innoxius praecipit.
ne pios aut macula contaminaret. & decessoria noxiorum. aut poena inuolueret.

11

Sed quid ego diutius sermonibus immoror. cum plena horrores & gemitus
 circumfundantur. templique excidium properetur. quis studium oculi spec-
 tare. quis sensus prope. qui tolerare animus potest. O saxa duriores.
 ferro rigidiores. qui tantis rerum humanarum prodigiis. adhuc
 inter uos tamquam ad uirtutis aemulationem descelere certatis. Et quod
 est grauius. uos ipsi patriam destruitis. atque eius augetis ruinas; Conuer-
 tum aliquando. aliquando respicite. Iudicate & uideate pulchritu-
 dinem patriae. quam prodidistis; Quae urbs. quod templum. quae sanctorum
 domicilia sacrorumque penetralia. quae prophetarum opera uirum manibus
 eiuscerantur. in haec quisquam flammam ducit. & spargit ignem. & incendia
 ministrat. nec ullo affectu mouetur. Turpius si sentire & rigor. resolu-
 ueretur; Certe & insensibilia plerumque in maximis rerum acerbitatibus
 sensus speciem mentiuntur. Ut scopuli tremant. & in dentes sanguine
 guttae fluant. Uos autem immobiles perseveratis. Ut quid melius post haec
 supersit. quid dignius quod reseruetis. Postremo si ista non mouent que
 apud pios praestantiora sunt. uirorum saltem miserum necessitudinum.
 ponite ante oculos filiorum uirorum necesse. Aut ferro aut fame quae sunt
 acerbiores. uxorum & filiarum seruitutem. Quibus tuta libertas erit pacto
 deditiois aut captiua seruitus; Urbis uersionem consulite dū licet. ne
 grauiora post mortem relinquatis. quam ante mortem fecistis; Nec ego liber
 ab huiusmodi periculosum. Noui & ipse. quia cum uirum simul periclitatur
 sanctissima mihi mater. & cara uxor. haud ignobile genus & quondam
 domus clara. ac fortasse propter meos haec me suadere arbitramini. oc-
 cidite eos. & accipite in supermercedem meum sanguinem; libenter hanc sol-
 uo mercedem uirae salutis. si post me sapere potestis; Caius seppus cum lacri-
 mis uociferatus. plerosque de populo inflexit. ut ad romanos confugerent.

No

uenditis quae possidebant; Quo status quo quisque cupiebat direxit ut & iam
caeteri prouocarentur. romanis se sine metu gradere. Confluebant itaq.
repta egressiendi copia. securis salutis. si ad romanos conuenirent. nec solli
citi deseruitute. quibus libertas reserua retur. Hi uero qui sequebantur
iohannem ac symonem arbitros & incentores seditionis. magis scelerum
poenas. quam aduersa belli reformidabant. ideoque incerta sibi refugia
opinabantur; Nec solum ipsi non audebant egredi. sed & iam insidias praeten
debant. nec uisiceret epopulo urbe exire. maiorque cura erat egressionum
suum. quam romanorum ingressus cauere. Tenebantur itaque inuiti;
Et si qui de praehensis foret. graues poenas dabat; suspicio tenuis. graues sine
causa mortis; Non argumentis ueritas. sed supplicis querebatur; si qui pe
cuniosierant. ad ficto crimine proditoris. rapiabantur ad necem. si qui mo
pes. quia non habebant quos se redimerent. morti patebant; Etiam grauis fa
mes saeuire atque amplius seditio crassario eperat. furore ac uesania;
frumentum non reperiebatur. Nullus panis in publico usu. sicubi esse com
pta fuerat. ilico domus expugnabatur. Jugulabatur aediu dominus. aut
frumenti conditor. quod occultauisset; Rursus non repas frugibus. quasi
diligentius absconditae forent. tormenta exercebantur; Optabant
plerique mortis compendium. cum eos uis fames adficeret. aut crudelitas
excruciarer; Denique qui saeuiores erant. occidere dedignabantur in
uidentes. beneficium mortis. Quibus iam uehementior carnifex fames mi
serabilis maxae uisceribus. excisis. nuda ossa tenuitate texerat; Spirabant se
mineres. solo adhuc spū. atque aegritate habebant cadauera; Sicubi purgantia
holerū uel casu lapsa uel quasi arida proiecta aspexerant. reliquo in uali
di corpore ore lambent iacentia humi. Aut sicubi inter uita parietibus
uisa fuerat herba rapientes. succo infelici miseram solabantur famem;

quidiores erant mensuram tritici toto censu emebant. Quid enim ser-
 uarent non profuturum. Qui pauperiores uel ordei. ita ut nemo uendentē
 autementē uideret. Hoc enim omnigravius scelere puniebatur; neque ue-
 ro quō quendi panis usus expectabatur. nemors praueuirit & aut mora pedito
 rem arcesset; In occultis abditis incoctū mandebant triticum. quibus ulla ut
 exigua frumentacopia erat; Nulla mensa. nullum sedile. nulla lux. ne quis
 interueniret. atque inuisus depraeheret; si sonus ullus. abscondebatur
 cibus; suspectae solitudines. frequentiae parricidales. inter suos strisce certa-
 meis; Omnem enim affectum excludit fames. & maxime uerecundiam.
 Esurientibus enim pudor dispendium uitae. & detrimentum salutis est.
 Si quis autem mulier esset. aut filii uel nepotes aliquid aesciae haberet. uix fa-
 tebatur. similiter & mulieres; At cui mitior animus. ubi adpositis se alimo-
 nam. de manibus eius extorquebatur; miserabilis erat cibus. aescia lacrimabi-
 lis; rapiabant filii parentibus. parentes filius. & de ipsis faucibus cibum proferebant;
 Plerisque aliorum uomitus aescia fuit. Nec marcentia sumere ullus hor-
 ror. aut uerecundia. adimere suis uitae ultimae scilicet. Et haec tam infelicitas
 species calamitatis metu erat. ne deprehenderetur; Clausis itaque foribus exer-
 cebatur. ne quis superueniret. quid e ore alieno cibum quaerere. Et canum more.
 uomitus alienos lingua sua laberet; Ne hoc quidem impune; Nam ubi que fo-
 res obseruatae suspecta fraus alimentis absconditi. pro siliebant ministri sedicio-
 num. Clausa expugnabant. Intolerabilia. & noua crudelitatis exigebant sup-
 plicia. Ne ab ipsis quidem pudendis corporis abstinebantur; pro ipsa quoque poe-
 na transibat. quod in his grauior sensus poenae esset; Multa cum iam percussores
 irumpentes uiderent. paratos rapiabant cibos. ne uel ipsi defraudarentur
 supposito uatico. uel certe futuram mortem ulciscerentur. Et quo grauior uide-
 retur crudelitas. non esuriebant ipsi. qui rapiabant cibos esurientibus; rapinis.

16

enim sibi aliorum opes coacervauerant. Et alienis conditis pascebantur. cum ipsi
qui congesserant esurirent. ieiunioque tabescerent; si qua materno affectu pec-
ta miserans uagitus infantiae. succum ciborum ore proprio uell & infundere.
pro operis poenas luebat. Suspensioque ad ceruicem uel herente ad mamillas
pignore. simul transfigebatur; plerique & iam beneficium putantes mori
egrediebantur urbem. uel herbas uellerent uel radices depascerentur. aut cor-
tices arborum detraherent. si quid in his uiriditas ad cibi solamina submis-
strarat; Quos inuenientes romani necabant. Aut qui hostem euaserat. in ipso
portae ruebat lumine. fame tabidus & ore inualidus. quem iam & ipsa man-
dendi officia desatuis sent. Regressos quoque excipiebat feralior manus.
qua ad extremis miserorum summo quaesita periculo pacerbissimum extor-
querat nefas. nec partem reseruaret pro mercede salutem periculi; morie-
bantur itaque maiores suorum. quam hostium in praesione; Caenim quae & iam
hostis indulserat. cui seripiebat; Nec rapuisse tamen huiusmodi cibum pro-
derat. Quippe non multo post uirena corpore turgescens. medus in timore
dolore uiscerum quae tiebantur. aut aluo soluti deficiebant exaustis uiribus.
ut uoti poeniterat; Quod ad tempus solacio erat post supplicio. Dein lacertis
uiridibus caeterisque serpentini generis coctis exuuuis. pestem addebant; Nam
aequorum cadauera si forte repperissent. inter se trahentes. proelio graui
decernebant. Ne ab hoste quidem quae excoacervarentur exitia feriebant;
Nam cum se de urbe plurimi cum filiis ac mulieribus egredientes. in eam partem
quae praeruptorum profundis precipitiorum sinuauerat contulissent. ro-
mani uelut captiua abducerent mancipia. minoris praesertim aetatis. uel
ut ualidiores ferirent. ne quis forte bellantibus obripere auderet & spe-
culabantur. ut si quis sibi quaerendigratia dum rimatur radices agres-
tium adulteriora spacia perdit & interciperet; Ne tamen circa fossos licet.

1/2 & canu

hoste cohibere se poterant. quibus fames audaciam dabat. cum paruos liberos maxime consumi. & apta fame ora frustra extendi ferre non possent. affectus parentum. quos socios sibi adsciuerant ad periculum. ne se quasi fugae suae obsides a seditionis auctoribus occiderentur. Cogebat fames egredi. quibus beneficiū erat ferro perire. ieiunii comparatione. Contra romani quia contemptores eos mortis arbitrabantur. augebant genera suppliciorum. uerberantes prius. adfigentes quoque patibulo crucis quemcumque offenderant. quo uel caeterorum temeritas cruciatuum specie alacrescendi insolentia reuocaretur.

Miseranda itaque passio tito uidebatur. tantarumque acerbitas calamitatum. Capiebantur innumeri. quingenti ferme ad diem crucia affigebant. Caposque ante urbem miserabilis pompe ordine praetexebant. ut de muris aspicerent. Miserebantur romani. non mouebantur iudaei. Conpatiebantur hostes. socii non flectebantur. facilius apud aduersarios pietas quam apud socios reperiebatur. Tamen accendebantur plerique indignatione. quod in tantis malis deteriores fiebant. diuersis modis affixos cerneret. uariasque poenarum species. formas suppliciorum tam innumerabili multitudinem. ut iam locus patibulis deesse. patibula corporibus. Furebat intus simon. fremebat iohannes. insidiabantur singuli per ministros suos. si quis fugere temptaret. tractus per humum discerpebatur. eorum quoque qui abierant proxime cruciabantur. aut cruci adfixa plerorumque cadauera suis qui lapsi fuerant ostentabantur. eduerso etiam ipsi murum quadam ^{patibulo} segete praetexuerant. quasi de aduersariis triumphantes. si quos de suis ad romanos uelle confugere deprehendissent. ut caeteros transfugiendi metus incesset. nullus locus immunis acerbitatis. foris captiuitas. intus fames. formido utrobique. minus tamen timebantur arma quam tormenta. leuiusque erat confici cumultu potius hostico. quam patricio. Nec inter mittebat tamen caesar inuitare factionum principes ad

spem deditiois; Namque strucasaggerib. denuntiabat non longe ad futu-
rum operis effectum imminere urbi exadia. Consulere sibi. ut & salutem
lucrarentur. & templū incendū serperetur. id quod facilius crederent. amputa-
tis plerique iudaeorū manib. dirigebantur. ne uoluntario trans fugio transis-
se ad romanos aestimarentur. & quasi si fides non deferrent. fidē uel eos ipsi se-
carent. *Responso iudaorū s. iosep.* At uero illi ad monitione sedula grauiā retorquebant conuicia.
funestiorē sibi humanitatē caesaris quā crudelitātē uideri. quod altera liber-
tatē eriperet. altera uitā auferret. malle se liberos mori. quam seruos uiuere.
Deo uis se animam suam templo immortalitātē futurā. sic in templo exusti. aris ac
focis patrius immorerentur. nihil legis se tūc eripuisse parua. dedisse plura.
pro templo sibi paradisi succedere. illo quē qui pro templo pugnauerint transfe-
rendos. tantū ne oculis suis triumphos romanos uiderent. & captiua iugo colla
subicerent. Consecrari paruulos suos non interfici. quorū parentes caelestium
propugnatores fuerint sacramentorum; Quo commotior titus. ut eos salu-
eriperet. qui uincti ad tinebantur. ad moueri iussit machinas; Erat in exercitu
antiochi commageni filius. qui uenerat ad belli societate. in piger sane iuuenis.
& in manu promptus. sed consilio parum prouidus; Qui moderationem romani
exercitus lentiorē ratus. nec considerans muneris difficultatē. insinuauit ce-
sarum. ut arisē quod cuncta rentur romani murum succidere; Risit titus. & ait;
Commune est opus; Et sermone iuuenis sese proripuit cum his quos armatos
macedonicum in more promptiores uidit. ad bellandū habebat. nāq.
& alius subnixus aduenerat; Cohors tamen quae appellabatur macedonum.
& uirib. corporis & pericite ipsa praestare caeteris aestimabatur; Quib. ad p-
pinquantib. bellū adoleuit. contra demuro promptius decernentib.; quos extre-
ma urgebant pericula. & successus praesentis certaminis animabat. cū inferio-
res a superiorib. frequentius transfigerentur. ad superiores non omnia.

puenirent spicula; filius tamen regis iuuenta alacris armis munitior comitatu
 succinctior alios cludebat ictus repellere alios quos & iam ut caueret & suggerentibus
 locus instruebatur & ideo integer a uulneribus perseverauit; sed de macedonum cohorte
 plerique quoniam pudori putabant & iam naturae aut munimentis caedere pernacius
 proeliantes uulnerabantur; itaque conatu irritato cessere superioribus; doctus & iam
 uiris macedonibus si uellent uincere & alacritate alexandri ad proeliandum esse
 necessariam & uincendi euentum. Namque ille cum obsideret urbem morantibus
 caeteris & circa sollempnes machinas in morante exercitu adpositis impiger
 scalis murum ascendit; fugatisque praesentibus quidem uero repugnabant. Solus se
 in urbem deiecit; nec erat temporis ut ipse sine comite portas aperiret & cum ur
 gerent pericula; sed in modicus animus a uictoriae audus in hostem profiliuit;
 cessere agmina; sed quantos poterat solus prosternere. Deinde per diuersas urbis
 plateas circumfundebantur hostes; in una in parte alexander incumbere &
 alius post se circumuallandiciopiam dare; Retorquebat itaque uictor gressum
 suum. Ne apopulo circumdaretur; At illic conferti inter se urgere coeperunt.
 in horrescere super eum telorum plurima; resultabat galea tinnitu uelypeus
 fragore saxorum. ac non metuentes ducuntur uisissent macedones. uictor in
 numerabili uingentium in urbem exiguam fuerat oppressus;
 Fuit igitur alacritatis quod murum insiluit. hostem deiecit. in urbem solus tri
 umphalis saltu sese proripuit. impetu suo fugauit populos. fuit tamen & iam
 euentus. qui maxime duci necessarius est. quod tanti singruentibus populis. tot
 sagittarum iaculis. tot ruentibus spiculis. nullus fuit laetali uulneri locus;
 Periculum itaque uirtus attulerat. mortem quoque alacritas inuexerat. sic uen
 tus bellantem deseruisset; Ingressi sunt macedones. prorupta porta; sic te
 merita uictoria inuenit & euentus periculum in gloriam uertit;
 Noster quoque dauid cum pugnat & aduersum gigantes. intentus in hostem.

In reuol. i. biblia me legisse

atergo percussore habebat sed librante ictus suos comes regis abessā puenit; ue-
rum alexandrum euentus seruauit propham gratia; Cedente itaque anti-
ochi regis comageni filio & cognoscente quod non formidinis sed cautionis esset
romani exercitus ppenis moderatio ut aggeribus & iunet arictibus quoque & cae-
teris machinamentis murum adorirentur extruebantur aggeres pnume-
ros operediuiso. Praecipui quattuor insurrexerant ex quibus unus e regione mu-
nitionis cui nomen antoniae pmediaductus erat piscinā quā serutiū uocabat;
hunc aggerem quintus numerus triginta cubitorū in altitudine facerat
iuxta iohannis sepulchrum; quibus eduerso iohannes princeps seditionum
cuniculum suffodit & romanorum opera sus pendit ignorantibus his quid
latenti cuniculo iudaei machinati forent quia fulguris tabularum materie
que subiecta superiora cuniculorum suspenderat fraus omnis latebat;
Itaque ubi oportunitas uisa ignē ad posuere; qui adustus sulphure & pice
quibus inlita erat materies quae fulgurā cuniculo dabat ligna omnia facile con-
sumpsit; Incendium subiectorum ruina secuta est. Itaque romanorū opera
subito lapsa sonitum ingentē dederit; Puluere itaque & fumo replā omnia
plurimum tenebrarum obduxerant; maioreq; terrore iniecerat latens causa;
deinde ubi consumptis alimentis caeteris quibus primo opus erat liber postea
ignis erupit; dolum prodidit; Et romanis ad p̄sens quidē formido periculi
minuta; sed euacuati laboris grauae successit taedium; simul quod insultabat
iudaei. Non mediocris angebat pudor & in reliquum parandae expugna-
tionis spes refrixit; ac in parte alia biduo post cum iam murus arictē qua-
teretur. tepheus de galilea & magassarus adiabenus & agras directis facibus
in machinamenta muralia prosilierunt; nihil his uiris audacius nihil ter-
ribilius eobello ex urbe in hostē processit; In medium namque hostium p-
ruentes non trepidauerunt non retractauerunt; sed tāquā familiarū

suorum consortiis immorati non antereandumputarunt cum undique
 in eos pilae sagittae spicula iacerentur quam subiectis ignibus adolerent obsidi-
 alium instrumenta machinarum; Concursum singens romanus exercitus ut in-
 cendiū restingueretur iudeorum quoque clamor & studiū quo subtexerent
 impedimenta romanis ne subuenirent; Illi ardetes properabant flammis
 subducere isti adhuc spargebant incendia Unde comprehensis omnibus quae
 uri poterant romanos flammae circumvallauerant nisi maturae consuluis-
 sent; Instabant enim acriter iudei atque hoc ipso quod in ea parte conatus
 irritos non habuerant successus audacia aiebat; Denique non contenti iam
 munimentis muralibus ultra progrediebantur atque ipsas romanorum ince-
 sebant custodias & castellum in quo predebant romani ultro euersum pre-
 erant; Et nisi romani nominis gloria & militariae uetus disciplina quae munia
 huiusmodi deserere grauioris poenae arcere & formidine furentibus repugna-
 uissent expugnatores ipsi urbium propriis essent munitionibus; Uersa itaque
 species belli & usus obsidionis catapelis & uelocioris generis iaculis sese defen-
 sabant romani ut iudeos repellerent quo ipsis antegenere resistebatur; Intē
 quae titus aduenit clamore excitus & arces situs ad remedium Romanis con-
 tinuo uires additae praesente caesare & pudor aluit audaciam clamantē titō
 graue romani nominis obprobrium si uersa uice suos amitterent quibus iam
 hostium muri quid uerentur defecerant; Diffidentes iudeos munitioni-
 bus solanti temeritate scarent tantummodo romani uictoria non defu-
 turam; Ita que hortando pariter ac proeliando titus statuit suos ^{auertit} statuit iude-
 os; Quinon solum animis ad mortē parati sed ipsi in sic corporis ingruerant
 ut romanos gradum mouerent; Nec mediocriter fuit periculum caesaris inter con-
 fusā omnia cum ab hoste socius non discerneretur; Inter quae titus in medio
 uersabatur audax iuuenta & gloriae cupiditate ad proeliandū acrior quo cae-

lenius uictoria consummaretur. in secundis triumphis ponens curam salutis;
Depulsis tamen hostibus; anceps consilium; alii reformandos aggeres. reparanda
machinamenta muralia opinabantur. alii ^{abstinendum} obsistendum obsidionis periculis sug-
gerebant. deesse reparandi materiam. commune communitatis periculum. muro clauden-
dam urbem consultius arbitrabantur. ut conficeret & fames defectis subsidiis ali-
mentorum; praeponderauit huiusmodi sententia. nec clauderentur. nec libe-
ros excursus haberent. quo amplius & desperatione fugiendi. & indigentia
ubi conficerentur; Diuisis itaque per numeros portionibus prope mare surgit.
quo per circuitum omnem inclusae est ciuitas; Distribuit officia suis caesar. ut nocti-
bus quoque custodiendi uices non omitterent; Prima uigilia ipse obeundi singu-
los custodiarum ordines munia curabat. Secunda uigilia alexandro deputa-
uit. Deinceps ordinem tribunus putianus erat sollertia compta uices man-
datae; Castellis erat murus per interualla intertextus; In his manus militum pre-
tendebat. uigiles ex aequo sibi somnos & tempora uigiliarum sortiebantur;
Circumibat momentis omnibus; murum per spacia quisque praescripta suo muneri
de castello in castellum per ordinem & numerum uices nox frequentabatur; Praeci-
sae undique spei iudaeorum. clausisque se infuderat fames. atque impietas populi
medullas descenderat; personabant omnia gemitibus; deplorantium. miserabilis
mors supplicia. repletae erant uniuersae semine cum cadauerum. & si paululum
expectares intra momentum deficiebant. quos uiuentes reppereras; Ipsi quoque
qui adhuc spirabant. macie confecti imaginem mortis gererant. exhausti fa-
me. & tabe luridi. pro oculos quidem faciles at tollere. quia nullum uigorem natu-
ralis motus consumpta ieiunio substantia dabat; figura sola hominis remanse-
rat. usus interaderat; simulacra cerneres. officia desiderares; Arida cutis
siccis haerebat ossibus; Dilicis motus ut uentem proderet. foetor redarguebat;
Exilis artus. & color ita niger. ut umbram putares; Nec humani miseris of-

†
Quaerit uideri sub
obsidione. fame fuerit
afflicti.

ficia suppeditabant. & auctis primo omnib; & continuo morituris; Et sic uires.
 aliquas recentiorib; dabat. congestio cadauerum spem ademerat. impossibilitate
 incusserat; plerique & iam condendis suorum funerib; immoriebantur. & in exple
 ta ^{funeris} supp^{er} muneris officia suo quoque obitu derelinquebant; Ruebant sup defunc
 tos quos susceperant munendo. ut ipse quoque oneri accederet & cu leuando aduene
 rat. indigens eius ministerii quod alud deferebat; Nec erat ullus dolor locus in com
 muni omnium calamitate. nisi quod auctores tantae miseriae sup uuerent. nec
 tepus quaerelae. liberis quide iam uocib; si loqui possent; Quid enim iam sibi morien
 tes timerent. sed tamen mutas iam sensib; aspicientes tep lum. quasi inde ultio ta
 di rexitus deposceretur; Aruerant sup morum munerum lacrimae. quia
 omnem affectu uis mali clauserat. Obriguerat animus. omnis sensus here
 bat. plusquam lacrimanda. tolerantib; Deerat iam terra tumulis. defossis
 omnib; intra urbe locis. quae potuerit dare usum sepulchri; Tempabant ali
 qui inter duos muros nouum hostiu ueteremque urbis pcedere nocturno silen
 tio; periculosam & piazam furta psuaserant; itaque pmo plures in sepultura
 cebant. & eo quodum deferti gestierant. p bonoru munere defraudabantur.
 Sed & iam ubi hostis cleerat. fames operabatur; sepultor plerumque pueniebat se
 peliendum. & tumulo eo que alii parauerat includebatur. Subitoque exanimis
 & lapsu scu defodit. uelut quoda studio operis sui uis uindicabat. Et ubi terra de
 erat tabulata in neccebantur. ut defunctorum cadauera loculis includerent.
 Plerique eos sibi ipsi parabant ne deficerent manib; suis huiusmodi ministeriu.
 atque in his sese sponte condebant. suspecta nemors pueniret. & sepultor deesset.
 Silebant omnia metu. in media uoce ademerat. ciuitas plena mortis. & nullus
 heulatus in exequiis to eius urbis. Et tamen sensus quide doloris interierat.
 iniuria non desisteat; Non deerant & iam intantimalis. deteriores omib;
 uiolatores & iam sepultorum; Quid dicam non horruisse. cu includerent mor.

tuis. & gladiatorum suorum aciem in defunctorum cadaueribus praepararent. Nonnulli & iam uiuentium adhuc urguendi corporibus, experirentur. sicut et sibi pacata foret. Et hinc tamen usque plerisque rogantibus, denegabatur. ueni miserosa & grauora supplicia fames depascere; Nequaquam tamen ultio morituris deerat; Nam quod uiui non potuerant uindicant se mortui ultorem suum factorem creantes. quo se delatoribus ulciscerentur; Qui grauius sic uidentes quaerentesque remedium. speciem quandam pietatis induerant & iam ipsi qui latrocinaabantur. ut eos de publico aerario saepeliri iuberent; sed ubi occurrere nequitiam. demuro defunctorum reliquias in profunda praecipitia deiciebantur. Itaque aspiciens scitus praeruptos specus plenos cadauerum. sanem dilaniatis uisceribus in natam. alte ingemuit. & manus ad caelum eleuans testabatur. haudquaquam illud sibi adscribendum. qui uoluisse ueniam dare si deditio procederet & expectasse se ut pacem rogarent. paratum se ut in colones seruari & si bellum deposuissent; Iubet itaque rursus aggeres iaculi & iam non propinquantes; siluis. quia succisa erant omnia suburbana nemora siluarum; uehebant materiam milites. spe uictoriae solantes laborem; nec tamen frangebantur animis. Principis seditionum. furebat simon. nec tantorum moribus exsaturatus cedebat. Et quia inimici deesse coeperant. in socios conuertebantur; Denique nec mathian quidem quo auctore in urbe receptus est in exercitum necauit. nullius apud se conuictum flagitii. sed in simulatum prodicionis & suspectum consilii. quod in sumplebis sedulo & sine ulla fraude tamquam familiari crediderat insinuandum; Idem in praesens aliquandiu tenuit. nec iam se ut amico credidit. sed aluit indignatione indicio dissimulato. Ergo in simulatum apud se. quod cum romanis studio congrueret & conueniret. rapicum filium iubeat; Arcesitur. nec defensionis ulla copia datur. ante examen ad iudicatur supplicio. nec sobolis eius excipitur. sed poenae adiungitur; Orabat non uitae usuram. sed mortis caeleritatem.

Qua flebilis imperii
Actu occisionis allocu-
tione mathiae

Naturae ordinem! ut prior occideretur. nec filiorum nec spatium. nec suppetes
 esse funeribus liberorum suorum. ipse continuo funus futurus; Non impetrauit
 quod ipsa pietas exigebat. & iam si non rogaret; Et hoc rogabat reddi sibi pro munere.
 quod ei urbem aperuisset. Reus quidem patriae. sed conciliator simonis; Debuert
 ille hanc poenam civibus. debebat tamen ei simon gratiam; Quod crudelior quinec
 amico peccat nec patrono receptionis suae poenam relaxavit; Overtur ad sup
 plicium pater cum liberis. nam quartus fuga se exemerat. Statuitur in cons
 pectu romani exercitus insultationis specie. ut supplicium eius uiderent ad quos
 egredi desiderasset; Liberente inquit si possunt amicitui; Deducuntur & filii. nec
 summa liberis osculadare. peculato complexu filios suscipere promissus. Non
 fraudatus tamen uocis patriae libertate. miserabili filios ad loquuo persequebatur;
 Ego filii uobis hostem induxi. ego carnifices adhibui. quando simonem ingredi
 in urbem rogavi; Ille dies nobis mortis huius. ille parricidalis causa spectaculi;
 merui fateor. nec culpa excuso; dum unum reprimere gestio. arcessiui deteriorē.
 Ad auxilium simon peccatus. & ad parricidium patriae conuersus. sedula consilia in
 crimen deduxit. Reus sumus patriae quid defensorem quaesiuimus. & recte quidem
 soluimus poenam imprudentiae. fita tamen perfidiae; Absolut nos simon ipse du
 punit. qui pronuntiat non sibi a medonatu sed patriae contuitu peccatum. ut con
 tra iohannis saeuitiam auxilio futurus. quamprimum adesset. & id uos adiceret;
 Putabamus duobus inter se consertentibus. liberam plebem futuram; Quis mihi crede
 re non abud me studio detulisset. sed demalis hoc tolerabilius aestimauisset.
 nisi tu occideres. Sed quid ego sic loquor. quasi crimen excussem. nihil tam
 mea sententia grauius facere potui. quam quod te in ceruicibus nostris locaui; sed in
 eo patriae reus. nisi tibi fuerim; Debuert mego civibus morte. sed tamen tibi gratiam;
 Debuert patriae poenam proditoris. quod te induxerim. tibi quando esse pro
 ditor coepi. si fugiendum putassem consuleram mihi. si uolaueram patriae necessitu.

o2o mactue 20 filiof

dinem; quis enim hostem non defugit. & hostem internū. atque ciuem putauimus.
sed hostem inuenimus; ad auxilium petitus quid rependisti. Quid ante pollicitus.
& quo postea conuersus. Ingressus eras ut hostem expelleres. non ut hostem
exerceres. Ut phiberes ciuui neces non ut ipse adiungeres. Ut latrocinium repelle-
res. non ut ipse latrocinareris. Ut subuenires innocenti populo; cur in ipsum tua
arma uertisti. Antelatrocinio adpetebamur. tubellū intulisti; ante pauci-
ores ad mortē rapiabantur. tu stragē populorum fecisti; Quis pator patri-
ae. quis romana arma plus uiuit. nisi qui extinxit patriae propugnatores. nisi
qui eripuit tantorū ciuū defensionem. nisi qui ab hoste in socios deorsum multo-
nem. hostis extra muros pacem offerēbat. tu intra muros plābare; Ille obsi-
dionem uolebat soluere. tu expugnationē adpperabas; Ille phibebat incendia
nrāe urbis. tu flammās in ipsa tēplū aciebas fastigia; Ille nrōrū contuitu sacra-
mētorū inducias dabat. tu ipsos sacrōrū dies altariadi supmo urbis excidio. sacer-
dotū quoq; sanguine resanguēbas; Ille muros tū tēplū obsederas; Coacerbo cri-
minamea; Ego patriae manus intuli. ego tuū furorē armaui. ego haec uniuersa
sādelr ramento quodā senectutis exitia inpraessi; Agnosco demitis aetatis impru-
dentiam; Confessione leuēmus pudorem. qm negando peccatū exuere nō
possumus; Duo p̄caeteris excidium patriae accelerauimus. Ego errore consi-
lii. tu p̄posito patriadi; Pendo igitur patria tibi debitas poenas. & hoc ipsos
mōi gratias ago. quod cinerib; tuis supscēs non ero. atq; utinā ne liberis essem
supscēs. sed ad sceleris tui simon acerbitatē. filiorū necis spectator adsisto; me-
rui fateor. qui iohannem uictū uidere non potui. & te armatum delegi; O p̄cipitē
senectutem; Imaginem timuimus. tyrannum expetiuimus; Ego fideius sortuus.
Ego dep̄cator tuus. legationem p̄tuli. Ego te dominū rogau. p̄cussorē introduxi;
Spectem ergo quae fecim; Iohannis nos sacra terruit. si momis latrocinia delec-
tauerunt; Caeleretur itaque pompa funebris. Ueniat carnis flex. filios ante

ora patris. patremq; obtrunca' sup filiorū cadauera; Hauriam miserabilis senex
 ita carnicis. sup colla pignorū saeuam librantis securim. Quospectaculo nihil
 funestius. nisi ille qui ubi; Crudelis. seaeleste. facio quod p̄cipis. facio. sed inuitus;
 habeo tamen consolationē tanta calamitatis; Patior quicquid miserum est.
 dum tu iussis. Quicquid est in manus meas subeo. libenter te arbitro; Imple
 ti mensurā scelerū saeuissimorum; liceat tam ad fili liberos. extremū pignorib;
 ualedicere; Sicullus ultimus locus osculis. quaenobis & iā cū feris communia
 sunt; Non prohibeatur miserabilis amplexus naturae. quem & iā defunctis. po
 test casus donare; Quāligitur ad poenam p̄cepisti. p̄ficia ad pietatē mihi. Cadā
 sup funera mea. Et insēpulta adhuc uelut quodā corporis mei caespite tegam
 nec discerpant uolucres. aut ferae deuoret; Lambam lingua patria sanguinē
 meorum pignorum. & in eodiluiam nelambant bestiae; Et forsā ad hoc pi
 etas & miseratio naturae ipsius. ut artissimo amplexu moriens liberos meos firm
 gā. nec uis possis separare cum uelis; Certe si separabis cor pora. animas tam p̄ separat
 Sed satis iam satis lacrimarū uaticum sumpsimus; Lraete filii. & secuturo pa
 tri uiam parate; si p̄ uero consequi comitabor simul. Et si illic impedimento erit
 senectus. quo iuvenes minus consequar. ad mansionem p̄cedite. ut fessum
 patrem suscipiat diuurno hospicio; uolui quidē p̄cedere ipse. & rogaui. sed non
 impetravi; Tam quonnoxi uelut. eameli orauobis hospicia deferent. quā si p̄ se ac
 cer sitor simonis p̄uenirem; grauat me illa legatio licet & acuib; mandata peten
 te populo suscepta; p̄cedite ergo filii. in uindicta sup nū iter carpentes uestigio;
 Et machabem matrem p̄uenire. sed illi ad p̄mū nos ad supplicium; Spectauit tam
 pia matrem morientes filios. & supra suorū se uolucantes sanguinē. uidit complec
 tentes se in uicem fr̄. naturae necessitudine. Et suo laetabatur triūpho. quem
 de tramo consequabatur; Diuersa quidē patientū merita. sed eadē saeuitia
 utriusque praecipientis; Inuenit hoc p̄ficia antiochus immanitate. Apud ipse

enim nouorū sunt commenta suppliciorū. tu executus es; Ille tamen seruauit
ultimam matrē ad persuasionē regiae uoluntatis. tu seruari iussisti patrē ad cru-
ciatum patrem doloris; Consolamini uos filii kmī; Satimur nos quod marty-
res passisunt. Simon statuit quod persecutor barbarus inuenit. tyrannū p̄cepit.
Proficiscam igitur uolentes. & fugiamus conuentus latronū; sane cum illa
p̄petuā domum decēs serimus. si qui ad nos uenerint qui te requirant quid
agit ille quondā populus dī. quid illis respondebimus. maxime si uobis ut po-
te iuniorib; integer aeu ionathas. mihi saul utpote peccatori occurrerit. quid
inquā dicemus. nisi populum illū iuda nouellū dilectū. quem mare fugit. cui
sol stetit. cessit iordanis. populum inquam illū cui p̄ uis fluctus fuit. aer fer-
tilis. terra caelestis. quae non ut nr̄a haec terra speciem corruptionis induerit.
sed resurrectionis gratiam adsumpsit. seruare nunc idumeis. & subiectū eē sr̄mo-
ni. Latronum principi. nec seruilitē ipsam habere securam. nec periculū cū liber-
te. Quid ad haec responsuros putam. qui elegerūt bello perire quā libertati pa-
triae sup̄uiuere. Quid & iam matthathian responsurum macchabeorum
auctorem qui maluit obseruando legē sabbato feriatus mori. quā prodiatus
uiuere. si audierit quomodo sr̄mon non solū sabbato caedes ciuū innumeras
agita uerit. sed ipsos sacerdotes dñi neomenis. & omnib; scis festae caelebrita-
tis dieb; iugulari coegerit. Quantum ingemiscet iechomas. cū audierit sr̄-
monem qui seditioib; primo urbē euerterit. caede ciuū uiolauerit tēplū ue-
tustam religionem. conuentū toties ut sui ditione urbem exueret & incendio.
malle perire omni excidio urbem. tēplū exuri. plebem totā interfici. ne occupa-
te indine & dominationis fastigium. Quantum inquam dolebit iechomas. licet
tēpore malorū uergentiū. minus felix imperio. melior tam filio. patēni sibi
min⁹ felix eē quā patris. licet miserabiliter. pietatē maluit; Itaq; se cū sua p̄ sapia
egressus urbē babilonis obsidentib; in seruitū dedit. p̄ euerfam patriam

nec populū dī captiuū uiderē. filius autē erumna patri. sed affectu imparidum.
 sibi metuit. & sē in exilium. & iur. bē in excidiū deduxit; Hic itaq. infelix patriae. nec
 sibi felix. qui & liberos suos & oculos amisit. Ille autē prudentior. qui captiuitatem
 ciuium suarē demerit captiuitate; Deniq. exitus docuit; Iste in regno senior. ille
 iunior. in seruitio defecit. quāuis & postea chronam regiū babiloniū rex iuxta
 se constituerit. & consiludetulerit p̄rogatiuam misere solacia calamitatis;
 Denique tolerabilior iam measor sēst. post liberam necem mori. quā uiuere. ut
 scias quam crudelis sit qui filios ante ora iugulā patris. Cuius & iam regalia
 munera deteriora sunt. quā pietatis uulnera; Autem in tam impia inferre
 primo non debuit. aut tam honorata postea substituere. quasi quaeuis digni
 tas redimi possit filiorum amissione. aut compensari caedes subolis quouis
 usū honoris; Nulla profecto nulla dignitas tantum dolore ableuat. pul
 lus honor curachoc uulnus. nisi solamors quae sensum adimat. recordatio
 nem auferat; festina ergo percussor. & temerare tam dū liberos uideo. dū pri
 us quam moriantur aspicio. ne quis aetatis forsitan in maturitate curba
 tōs. mortē timeat. cū saeuiorē euadat tyrannum; beneficiū est filium mori.
 nepatriae uideamus captiuitatem; tolerabiliora corporis. quam mentis
 uulnera; Jam tolerabilius & iuras neces spectro quas refugiebam. ne spectē neces
 in commune omnium. ne uideā patriae bustum. & totam urbem sepulchrum
 suorum; beator tamen qui mortuus fuerit. quā reseruat; Sū medīs ne in
 ter noxiorū greges sternatur si monoculiberis suis. Specta & captiuus quae in
 tulit; Immo minime. minime inquit; Nam quae potuit cogitare. potest
 ferre; Neccam enea in p̄cor; Consider & quā graue nefas sit. quod n̄ potest ut
 uoto retorquere qui patit. si acerba ultio. quā saeua cōmissi sceleris immanitas.
 quod optat patriae captiuus sup̄stes. qui a peiora sunt ut ludibria ^{quā} mortis
 supplicia; sed iā finis uerborū sit; festina carnifex. dū cruentū sanguine filiorū

no

gladium geris pcutere patre. ^{vulnus} ut nullus refrigeret; hoc solum mortuorum medica-
mentum est. hoc solo non sentitur ictus in uerom. dolor uulneris; Pcutere sub con-
specu romani exercitus. sicut imperatum est. ut spectent uindicaturi, misereatur
hostis. quia socius non miseret; Judicent romani. quia simon occidit sine iudicio;
Testes sunt ipsi ne in pator patriae sed defensor fuisse. qui pugnantem uiderunt
in deferentem; liberi se gomeis si potius sem. hostem auerissem. si hostem aduocassem.
atque ut nā nec si monem accersissem; Nec finis ullus adhibitus tanta crudeli-
tati; lacebant adhuc cum patre in sepulchro liberi. Adiungitur & sacrilegium specta-
culo parricidalis; ceditur ananias sacerdos claris genere ortus. licet nemo cla-
rior sit splendore generis quam munere religionis; Illo enim affectat nobilitas.
hoc non desiderat; habeat sibi uetus p sapia diuersorum fascis honorum; ha-
bent & sacerdotia suos fasces. qui eleuantur in humeris sed moribus; & attollantur
non uirgarum proceritate. sed laborum p seuerantia. fidei altitudine. pietatis fasti-
gio; p cussus est & iam scriba aristeus. clarus & ipse originis. Et cum p salude plebe
quindecim pminentes caeteris. licet iniusta necem non nobilitas faciat. sed in-
nocentia. Praeoccupantur & iam undecim uiri. qui pariter conspirauerant com-
moti scelerum eius atrocitate. & sibi quisque metuentes quae in alios exerceri
uidebant. quod infidelis & iam amicis fors & spes ademptae. populante unuer-
sos fame. romanis iamque inrupturis. Turbato simone ad opem defensionis.
baecchante ad officinam crudelitatis. faciliq; in lecebra pditionis. quod iudas su-
ex ipso turre tuenda suscepit; Igitur cum romanos uocare & traditur ut sepulchris
turrum. fastidientibus alius quod tamen sero pcederet & pditionis. alius dubitantibus quia fre-
quenter pmissa deditioe dolū parauerant. puenit simon. Et de unuersis cons-
pirationis sociis poenam exegit. corpora quoque eorum demuro praecipitat.
Clausus tenebat iosephi pat. nec ulli ad eum accessus patebat; Co studiosus iosep-
pus ad deditioem inuizabat iudaeos. & inconsultus murum successerat. ut libe-

iosephi pat

10

rara patria cū patre; Quo loci saxo percussus caput. concidit. ac paene iactis
 desuper telis obpraesus fuerat. nisi p̄cepto caesaris missi forent. qui eū p̄tectū
 dirppis eriperent neci. Compro mater filii sui uulnere. & insultantiū latronū
 uocib; mortis eius formidinē simul & fidem induit. miserabiliter quoq; deploro
 rare. occoept. ad hos fructus fecunditatis se reseruatam. ut nec officio uiuentis
 filii potiretur. nec sepelire & defunctum. Uota quidē sui fuisse. ut ipse potius matris
 sepulturā daret. Inter eius manus sup̄mū exalar & sp̄m. ille frigidus artus defi
 cientis foueret. ille ultimos ore anhelitus legeret. ille oculos morientis clau
 deret. ille spirantia adhuc ora componeret. sed quia uoto exciderat. solaciū
 fuisse si uel ipsa inter esse potuisset. filium orientis sup̄mis. miserabili quidē
 sorte. sed tolerabili tamen. ut quē sup̄scitem optauerat. eius uel funus teneret.
Uerum tamen uel demuro inquit spectare mihi mea funera liceat. & si continge
 re non liceat. utinā quidem nemo arceat. sed quē metuā desituta tanto filio.
 Quid p̄timecā cui beneficia uel mori. Utinā in mezela sua om̄s contorqueat.
 me gladio om̄s transfigant. quod uiuens non potui. mortua saltim filii mei cor
 pus ueste mea protegā. habundat unius uestimentū. ad sepulturā duorū. Et for
 tasse quisquā hostiū miserabitur. ut amictu filii matris oculos tergat. Et oculos
 oculis. manus manib; ori oratione connectat. p̄ripiens itaq; se ad muros. caelū ipsū
 miserabili quaestu replebat. Insulcabant sui. flebant romani. Apud socios cru
 delitas. apud hostes misericordia. figite inquit me. si qua est pietas. Ego genui.
 quem p̄sequendū putatis. ego infelicia uerbera dedi. me extinguite. si de illo uindic
 tā queritis. Dum ista deplorat. ecce ad uocē matris p̄cessit iosephus. & defle
 re coepit quod euaserit. cui dulce fuerat ante prop̄tē patriā mori. Et patria
 dū salutaria suadet p̄cūbere. sciam non p̄parentū contendere salute. quidē po
 siti aeuo cū carcere uitae sup̄mū finem exigant liberant. si moriant. separa
 p̄tēplo. p̄semirutis adhuc urbis moenib; trepidare. obtulisse se uulnere. pe

Iosephi matris

patriam eueri uideret; Quae excitati quae res illa plerique ad romanos transeun-
dum rati. quae potuerunt uia subtraxerunt se se insidus latrocinantū & custo-
dias praetendentū; Quibus quidem tunc misericordiam pmissam reseruaui: sed
alia grauior aerūna accidit; Nam ubi data alimenticia coepit esse oneribus.
¶ qui prius suerant. Desuetisq; edendi officis ministeriū feriabatur; Nulla
uis dentū. ut cibū manderent. Nulla a terriorū substantia. panē ad rodere
nullo poterant modo; siquid sane sorbuissent mollioris salomoniae. interdū
sisiā faucium meatibus strangulabantur; Obriuerant interiora uiscerū obs-
tructerant ductus ciborū. Aruerant iecoris uenae. quae cibos adtrahunt.
Perierat usus. auuiditas accumulabat. Uirtus defecerat. ad petentia manebat;
Ruebant supra cibos miseri. & in ualidos morsus more infantū meditabantur;
plerique uis salūtas. ipsō gaudio deficiebant. atque inter exoptatos sibi
cibos moriebantur. solati miseriam quod uotū impleuerant; Sederat pompa
crimabilis. cum plures a cibo ad periculum surgerent quā ad salutē. ut & uictus
noceret; Inflabantur enim insolito cibo corpora. potius quam reficiebantur.
Et quasi quodā hīdropis morbo distenta. poenas dabant. Et si quibus nulla adhuc
uirtus. edendi. auuiditas modū nescia. quod ferre non poterant supra mēsurā
ingerebāt. repente cibo farta disrumpebant; Quid enim graue nērat. quibus
erat grauis & solus affectus. ut obesset & uidisset. quod desiderauerant. Incapaces
enim affectuum plonā famem oppressit & iam sensus naturae. & ipse gau-
dium otus grauauit; Nihil igitur mirum. si exhaustis periculo cibis est;
Denique post biduanū ieiunium. siquid auidius sumpseris. statim crudescit;
Unde plerique moris est. ut succum lactis infirmis uisceribus infundant. Et quae
¶ cum melle p̄mixto tēperent. tumorū exasperatā ieiunio intēperantia. Et de-
fectionē corporis uelut infantia quandā molliore cibo nutriant; Sic ergo
nonnulli iudaeorum qui ad romanos confugerunt potuerūt euadere qua-

dam arte pensantes moderamina cibi. donec desueta edendicaro in suos usus rediret; Ne hoc tamen profuit miseris. sed causa maioris exiti fuit; Nam cum his plerique accepto cibo alium purgarent egresserant aliqui bimones aureos quos absorberant cum ad ornarent fugam. sed dephensi qui insidiatores somnia perscrutabantur non solum dispendio sed etiam periculo forent; Scelus enim inducebat aurum quae praeter latrones habere; Hoc itaque postea iudaei specie miserabili inter inquinamenta alium aurum legebant; Comperit id quidam assirius. & ab uno in omni opinio manavit quod genus hominum praecipue ad avaritiam & paratam ad uersitiam nihil tam atrox sit quod refugiat. nihil tam turpe quod erubescat studio pecuniae; Assiris in arabas diffusa fama est. quibus & non minor avaritia. & feritas barbaricae propter inmanitatem eo quod facta auro iudaei forent; diripiunt quoscumque offenderant. ad uementes contra fas. contra leges dediti omnes contra promissum caesaris. Quos occidi non licebat. incidunt adhuc uiuentes. Cruentisque manibus euiserant uentris secreta. alium seruant. & inter eius manantia purgamenta aurum requirunt. Non minus turpiter. quam illi quos adigebat fames. in superbia & aeterna crudelitate. Multa acerba eo commissa proelio. nihil hoc uno acerbius; Denique una nocte. duomilia fere uirorum discissa sunt tali flagitio. Diuisisque uisceribus. quae stus suos assiriani numerabat. Arabia negotiationis recensere aemulamenta. Quae sine transfretati maris periculis. nouo crudelitatis commito. in usum lucri uerterant. & merce putabant; quod etiam nunc in huiusmodi hominum genere reperias. & nonnullis aegyptiorum. ut curandis funeribus negotant. & officia humanitatis uendant mercaturae compendii. Misera fames auri; Nihil sequendum putat. nisi quod ad praesens lucrosam. Nihil honestum. quod pecuniae uacuum; grauis admodum grauis inoleuit humanis affectibus; Quae erendicupido. & mercatura facta est uita hominum. ueno & empto uiuitur; serpsittaque;

De iudaeis qui in
dentis se cum auro
mobiliu host
aut qd absorberant
runt nec dephensi
rem reperiunt

Qua horrida est
delicta ex agge
rit cupiditas auri

Misera fames auri
sto

lib. Tacitus in
lib. transire ex. in
lib. p. tate

lib. a. p. tate
lib. octa sententia
lib. ludi syros &
lib. has uerborum auste
lib. mate suos arguerit
lib. & quod tanto se uia
lib. ritae dedecore de
lib. honestauerint.

uitium innumeros. uitiam tolerabilior sit commutatio meriti quam morum. am.
morumque; In fecit si rorum avaritia & ira romanum exercitum; nihil enim facilius in al
terum transit quam pecuniae amor & desiderium habendi praesertim finitimas opes.
quibus uicinus adurat. Necesse est ut passio quae magis animi uirtute effeminat
quam cupiditas diuitiarum; Denique uersuta laudatur. pauperas probat;
Impediunt hoc uindictae saeueritate. quia innumeri repetantia furore obnoxii.
Ideoque tunc qui uallare circumfusos exercitus syros & irabas proposuerat. contem
platione multitudinis reuocauit sententiam. ut superioris delicti gratiam faceret.
Et ne postea committeretur. poenam denuntiar. Uerborumque austeritate gra
uiter suos argueret. quod auro succincti & argento pretiosisq. telis muniti. pecar
mas uacrabescerent. ut tanto sededecore de honestarent; At uero syros & ira
bas increpare. quod in memores romani nominis dictu quoque horrenda ex
cogitassent. Uenisse eos ad bellum societate. sed ad exercitum flagitiorum. In exer
citu romano non solum uirtute corporis. sed & iam in istis requiri. Ne tantum modo
fortitudinem in hostem. sed & iam disciplinae normam spectari. Ne crudelis peim
piss. ne insolens miles sit. ne de potius quam uictoriae intentus. Et graui ui
deri militiae flagitia & uindicari atrociter. Inter arma quoque leges ualere.
fidem melius bellagere. quae seruet & iam hostibus; Si ergo & armatis debetur. quan
to magis praecantibus. Proinde cauere ab huiusmodi flagitiis. ne & uictoriae
exhortes & salutis fierent. neque sed uictus passurum. ut eorum scelestas facinora ro
manis adscriberent. qui plus oneri quam usui forent; Itaque re praesentis aliquan
tum non exsecuit avaritiam syrorum. ut arbitrum fugerent. nec preceptum fouerent;
Denique explorato prius si forte romani militis deesse & praesentia. de miserorum
uisceribus execrabile lucrum proferebatur; Nec tam in omnibus sequebatur
& iam praesentis reuentus. sed in paucis; Quocirca crudelior feritas. quam non solum pro opes.
sed & iam pro spe lucri plurimi extinguebantur. Cui latrone sibi & saeuiores

10

piratae latroib; alacrocimo tēperent ubi p̄dā non sēserint. Solius enim
 barbaricę inmanitatis est. gratis nocere; Nā& ipsae feræ ut interficiant p̄
 dā secuntur; Foris itaque poenae acerbae incus in manior iohs; Denique
 cū tali agerentur a s̄ris. & iā si aliqui reuocarentur in iudicio cōp̄to. trans fuge
 re tam aliuñ desinebant; Inter quos manneus lazari qui ad s̄rebat p̄ unā por
 tã sibi creditã centũ quindē milia moruoꝝ elata additis adhuc octogen
 tis octoginta funerib; ex quo ipse tuendi uicē huiusmodi recepiss̄ & muneris.
 Idq; solo corũ numero collectũ. qui mercede publica sepulti forent. p̄ter eos quos
 sepelierant sui; quae autē sepultura. nisi ut demuro cadauera decerentur.
 Lost ipsi sumptib; non ignobiles uiri confugientes ad titum. sexcenta milia
 defunctorũ fuisse. quae p̄ portas elata numerata sint commemorabast.
 Corũ uero cadauerũ quae p̄t̄ infinitam pauperũ multitudinē efferrine
 qui uerint. acque in maximis domib; diuersorũq; operum spatii consipa
 tasint. numerũ fuisse inestimabilem; Et adhuc erat p̄cessus malorum
 quae iā superiorũ omnium finē uincerant. Adhuc sieua obsidio. bellũ graue.
 maiorib; iam tam iudaeorũ animis. quã uirib; sup̄ omnia uero fames tectior
 quae insidiaret̄ iumentis aliuñ purgantib; & uetustas imarentur boũ stercora.
 Ut quoduis fuerat horribile. hoc fieri & aet̄a esurientib; miserabilis cōgeries
 in sepulcorũ corporũ & circuitu longo terra ipsa tecta cadauerib;. Repleta
 antemuros omnia. terribilis species. horror grauis. odor pestilens. qui nec uic
 tores nec uictos discerneret. Utrisque simul noxius. Et maiore romanorũ
 impedimento. quib; necesse erat iacentes reliquias eruentato p̄terere uesti
 gio; terrae ipsius inculta. succis somib; quae ad usum militis & machinarũ
 necessario conueherentur; p̄tredecim ferme in circuitu urbis milia lon
 gelataeque uasta humus. & nudũ gignentiũ solũ; omne illud pomerium
 in quo ante nemora uiridantia. orti in alantes florib; diuersa pomaria

No. Manneus quendam
 nunciusse transi
 gente debuerat
 ad obsidem mult
 p̄ unã partē. ex
 lia mostuose elat
 & octoginta fune
 p̄terea quae aliis
 fuerant sepulta;
 Sexcenta milia ho
 minũ numerata
 fame oppressa.

XIII milia in ciui
 tate hierusalem.

suburbana p̄dia gratam sibi specie dabant. si quis postea uidit hospes ingemuit.
Incola non recognouit. & ad genitale regressus locū. cū p̄sens adesset patriā querebat.
Reparatis aggeribus & iuneis caeterisque machinis obsidionis. renouatus est furor.
Et quasi ad extremā operis manum. utrumque studiis conspiratū. Totius enim
periculo certaminis decernebatur. quia & romani soluenda obsidio fore. si
aggeres ut arietes incenderentur. quibus p̄inopiā siluarū reparacionis sub
sidia non subpetebant. Et iudaeis excidiū patriae incubere. si manu cederent.
at̄ quasi sata murorum repetitis arietum ictibus. resoluerebantur.
Processere itaque iudaei cū facibus adeo feroces. ut tāquam gessuro sibi romano ex
eritu incendia in machinas spargerent. obsidionē soluerent. sed exauste iam
uires fame & res fractae. priores successus negarunt. substantia defecerat.
audacia manebat. Contra romani maior pudor. si ab his qui extremū fame
sp̄m traherent uictoria de manibus diriperetur. Conserto itaque proelio. repul
si principes seditionis. ad murorū subsidia bello in pares recurrerunt. sed
ubi dubia murorū cessura repetitis ictibus. iohannes haud incuriosus extremū sub
sidu circumspexit. interiorē murū quasi in c̄ litterā duxit. Postero itaque
die conuulsa parte murali. fragor labentis aedificii. & exercitus romani cla
mor simul increpuit. quasi patrato excidio. muri plapsione. sed ubi condama
tae urbis resultauit sonus. uersa rerū uice. poui muris species inuisa romanorū
gaudia restinxit. Iudaeorū audacia successit. quia periculū differebatur.
Tunc cesar exercitum adhortari coepit. ut nouū illum murum sine ulla cuncta
tione adoriendū putarent. quē constructio recens infirmū & facile solubilem
p̄deret. Auderent modo animis procedere fragmenta muralia. ascendendi fa
cilitatē datura. ut proeliantes romani. iudaeis de superiore loco decernerentibus.
adaequarentur. Et quia cunctantes uidebat rei difficultate. ualidissimos quos
que iuxta se congregans. in bellum accendebat tali oratione.

de. Ar. & h. p. c.

Omnium rerū exitus plus negotii quā principia habere. nulli incognitum
 fortissimi commilitones. Quia consummatio suscepti muneris. maioremque
 ritū laborem; Siquidem toto libera nauis currit mari. & si non semper a puppe uen-
 torū aspirent flamina. gubernator tam obliquat uel orū sinus. & sine refracti-
 one fretū scinditur. Sed ubi ad portū uenitur. oportuna aurarū & peries ne-
 cessaria est. & angustō ingressus nauū coercetur limite; Maior itaq. cura
 ubi spes p̄p̄inqua. & edificanti; quoq. plana exordia fundamentorū. sed ardua
 celsorū opera fastigiorū. Explerūque in ipso laudendi operis fine. mer-
 cedis suae munere defraudatur miserandus faber. aut culmimis lapsu obrutus.
 aut instabilis deceptus uestigio. ut ad inferiora decidat; De agricola quid dicam!
 cui p̄cinctus laboriosior messis quā segetis. uindemiae. quā p̄tationis. & ad
 ultis fructib; grauiora semper metuenda pericula. Nihil ergo nouū si adhuc
 nos in ipso portu consummandi cursus periculum manet. qui a pangustiora
 uiarum scandendū est ad antoniam. quod eiectis inde aduersariis. superiore
 occupantes locum. ac supra uertice locati hostiū. ipsos quodāmodo anelitus eoꝝ
 intercludamus; Sed difficile hoc uobis uidet̄ commilitones. Quasi uero ad
 ludum non ad bellum conuenerimus. in quo aut uincendū aut moriendū sit ui-
 ris; Tunc ergo debueratis excusare. quando ad proeliū ueniebatis. ut uindicare-
 tis cladē exercitus romani. & maculatae militiae probrū dilueratis; Si nero
 nisi tēpore ulciscendā iniuriā romani nominis aestimaueratis. quid uos decet
 uelle uespasiano imperatore. lauemus superioris imperii notam. nentō adhe-
 reat. quā nero quidē remoturus p̄ uespasianum aestimabatur. uespasianus p̄
 tū in se transfuderit. nisi uicerimus; exaequenda uobis tantū modo supplem̄ta
 uictoriae p̄ter reliquit. quo fusis incas sum tantis laborib; de decore sinul-
 ti que referimus gradū uictoriae dereliquentes. quā si non leuius crimen sit.
 de militia decedere. quā uictoriā deserere. Illud enim formidinis. hoc p̄ditio

Quā prudenti orati-
 one ualidissimo &
 militū animos ad
 belli certū accende-
 rit utus

nisi est; Sed periculosum putatis in hostem descendere & in murum armis circumsonare;
Quasi enim muliebria ad nobis & non uirilia opera ipsa natura expectat! Quae nobis
ideo uitalē in fudit spem. ut eū p̄gta libenter refundamus; Ad quē igitur nisi ad maxi
ma quaeq; ad uesuo bellator ad hortandus est: p̄u sitati operis adhortatio. p̄
solū conuentis. sed & iā conuenientib; ad fert pudorē. ut exigas quod sponte debet;
Idem de se militē praestare oportet; Et tamen quid in moderatū a uobis exigo?
Nonne praestat mori uirtutē. quā uiuere ad ignominiam. In media roma
norū acies. frequenter iudaeus excurrit. ac se hostilib; cuneis in pauidus in
fundit. Non ad spem uictoriae. sed ad iudiciū fortitudinis. & ostensionē gl̄ae!
Uos quib; terra & mari nemo impune adhuc refutat quib; non est nouū uincere
& crim̄ non uicisse. cū tantā de caelo uincendi. habeatis suffragia. praesemel qui
de in hostē p̄ripuisse gradum non pudet. sed armatos sociū ceteros. & in pro
cinctu positos feriat animis expectare. ut fames p̄ nobis dimicet. atq; in aedia
potius sua quā nr̄is fusi gladius in obprobriū nobis erubescendos uertant triūphos.
Non pudet in quā strenui commilitones uniuersarū uictores gentiū. nihil de
armis sperare. nihil de uirib; sed de sola obsidione. & opperiri quando hostis
morbo consenescat atque in suo moriatur lectulo. Et quae potest eē sine bello
uictoria. f. om̄a sunt repleta cadaueribus; Deforme sex uuae iacent ex san
gues reliquie defunctorū. nisi quos ipsi inter se suis manib; trucidauerint.
Quid tamen eos quos iam fames. ignis. latrocinium. seditio extinxit. quid des
titui mus diuina beneficia. Cuius enim nisi diuinitu in sua conlisa arma sunt.
Destituta quoq; subsidis alimentorū. nec ullus domestici finis furoris. Uerū cor
netiam & religionū uideamur rebelles. qui & in is & suis religionib; infidos tādū
reseruamus; Uerū esto. sic atrox bellū & formidolosum; Quid enim uos bel
lidemulceo facilitate. si uictoria incerta. certū periculū; Nonne apud eos mi
hi sermo est. qui humana prudentia nouerint impericulis promptiorē esse

omnium animantium fortitudine quā in remissioribus contentionibus; Ferae
 ipsae cū circūvallatas se armis uiderint. maiore in eos impetu uunt. ut uis sibi
 aperiant iter! Et atrociora serpens latibulis excussis infundit uenenam; sunt & iam
 quaenatura innoxia in periculis & iā suis ad nocendū fortia sint; habent cerui
 sua arma. si quis se obuiū ferat. & cornibus mortē repellunt; habent & laesa capi-
 culae suos inorsus; Quid autē de uiris bellatoribus apud romanos loquar. cū leo-
 nides ille lace demonū gentis proeliaturus aduersus innumerabile psarū
 exercitū dixerit. prandeamus in terra. apud inferos cenaturi? tantūq; apud gre-
 cos ualuerit hic sermo. ut non solū de trecentis illis lace demonis uiris quibus ip-
 se pererat se nemo subtraxerit. p̄ter unum tamē quem sup̄sitate postea nullus
 recepit. sed & iā decem teris qui simul ad bellandū p̄cesserant. nisi quos leonides
 tanto degeneres bello repudiauit; Quid de romanorum integris legionibus
 loquar. quascito romanae adsertor facundiae & ueritatis sincerus interpres.
 adseruit cū exultatione ad bellum prodissē de quo se redituus non arbitraren-
 tur. uniuersosque libenter percubuisse. nē mutarent sententiā. Beati. quorū
 nemo suis hostiū uictoriā fugā nuntiauit; De trecentis tamen lace daemo-
 nis. uel unus subterfugit; Et illi in angustiis proeliabantur. ne circūuenirent.
 De romanis legionibus nullus uitae elegit sed om̄is mortis hereditatē; Quarū
 uos posterie estis. si contemptu periculorū quasi gloriosa in doles uirtu-
 tis pro sapia non abnuatis; Qui senim fortium uirorū eēse mortale non no-
 uerit. omnibusque positū finem uiuendi. Quanto igitur melius patriae impen-
 dere quod naturae debeat. & in necessitate commutare gta. nec anhele senectutis
 suspirius obnoxiam uitam degere. nec feruentis aegritudinis casus reformida-
 re. cū deposita saeuo cotidiana fastidia sint. Illorū autē qui langore arcescunt.
 deficientibus uiribus pariter ac sensibus ut multorum opinio habet. animae simul cum
 corpore sepulchro adiudicentur; **A** tūero bellatorum & serenissimorum

10.

Q. 10.

uirorum quisē pro patria. pro liberis. prodigione mortis deuenerint animas
de uinculis corporis huius ferro absolutas. nulli dubiū quod purū illud aethe-
riū aelementū stellarū lumine refulgens in caelestibus suscipiat habitaculis.
hospicio quodā sup ne quietis. In terris quoque remanere in sine aliquod ut
graciae uel iniuriae. ut & langore commaceratos obliuio abscondat. & ad
uersum peccatū in hostē ferentes. si mors conuenierit sequatur gloria;
Ad haec uos inuito p̄mia commilitones. ut in hostem p̄gamus quae clausum
tenemus. & ascendamus in murum pruinam muri ualidioris. quae nobis
uelut quendam aggerem praestat. & aequatur muro inferiori; Quisque uir-
tutis uexillum p̄ferens primus in murū ascenderit. uel sc̄d̄s ut tertius. ut plu-
rib; comes. haud quaquā mihi non donat̄ opimo abibit munere. & si nulla
maior remuneratio. quā fortitudinis ḡta. quae plerūq; est tutior; Nam
ubi primum animis & uirib; confidentissimus quis ascenderit. fugient qui
resistebant. aut ad inferiora se conferent. aut latibulis abscondent. Ita
quod maxime non periculose in inferiorib; quaerimus sine labore mag-
no. sequetur deiectis hostib; bellum conficiatur. **U**ix sermone citus
clauserat. & sabinus se obtulit ex s̄riae uiris aegregius bellator. Et an-
te caesare consistens ait obedi se imperis paratum ascensionē sic uentus
sibi eēt ut caesari placeret. si destitueretur secundis. nihil p̄ter spem sibi ac-
cidere. qui iudicio proprio delegisset p̄ caesare mori; **H**is dictis. laeuam
extendens. clipeum supra caput extulit. & dextera uibrans gladiū in mane-
quāntū in arma insurrexit. ut qui uisū non recognosceret. quē paulo ante ex-
ilis corporis specie despiciabile putauerat. Subito cum uideret p̄gere in ad-
uersum. & hostib; pariter ac muris minantē se se extendere. quasi uel sior
in subiectos proeliaretur. & murum quater & manu; sequebantur eū uiri
undecim. studiosi ad imitandum. sed in pares ad consequendum;

Virtutem saluti

Repugnabant de muro iudaei. spiculis. saxis. sagittis. & quodcuiq; manu telū
 inuenerat. in sabinum deiciebatur; At ille interritus cursu concito insiliuit
 fragmentorum aggerē. & in summo locatus. hostem auerit. dum proximū
 quisque formidat periculum; sed dū se liberat in murū attollens & secu-
 rus uictoriae in hostē intendit. lapsus in faciē cū magno sonitu ruit; quo
 reuocati iudaei. coeperunt iacentem missilib; urgere; Ille genu nixus
 & se protegens scuto. quamdiu potuit auulnere defendit. nec immunem
 reliquit. quem proximum repperit; Ad postremū tamen conseruit uul-
 nerib; spm̄ prius quā bellū deposuit. nec deiectus gradu. nec muro excussus
 est nisi mortuus; Tribus quoque aliis necatis. octo semineces licet & a caete-
 ris tamen exitio subtrahit; Nec tamen terror reliquit mors sabinū.
 sed incertus fuit; Nam romani uiri qui p̄tenderent uigiliarū munia.
 compensare cupientes operis effectu quod sabinū studio p̄uenti forent.
 uiginti numero ineunt consiliū magnū & memorabile. ut ad uocato quinti
 ordinis signifero. & duob; equestris militiae uiris quos promptiores ar-
 bitrabantur. atque uno tubicine. quinta hora noctis silentio p̄aggeres se
 se fragmentorū muraliū in superiora attollerent. Caesitque custodibus
 antoniae murū occuparent; Quo pacto. terribilior solito sonitus increpu-
 it tubae. ut fessil labore iudaei & somno soluti. de inuiso p̄turbarentur.
 quod omnia repleta hostib; crederent; ante itaque fugere coeperunt.
 quā ueri fides pateret; Neque enim periculisors tenebrosa neque noctis
 caligo patiebatur. ut quanta essent cognosceretur; Et caesar audito fra-
 gore tube. armari exercitū iubet. Ipse cum electis primus in murū ascen-
 dit. suis auxilio. hostib; inpedimento; Illuxit dies. & iam caesar conspi-
 cuius emuro. suos adortabatur. alii manib; suorum in murum eleua-
 bantur. alii p̄cuniculū quem iohannes ad subuertendos romanorum

aggeres defoderat in urbem inferabant; uersa in p̄m̄ciē p̄fidis subsidia sua; Exclu-
si undique in tēplū se conferunt; Coquoque uolentes romani h̄r̄uere. cōhibentur
angustus armisque repelluntur; sic in uestibulo graue proeliū. neciā spiculis aut
sagittas. sed gladius rescom minus geritur; Manus ad uulnera. gladius sup̄ gladiū.
ictus sup̄ ictum; p̄cus for caesorum sanguine p̄fundebatur. ut ipse potius p̄cussus
aestimaretur; In ipso tēplo furor bellicus dominabatur. Hazabant pauim̄ta
sanguine morientium. gemitus uincentiū. clamores sine ordine & modo p̄-
sonabant; Romanos conficiendi certaminis spes accenderat. iudaeis sup̄ma
patriae excidia ademerant mortis formidinem; huius impugnae uirtutē
alebant. illi desperatione salutis omne effundebant uirtutis uaticū. pece-
seruabant; Pulcherrimū quoq; facinus ad uorsus est iulianus centurio. uir ar-
-mus maximus. ex bythina p̄fectus prouincia. sed romanis ad suae factus discipli-
nis. bellisque exercitus. & honoratae militiae clarus scipendus; Qui cū caesa
rem propter adsc̄ar & ubi uersos uidit romanos. quia iudaei numero prestabant
& adhuc romani pauiores aderant. subito de antonia se p̄ripuit. & in sequentes
auerat; Nec sunt ausi resistere ipsa specie p̄cellentissimi uiri. & sup̄ba quada
ultra humanā formā uirtutis auctoritate. ita ut ipse caesar miraretur;

110
Quaria atq; incerta uelut quaedā bello ualea. quaesicut iactu quodam.
ita casu potius quā uirtute plerūque inopinatis ludit euentib; sufficiens
nouos exitus; Nāque & hic iactus sunt. non t̄s serarū quidē. sed sagittarum.
telorūq; plurimū. lapidum quoq; quib; saepe uictor sternitur alieno uulne-
re. Et dū aliena spoliatur ipse despoliatur uelut hic iulianus. Qui tergo
imminebat hostium. dū alios perimit & clausuro coheret. ipsa alacritate
incautior. confixum clausi calciam̄tum gerens usu militariū uirorum.
non considerauit polito lapide solum stratū quod cauendū foret. sed quasi
in cāpū proeli aretur securus. labitur & in gentem fera gesua sonitum.

dedit nec potuit ad surgere lubrico solifusus. genua tamen se sustinens. regressu
 hostem repellebat. ut ad propinquantes cederet. iaculantes quantum posse
 cauere. Sed ipsa fatigatus atque oppressus in multitudine. solus licet quia
 nullus tanto se inserere periculo auderet. non despicibilis tamen neque multus
 in pigro occubuit; Haud equidem ut arbitror talis dignus exitu fuit. ut tan
 ta uirtus uiri sic deciperet; sed plurimum in bello prudentia ualens. quae cau
 ta semper & perspicax. incertorum pericula casus; solus se de antonia proripuit. solus
 in hostilia agminaruit. solus se armis miscuit. solus in templum iudaeos redire
 compulit; Uere oratione istud offuerit magis; quia de templo fuerunt exter
 minandi id infideles. ideo lapsus non inuenit remedium; Spectabat titus uin
 centem cum gaudio. perclitantem cum ingenti dolore. uolebat subuenire. sed lon
 ge aberat; Reuocabatur a suis. quia in milite unius fors est. in imperatore u
 niuersorum periculum; Docebat exemplum. quid cauendum potius quam sequendum
 caesaris fore; Denique sic consternati fuerunt socii sicelati aduersarii. ut &
 corpus iuliani in potestate ueniret hostium. quasi adhuc & defunctum timeret
 si romani restitueretur; Caeterum iuliano caeso. facili negotio cessere. pondum
 enim ascenderant numeri. & iudaeis occasione eius uirtute auxerat. promp
 tissime eo proelio ad repellendos romanos alexa & githo iohannis conuira
 tis qui factionis eius propugnatores forent. Ex simonis quoque parte mel
 chio & iacobo idumeorum duce egregius bellatoribus. Ari simone quoque
 & iuda tertiae factionis uiris pariter adnitentibus. qui coniuncta manu
 pulsos romanos intra antonia clausere; Contra titus non munim
 to sibi sed impedimento angustias antoniae ratus. iubet dirui munitio
 ne eius funditus. ut congressuris iter in hostem aperiret. Comproque quod
 sollempnitas iudaeis festorum dierum adpropinquasse. precepit interpretari iosep
 pum aebri sermone quae ipse adloqueret. quae maluratio iohannis su

no

no

aderet ut romanos lacesseret; si virtutis fiducia gereret. Eligere alium pug-
nae locum eo progredieretur. dummodo urbi parceret. templum non contaminaret.
sacrificia festorum dierum non impediret. Relinqueret quos idoneos sacri-
ficiorum ministeris aestimauisset. fortitudinis suae documentum abiuellat.
propter urbem & templum ederet. congressioni milites caesaris non defuturos.
Inuitum se cogi ad totius urbis euersionem. cuius reliquias seruare uellet. si pace-
retur iohannes. Imminere templo faces. non quo templum romanis festi-
narent excutere. sed de templo educere belli excitores. si uictos se redierent
manus darent. aut si uictores futuros sperarent. non intra claustra se re-
ciperent sed in capis defenderent. quo templum lambentibus iam incendium eri-
peretur. uacantibus purificationibus. Eam interpraesante iudaeis ioseppo.
cum silentio audita. tacitum uulgus probabat. sed metu ebat sententiam suam
pandere. quibus respondit iohannes. nullum praestabilius deo sacrificium.
quam pro aris. pro focus. pro templo ponere animam uiris deo factos. & ideo
si necesse sit libenter procubere pro libertate. Timens sperare se. quod exi-
diu prope non possit ciuitas di. Titus adhuc; merito ergo per ad seruati-
tis urbe. & semel immaculatum. peccando ciues. interficiendo innocuos.
perimendo sacerdotes. talibus flagitiis non placantur diuina. sed of-
fendunt. Abdicatis dominum uirum sacrificiorum suorum cultibus; si tibi alii
quis negaret iohannes quaerere se. Deo uero suae hostiae non immolant.
non redduntur sua munera. iugulantur homines. Et adhuc putas dominum
auxilium. Reuera sic gesta edocent. sicut efficitur caesorum congeries.
& cum uirarum calamitatum; quis haec uident non ingemiscat. peccare
praehendere quod pugnares pro patria. si nolle parcere. si nolle patriam
uram aut templum seruare; Neque enim indigna cartago aut metuendus
hebraeus hannibal. qui partem mediam orbis romani subegerat.

225 ad hunc.

19

& tamen ipsa quoque reparata carthago. quae usque ad excidium sui rebelles civium
 animos tulit; fide^m ex salua haec omnia futura tibi spondeo. ueniam tibi salutis
 polliceor. non pro mercede sceleris sed pro redemptione urbis. ut a te redimam
 periturorum culminum statum; Desinas moneo latrocinis tuis conturbare
 propositum pietatis romanae; non formidabitur hierosolima ut diruatur.
 quando potior uiribus reseruata est antiochia; certe iedomas uester & psis
 credidit & urbem egressus. commisit secus suis proximis barbarico furori.
 ne propter securitas euertere tur. Caelebratur auobis eius memoria sicut uiri
 adserunt; Adest ioseppus adseritor eius & testis caelebritatis. qua honoratis
 uirum. qui pro patria captiuitati se optulit; seruauit eum & barbarus ipsa; Ego tibi spon
 deo impunitatem; certe & ioseppus. arma romanis aduersa intulit; Crede promissio
 cuius & exemplum praemisimus; Uadem tibi sponsionis meae ioseppum dam
 um mori adedimus quem reseruamus; Loquatur sermone patrio. obliget seritu
 quo soletis; Non pudet in eadem quaerere fide iussore dare. ne euertere exhibea
 qui uolo parcere. Flere adhuc ioseppus. rogare iohannen. deplorare patrie
 statum. obsecrare sermone flebili. appellare ut ueniret. sed caeteris pernacior
 tescare di omnipotentis gratiam saluum fore cum suis. tantummodo desisteret & ex
 citare militem romanum ad urbis euer sionem. Quae ubi flectere nequiuit. non
 mirum inquit iohannes. si se ueras usque ad excidium patriae. curiam relique
 rint ea praesidia diuina. sed mirum quod peritura non credis. cum legeris propheticos li
 bros quibus excidia patriae nobis adnuntiata sunt. & reparata culmina rur
 sus a romano diruenda exercitu. quidem aliud clamat daniel. si tamen quod
 iam factum erat. sed quod post futurum propheta bat; Quae est abominatio deso
 lationis quae uociferatus est uementibus romanis fore. nisi ista quae tunc immi
 na. quod est illud oraculum quod annis saepe commemoratum est a summo de
 nuntiazudo. tunc peritura urbe funditus cum ciuium manibus. contribulis suis fuerit.

15
 no op iudeos memorat sequitur

dea iosephi

Qualiter iosephus contra
 iudeos extreme desola
 tionis abominatione
 ea ee affirmet quae
 peritum cesare. uespasi
 ani imperatoris filio
 facta e. iuxta uerba
 nui danielis ppheta

Commemoratio
interfectionis dñi
nri ihu xpi

extinctus nisi quod nunc impleri uidemus. Et fortasse quia uero defendit templum non
placuit interdico maculatum sanguine purgari incendio placuit. Compleuit
sermonem ioseppus. sed nullis iohannes mouetur fletibus; nec promissis flectitur.
Urgebatur iam dudum per fidas mentes. ex quo se impio parricidio commacularet.
Christum crucis affigentes. hic est ille. cuius mors iudaeorum excidium est. patet
ex maria qui ad suos uenit. & suos non receperunt; Quando enim suos non
occiderunt iudaei. Nonne filium saul suo occiderunt. & ieremiam propheta suum
is utique lapidatus est; iudaea fuit tizabel quae iussit iudaeis senioribus qui pre-
ceptum executi sunt. Iudaeus achab. qui causa mortis eius factus est; Quamtu-
alua ciuib; auerit pempti. Et tam diu integra ciuitas mansit. & si diruta ab abylonis
post annos innumerabiles. sed reparata postea; hoc est superius excidium post
quod irreparabile templum. quia auerterunt scelerebus suis praesulem templi repa-
rationis arbitrum; Tali affatu caesaris & repetita oratione. inflexa est aliquorum
sententia qui se subtrahere potuerunt. ut ad romanos conuenirent. Caeteros re-
uocauit periculi metus. qui alacriter intendebatur; Et forte quaedam inclinatio
mentium erat. ne plures in perentur futurae euersioni; Quos caesar con fugien-
tes ad se quierant inter eos. & uiri sacerdotales cum filiis. & alii splendidioris fa-
miliae uiri suscepit. bona gratia pollicens securitate salutis. uis possessionum suarum
atque ad urbem. cui nomen gogna direxit. ne quid offensionis oriret. & ita dispari-
& cultus diuersitate; quod ab his qui in urbe positae repugnabant. seu quia huius
modi suspicio inceserat. siue ullus composuerat dolone plures dilaberentur. in
argumentum praecipis. ut extincti obicerentur; Et coempto. reuocato sitis iussit
cum ioseppo propius muros obire. ut a suis agnoscerent; Illic uero lacrimis gemituque
magno. non suade flere. sed patriae templique excidia. Rogare ciues. ut sequerentur
caesaris fide. Eriperent templum parato incendio. nihil sibi aduersus legem
preceptum. nihil de libertate inminutum. ad quiescerent. & ipsi experirentur.

deriuatum est

romanorum dementia. quorum insuperabilem uiracem exptisunt; Cum talia miserabiliter deplorarent. perturbantur a suis bellumq. accenditur; Insiliunt iudaei. atque in ipsa inirumpunt temere penetralia. omnes recessus. omnia secreta occupant. quae inaccessa uiriserant sacrorum exortibus; Romani quoque se proelio parabant; Temerantur interdicta patrum. belli necessitate. maiore tamen romanorum. quam suorum reuerentia; Gentes. cum formidine templi spectabant. Iudaei cum furore ac temeritate adibant. & in adidas manus humanogentes sanguine ipsa adtrecebant altaria; Titus tamen adhuc inposito manens. alloquebatur iohannem. & inuitum se deduci ad excidium urbis ac templi contestabatur. dicens ad eum. Quid sibi uolunt iohannes impressi illi ante fores templi apices aelemtorum? Nonne significant neminem nisi sacratum debere templo adpropinquare? Quid illa septa pro templo? Nonne ut conspectus arceant liberos a uersorum. solisque mysticis pateat secretorum cognitio. atque his sit liber aspectus. quibus est legitimus ingressus? prospectus excluditis peregrinorum. & accessus cogitis; scribitis ut nullus ingrediat ad uena. nullus peregrinus introeat. & peregrinum sanguinem intratemplum funditis. ad uenarumque simul & uiuorum cruore ura altaria commaculatis. Testificor ego non in impressionis irae esse. sed durae peruationis quod uiolatis quae curasunt; Ego aliquid enus non exigo immo obtestor. si uelitis discedere in colome templum futurum. neminem romanorum hostiles inrogaturum manus. nihil de uris temerandum esse sacrificis; Seruabo templum uobis & sinoltis; Cultus enim sacrorum diuersus. sed opera communis usus quo cultus fuit a uobis recessit. Quod operis est. uictoribus remansit. Ubi ne his quidem pro seppu insinuatis reuocari caesar aduertit factionis principes. putabant iam diffidentiae potius quam pietatis esse. tam frequentem desiscendi conuentionem. ad proeli necessitatem inuitus reuertat. Huc & adesse romanos; sed quia tante multitudinis angustiae.

albo in p. 152 p. 152

107

in pedimento erant! xxx electis uiris singula deputat bellatorū milia;
Non enim totum exercitū recipere. tanta aedificiorū obstacula; Ipse quoque
descendere simul uolens. reuocabatur a suis. ne in angusto nocturnis & iam
plerūque tēporib; quib; necesse erat insidiantium fraudi occurre. periculi
aliquid in se excitare. cum amplius proficeret. suspectator belli adesset. quo
unusquisque promptius sibi decernendū arbitraret sub oculis caesaris pro
liaturo. Omnia enim quae circa templum gererentur. uelud in teatro quo
dā ex loco antoniae uidebantur. In flexu ad eam caesar sententiam caere
ali mandata negotium. ut procedentibus circa templū iudaeis hora noctis nona
supueniret. caeterosque hortatur studiosē ingruere certamini. sequoq;
dimicantū meritis non defuturū. cū desuper aut ignauiae cuiuscaerētis.
aut uirtutis arbiter pugnae examinaret. Caerealis proscripto tēpore
in pigre adest. sed custodes uigilantes repperit. pro delium conseritur. si qui
dem & in tra templū siti. non dormiebant. Et congregantibus. qui ex cuba sibi
bant. facile se caetera ad bellū pararunt; Confero agmine. in scabat romanū;
Iudaei dū claustris atque angustis intantur. nec circūueniuntur. per cursabat
diuersa. ut frequentius sibi a suis esset periculū. dū in tenebris non cognosce
rentur. Et plerūque transfigerentur a sociis. dū hostes putantur; Qui sem
nocte discernere socio an hosti occurreret. cū interrogare serū esset. caue
re uale. consultiū prouenire. Et tolerabilior culpa exiuit. errare in alieno
uulnere. quam proprium negligere periculū. ubi hostis timetur.

Ancipitataque pro nocte periculo laborabant iudaei. uel quod inferret
hostis. uel in quos socius erraret. Nec minori pro die pro nicae afflictabantur;
Nocte. plus erat a suis periculi. pro diem romanus uehementior aderat. quē
totius spectator certaminis titus uel tacitus urgebat. In hora quinta
pugnatus est acriter. iudaeis quoque serenue rebellantibus. ut neutra pars

loco cedere; dum haec inter se proelia gerunt. septēdierū spatio depositis omnibus usque ad fundamenta terrae quae castrorum Antoniae nomen herodes inuenerat. Latiores facta est uia quae ad templū ducebat. ut non solum percursandi militibus esset facultas. sed etiam munimentis constituendis & coacerbandis aggeribus quantum esset necessarium locorum patere. quo pulsarentur etiam templi summa fastigiorū; pro quae romanis intentius morantibus. cum intolerabili fame urgerentur iudaei. coeperunt insidiari romanorum iumentis. Siquis bellatore aequū pabulo laxauerat aut mulū leuando onerū necessarium. rapto auerrebant. nec solum ab eis dispendio romanorū. sed etiam militiae flagitio pariebatur; Cuius incuriae probrū. in exhortio facta. tam praescripto necis supplicio caesar remouit. fraude tamen puicaciae. non conpescuit; Exclusi enim ab huiusmodi naturae necessario esumentibus. alimento herbarum subsidia captantes. destruendū murū quem circa pomerium titus duxerat excogitarunt. ut uagandis & quaerendi radices arborum pabulorūque liberior fieret & excursus. quos ad cuiusdam carceris uicem. circuitus in urbe clauserat. pecceratiam quoque famem leuarent;

Obrepunt itaque. & excursu repentino ad montē oliueti ingruunt praetendentibus; Nec illi commisso defuere muneri. & tubae classico de caeteris castrorū aucturium munimentis. alios artes sunt ad proeli societatem. Conseritur pugna acrior in principio. dum pudor hos. illos famem urgeat. saeuo imperio necessario. sed confluentibus romanis. repelluntur iudaei. acque ad urbem suam in muros reflectuntur; Tunc unus. ex turma equitum pedanius nomen ei conuito equo dexterā extendit. Et se paululum inclinans. unum de iudaeis fugientē suspendit. captiuum caesari ferens. gloriosaeque uictoriae uictor rapinae uelut lepusculū aquila aut accipiter fulicā. ante pedes caesaris uiuentē deiecit. Quo delectatus ad modū.

titus: laudatum eum & honoratum dimisit. Jam circum fusae templum arde-
bant porticus: ubique luctus: ubique mors: foris bellum: intus supra bellum
& incendium. Nec frangebantur animi iudaej. Putabant uindictae
perire: quicquid sine fraude gererent; uel insolentia quando aliter iam
nequibant: laceſſebant romanos ad excidii celeritate. Ionathes quida exigu-
us corpore despectu dignior: iuxta iohannis sepulchrū prouocabat romanos:
ut secū qui uell & manu decerneret; Alis despicientib; paucillitate hominis:
alio fastidientib; cū eo decertare: quē continuo captiuum habituri foret.
Alis considerantib; periculoso certamine rem geri: cum uiris qui in extre-
ma salutis non aliqua fortitudine: sed sola meritate uindictā quaere-
rent: nihilq; laudis: si uinceret excidio finitimus: & plurimum de decoris:
si quis lapsū aliquo communem uictoriam turparet. Iactabat se in-
solentissimus: & in eum obiebat uictorib; conuicia serens: quod non suis
uirib; sed alienis auxiliis romani inniterentur. Nec iudaeos bello hostiū:
sed domesticis afflictos seditionib;. Erat in numero militum romanorū
pudens nomine: qui praesertitus in anib; contumelias: dum inconsulte pu-
dor consulit: salutē neglexit: atque ipsa indignatione incautior: uulne-
ri patuit: fususque in terram: in cuius socis uerecundiam. Insultationis
quoq; causam ionathae simul & mortis reliquit: pūque us successu laetus
certaminis: & pompam attollens triumphi: dum tripudiat atque exultat:
concussoque clypeo simul & gladio pludit: excitauit in sua uulnera centu-
rionem priscum; & tumida iaccantē non tulit: atque incautū uictoria pene-
trauit ictu sagittae; Quo seratus ionathes: docuit in proelio neminem infra-
tionabiliter insultare oportere: ubi uictoris & uicti conditio incerta: do-
neq; bellū claudatur. At in urbe interiore cum hostem intra muros cer-
nerent: altissimis eminentē aggerib; uniuersisq; inminentem moenibus

1 Qui supra

10

& tãquã uulnus in corpore ita periculum in trorsum pergere reformidarent in
 tercidant porticum septentrionale ex e parte qua adherebat antoniae. p̄ ep
 ipsam hostis in tēpli superiora ascenderet & uel in inferiorib; sitos superior ur
 geret. Et proxima quaeq; demetunt. ne populantib; incendus templo finiti
 ma. & iam templum ipsum ignis depakeretur. atq; inter cisa igne exarunt.
 ita quod ab hoste metu ebant priores coeperunt. Salomonis quoque porti
 cum ad fraudem pararunt. ut culminū interiora replerent pice. ac bitumine.
 quae intra fornicem summi laterent fastigi. Simulatoque quodeam uel
 lent defendere. & frequentes hostem incesserent. sollicitant romanos. atq;
 in sese excitant. Illi ad motas scalis. summa porticus petunt. iudaei locopau
 latim caedere. quo plures romani ascenderent; Huc certatim inrepere. tam
 prudentiores suspecti dolū cauere. sed uulgus uictoriae intentū. p̄ festinare.
 Ubires fraudi calere uisa. plurimis quasi interretida locatis. ad mouetur
 ignis fornicib; interiorib; atque ad ultus pice & bitumine. & caeteris incen
 du nutrimentis. in totā diffunditur porticū; Circūuallant flāme uictores
 romanos. ut nec resistendi facultas suppeteret. nec fugiendi copia; quid fa
 cerent. non repperiebant. Spectabat titus suos periclitantes. indignans
 quidē quod iniussi ascenderant. sed miserans quod uictores perirent; pleri
 que se precipiti dabant. sed ubi incendiū euaserant. fractis erurib; conlusi
 corpore moriebantur; miserius erat. si debiles sup uiuerent; Uolebat
 subuenire caesar. nec poterat. hortabatur tamen proximos. Clamabat ut au
 xilio suis essent; has uoces. hunc dolore caesaris. pro supraemo illi habebant
 solacio; Hoc erat morituris uaticum. hoc se uelut sublimi solantes sepulchro.
 ad mortē festinabant. quod in uisceribus caesaris recondentur. p̄ cuncta
 eorum periret. quorum uiuere ḡta. qui morentur pro caesare. relin
 quentes sui hereditatē triumphum. Itaque alii circū ueniebant ignibus.

115

alu praeuemebantur. Nec longe hostis. qui flammam fugientem feriret; Longinam
uir egregiae uirtutis. cum prouocaretur a iudaeis. ut sese his committeret. promissa
salutis securitate. maluit se transfigere gladio. quam maculare probro romanae
indolis fortitudine; Artorius autem satis a salute. uocem magna clamauit lucium dicens;
Heres mihi heris. si me decidente exceperis. At ille miserandus. occurrit ruenti.
Atque in se morituri necem transfudit. Uere bellicum testamentum. non actum
to scriptum sed sanguine. nec in carta sed in mucrone. quod herede praemisit;
Magnam plane ingenium. ut in uentura uoluntarium mortis uicarium;
Incensae est itaque porticus. usque ad turrem quam iohannes cum bellum aduer-
sus simonem gereret. ex aedificauerat super portas regie domus. quae ezechias sibi
rex ad habitandum condidit. Reliqua uero parte. ipsi iudaei diruerunt. De-
quenti quoque die a romanis excussa est omnis porticus septentrionalis. usque ad
porticum orientalem; Nam cum suis ipsi manus inicerent aedificiis. docuerunt ro-
manos alienis non parcere. Nudayerat iam templi facies. & saeuia hominum
fames; Insidiabantur sibi inuicem. qui se uix aperirent cibum; ubi alimentis suspicio.
ibi bellum inter domesticos; pugnabatur pro cibo. necabantur carissimi. discu-
tebantur defuncti. ne quis intra amicum eorum cubus lateret. Simulare aliqui
mortuos aestimabantur. ne uiuentes habere aliquid alimentis suspectarentur.
Sed ne uiuentes quidem. aut uitae fungimur. aut mortem simulare poterant;
Uerum apto ore sicut iabidicane. aurarum captantes spiramina. huc atque illuc
circumferantur inopia duce. Saepes etiam quasi ebrii. in eadem domicilia regre-
diebantur. ut iterum qua euacua reliquerant perscrutarentur. Et cum alia famis solacia
non repperirent. detrahebant coria scutis. ut cibo essent sibi quae praesidio non es-
sent; mandebant calciamentum. nec pudor erat solutum pedibus ore suscipere &
linguam lambere; Uetustae quoque palaee quae olim in pietate fuerant. non
mediocri studio requirebantur. & si quis streperet. grandis praeterea mutabatur;

Inquit dira famis
noxia obsidione
pedit.

Quid ad oriar dicere factū mariae. quod cuiusuis barbari atque impius p.
 horrescat. Caerat de locupletib; feminis regionis percae. quae trans iorda-
 nem iacet; bellu terrore oborto. cū caeteris se in hierosolimitanā urbē contule-
 rat quo esset tutior. Co quoque suas de uexerat opes. Quas principes factionum
 certatim inuasere. Alimtorū & iā siquid p̄cio quaesiuerat. de manib; eruebat;
 Exagitabatur apditis. diram p̄cabatur. Uolebat mori. sed p̄cusso rē non in-
 ueniebat; malebant insultare diutius. affligere grauius. quā cito p̄dere.
 Putabant quādiu uiueret. praedā fore. Defecerant iā omnia. & delicias ad sue-
 ta asperiora palcarum uel coriorū dura non emolliebat; saeua fames inti-
 misse infudit medullis. Exasperauit humores. mentē exagitauit; habebat
 mulier infantulū quem genuerat; Uagitueius excita. quae se & paruulum
 commacerari uideret. tantis uicta in manizatib; atq; in p̄tā atrocī calami-
 tati. affectū amittit. & pietatis genitalis usu oblitte rato. dolore absorbit. fu-
 rorem assumpsit. Conuersa itaque ad paruulū. iam matrē oblita & furens
 animi. sicut; Quid tibi faciā paruule. quid faciā tibi. saeuage circumstant
 omnia. bellum. fames. incendia. latrones. ruinae. Cui te moritura credam.
 Aut cui te tantillum relinquam. Sperauerā quod si adoleuisses. me pasceres
 matrem. aut sepelires defunctā. Certe si p̄uenires obitu. quod egote p̄ciosu
 mulo meis manib; includerem. Quid agam misera. Uiuendi mihi actibi nul-
 lū uideo subsidiū. Omnia erepta nobis; cui te reseruabo. aut certe quo condā
 sepulchro. nec amib; alitib; uel feris praeda sis. Omnia in quā erepta nobis;
 Potest amē dulcis m̄s & sic matrē pascere; Idoneae ad cibū manus tuae; os u-
 aua mihi uiscera. Artus iocundi. priusquā uos poenitus consumat fames.
 reddite matri quod accepistis. Redite in illud naturale secretū; In quodomi-
 cilio sumpsisti sp̄m. in eotib; tumulus defuncto paretur. Ipsā complectar que
 genui. ipsā ex osculabor. Et quod in patientia amoris habet. habeat uis pe-

Cuiusda marie e locu
 pletioris feminae
 gestu crudele mob
 sitionis hierosolomae
 intolerabili fante.

cessitatis: ut ipsa deuorem meos artus: non simulatis: sed in praesentibus moribus;
Esto ergo mihi furor latronibus: & uita fabula: quae sola deest in ista
mitatibus: Quid faceres fili: si & tu filium haberes: fecimus quod pietatis fuit:
faciamus quod suadet & famel; Tuata causa melior & quaedam pietatis speci
es: quia tolerabilius est quod matri dederis cibum uisceribus: tuis: quam quod te ma
ter aut occidere potest aut deuorare; Haec dicens: auersu uultu gladius demer
sit: Et in frustra filium secans: igni imposuit: partem comedit: partem operuit: ne quis
superueniret; sed in odor incensi: puenit ad principes seditionis: Continuoque: odo
re secuti: introierunt mulieris hospicium: minantes necem: quod causa esset
ipsis ieiunantibus: aedere: atque exsortes eos facere cibi quem repperisset; at illa
partem inquit ueram uobis seruaui: non fui uara: nec in humana: polite in
dignari: habetis quod & uos: edatis; De meis uobis uisceribus: cibum parauit;
Consediteocius: mensam adponam; Mirari habetis ministerium meum: ludi
care quod tale nullius inueneritis mulieris affectum: quae uos nec dulcis filii
fraudat & gratia Simul dicens: redoperuit ambusta membra: & epulan
da optulit cum adortatione huiusmodi sermonis: Hoc est prandium meum:
haec uera portio; Uidet diligentiuss: ne uos fraudauerim; Ecce pueri manusina:
ecce pes eius: Ecce dimidium reliquor poris: Et ne alienum putetis: filius est
meus: Ne alterius opus arbitremini: ego feci: ego diligenter diuisi: Mihi quod man
ducarem: uobis quod reseruarem; Numquam mihi filii dulcius fuit; tibi debe
o quod adhuc uiuo: Tuas uitas animam tenuit mea: & produxit matri miser
diem mortis: Subuenisti infame: tum unus super me senectus: tu percussorum
repraesentor; uenerunt necaturi: conuiuiae factisunt; habebunt & ipsi quod ti
bi debeant: cum epulas me assumerint: Sed quid refertis gradum: quid hor
rescitis animo: Cur non epulamini quod mater fecit: possunt & uos delectari:
quae matrem exsaturarunt; Non es furio iam: postquam me filius meus pauit

Abunde exsatiata sum. famem nescio. gustate & uidete quia sua uis est filius in se; nolite fieri molliores matre. infirmiores in uulnere; aut si uos in meo uulnere misericordes. & non suscipitis hostiam meam. atque aduersum in holocaustum meum. ego consumabo sacrificium meum. manducabo quod reliquum est. uidete ne uobis obprobrium sit. quod uobis fortior mulier reptasit. quae absumet & aepula suorum; Ego quidem tales paraui aepulas. sed uos sic aepulari matrem fecistis; Et me tenebat passio. sed uicit necessitas. **R**epleuit continuo totam urbem. tantis celeris praefas. & unusquisque tanquam ante oculos positum parricidalis conuiuuium ministerium phorrescebat; Coeperunt & ipsi in cenores seditionis examinare post haec quos tapersent cibos. ne similem escam inuenirent. & uelut imprudentes sumerent. Coeperunt uniuersa merere ne diu uiuerent & inoriuellent. puenit ergo ad romanos. huius facti in manitas. nam plerique hoc horrore perterriti. ad hostem fugerunt. Quo contempto caesar exeeratus infelicis terrae contagium. manus ad caelum eleuans. talia praefabatur. **A**d bellum quidem uenimus. sed non cum hominibus dimicamus. aduersus omnem rabie beluarum ac ferarum. quid sensibilia loquar. aduersus omnium rupium immanitatem decernimus; diligunt ferae fetus suos. quos & iam infame nutriunt. Et quae alienis corporibus pascuntur. a consimiliu ferarum abstinent cadaueribus; hoc ultra omnem acerbitatem est. ut membra quae genuit mater uoraret; Mundus ergo ab hoc contagio. tibi me absoluo quaecumque in caelo potest esse. Deis scilicet profecto. quia in timore affectu pacem frequentem optuli. Et quod non pudeo dicere. uictor rogauit. qui parcere & iam ipsi tantorum prodigiorum auctoribus uolui. Parcere populo. urbem seruare; Sed quid facerem repugnantibus. Quid facerem aduersus suos furentibus. postis plerumque armis. qui uilli a suorum cedibus non desinebant in bellum reuerti. ut liberare obsessos. praepderent; Ipsi nos demuris hortati saepe sunt dimicare. ne grauius a suis perirent; Quales sunt ciues. quibus hostis remedium est. Audieram equidem intolerabile huiusce populi ferocitatem. quae incredibile

ozo. *Chm.*

110

10
b. se opinionib. in omnem excitat insolentia. De caelo se genus ducere. ibi pri-
mum induisse corporis forma. Caeli se fuisse incolas. descendisse ad cultu ter-
rarum. De terris ad caelum redire. Transisse per maria sicco pede. fugisse ante
se fluctus maris. Conuersa iordanis fluenta. in suu fonte recurrisse. Ste-
tisse sole. ut hi hostes suos uincerent. ne nox impediret. Raptos in caelum
igneis currib. suos. Proelatas per se caeli potestates. Et absentib. his uniuersis
hostium fusis copias. Dormientib. parauit uictoria. Haec comperera. sed putaba
quod diuina circa se iactarent beneficia. non usquequaque audacia exten-
derent. ut senec a romanis uinciposse arbitrarentur. Agnosco itaque cu
his nobis esse proelium. qui se insuperabiles credant. cum se iactent diluui
supstites. Heredes fulminum. terrarum hospites. Uatores aequoreos. as-
censores aetherios. Quib. unda murus est. aer uia. caelum habitatio. flammae
cedunt. nec uincula tenent. Sicientib. petra soluitur. ac sese fundit in potus.
Et sumentib. caelum aperitur. Cibus mittitur. carne uolatilium castra inplen-
tur. Et pane angloru manducauit homo. Stringuntur liquentia. amara
dulcescunt. sol statuitur. tenebrae illuminantur. In ostremo quidam plus
potest esse. quando his deesse audacia potest. qui uia uiuunt mortui uiuunt
& sepulti resuscitantur. Aduersus diuina quoq. conspirasse hos homi-
nes opinio frequens. & poena iudicio est. Ardent hodie quoque terrae. propter
incolarum impietate. Plerosque & iam existis. hiatus soli absorbit. qua
diuigitur in his locis moramur. ubi & terraru ruina est. uidimus & ma-
re mortuum. uidimus & iam mortua terrarum nascencia. humum aride.
Uirentiu fructuum. umbras inanes. foris gratiam. intus fauilla. quis du-
bitare potest. quod apud inferos uersemur. apud quos & iam aelementa moriun-
tur. Ipsa quin & iam quaepost morte uiuere solent. apud hos naturae pi-
etas mortua. & supstes defunctas religio. Quis enim parentes non & iam

mortuos diligat. Quis & iam amissos filios non amare & loco pignorum teneat.
 manum affectus. Et si pignus obierit. perseverat nomen. Naturae gratia nomin
 ter adit. Apud hos uero. nec uentem mater recognoscit filium. nec appellansem
 audit. nec uagientis miseretur. Et propter unius horum execrabile abum.
 parricidales in uita pignorum manus. Sed quid quasi nouum arguo. cum a parr
 cidio fraterno generis sui numerent exordia. cum ipsius abrahæ quem ap
 pellant patrem & disciplinae auctorem ac sui principem cultus. in eo maxime
 fide predicent. quod nec filio parcendum putauerit. eumque sicut hostiam aris
 admouerit. atque holocaustum offerre non dubitauerit. Non condempno deuo
 tionem. sed quero pietatem; Alium quoque esuis uouisse aiunt uictorem. utque
 quid sibi primum occurrisset domum reuertenti. immolar & domino suo. Et cum re
 dire occurrisse filiam. atque illum in caesse filiae manus. Multaque alia hu
 iusmodi exempla; Qualis ista gens. quaereligionem tribuat hominis pecem. &
 sacrificium putat parricidium. Quis istis hoc possit exigere. aut qualis sacer
 dos. qui hoc possit deferre. Denique ueterem illum quasi prudentiorem non
 fecisse aiunt sed uoluisse. Istum quasi inconsultorem perseverasse. habeant
 suos ritus. Duritiam enim homines. apud quos disciplina est filios occidere. Infelix
 ciuitas. in qua talis officina. talem ministerium est. Operiant eam ruinae suae. atque
 abscondunt mundum suum contagione. ne soluidat. ne cellarum globus. Specta
 remaculentur aurarum spiramina. Surgatorius quoque ille exurat ignis; Thres
 theus dapes. fabulam putabamus. Flagitium uidemus. ueritate cernimus atro
 ciorem tragœdus; Ibi enim firmior sexus. & partus alienus. hic mulier.
 cui partus prior fuerit. Ibi aliena fraus. hic propria uoluntas; Ille
 doluit. haec insultauit; Dignatilib. uiris aetate qui perinactet bellando. mu
 lieres suas ad tale perduxerunt conuiuium. Equidem eos tantis malorum afflic
 tos acerbitatibus. iam furere arbitror. mentisque in potes factos. qui haec

non sentiant; quare maturius bellū conficiam. quidē dāt non queunt. Ingru-
amus instantius. ut fugiamus regionū isarū. morientes aquas. terras ruentes;
His dictis. ad moueri templo arietes iubet. sed nihil ualidi ictus proficiebant; ple-
rique tamē terra de ipsīs seditio nū principib; confugere ad caesare; quos
tutus tāquā necessitate compulsi non quasi promissum secutos. dubitauit sus-
cipere. sed fides temperauit iracundiam. pone loci tamen habuit. quo profugas
superiores. Intentiusq; urgere suos coepit. ut uniuersū hostium discederent
pulsī metu; sed ubi arietes inoffensos ab ictu arietū molestia uiderunt ma-
nere. aluerunt audaciam. Ingenio tamē caesar pueniens. ianua argenteo optas
succendit. Quib; igne ad moto. argentū defluere coepit. Deinde paulatim
etiam lignū ardere. sic in porticū interiorē aditus patefecit; Sed miseratus
caesar. ne finitimis interioris uestibuli porticib; comprehensis. templū exure-
retur. ad consiliū uocauit duces exercitus. dicens. Nūc in sensibilib; sibi certamen
est. ne cū aedificiis bellū. quae uictorib; proficerent. sine excusa reserua-
rentur; Duces tamē adserabant ualiditate parietū et munitionē templi iudeis
in reliquū quoque incensio futurū. quib; esse gratta insolentia. sed adices rebel-
lionis eruendas funditus. ne iterū temeritas recrudesceret. Distulit tamē
caesar consilium tractatū in posterū diē; Uerū iudaei sem fundendos putarunt.
Sed romanis consertis dirppeiis quāuis pauciores. impetū primū sustinuerunt;
Iurabat tamen ades. concursū innumerabilis multitudinis. Unde caesar
cū equitib; pperē ad fuit. pterens facile quos repperisset. atque hostile agmen
reflexit; Co fretus. quia iam patet uestibulorū portio. maiores suorū ^{manu} por-
tio sequenti diē disposuit in hostē intrūpere. templū succendere; Quod factū eripu-
isset urbe incendio. nisi laeua mens populi. flammā in se hostiū prouocauisset;
Iubet enim caesar resanguignū globos. ne interruptis impedimto forent; quod
uidentes iudaei. dum insidiantur. uolentib; incendia templi resanguere. caesis

aliquib; hostē accenderunt; Unus itaque de romanis scemius tamnactus mate-
 riam quae de fastigio deciderat ad alto igne portae admouit quae aurea nunci-
 pabatur quod auro uestitas habere & fores; Lique factus ilico flāmis aurum
 lignū nudauit quod uelut in tecto latere patuit incendio; Exustis itaque ualuis;
 in interiora se templi penetralia inseruit ignis; hūque portae eius uestibula lucebat;
 turbationis qui se templi munimine defensabant trepidare ilico; Et quaedam iam
 inclinatio mentis uerat illū diē esse templo excidiale; qui a ipso die quondam babilo-
 nis ingruentibus fuerat incensum; qui erat decimus dies loimānsis; quē iā dudum
 inter funestos adnumerabant; In superiora quoque se aurum spiramine ignis
 ad tollens uictoribus titiā uictis tantalabe dignū dolore infudit; clamor
 quoque exhortus uniuersorū; Nec multo post nuptius hostilis excidii manifes-
 tū reddidit; Qui se proripiens quanta poterat uoce refringui ignes iubebat;
 Sed neque per tumultū audiendi facultas erat; neque parcendi uoluntas; cū ro-
 manum milites uindictae studio feruerent; notaque pietas caesaris in obedi-
 entiae metu suis demerit; Nulli fraudis in futurum cum etiam hostibus ignoscere
 tur; ut utam & manu titus reuocabat quos poterat; Mandabat aliquibus ut
 inhiberent impetum militum; Sed iraduce adolebant incendium hostem urge-
 bant desperatione salutis; hū suū periculum & totū se expendentē periculis; uul-
 gus maxime ignobile feriebatur; ubi cuique occurterat; qui a nullis munitū ar-
 mis; nec repellendo uulnere nec retorquendo idoneumerat; fatigatus itaque
 clamoribus caesar gradū reculit; flāma adhuc condauit templi depascebatur; Quibus
 haustis in ipsam aedem se furens intulit; quae specie plerique exanimati; alii
 se in ipsos miserere ignes; quorum oculi ferre non poterant; ut super facies templo re-
 seruarentur; Rursum accurrit titus; cupiens cuiusmodi aedes esset & circum
 spatare; cuius gratia motus; excellentiore fuisse templorum suorum operibus factu-
 tur; mirabatur saxorum magnitudinē; metalli nitore; uenustate operis

Miranda pulchritudo
 templi

gratiā pulchritudinis. Nec immerito tantā fuisse cælebritatem loci p̄nūq̄
abat. ut ex locis omnib; conueniretur. quia tantū non nisi di summi cre
deretur eē domiciliū. Adiungebat honos fidē religionis quo & iā barba
rorū gentes tēplum illud uenerabantur. & inferebant munera p̄done re
ligionis; Quæ tamen tunc diripiebant sui & disp̄debant latrones iſr̄uen
tes in om̄a quæ deposita uiduarū fuerant uel pupillarū. tam quā de uiciorib;
uindicarentur. si quid ex p̄da romanis minuere tur. Templū quoque ardere
conspicientes. ipsi incendebant cætera. Ne quod excidio tēpli sup̄stes esse & ædifi
cium religionis putantes. si omnia cū tēplo perirent. Nec adhuc tam iudæi
p̄fidia deponebant. quæ causa maioris exiti fuit; p̄cū animi multorū inflee
terentur. ut se facto agmine. romanis traderent. p̄seudo propheta quidā iacta
re coepit. in excessu mentis suæ. tēplo suo diuina di p̄sidia non defutura. Uoca
re ad se populū uelut quodā oraculo. adhuc esse in tēplo suo manere. Illico re plū
surū hostiū cuneos. flammarū incendia; sic miserū dum infideliter falsis circum
uentioib; credunt. de decore atque inulti sicut pecora trucidabantur. Quis uo
luis sent credere. euidētia imminētis excidii signa. habebant quib; uelut cla
ris uocib; admonēbantur finem sibi adfore. [†] Nā p̄ annū ferme sup̄ tēplum
ipsum comētes ar̄ sic gladii quædam pendētis similitudine. Denuntians quoq;
ferro & igni. gentis & regni. urbisque ipsius uasitate futuram; quidem simili
tudo gladii nisi bellum. quid ignis nisi incendiū denuntiar̄. [†] Uisus est autē
priusquā populus a romanis sese dissociar̄. [†] Ipsis autē pascha dieb; & iudicij m̄sis
octaua die. & p̄ singulas noctes hora circiter nona tēplū & aræ uis. ita lumine
refulgebat. quasi dies esse. p̄ mediū ferme horę cotidie manens; Quod uulgus
interpretabatur. cum landæ gentis iudiciū uideri. Coque impulsis sunt. taquā
tēpus ad fore. libertatis recipiendæ. prudentiores contra opinabantur.
quod id genus scellie bellum soleat denuntiare. Nec quisquam arbitretur

[†]
Quanta signa & prodigia
audita & uisa sunt ante
excidium hierusalē

[†]
De lumine insolito
in tēplo hierusalē
ostenso.

200

alienanos acultumō & disciplinalocutos: primū quia non quid nobis uideatur ad-
 seruiamus: sed quid acciderit quae uel opinionēs tunc temporis fuerint: quid pru-
 dentes senserint: quid imprudentes: Neque eū deserta iudaeorū aliquid dictū est
 ita scriptū uideatur a nobis: quasi in ueritate cultus eorū non quasi in ūbra & figura
 p̄missos contexeremus: ut sequerentur p̄fectiora, p̄ ad signis stellarū & iā in uigto
 docem: quia erunt signa in sole & luna & in stellis; uizulae quoq; parua adseruerē
 cū immolanda ad st̄ar & altarib; in medio tēpli agnū aeditū in ipsiis sacerorū quae
 supra memora uimus caelebritatib;: Orientale quoque portā interiorē solido
 aere graue: quae solera ad uesperā uiginti uirorū multo claudilabore: obsēra-
 eā uacib; ferreis: p̄ aliquot noctes sponte reserata: & uix postea acustodib; clausa;
 Id quoq; arbitrabantur pleriq; futurorū signū bonorū: quib; ingressū rit por-
 ta aperiretur: Consultōres autē aiebant: custodiāt tēpli resolutā uideri: ut quae uq;
 intus forent ab hostib; diriperentur: Exiret cultus: introiret uasitas: Euacu-
 aretur caelebritas: sacrificiū destrueretur: Quod & iam antequā crucifigerent
 xpm̄ ihm̄ liquido significatū lectio docet: Post multos quoq; dies: figura appa-
 ruit quaedā inaeſtimabilis magnitudinis: quā plurimi circūspexere: sicut libri
 iudaeorū manifestarunt: Et ante solis occasum: subito uisi in nubib; currus: &
 acies armatę: quib; totius iudaeae regionisq; eius urbes incurſarentur;
 In ipsa autē pentecostes solempnitate ingredientiēs sacerdotes in tēplū interiora
 nocturno tēpore ut sacrificia adſueta caelebrarent: primo motū quendā sensis-
 se se p̄diderunt: & sonū editū: Postea & iā audisse: repentina uoce clamātū; tran-
 ſeamus hinc: Ihs quoque annamae filius ruricola uir: antequā quatuor annos quā
 bellū iudaeorū populus adoriretur: in summa parte urbis & habundantia cum
 scenophegia sacrificiis solempnib; caelebrarent tēplū ascendens: coepit clamare;
 Uox a oriente: uox a occidente: uox a quattuor uentis: uox sup̄ h̄erosolimā & sup̄
 tēplū: uox sup̄ sponsos & sponsas: uox sup̄ omnem populū: hoc noctib; & diebus

De iudeosē secta q̄d n̄
 ueritatis fuerit: eult
 sed umbra & figura
 sequentis p̄fectionis

In templo ex uirtula
 subito agnū editū

De orientali parte
 templi contra usū
 sponte se referanti

De curris & armatis
 acieb; in nubib; sup̄
 tēplū iudeosē ostēn-
 sos.

Quid in templo
 pentecosten cele-
 britate auditū

De quodā ih̄u arione
 filio diebrae noctib;
 in templo uociferan-
 te in iudeosē pace
 adhuc

uociferabatur. Quomoti primores loci corripuerunt eum terribile uociferans in-
dicium phorrescentes. & plurimum eum supplicis adfecere. quos salta afflicti uociferans dolo-
re. desineret terribilia & plena pdigii denuntiare. At ille nec metu ullo nec uerbe-
rib; aut grauiorib; interminationib; territus. usum aut uocem mutauit. Eadem denun-
tiationis p̄seuerantia contexione sermonum. Nulla obsecrationis interpolati-
one. in isde manebat. Iniuriae negligens. affectu immobilis; Quod nequaquam
p̄ functionu rati. sed in excessu mentis ueritate exprimi. detulerunt ad locum iudice.
qui tunc temporis a romanis p̄d locorum publica agitabat negotia. Isti mande
ueritatis gratia saeuissimis eum poenis exulcerauit. Quomagus p̄seuerans eo
uehementius corripit flagellis hominem iubens. Ut si qua secretiora futuri tu
multis indicia comperisset. manifestaret; At ille neque fleuit neque rogauit.
sed ad singula uerba non suu sed patriae excludiu flebiliter deplorabat dicens.
Uae hierosolymis. Neq; interrogatus quis esset. uel unde uel cur eade diceret. res-
ponsum reddidit. sed tantu modo lamentatione illa patriae quae sum miserabili
p̄sequeretur. Defessus itaq; albinus hoc enim nomen uiro. dimisit eum tãquam
dementi furore quid diceret non sentientem. At ille neque sermonem ullum
cũ quoquam habebat. neq; aliud loqui p̄relicu tẽpus auditus est. Sed hoc tãquam lu-
gubre atq; funereu canticu canens. dieb; & noctib; iugiter resulebat. uae hiero-
solymis. Neq; uerberanti conuiciabatur. neq; ab impudenti gratias agebat;
Una erat ad om̄s eadeq; plena funebris ululatus responsio. & maxime sacri-
uorũ caelebritatib; p̄ septẽ itaq; annos & quinq; menses. eade uerborũ series.
idẽ uocis sonus mansit. Itaq; indefessus tantotẽpore. ubi obsidio coepit eadem
illa uociferare desinit. quasi cessare oportet & denuntiare cũ adessent quae
fuerant denuntiatæ. Sed ubi flamma coepit urbem pariter & tẽplũ inuolueret.
circumiens murũ clamare iterũ coepit. Uae ciuitati. & populo & tẽplo. Et ad
postremũ addidit. Uae & iã mihi. Et fundibalo ictus. in eadẽ uoce amisit sp̄m;

Urbem quoque ipsam cum templo uetustissimam litteris scripturam tunc peritura cum
 tetragonum templum factum fuisse. Itaque siue oblita siue obsueta facti ingruentium
 malorum necessitate ubi occupata est antonia tetragonum circuitum templi fecerunt.
 Inter quae illud praecellentissimum quod in litteris aequi uetustis quae sacra uoca-
 bant manebat impressum quod secundum tempus illud futurus esset uir quide-
 m regionem eorum imperium adsumeret in orbem terrarum; Quae res eos in tanto fu-
 rore posuit ut sibi non solum libertatem sed etiam regnum pollicerentur; Id autem ad ues-
 pasianum referendum putarunt. Prudentiores ad nimirum quae eorum in terris
 secundum carnem genitrix maria regnum suum per uersa terrarum diffudit spa-
 tia; Tantis itaque rebus momentibus non potuerunt cauere quod diuinitus de-
 cernebatur. Fugientibus itaque auctoribus seditionum cum templum exureretur
 romani signa posuerunt in circuitum templi ipsius & contra portam orien-
 talem sacrificarunt. Imperator enim titum summis predicantes uocibus; Interea pu-
 er quidam e loco ubi etiam sacerdotes erant quos et inopia aquae & aestus fimens
 muncendum commacerabat siti rogauit unum de custodibus romanis dexteram sibi
 dare potum offerre; Porro ex illo aetate pariter miseratus ac necessitate;
 bibit puerulus. Et quia sedulo innoxiae creditum fuerat aetate rapuit aequae uas
 & cursu sese pripuit ut etiam sacerdotibus bibendi copiam ministraret. Uoluit sequi
 miles sed non potuit comprehendere. Ille periculo suo sacerdotum sitim leuauit;
 bona fraus quae neminem laederet subueniret necessitati. Denique miles ipse mira-
 tus est magis affectum pueri quam dolorem. Detestatus quod in illa aetate atque excidio
 totius urbis & communis periculo quid deberet reuerentiae sacerdotibus quo po-
 tuit ministerium non inexpressum reliquit. Nec multo post sacerdotes con-
 fecti fame & siti utam rogauerunt; Quos titus iussit occidi. Degeneris animae esse
 respondens ut templo & muneri cuperent superuiuere; Iohannem autem & simonem &
 caeteris principibus seditionum rogantibus ut paulisper cessare iaculatae lorum & strepi-

107

In regno christi litteris
 illis uetustis quae
 sacrae uocabantur
 dudum predicto

De uisita pueri lauda-
 bili fraude

108

109

tū iuberet & dicendi que sibi potestate dare & ab indulgentia non aborreret & facto
 silentio ita responsū acclidit. Serūnequissimi tēpus admiserit cordiam cū
 iūquid reseruetur nihil relicū sit; offerrebā uobis & despexitis & diffidentiam
 putastis non indulgentiam; at ego innoxia aedificia ur̄o scelere perire ingemis
 cebam. uulgu signobile cogit ad mortē dolebam. parcere uolebā. uos non sinebatis.
 Suspendebā proelia. uos si r̄uebatis. Pacē offerrebā. uos non recepistis. alloque
 bar frequenter. Crebro conueniebam. p̄ pudet dicere. insolentiores uos feci
 rogando. Quid putabatis quodacies uobis romane cederent. & multitudine cir
 cūueniretis uictorē omnium terrarū exercitum. Quota portio orbis pugna
 uit. quia uniuersum nec regio ur̄a sustinere poterat. nec sinebat necessitas;
 Maiorem enim cura nobis tuenda orbis. quā p̄ pagandi; quo exeamus. nihil est
 nouū. Nihil alienū. quib; omnis terra possessio est; latrocinium hoc quasinae uū
 in corpore diuidissimulandū putauimus. Aliquando commoti. auferendū
 credidimus. ne fulgorem imperii romani ur̄a inoboedientia & quaedā inter
 polare & caligo; Sensistis romanā uirtutem. p̄ bellando sed moriendo; neque
 enim in cāpou r̄a uidimus agmina. sed in muro. cū uobis nec claustra p̄desse
 ad tutamentū salutis. Quis enim murus resisteret. quib; oceanus non resistit.
 Aut quaeciuitas nrae obsidioni inexpugnabilis foret septa p̄sidio murorum.
 cū britannias quoque romana arma penetrauerint. muro fremas. circū
 uallatas elem̄ta. Substratus est nobis illi praeruptus aquae mons; latresuros
 uti uideae fabulae ferunt. rubrymaris unda muris specie transeuntes circū
 uallauerit. Romana fortitudo. murū oceanum p̄fregit; Non in uideo uobis
 aliena beneficia; Uiderit uos mare & fugerit. ut clausi ab hoste fugeritis. quia
 p̄rū per hostē non poteratis. nec sustinere. Nobis fuga oceanū dāno fuisse.
 si fugisset; gessimus ante bellū cū fluctibus. Insanū mare ante superauimus.
 quam ad hostē pueniremus; Excepti nos britannia iū uictores elem̄torū;

quib. illi fidebant nos subegimus: ut ad iter iūphi cumulū ipse oceanus accederet;
 Sed forte de uirtute corporis p̄sumebatis; Nūquid uos germanis fortiores?
 quos septos alpū muro fortitudo romana in seruitutē deduxit: Nec illa simi-
 liatauri montis aeliuis collib; aut conopeis agminib; aegyptiorū cū quib. uob
 bellandi usus est; Supra nubes ascendimus: & de nube populos descendentes ui-
 cimus; Aeriā cunctis aperuimus iter: aequore uobis non in uidem: dū modo
 illud triūfantiū fuerit. hoc fugientiū Romanae itaq; uirtuti considerunt
 montes: Amnes exaruerunt amisso cursū quē natura direxerat & inflexo
 quo uictores iubebant; Conuersus sit iordani uescer ut dicitis. atq; in fontem
 reuertit ut uobis iter panderet: non eguit coelo elia romana uirgo: qua erup-
 tis uinculis hostē euasit. & fluiui decurrens: romanis se intulit castris; Nec in-
 cendia urā miram: de quib. hebreos pueros euasisse maximos: aedere cantus sole-
 tis: Mucius noster nullo cogente manū admouit ignib; nec remouit ^{donec} uictor in-
 cendii miraculū hostib; suae infunderet fortitudinis: quae flāmas non senserit;
 Deniq; pacē rogarunt: qui triūfū sperabant; An uero caelestia illa uos extulere
 pabula. & aescapluuiarū aduersus uirtutē romanā: sed considerare decuit al-
 trice ipsam gr̄b; terrarū africā. eē subiectā romane fortitudini; Nobis seruit:
 quae om̄s alit; In nr̄a potestate est fames omniū. & uictus uniuersorum; Quod
 natura omnib; dedit: uirtus romana iussu fecit; Ipsum hannibalē p̄culit &
 in exiliū coegit: quē non capiebat orbis terrarū; angustior ciuib; africa fuit:
 non idoneae ad demorandū uisae hispaniae: arta uantigallia: indigna ro-
 liae amicitiae foedere & societatis consortio; laccetis liceat quod fulmina
 militauerint uobis. caelestes potestates pugnauerint: Nos hannibalē in equi-
 tantē fulminib; uicim. atq; in tonantē mundip sius tēpestatib; Quaeiebatur
 mundus: & ille muros nr̄os armis pulsabat; Neq; uero necessariū fuit: ut hos-
 tes nr̄i sicut assyr̄iuri dormientes exanguerent: sed proeliantes: Nemin in

116

africa

116

somnis uictoria quaeritur. sed in proelio. Non uirtutis ad ore est. ubi fortuita gra-
tia; hostes in nona quarum uti lo. decepti remittentia ad solis exhortu in manus nras
inconsultus in adere. du fuso sanguinis speciae nos extinctos putant. sed scientes &
ad bellu parati. ca post terrarū corporib. suis texere. ac proprio sanguine repleuerunt;
Quae uos fortitudo in tanta posuit insolentia. Non uidebatis eos seruire nobis. qui uo-
bis imperitarunt. Aegyptus quae uos ad fugere solebat. nobis annuū pendit tri-
butū. Et uia p̄b & usq. ad indicos tractus. extra orbē terrarū egredi. atq. alterū or-
bē quaerere. Maris secreta solis speciemq. ultima. & alterius orbis incolae. nro im-
perio adiungere. Quid antiochi regnū. qui uos grauib. supplicis adfect. ius quoq.
ipsū eripuit religionis. Non ipsi uobis refudimus. gloriosius arbitranes impe-
rare regib. quā regnū tollere. Ipsa auferre antiochia sedes dominorū urorum.
Nescudi ose suos repudiauit. & nos dominos elegit. Uos ipsi non ad nos confugistis.
ut illos dominos fugeratis. Non ipsi uos suscepimus. & aduersum illos defendim.
Seruauim uobis. ut uris legib. uiueratis. Deditim potestatem uris in seruire cultibus;
No Sacra ura scire nolimus. sed honorauim. Postea rebellandū putastis; pompeius
tēplū coepit. sed non diruit. Urbē occupauit. sed reseruauit. Integra omnia reser-
uauit donaria; p̄ quos grati socii hanc uicē nobis rependistis. ut tertio rebellare-
tis. Fuerit nero despiciendus. sed non in uno romana uirtus expendebatur.
Sed habebat milite uespasianū. qui ad pacē reuocauerat gallias. Tā fortis imp-
lio. ut pillū & nero uinceret. pillū. nero eēt hostib. formidabilis. Tā fidelis domi-
no principi. ut solus imperiū non quaereret. quod solus merebat; sed caestius le-
serat; Quae relā deferri decuit. n̄ arma inrogari; Missus pater uespasianus. qui
potuit in p̄uisis. in imparato sse effundere. galileā circuibat. longinqua exure-
bat. Ut uos deponeret insolentia. ueniā postularētis. ostendit uirtutē. Et cum
uniuersos clausos teneret. aegyptū petit. ut inducias resipiscendi darēt; Insolentio-
res uos nra absentia fecit. qui nos occupatos putastis; sed nūquā ita occupa-

tis sumus. ut absentes simul orbiter terrarū; Nā & absentes adsumus. & longepositas ppius
 adsumus; Nāq; ut anima in corpore omnia membra uiuificat sua. sic romana pui
 dentia omnib; imperus sui partib; adest. & totū orbē romanū tāquā p̄sens gubernat;
 Nā si singulis animis suis illa diuina regendi corporis uirtutē dedit. quanto ma
 gis romano uigore. quo quasi unū totius imperii corpus animat. tuendū eius sui
 talē quandā substantiā subministravit. Suspensum itaq; bellū. uos reparastis;
 profecturus itaque pater ad urbē romā. ac iram nisi recipiendā. mea suaduit so
 cietate. ne uobis suae pietatis executor deesse. Ueni ad bellū. specie terrenas af
 fecturo rogantis. Quoties a moenib; uris reuocauit exercitū. Quoties postea a poe
 netrabilib; tēplū retraxi. Quoties res in incendiis. Quoties monui. Sed nūquā
 audistis; Nunc in eodem rogastis. quasi iā quicquā sup̄sit. quale iā consumptū est.
 Et tam acede. incendio. dirptione. exemi militem; Quid desideratis. Quid adhuc
 scatis armati. quasi daturū leges non accepturi. si de ditionē petitis. deponite ar
 maxā n̄ metuenda uictorib;. sed sup̄ba uictis & plena insolentiae. ut armati ro
 getis. quasi ^{aut} defidentia dubitandū uobis sit. Aut adhuc uirtutē lacessatis. bellū
 minantes; Populus extinctus est. tēplū ardet. urbē tenem;. quid reliquispe
 ratas nisi uita uobis donec. Proinde ponite arma quasi uicti; Uiuere uobis
 donabo. & si non meremini. qui noluitis quae eura sunt uobiscū seruare;
 • Tum illi petere coeperunt. ut si uobis sitis sacramento ne uiquā se romanis trade
 rent. egrediendi p̄ murū potestate dare. quocū suis familias in desertū p̄ge
 rent. urbē romanis cedentes; Cōcommotior titus. Et iāne inquit conditiones
 nobis imperatis. Quin potius. defensate patriā. adestote tēplo. omni uirtu
 te insurgite. seruate sacramtū mortis. qm̄ uitae repudiastis; Et simul iubet
 insurgere romanos. in necē hostiū. Plurimi coepere grauiore uictorum
 indignatione labe factari. Tradiderūt setam zara regis filii. & fr̄scius. &
 plurimi cum ipsis de plebe; Necatus quāuis excitatus ad iracundiā p̄positū

suū soluit contuitu regali fastigii. sed recepit confugientes. Solius tam pietatis
quod maximū est lucrū fecit; Nam p̄dā omnē domus regiae. seditionis auctores diri
puere. ut nihil ex ea ad romanos pueniret. Simul autē ut facto impetu in aulā
intruere. duos de romanis militib; inuadentes unū pedestris militiae uirū truci
dauerunt. Eques uero poposcit se ad s̄rmonē duci allegans habere se. quaeme
morato insinuarē principi seditionū; sed p̄ductus ad eū cū uana quaedā ad texe
rē. phimus uisus. Dū p̄cussor moratur. clausis siā fasciola oculis. sese prius ad
romanos. Qui comminus proeliantes. suscipere fugientem. p̄ductūq; ad sese trā
quasi indignū uiri morte qui ab hoste uiuus potuerit capi. excutiā armis iussit
dimitti. Reseruans ei quod phostis ignauiā non amiserat. & auferens militiae
sacramētū quod captus p̄didit. fugitiuus de honesta uitā; Idilli maiori supplicio
fuit; Apud uiros enim grauiora militiae p̄bra quam moras uulnera sunt;
Repulsit tamen ilico iudaei ad superiora urbis se contulere. Relicta tēplū &
urbis defensione; strages magna in eos qui resederunt exercebatur. Seminecib;
aut cadauerib; repletae uiae; Iussit caesar & iam ad superiora admoueri ma
chinas; Quod uidentes id̄r mei. elegerunt uiros quos ad tū mitterent. qui dedi
tionem rogarent; Cōcognito s̄rmon p̄uenit. & electos quidē petendae deditio
nis uiros intercepti; Sed id̄r mei non multo post quāuis defecit ad uimto prin
cipū. cū sustinere uim diutius nequirent. tradiderē se exercitui romano; Ita
primū fames. & ad postremū desperatio resistendi deditiōne patrauit;
Nec romanū multa cede uisessi. abnuebant uitae indulgentiā. Et studio capti
ua mancipia uendendi. promptiores erant ad reseruandā salutē; Plurimū ue
nales. sed pauci emptores. Quia & romani habere in seruitute iudaeos dedigna
bantur. Nec iudei superant qui redimerent suos. cū se euasisse unusquisque
ut in opem gratulareretur; Lassim itaq; se tradebant remoto metu. qm̄ latrones
aberant. romanū ignoscebant; Deniq; & ihs unus ex sacerdotib; thebuti filius.

sededit & uasa sacerdotaliū ministeriorum. lucernas duas. mensas. crateras & fialas
 & omnia uasa aurea. sed & peripetasma. & indumenta principū sacerdoti cū lapidib;
 accepta fide salutis uolens tradidit. Comphensus & iā sine escustos gazo fr. lacu.
 demonstrauit purpurā sacerdotū multā. & coccū. & alia complura. quae ad usum
 reseruabantur. Cū quib; cinnamomū & cassiā & aromata plurima. & thirma
 mata. uasa quoq; sacramtorū multa & iā ipse tradidit & ueste sacrata. sed coactus
 metu; Unde & uenabile apud suos flagitiū fuit. tam & si uoluntas defuit. deesse
 uirtus non debuit; Licet plerūq; seuerius iudicem. quā p̄cauere possimus. si p̄sūm
 tali uersemur necessitate. refugere tam debem̄ facti ministeriū & iudicium p̄di
 tionis. Iūque insurrexerunt aggeres. sed ferire coeperunt arices murum
 superiorem septem die mensis. quē gorpieū nuncupant; Uentū ad sup̄mū; con
 turbati & p̄teriti ipsi quoq; factionis principes qui in extremis insultabant pe
 riculis. genua singulorū ad uoluebant̄ opem orantes; Cernere erat. quā mise
 rabilis illa mutatio fors. ex illo terribili ac sup̄bo illo fastigio in hanc humilem
 ac plebeiam deiectionē in lacrimas fletus. lauorē. nec dūcesserat murus urbis
 superioris. iā illi p̄turbabant singulos. nihil sup̄ eē p̄sidi ingemiscentes. hostem
 ingressum arbitrabantur; Pleriq; tāquā iā de superiorib; pugnantes. romanos
 sibi uidere uidebant; quod metuebant animo oculis praefigurabant. & m̄tis pa
 uor fiebat imago uisus; Deniq; p̄certo iā hostē incubere ceruicib; suis credentes.
 quib; adhuc tres turres mariāme. & faselus & aequetrus superant caeteris uali
 diores. Deseruerunt superiora. confugientes ad h̄r pogeā. ut retrusos specus;
 Johannes tam non multo post fame & abidus & confectus ieiunio. tradidit se caesari;
 qui reseruatus ad triūphū. sed p̄petuis uinculis in nodatus. usq; ad mortē trahens
 magis sp̄m uitae quā ullā uoluptatē uiuendi. ex p̄tuse uasit securim. Simon autē
 latuit & iā intra exustae urbis ruinas. in h̄r pogeis se cū paucis recondens fideliorib;
 Iā caesar discesserat cremata urbe. aestimans & iā si monē. aut igni exustū. aut

163

ruina oppressum. aucta quocumque pemptu milite; uerum ille quamdiu cib; subpedicauit.
indefossis specub; defodiebat introrsum. Sed ubi & cib; defecit. & nullus euadendi exitus
patuit. subito ad superiora erepsit. indutus ueste candida & purpureo desuper uestimto.
ut terrore quendam incuteret & aspicientib; Qui primo stupentib; militib; romanis.
mandat. ut ducem suum deducerent. Erat in eoloco rufus tereuentus. quem titus in loco
praefectum militiae dereliquerat. Quo ad ueniente interrogatus quis esset. primo
alia. post sermone confessus est; Unde transmissus ad caesarem. & ipse ad triumphum
seruatus. sed quia crudelia exercuerat in aues. nec se caesari tradiderat. post triumphi
pompa. neci adiudicatus. Octauodie gorgipienensis concremata est ciuitas.
caesa pomne tempus obsidionis innumera milia deciescentena; milia ex miriadis
pleriq; adserunt. Iudeorum tam omnium. sed non omnium eiusdem regionis ad loca. quia eo
undique conuenerunt tempore paschalis sollempnitatis. captiui abducti ad xcvii
milia; latrones prope omnes pempti statim. qui ualidiores erant per triumphum ducti.
postea bestis obiecti. caeterisq; supplicis dati. per singulas ferme urbes quater age
bat titus. ut per uniuersos rebellionum supplicio metum spargeret. Per idem tempus
alanygens fera & diuignota nr̄is. quod interiorum locorum difficultate & claustro
portae ferreae quam magnus alexander prupti monti imposuit iugo cum caete
ris feris & indomitis introrsum gentib; cohibebantur. Incolebant scythicum
tanaim. finitimaq; eius. & meotis paludes. uelut quodam clausi carcere memora
tingemoregis. ut suas terras exercerent. alienas non incurserent; sed siue ob
sterelitate locorum quod auariuotis agricolae sperata culturae non responderet
fecunditas. siue perdidandi cupidine. regem hircanorum qui locis sperat sollicitatus
p̄uo. per an dissensione inter septentium incertum. ut reserata porta eruptionis sibi co
piam daret; quo impetrato. infudere septentimedorum. & imparata breui uelocib;
quis. & alius pariter ad dexteram nexis. in quos praecipuos cum fors & libitum desilirent totam
per modum regionem percursum. ut primo per turbarent omnia. maiorisq; multat

C. x. milia hominum
caesa & captiua

+
De alano & gente

dimis specie darent. aduersus quā nullus fugelocus uacare. Deinde arcū uentis
 omnib; quantū uellent strage edita p̄dā abducerent; Erat enim regio populis fre-
 quens & pecoris habundans. quā nullo resistente facile patuit direptioni; Siqui
 de ipse pacorus medorum rex in abstrusa loca se contulit salua potius quā regno con-
 sulens. ita uxor eius ad liberi uel concubinae captae ab alanis. & talentis postea
 redimerentur. Nec tridates armeniae rex immunis periculi fuit. sed alie-
 no malo cautior pestē p̄uidit. & uiriliter quidē uoluit occurrere. ut a finib;
 suis hostē auerteret; Dū proliatur tam iaculo insertus in potestate hostiū uiuus
 concesserat. in pacato gladio nodū informē uelociter intercedisset. Nāq; in so-
 lentia quadā ppriae fortitudinis. & in caeteris despectu supbo simul ut famili-
 arē sibi geminus decernendi consuetudinē refugiesq; facillitatē tali fraude
 p̄texerent. laqueos iacere atq; hostē innectere. ar salanis bellandiq; mos est.
 Fugit itaq; tridates. cui euasisse satis fuit. regnū autē suū depopulandū reliquit;
 Nā quasi accepta iniuria quod congregari ausus fore & uehementius armoenam. quā
 mediae regnū de uastauerunt; Opimitaq; utriusq; regni spoliis. ad ppriarē cur-
 sum fecere. Quorū comp̄ta incursione titus antiochiā contendit. sensim ta-
 m̄ utriūphatorē decebat. Causamq; dissimulans. p̄ singulas urbes caelebrabat
 pompā uictoriae. perimebant in arena iudaei quacūq; p̄gebat. ac dilacerati
 abestis. pendebant merita rebellionis; Antiochiae quoq; eos uetustis odis
 gentilis populus insectabatur. eo quod reges p̄ sarū quae de h̄yerosolymitana
 urbe donaria uirtē uictoriae uindicauerant. synagogis contulerant antioche-
 nis. de suo quoq; alia largiti. itaq; congestae opes. inuidiā facile mouere; Nā
 ut illa nunc omittam quae aduersum machabeos gesserunt sacerdotu compe-
 titores. & quanta e dadi uiuū fuerit ambitio sicut supra memorauimus.
 Antiochus postea non ignobilē genere ortus. sed morib; pditus. ad ficto cri-
 mine quod iudaei urbē antiochiā incendio exurere conspirauissent. patrē

De his quae aduersum
 machabeos gesserunt
 sacerdotu competi-
 tores. ex quib; antio-
 chus & titus.

pprium quicquid de iudaeorum primoribus & plerosque alios in simulatos. generalis
impetu multitudinis ad mortem coegit. neco parricidio multorumque caede
& saturatus quieuit. sed postea quoque natus facultatem. quod fortuito in
cendio acciderat. eiusdem urbis porticus & tetragonum. plateam. maximamque
partem aedificiorum cremari fraudis prodiatae coniurationis. Iterum iudaeos
urgere coepit atque incessere. Ac prope uniuersorum stragem fecisset. nisi ad
uenientiam reseruata cogitatio foret & metu. nec caesar usurpato plurimo
rum supplicio commoueretur; Caeres iudaeis saluti fuit; Masadae quoque
plurimise iudaeorum freta locum unimine congregauerunt; Cuius expug
nandi negotium titus indignum arbitratus quod imperatore teneret. silue
mandauit. cuius summa in eisdem locis militiae romanae cauendiq; nequid ite
rum rebellionis operetur commiserat. Ipse alexandria contendit & inde
roma nauigio transmisit; siluana uerter insistens in iuncto sibi muneri.
masadae murum ariete dissoluit; Illi interiore ligno composuerunt. eo quod
adhuiusmodi uetus machinamentorum muralis materies facile non cederet.
Sed romani mutato bellandi genere. ignem iecere. qui & facile ligno inbe
sit & sine ulla adoleuit mora; Magnus itaque ad ultimum incendio flammae
ferrebat fragor. Qui primum boreae spiramine amunitionis parat;
repellebatur & romanorum magis uineas exirebat. Deinde exorto non
spiramine in castellum sese retorsit. Ita ut conflagraret & omnis ille ligneus
muralis obiectus materiae consumptae; Romani quoniam nox inter uene
rat. securi uictoriae in castra sese receperunt. ut sequenti die nudatos
iam atque omni exuto subsidio. debellarent. Sed ne quis laboretur
intestis castellum custodius circumuallarunt; Desperatis itaque rebus dea
zarus auctor turbarum uidens nihil praesidii superesse. hunc sermonem adorsus
est. quem nos quasi prologum quendam claudendo operi deplorabilem more

o. d. d. d. d.

rethorico non p̄ter misim. Quid agimus abramidae uiri gen. regale. sacerdo
 lis gratiae uirtute insuperabiles. Non enim ex euentu uictoriae quae frequen
 ter incerta est. sed exposita constantia uirtus expectatur; unde conicere
 liquet quia hostem subicere sortis est. non mutare mente uirtutis est. Jure
 igitur insuperabiles uos dixerim. si nullus adhuc uos mortis uicerit metus;
 Sed non ita uos pater instituit abraham qui in filio unico docuit. non morte
 eius. sed in mortalitate futura. si pro religione immolaretur. Quid ideo iam
 p̄dicem. quo nemo melior fuit interpres religionis. contentor. mortis.
 ad seruo libertatis. Namque is in illo suggestu rogali locatus. cui liceret
 differre mortem. tamen quia uidebat p̄ peccata grauiam captiuitate
 plebis esse futura. bello se miscuit alieno. uitam refugit; Clamabat ne chao
 non aduersus te missus sum. sed aduersus regem israhel. ille tamen non prius
 recessit quam lactalem sagittae ictum subiret; Quo fusu uulnere. indicio
 nobis est. utrum in bello meriti an casus p̄ponderet; uictus est iosias prioru
 instaurator sacroru. uicit ne chao omniu sceleratissimos; Sed ille uictus
 nunc cum angelis est. i. e. uictor in supplicis; Quis enim nescit. non in hac uita
 reposita esse mercedem hominibus. sed post huius absolutionem certaminis;
 hic enim currimus. ut illic ad palmae ueniamus; hic certamen. ibi proemium
 est; Non ergo ulla hic longae uae gratia est; Denique abel cito occidit.
 Cain superuixit; Ita mors innocentiae fuit. & uitae erumina. ex illo in eam
 dem sorte successimus. ut uiuere miserum fieret. mori beatum. Quid
 est enim uita nisi carcer animae. quod intra hoc ergastulum clauditur
 & carnali adheret consortio. cuius infirmitatibus quatitur. labore
 adfligitur. ira conteritur. accenditur cupiditatibus. uexatur furore.
 nec se facile at tollere potest humi nexa. concreta puluere. stricta
 uinculo. neruis inretita. non medio crasi tamen potestas. ut corpus uiui

ficā atque infundat insensibili materie sensus uigorem. & hoc inuisibiliter
singulis anima sua conferat. totūque hominem regat. atque ultra mortale
pueat fragilitatē aut cognitionē capiat secretorū caelestium. ut mentem inten-
dat futuris; Itaque ad imaginem similitudinēque sui principis non uidet
cum sit in corpore. sed nec corporalibus oculis cernitur. nec ingressus
aut exitus ullo aspectu deprehenditur. instar quoddam diuini muneris repre-
sentans; Cum ingreditur uitam infundit. cū excedit corpore. mortem ope-
ratur; Ubi anima. ibi uita. ubi ea defuerit. ibi mors est; Quicquid inuiserit
exsuscitat. quicquid reliquerit statim soluitur. & continuo marcescit; In fu-
sione animae mortuus resurgit. discessione uiuus exanimatur; Qui sergo
dubitā quod ei inesse uideatur immortalitatis operatio. cui uisus sit mor-
tem auertere. Ea tamen sibi honerit. quā uis alius ad usum redundat.
& quod corpori donat. sibi detrahit. Crauatur etiā & quasi inter terrā incli-
natur. cum isto mortali corpore; Itaque uita corporis. animae mors est.
Et rursum corporis mors. animae libertas uidetur; Dum enim sumus in
isto corpore. seruit anima uirā. ac misera quidam seruitute. quae de para-
diso exulcat. & a suo principe peregrinatur. Ubi autem fuerit istius carnis
absoluta uinculis. in illum purum & splendidum superiorem reuolat locū.
atque ad est dno dō suo scōrūque habitaculis fruatur & beatorū consortiis.
Gaudet quod nulla iam habet cō mortuo societatem. & contuberniū cadaueris
dereliquerit. Adspirat caelestis gratia. nec ullae curarū humanarū sol-
licita exagitatio; Indicio nobis est quies. quantā anima post obitū corporis re-
sumat gratiā. Dormit enim in corpore & quasi mortuus ⁱⁿ cupiditatibus. atque unuer-
sissimotibus; cū scilicet saepius conuertamur. Recipimus quos amissimus. ut nobis & ab-
sentes ad sint. & mortui uiuant. & omnis quiescat dolor. Adpropinquem & con-
fabulem dō. cognoscamus futura. Adfecis requies. seruis libertas sit;

15

De morte

Quod igitur dor mientes somniam. hoc defuncti adipiscim. & quod in somno ima-
 go. hoc in morte ueritatis possessio est. & libertatis gratia. Unde nonnullis gen-
 tibus. mores est. ut hortus hominum florum. occasus gaudis persequantur. quod illos ad
 eruna generatos doleant. os ad beatitudinem redisse gratulentur. Illorum animas
 ad seruitutem uenisse ingemiscant. is foris ad libertatem regressi gaudeant. In do-
 r ueroque sapientes ferunt cum moriendi adfectum induerint prestari quod disce-
 dere uelint. neque ullum obstrepere. Deinde ubi apparatus mortis processerit. in
 silire letos ardente priam & adstantibus ualedicere. Dolere mulieres quasi sub
 sidio destitutas uel liberos paruos quod derelinquant. benedicere alios. nec
 inuidere. quod ad meliores inhabitatores. Splendidiora loca puriora festi-
 uentia consortia. Quid igitur de uobis aliud opinari possum. cum & iam barbaris
 gentibus libertatem sequendi mos sit. Jam dudum itaque uos optime mihi cognitos
 & in seruitutis patrum respondere paratos. quod neque romanis. neque cuiquam gen-
 ti nisi solidum seruiendum putetis. quis solus iustus & uerus omnium dominus sit. Dies
 aduenit qui per barbare operibus uoluntatem exigat. ne de honestate ueteris indolis
 claritudinem. ut in libertate genti dominationi uos hominum subiciatis. praeser-
 tim cum licuerit uobis ante seruire sine periculo. si unquam necesse sit dura supplicia
 suscipere cum seruitute. si romano imperio seruituros nos offeram. quos primum
 omnium bello arceri sumus. & ultimum adhuc armis tenem. Imperator inde diu-
 manam pacem offerenti. si uia edabim acerbitate minanti. O miseriam quam spe-
 ritus uitae nostrae seruauim. Esto! hostis ignoscit. quid perdit cum offensa da-
 ra sit. ignes ab hoste in nos uersi. mutata uentorum flamina. flammam recorte. ut
 nostra subsidia deurerent. Quis poterit aduersus antedotum uere. Nullus ueniam lo-
 cus. sed manifestum imperium mortis uoluntariae. Quid enim nox interuenit.
 nisi ut nos hostis praueuiri. nec deusto murali subsidio continuo intruere.
 sed ut nobis exercenda mutuae necis tempus reseruaret. Licet & cum liberis in is

& necessitudinibus; mori ne uiderem anelos senes a romānes ^{capit} p̄trahū carissima con
iuges ad uictoris libidine p̄trahi. Commoriam patriae. nesup̄stites simus tanti
dedecoris obp̄brio; quōigitur fugiemus a faciedi. aut quo. ibimus in fensio nobis
caeli domino. sic adant sup̄nos montes & concauis specub; abscondant. quomo
dotam poterim declinare indignationē tantae potestatis. Quo enim p̄grediem̄
ubinon sitis. cū ubiq; ipse sit. An mediocria exēpla sunt quib; doceam quod iududū
gentinrae p̄ peccatis nris infestus sit quā praesidebat. Quis hoc dubitē cū uideat
quod in nos conuersae manus nrae sint. pluresque sedtio domestica quā bellum
extinxerit. Non donabor romanis quod uicerint. nec ipsi sibi hoc uindicta. qui
sciunt quod om̄s ferentis potius armis quā alienis perierim. Quae enim arma
romana uident caesareā inhabitantes iudaei. quorū feriato die sabbati. inter
sollemnes nrorū cultus sacrorū multitudo gentiliū caesariensiū repente
quodam impetu. & missō desup̄ furorē succensa xx milia deleuit. om̄s fugauit.
aut totā urbē exinanirent. Nonne totā s̄riā quaedā impleuit dementia. ut iu
dei atq; gentiles in isdem urbib; siti & incolatus gratia sibi prius neci postea
inter se armis conluderent. quoromanis uadū futurae uictoriae constituere
tur. Nam quidde se h̄rthopoli loquar. quouidaei primo contenderent ut
gentile populū p̄uenirent nequid aduersum nros exēplo caeterarū urbium
machinaretur. itaq; quos par fuit comunctis aduersū alienigenas uirib;
bellū decernere. e contrario iudaei aduersum se decerta uerit. ut pars eorū ad
uersum cognitos & proximō suos cū gentilib; prodiaret. Deinde ipsi p̄tio la
boris & in pensis sanguinis agentilib; per himerent. quod phibuerunt ipsi fie
ri gentib;. Damasceui nulla existente causa octomilia iudaeorū strauerunt.
asalonitae duomilia quingentos. In urbe quoq; cui nomen tholomais cae
sa duomilia; Alexandriae uero uetus erat. odiū inter iudeos. & gentiū po
pulos. ex quo magnus alexander. usus est studio iudaeorū ad aegyptios

subiciendos; Unde condita urbe exaequo iudaeis & aegyptiis adtributa priuile-
 gia & habitationes diuersae. nec orū cultus p̄ misceretur. qui purificationes suas
 sine ulla uolebant seruire contagione; hinc frequentes inter eos conflictus fu-
 ere. ex ortu uirgia iudiciū petiū. Nihil tam extantis regis temerariū liquet
 fuisse beneficis. sed postea agentibus ex orto cumultu cū iudaeorū necati ali-
 qui. alii ad poenā detinerentur. iniuriamorū iudaeorū populū aduersum
 auctores iniuriae insurrexisse. Et cū pertinacius se decem uis; ulturi uellent.
 inducū exercitū romanū. qui sexaginta iudaeorū milia intra urbē fuderit;
 Uerū quid in leuorib; moror. cū excidium totius orbis in unius ciuitatis rui-
 na deplorandum nobis sit? Ubi est magna ciuitas hierusalem. ubi deco-
 ra sion. ubi templū mirabile. ubi secundū illud tabernaculum sanctitatis. sa-
 crarium quosolus semel in anno princeps sacerdotum solebat intrare. non
 sine sanguine quē p̄ se offerret. & populū delicto p̄ fanatū est gentib; habitas
 in reliquis urbibus quae destruxerunt; Ubi in quā es ciuitas referta populis.
 uenerabilis regib; acceptabilis dō. gratiae sedes. pauimentata de marmore.
 parietes sui fulgentes in marmore. Culminata praetioso splendebant mar-
 more. Portaetae auromicantes. aliae argento renitentes. Om̄s interfecti.
 & quae iugiter inhabitabant. & qui ad te ex totius orbis terrarū partib; con-
 ueniebant. ut non dubiū sit totū in te mundum perisse; Nuda nuda omnia
 aculminib; cremata. a fundamentis diruta. facta est habitatio tua deserta.
 p̄ce est quia tabernaculis inhabitat; Et adhuc quēquā uiuere libet. & non
 uixisse penitet. durio oculi qui haec possunt uidere. inimices animi qui
 uelle possunt. Ut quid tantis sup̄ sedolorib; non quod fecerint clades. sed
 quod iam nulla requies. Quo enim circūferamus oculos. aut quid cernere delec-
 tet. Urbis tota mortuorū sepulchra est. solae spectantib; occurrunt fauil-
 lae. Uiae uacuae uiuentiū. repletę cadauerib; Miseri seniores anerulenta

amicas & scisso amictu suprareliquias mortuorum sedentes. Iuda regentes
ossa quod defendant auolatilibus ac bestis. mulieres paucae in limine. quas
miles impius ad turpitudinem non ad uitam seruauerit ;
Qui haec uidens & de compersione uiuendi cogitans audeat ad caelum
leuare oculos. Quis sic immemor patriae. hostis suorum pietatis alienus. ex
per dulcedinis. cuius tam semi uiri sic mollis sp. Quis ita metaculosus. quem
non pudeat his reseruatum. utinam quidem olim defuncti essemus. Aut si uita
superesset. oculorum lumen perisset. priusquam sciam urbem diructam hostium
manibus intueremur. templumque hoc a maioribus nostris sacratum. tam impie
flammis cremari. aut sacerdotes in templo conspiceremus interfectos iacere ;
Emendemus ergo quod his super uiximus malis. ut uideamur non uitae studio
disculisse mortem. sed uiracis intentione ; Circuall aut hostis omne munus
mentum. nil superest nisi aut nos aut coniuges nostrae iam sibi filios nostros in ac
tione constitutum. Certantque inter se quis cuius abducatur coniugem. utrum
prodignitatem meritis personarum uel ordinibus distribuenda sint. an sortitus
cogendi subire miserabilis ; Nobis quoque parantur prodigia poenarum.
tormenta exquisitissima. Non solum ardentes flammae. aut diuersae ne
ces uictricis ictu securis. duro quidem post uincula. post carcerem. post iugum
supplicio. sed tolerabiliore uiris. quod ludibrio uacat. sed & iam a uulsi ar
tus uiuentibus. & praecipue truncatae manus. Nec in merito. qui ad fuerunt
suo muneri. cum possent sibi subuenire. subeundi quoque morsus ferarum ad
uictorum spectaculum. Quod diuersis iam caelebratur arenis urbium. uel ex
emplo nobis esse debet & pudendum. uel usum miserabile. ut reseruemus nos
aut fratribus proeliaturos ; Quid igitur moramur. non est iam liberum nobis
quod metumus euadere ; Si liberos interficere nolumus pro misericordiam
aut nos in & ipsos perire. necesse erit ut germanos aut pro pinquos nostros inter-

168.
ficiamus p flagitium. Hoc suadet affectus. illud uictores exigunt; Sinolumus ex
sequi ministerium pietatis. cogemur subire pompae patricialis ludibrium;
Adoriamur ergo quod pro sit liberis. coniugibusue nr̄is; Sinfirmiores sum̄.
auferamus eos cruciatib; futuris. Si fortiores. uincamus compassionem paren
tū affectus necessitudinum. Et in hoc uincamus hostē. cui p̄dā tollimus; hoc uir
tus exigit. hoc pudor suadet; Non timere mortem. uirtus est; Etenim ad mortē
om̄s nascimur. Et ad mortem generamus liberos. Quorum mors. naturae ad
signatur. captiuitas probro datur. Ergo quos non potuimus periculo eripere.
eripiamus ludibrio; miseremini uigetur patres. liberū mariti coniugium;
Om̄s paruulorū misereamur. quod est praecipuū nr̄i dū est miserandi potestas.
ut de nostro misereamur. ne ad dedecus & in auidamur & reseruari. Quis enim
possit p̄peti patres ante ora filiorum. filios in conspectu parentum interfici.
trahicamuae fessos senes uel ad necem. uel quod pauescēt ad seruitutem. muli
eres sp̄s s̄s̄rimib; duci sub conspectu coniugū. & uolenter ad obprobrium trahi.
Audire uocē paruuli uagientis. uocantis patrē ut auxilio sit petenti. cū iā frustra
audiat freuuntis manus. & captae ceruicis iugos subditos. Ergo dū adhuc libere
manus sunt. dū ferrum stringimus. adgrediamur opus quod uictor hostis mire
tur; mulieres nr̄ae supremū coniugalis munus dilectionis. quasi dotale re
cipiant patrimonium. has illis clauēs refundimus nouo sanguinis testamento.
ut sint nr̄ae heredes libertatis; hoc ipsae hortantur; Certe merentur quae
uolunt. cogendae quae refugunt; Nec paruuli ferrū pauebunt quod p̄ aetate
nesciunt. quod suscipere a parentib; piis debent. ut uere fiant liberi; Nobis quoque
qui uiderit praestantius. Si excuramus prius castellum. frumentata mens reser
uemus. Ne putent nos fame potius coactos. quam studio uirtutis inuitatos. in uic
neis arripuisse ministerium; Donamus illis aescas refertas sanguine. Et sic as
flāma exusserit. pudor ipse frugum in cen sarū indicio erit perisse ob sidentibus.

quod obsessis habundauerit. Post haec unusquisque offerat se uulnere & mori-
curus patriam tegat. Supremoque amplexu duciat; fiat nobis patria libertatis
sepulchrum. quae fuit dignitatis domicilium. Hic cumulus nostrae funera decet. ut
septo uirtutis tegamur; Tali accensioratione. caeterum gladios strictos tene-
bant. oscula dabant coniugibus. amplexus suscipiebant liberos. in lacriman-
tes simul & festinantes. ut hostis praeuiretur; haec uobis inquit amoris
pignora damus. suprae praemia necessitatis. Et compraesso uiriliter
affectu. passionem excluderunt. Caedem implebant; In pauide mulieres
se offeriebant uulnere pro conseruatione pudicitiae. mentem quoque
ipsae suorum induerant uirorum; Caesis itaque necessitudinibus pig-
noribus quoque. delegere. serenos qui supplementa caedis exaequerentur;
Ita fusionis nongenti sexaginta cum paruulis ac mulieribus. una mulier so-
la super fuit. quae filios quinque in aqua ductu abscondit. dum caeteri
supraemis intendunt necessitatibus. ea romanis diluculo aduenientibus
aduocem excita in dex negotii fuit. Opes autem eorum appositus ab ip-
sibus prius ignis consumpsit;

EGYPTI HISTORIAE LIBER QUINTUS
EXPLICIT.

